

Asia and Pacific Association for Social Work Education

ソーシャルワークにおける仏教の役割

—日本・ベトナム比較研究—

Vai trò của Phật giáo trong công tác xã hội

—Nghiên cứu so sánh Việt Nam và Nhật Bản—

Head by Tatsuru Akimoto, DSW

Edited by Etsuko Sakamoto

淑徳大学

Trường Đại học Shukutoku

ベトナム国立社会人文科学大学 (USSH)

Trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn, Đại học Quốc gia Hà Nội

Social Work Research Institute Asian Center for Welfare in Society (ACWelS)

Japan College Of Social Work

[平成 24 年度国際比較研究 (ベトナム) 宗教とソーシャルワーク：その異同と関係ー仏教の場合]

March 2013

ソーシャルワークにおける仏教の役割

—日本・ベトナム比較研究—

Vai trò của Phật giáo trong công tác xã hội

—Nghiên cứu so sánh Việt Nam và Nhật Bản—

Introduction 1

Prof. Tatsuru Akimoto, DSW

Director

Social Work Research Institute, Asian Center for Welfare in Society, Japan College of Social Work (ACWeIS-JCSW)

President,

Asia and Pacific Association for Social Work Education (APASWE)

The Agreement on Academic Cooperation between University of Social Sciences and Humanities, Vietnam National University-Hanoi and Shukutoku University 4

目次: Mục lục

第 I 部 淑徳大学報告

(Trường Đại học Shukutoku)

ご挨拶 7

淑徳大学とベトナム国立社会人文科学大学との国際共同研究

「ソーシャルワークにおける仏教の役割」研究によせて

淑徳大学研究チーム代表 総合福祉学部教授 田宮 仁

1 現代ベトナム社会における仏教寺院・僧侶が取り組む
社会福祉的実践形態類型化の試み 8

国際コミュニケーション学部

准教授 藤森 雄介

2	インタビュー記録		18
	① 菩提寺住職 釋曇蘭	淑徳大学大学院	佐藤成道
	② 仏跡寺住職 釋徳善	大正大学・総合仏教研究所	菊池 結
3	ベトナム仏教概略		45
		国際仏教学大学院	Nguyen Thi Du
4	研究・調査の活動	淑徳大学大学院	佐藤成道 51
	① 第1回ベトナム・ハノイ訪問調査		
	② 8月合同ワークショップ		
	③ 第2回ベトナム・ハノイ訪問調査		

第Ⅱ部 Trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn, Đại học Quốc gia Hà Nội
(ベトナム国立社会人文科学大学 (USSH) 報告)

1	PHẬT GIÁO VIỆT NAM THỜI ĐẠI LÝ -TRẦN LỊCH SỬ, NĂNG LỰC NHẬP THỂ VÀ VAI TRÒ XÃ HỘI		71
	PGS.TS. Nguyễn Văn Kim		
	Trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn - ĐHQGHN		
2	CƠ SỞ TÂM LÝ HỌC ĐỂ TẠO NÊN SỰ TƯƠNG ĐỒNG CỦA CÁC HOẠT ĐỘNG XÃ HỘI Ở PHẬT GIÁO VỚI CÔNG TÁC XÃ HỘI		87
	PGS.TS. Nguyễn Hồi Loan		
	Trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn - ĐHQGHN		
3	Hoạt động từ thiện xã hội của Giáo hội Phật giáo Việt Nam (2007 – 2012)		100
	PGS.TS. Nguyễn Hồi Loan		
	Trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn - ĐHQGHN		

4	NHỮNG GIÁ TRỊ CỦA NGÀNH CÔNG TÁC XÃ HỘI THỂ HIỆN TRONG CÁC HOẠT ĐỘNG NHÂN ĐẠO CỦA CÁC CƠ SỞ PHẬT GIÁO – MỘT GÓC NHÌN KHÁI QUÁT TỪ VIỆT NAM VÀ NHẬT BẢN	114
---	--	-----

PGS.TS. Nguyễn Thị Kim Hoa,

CN. Nguyễn Thu Trang

Trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn - ĐHQGHN

第Ⅲ部 Appendix: Suggestions and Agreements at Meetings

ACWels-JCSW/APASWE

1	The Original Proposal	127
2	Understanding of the Proposal: Some Points to be discussed and agreed (March Workshop, March 22, 192012, Hanoi)	134
3	Chronology (revised in March, 2013)	
4	March Workshop and Preparative Meeting (March 22-23, 2012, Hanoi)	
5	July Field Research and Meeting (July 21-25, 2012)	
6	August Workshop and Meeting (August 18-19, 2012)	
7	November Field Research and Meeting (November 21-26, 2012)	

The Roles of Buddhism in Social Work

Chapter I	Report of University of Social Sciences and Humanities, VNU Hanoi	141
Chapter II	Report of Shukutoku University	187

INTRODUCTION

WHAT CAN BUDDHISM CONTRIBUTE TO
THE PROFESSIONAL SOCIAL WORK?
An essential element it has somewhere lost

Prof. Tatsuru AKIMOTO, DSW
Director, ACWeIS-JCSW
President, APASWE

“Buddhism and Social Work”—we would like “to identify advantages and disadvantages as well as its trends to propose the best strategy to improve the effectiveness of Buddhism in Social Work activities,” through a comparative research on Vietnam and Japan. APASWE President received such a research proposal (Appendix; p.128) from a member school, the University of Social Sciences and Humanities, Vietnam National University (USSH-VNU), Hanoi, in 2011.

What can Buddhism contribute to the professional social work, and vice versa? The current professional social work has somewhere lost something--which used to be its essential central element--through industrialization, secularization, occupationalization, and professionalization. Something is missing both at the conceptual and practice levels. This proposed study would also contribute to the current debate on the International Definition of Social Work review in the world. More basically, any international study of Buddhism and social work has been scarce compared with those of Christianity and social work—the Japanese Association for Buddhist Social Welfare Studies notwithstanding—and is long overdue. Recognizing the importance of this proposal, the APASWE approached the Social Work Research Institute Asian Center for Welfare in Society (ACWeIS), Japan College of Social Work (JCSW), where the APASWE President office is located. The ACWeIS-JCSW agreed to implement a joint research project entitled “Religion and Social Work: The case of Buddhism” and provided seed money. From the nature of the research, the ACWeIS-JCSW invited Shukutoku University, a prestigious Buddhist based Japanese university and an APASWE member school, to serve as a counterpart for the research. Meeting in Hanoi in March 2012, the three parties started a three-year research project. The USSH-VNU and Sukutoku University shoulder the substantial part of the research, and ACWeIS-JCSW/APASWE mainly functions as a coordinator and for the future possible development and extension of the research.

Two workshops were held for the purpose of exchanging information and ideas and mutual learning in USSH-VNU, Hanoi, in March and in Sukutoku University, Chiba, in August. Two field research studies by Shukutoku with USSH-VNU's support and participation were carried out for interviews, material gathering, and observation in the Hanoi area in July and November. On those occasions, research members of both sides visited several temples, agencies, organizations, and individuals. The major part of the research funding came from Sukutoku University.

As the first stage, team members were engaged in data collection in 2012 for future analysis. Part One given below is the Sukutoku report based mainly on the first field visit in July and concluding with the typology of the Buddhist temple's approach to charity activities. Part Two is three USSH-VNU papers providing background data, "History of Buddhism in Vietnam," and "Similarity among Buddhism, Psychology and Social Work," and "Activities by Vietnam Buddhist Association," and a USSH-VNU report on the observation and analysis of two field visits in July and November. Part Three is the appendix for the record by ACWeIS-JCSW/APASWE, that is, the original proposal of the research, some comments and clarifications to it, and minutes and agreements from four separate tripartite meetings.

A fundamental question is "What are the similarities and differences between Buddhism and social work?" All social work history textbooks refer to work by people of religion before professional social work was born. There should be something which infuses both of them. Otherwise, there is no need to continue referring to religions in history textbooks. The question was paraphrased by a few sub-questions and hypothetical answers as soon as the research started. Firstly, "Why do people come to Buddhist temples and not go to governmental agencies? "Why do people come back to temples when they are referred to governmental agencies?" Hypothetical answers were given according to three factors by some team members: (1) the inner aspect of practitioners, i.e. monks and professional social workers—the present professional social work has neglected this factor; (2) the unlimited accessibility of temples concerning time and issues as they are open 24 hours a day, 365 days a year and consider matters ranging from homeless kittens born under the floor to job hunting for sons and daughters and to elderly parent care, as opposed to the 9-5 office hours and jurisdictions by issue and/or population group (e.g. disposed street children, HIV/AIDS, battered wives, and old people without relatives) of governmental agencies; and (3) the existence of the trust and/or faith relationship between temples and believers or monks

and followers even before they enter into a provider-client(service receiver) relation. There may exist no trust or even distrust between a social agency/worker and a client(service receiver) before they enter into the relation. Secondly, why have Buddhism temples proudly provided secular support to vulnerable people, which is similar to that offered by professional social work, but under the name of charity? Charity seems to be a core concept for Buddhism without having any negative nuance. Professional social work seems to have been established with the denial of the concept of “charity”. Professional social workers today may often refer negatively to the word, partly sensing “eyes from the top”. Thirdly, Buddhism charity activities tend to be sporadic, individual case-oriented but based on a profound accumulation of experience while professional social work activities tend to be more systematic, program-oriented, and based on “theories” and “sciences” and proudly emphasizes “assessment”, “intervention”, “evaluation”, etc. Why does the former often have better results?

As is the case when working with a number of languages across a field of study, language issues involving differences in meanings, concepts, and approaches have come up among English, Vietnamese, and Japanese, e.g. social work, social welfare, wellbeing, an sinh xa hoi, and shakai fukushi.

The project will continue two more years for the final results. In the process of the first stage, interest was also shown in a possible future contribution to the development of government policies and of practice projects by USSH-VNU team and Shukutoku team, respectively.

**The Agreement on Academic Cooperation
between
University of Social Sciences and Humanities,
Vietnam National University-Hanoi
and
Shukutoku University**

第 I 部 淑徳大学報告
(Trường Đại học Shukutoku)

淑徳大学とベトナム国立社会人文科学大学ハノイとの国際共同研究
「ソーシャルワークにおける仏教の役割」研究に寄せて

淑徳大学研究チーム代表
総合福祉学部教授 田宮 仁

平成 24 年 1 月 26 日、秋元樹アジア太平洋ソーシャルワーク教育連盟（以下 APASWE）会長から長谷川匡俊淑徳大学学長に対してベトナム国立社会人文科学大学ハノイ（以下 USSH）社会学部ソーシャルワーク学科長 Prof.Dr.Nguyen Hoi Loan 先生より「ソーシャルワークにおける仏教の役割」をテーマとした共同研究の申し込みがある旨が伝えられ、2 月 22 日に Hoi Loan 先生からの文書がファクシミリで転送されてきたことが、本研究の出発点である。

秋元樹 APASWE 会長からは、本研究のテーマのキーワードである「仏教」を視野にしたソーシャルワーク研究ということで、学祖長谷川良信先生の開学より仏教福祉研究に意を注いできた淑徳大学に、先ず白羽の矢を立てたということを後に伺った。

その後、数回の交渉を経て、3 月 20 日から 23 日にかけて仲介者としての秋元樹 APASWE 会長と、淑徳大学側からは渋谷哲総合福祉学部准教授、藤森雄介国際コミュニケーション学部准教授と田宮および通訳の 4 名が USSH を訪問した。この最初の訪問は、USSH 大学側の本研究に対する意図の詳細を知ることと、共同研究自体が研究態勢や研究期間等において可能かどうかを見極めることを目的としたものであった。なお、この最初の USSH 訪問の経費は、APASWE 会長オフィスを置く社会事業大学・アジア福祉創造センターの負担によったものである。

USSH の Nguyen Van Kim 副学長、Nguyen Kim Hoa 社会学部長、Nguyen Hoi Loan 社会福祉学科長、ベトナム政府宗教監督庁係官同席のもと、東洋学部の Pham Thi Thu Giang 博士の名通訳を介した話し合いの結果、USSH チーム・社会事業大学/APASWE チーム・淑徳大学チームの 3 者による 3 年計画の共同研究として本研究を正式にスタートすることになった。

本研究は、ソーシャルワークと仏教という共通の関心を軸に、秋元樹 APASWE 会長を月下氷人・仲人とした国際共同研究である。秋元会長の存在なくしては、本研究はそのきっかけすらなかったものである。

その後、社会事業大学および淑徳大学のそれぞれが本研究に対して研究費を認め、淑徳大学側は 4 月から、USSH は 6 月から研究をスタートさせ、7 月には淑徳チームの第 1 回ハノイ訪問調査、8 月には USSH チームが来日しての合同ワークショップの開催、11 月には淑徳チームの第 2 回ハノイ訪問調査を行った。

本報告書は、それら 2 回のハノイ訪問調査および合同ワークショップの内容の概要一端を纏めたものである。なお、第 2 回ハノイ訪問時の最終日 11 月 26 日には、秋元樹 APASWE 会長立ち会いのもと「ベトナム国立社会人文科学大学ハノイと淑徳大学との学術連携協定書」（MOU）の調印・交換を行い現在に至っている。

1. 現代ベトナム社会における仏教寺院・僧侶が取り組む
社会福祉的実践形態類型化の試み
～2012 年度第 1 回ハノイ訪問調査結果を中心として～

国際コミュニケーション学部
准教授 藤森雄介

1. はじめに

この度のベトナム国立社会人文科学大学—ハノイ（以下 USSH）、社会事業大学/APASWE チーム、淑徳大学チームの共同研究である「ベトナムのソーシャルワークにおける仏教の役割」が、どのような縁で信頼関係を深めて研究を開始するに至ったのかについては既に田宮仁教授の「挨拶」で触れられている通りであるが、(自身の未熟さを正直に告白するが)実際に共同研究が開始された 4 月の時点では、誰に(対象)、何を(内容)、どのように行う(方法)のか等といった具体的な調査研究計画が立案しきれてはいない状態であった。

本稿では、研究開始当初は必ずしも現代ベトナム社会や仏教に精通しているわけではなかった我々が、手探りの中でどのような試行錯誤を経て今回の調査研究の視点を見出しつつあるのか、またそれを踏まえた上で今後どのような課題や展望をもっているのか等について、本研究の「記録」の意味も含めて、特に第 1 回ハノイ訪問調査(以下、「第 1 回調査」という)の結果を踏まえつつ整理しておきたいと考えている。

2. 調査研究計画の立案まで

特定の領域や対象に的を絞って調査研究を開始する場合にまず行うべきは、とにもかくにも先行研究の確認である。この点について、現代ベトナム社会に関するものについては、主に政治や経済の領域を中心に、比較的理解しやすい入門書からそれぞれの専門の書籍や研究論文まで少くない蓄積を確認することができる。しかし、これが社会福祉(社会保障)となるとその量は格段に減少してしまい、それに「仏教寺院・僧侶」といった要素が加わってくるとその先行研究は更に絞り込まれてしまう。その結果、第 1 回調査の実施前までに我々が確認しかつ学ぶことができた先行研究は、仲春奈「ベトナム仏教系社会福祉施設・障害児学校に関する調査研究」(日本ベトナム友好障害児教育・福祉セミナー実行委員会編『日本ベトナム障害児教育・福祉研究 6』文理閣、2008)、向井啓二「現代ベトナム仏教系社会福祉施設の実情」(同著『ベトナムのソーシャルワーカー養成における現状理解に関する基礎的研究(課題番号 18530642)』、種智院大学 向井啓二研究室、2009)のみという状況であった。

ただ、そのような先行き不透明な状況ではあったが、7 月 2 日には、種智院大学の向井研究室を訪問して同氏よりベトナムの研究について直接レクチャーを受ける機会にも恵まれ、手探りながら何とか調査研究計画のイメージを明瞭にしていくことができた。

まず、本研究を進めるにあたって必要不可欠なものは、具体的な分析の対象となるベトナム日本両国の仏教寺院及び僧職者の福祉的実践活動の代表的な事例の収集であると考えた。

この点については、日本では業務日誌の作成や書類の保管という「記録を残す」という習慣があり、一定程度の歴史を持つ多くの寺院や施設では、その史資料から当時の活動内容や運営状況を窺い知ることができる状況にある。また、2007年には、長谷川正俊編『戦後日本における仏教社会福祉事業の歴史』、『戦後日本仏教社会福祉事業史年表』（ともに法蔵館）といった先行研究の成果も公表されており、「日本側」についてはその全体像を俯瞰することも可能である。

しかし一方のベトナムにおいては、日本に比して「記録を残す」という習慣はあまりなく、また、戦乱とそれに伴う社会的混乱の中で限られた史資料の多くも散逸しているようであり（この点については、実際の訪問を通じて更に実感した）、そのような現状においては、日本の社会福祉史研究（人物史、思想史、施設形成史等）で一般的に行われているような、史資料に基づく比較や分析は、極めて困難である。

これは、我々が当初考えた調査研究を進めるにあたって非常に大きな障壁となったが、これも現代ベトナム社会形成史と仏教寺院・僧侶の社会福祉実践の開始時期を落ち着いて検討することで打開策を見出すことができた。

それは、ベトナムで現在行われている寺院及び僧職者の福祉的実践の多くが、社会的混乱が収束し、安定を得始めた1980年代後半以降に始められている点である。

つまり、実践を始めた創設者、または開始当初を知る関係者の多くが現役であり、史資料が乏しい中、フィールド調査を通じて得られるであろう彼らのオーラルヒストリー（「記憶」の「記録化」）は、貴重な資料と成り得ると考えるに至ったのである。

以上のようなプロセスを経て、第1回調査については、まずは仏教寺院・僧侶が取り組む社会福祉的実践の事例をできるだけ収集することを主たる目的として実施した。

3. 第1回調査について

第1回調査は、ハノイ大学の全面的な協力と、通訳兼共同研究者の立場で参加して頂いた Nguyen Thi Du（以下、グエンニ）が持つ人的ネットワークの支援のもと、2013年7月20日～7月26日の日程で、首都ハノイ及び隣接するバックニン省で継続的な福祉的実践活動を行っている4つの寺院及び僧侶に対して実施することができた（調査の詳細等は、別稿を参照）。

以下、その4つの寺院・僧侶に対する調査結果の概要を記しておく。

(1) 菩提寺 → 7月21日、7月23日、7月25日（延17時間）

菩提寺は、障がい児等も含めた孤児や高齢者、DV被害を受けた女性等、自立した生活が困難な社会的弱者を受け入れて寺院の敷地内に生活の場を提供し、衣食住から教育等まで彼らの生活支援を全面的に行っている寺院である。

首都ハノイのロンビン区内にあり、その創設は14世紀頃であるという。同寺では、以前から周辺の貧しい住民等に対する慈善活動が伝統的に行われていたようであるが、親のいない子ども達を預かるという現在に続く福祉的実践活動は、現ご住職である釈曇蘭尼(1956年7月30日生)によって1989年頃から開始された。

子ども達を預かりだした当初は寺院も小さく、住めるスペースも限られていたため、子供たちと尼僧達は寝食を共にする状況だったという。また、16歳で得度したご住職をはじめとして同寺の尼僧たちも一様に出家した年齢が早かったために家族間での子育てといった経験が乏しく苦労は絶えなかったようであるが、「河の流れのように流れました」という印象的な言葉で当時を振り返られていた。

特に声高に伝えることもなくその活動は続けられたが、1996年、ロンビン区から賞を受けたのをきっかけに、メディアで紹介され有名となり、以降、施設利用者は人づてに聞いて寺にやってくるようになった(実際、我々が調査に入っていたわずかな期間の間にも、周囲の理解を得られない妊娠をしてしまった若い女性や、身寄のない高齢の女性等が自らの意思で同寺を訪ね、入所を許可されていた)。また現在では、道にいる老人や子どもを見かけた人が連れてきたり、直接、朝や夜に寺の前に子どもがいることも多いと話されていた。

調査時に249人いると説明された利用者の年齢構成は出生間もない乳児から100歳の高齢者まで幅広く、また彼らが抱えている状況も以下の通り多岐にわたっている。

- ・視覚、聴覚等を含む、いわゆる身体に障がいのある人
- ・経済的事情その他で捨てられた子ども
- ・親がエイズ患者で捨てられたエイズ感染児
- ・産んですぐの赤ちゃん
- ・(捨てられたというわけではないが)家族が貧しくて育てられない子ども
- ・親が死んだ子ども
- ・他では受け入れを拒まれた障がい児
- ・大学生で望まれない妊娠をしてしまった学生
- ・7-12歳までのストリートチルドレン
- ・自殺を試みた人
- ・夫に捨てられた女性、博打や暴力を振るわれた女性
- ・上記のような理由で田舎からでてきたが仕事がない、だまされて妊娠した女性
- ・財産を子供に分けた後に子どもに捨てられた親
- ・田舎から出てきた人
- ・中絶した人 等々

一方、このような利用者の生活を支える経費としては、電気代約5万円、水約3万円、ガス(一部は薪を使用)約2万3千円、野菜約13万円、米3トン約13万円、47名の子ども達の面倒を見る職員(詳細は後述)やガードマン等の人件費としての1カ月の給料約22万円等が必要となっている。更に子ども達の教育経費や医療関係費(例えば、中絶が必要となった場合には輸血代1万円程度がかかることとなるが、このような費用の負担も同寺が行っている)が不定期で必要となるが、これらの費用は、正月等の行事の際に入ってくる寺の

収益金や、4000 人から 5000 人いる信者の方々からの寄付(現金ばかりでなくお米等の食料も多い)等でやりくりしており、ベトナム政府から特に許可や援助は受けていない(ただし、公的機関との関係が悪いということではなく、ベトナム仏教会やロンビン区の政府も同寺の活動は十分に承知しており、信頼関係もある)。

このほかに、大学生、企業、若者のグループなどがボランティアとして関わることで施設の維持も可能となり、同寺の福祉的実践活動が継続して行われているのである。

また、同寺で行われている実践活動の中でも特筆すべきは、その施設運営の方法である。

現在、同寺にはご住職を師匠とする 8 人の尼僧が住んでいるが、そのうち 5 人が特に施設の運営に関わっているという。ただし、彼らが直接利用者の方々の面倒を見るということでは必ずしもなく、特に主たる利用者である 100 人をゆうに超える子ども達の日常の面倒については、成人女性の利用者 47 人を「母親」代わりの施設職員として採用して、彼らの主たる業務として見させているのである。この方法を採用することで、一見すると限られたスペースでひしめき合うような生活を余儀なくされている生活環境でありながら、家庭的な視点が維持され、子ども達一人ひとりに目配りする支援を維持されるとともに、採用された女性利用者に対しては役割に応じて賃金が支払われる事により(例:4 人の子どもの面倒をみると平均 200 万ドン(8000 円)／月くらいで、これは、当地のガードマン、ウェーターなどの仕事と同額程度の水準)、彼らの将来の自立に向けた支援にもつながっていくという、複数のメリットを引き出すことに成功しているのである。

一方で運営に関わる尼僧たちは、子どもたちの通う学校に関する書類の処理、政府との対応、お客さんとの対応等といった事務実務、渉外、金銭管理、倉庫の物品管理等と併せて、職員として子どもたちの面倒を見る 47 人の業務管理も行うことで、滞りのない施設運営を行っているとのことであった。ちなみに、このような施設運営のシステムをどのように構築したのかについてご住職に質問したところ、「施設のシステムは、独学と経験。本を読んだり、ほかの施設を見たことはない。失敗したこともある。給料を払わなければ責任感がでないと考えて払うようにした」とのことであった。

同寺院の行っている実践活動は、社会的なニーズ、施設利用者の実情、運営の実情、そして何より実践活動を始められたご住職自身の仏教者としての理念等、まさに「ベトナムのソーシャルワークにおける仏教の役割」とは何なのかを象徴しているがごとき事例なのではないかと考えられる。また、そのようなベトナム固有の特徴を備える一方、ご住職のお考えやお人柄に触れれば触れるほど、我々が史資料を通じてしか学ぶことのできなかった近代日本における社会事業の黎明期に、公的な救済制度が極めて不十分な中で、当時の社会的弱者の方々のために宗教的信念や信仰に基づいて東奔西走した民間社会事業の先達の姿が重なって見えるような不思議な既視感を感じたことも、あえて記しておきたい。

(2) 洪福禅寺 → 7 月 22 日(5 時間)

洪福禅寺は、首都ハノイのみならずベトナムでも有数の歴史と伝統を備えた寺院の一つであるが、同寺では、5 年ほど前より信者のボランティアグループが毎週日曜日の早朝から境内に集まり、難病のため長期入院を余儀なくされているハノイ伝血・血学センターの患者とその家族の方々のために、昼食の配食サービスが継続して行われている。

インタビューに応じて頂いた信者ボランティアグループの代表的存在であるタム氏(30代女性、平日は一般企業で責任ある仕事を任されているようである)によると、そもそもは同氏が友人のお見舞いで病院を訪れ、長期の治療費捻出のため治療以外食事代の捻出にも苦労していた患者とその家族の方々の実情を知ったのがこの活動のきっかけだったという。

最初は 20 人程で始まった活動だったが、現在は 70 人くらいが参加して毎週日曜日の早朝から 500 人分のお弁当を作り、昼の時間に合わせて病院に運び、直接手渡す活動を行っている。お弁当にかかる費用は一つ 2 万ドン(80 円)程度、1 回の配食作業で 500 万ドン程度かかるが、その資金は信者の方々が行った寄付を同寺が一旦預かり、そこから捻出する形でまかなっているという。

活動に関連して、同氏になぜご自身が代表となって団体等を設立して行わないのかとお聞きしたところ、「私が最初にこのアイデアを出したが、私には徳(人徳)がないので、住職の名義をお借りして行っている」、「病院の患者にかかわるきっかけとなったのは、私が幼いころから寺へ行き、僧や尼から慈悲を説かれていた。その蒔かれた種があったから」と、その活動の仏教的根拠を説明して頂いた。また、活動の仏教的意味として、

- ・患者に念仏のやり方を教え、一緒に念仏している
- ・患者たちはこの精進料理(弁当)を待っている。いいことがありそうな気がしている
- ・弁当を作るみんなの気持ちは、念仏や真言がこもっているから(治癒に向かう)力がある
- ・信者たちは心で念仏しながら作っている
- ・患者は、様々な方がいて、要求もあった(仏像や数珠がほしいなど)が、私たちもそれらに応えて配っている。患者の方々もそれで祈っている

と、あくまで寺院の福祉的実践活動だからこそその意義を強調されていたのが印象的であった。

同寺では、他に自然災害の被災地や少数民族居住地域等への食料や物品の寄付等積極的に行っているが、調査できた範囲で理解する限り、同寺のご住職や僧侶達は象徴的な立場に留まっており、配食サービス等の実際は信者ボランティアグループの主体的な取組があってこそその実践活動であるといえよう。しかし一方で、対社会に対しての信頼性や他の信者の方々からの寄付も含めて、同寺が介在することによってこそ継続性が保たれているともいえるであろう。

(3) 法雲寺 → 7月24日(3時間)

法雲寺で行われているエイズ問題に関する一連の取り組みは、USSH としても高く評価していると、すでに3月の時点よりご紹介を受けていた。

ただ、今回の調査では(我々の連絡調整不足の結果)非常に限られた時間しかとることが出来ず、また、それにも関わらず調査の際にはご住職だけでなく実際に活動を行っている非常に大勢の信者の方々にも同席頂いたため、結果として極めて断片的な情報の収集に留まってしまった。

その断片的な情報に基づいて同寺の活動を整理すると、

- ・同寺を拠点として、エイズ患者やその家族に対する総合的な支援を行っている

・ご住職は初めからエイズに関する専門的な知識があったわけではなく、そのきっかけも、「最初エイズの病気はほとんど分からなかった。新聞に近づいたらうつと書いてあった。仏の教えは安楽と幸せをあげることに、なのに患者を避けるのはおかしいと思って近づいた。近づいたら普通の人だった」というような経緯であり、また、説法をしてお寺に帰ったら、説法を聞いてくれていたエイズ患者もついてきて話を聞いたのが縁で同寺で支援を始めることとなったとのこと

- ・最初にエイズ患者がお寺にやってきたのは薬を絶つためだったという実情もある
- ・当初は、寺院でエイズ患者を受け入れていたこともあったが、現在ではここで生活をしているわけではなく、周辺の地域で生活(グループホーム的なものか?)している
- ・現在では、信者の方々や当事者及び患者家族で「ハスの花の香り」の会と「明るい明日のため」の会という2つのグループを作って活動している。
- ・そのうち、「ハスの花の香り」の会では、エイズの知識を教える勉強会(啓蒙活動?)などを行っており、その活動に対応している人(会員)は、22人
- ・また、会員の中には子どもや赤ちゃんが50人おり(2か月から2歳、2歳から14歳)、そのうちの32人は子どもエイズ患者32人
- ・大人の会員は、ハノイだけで100人
- ・毎月ご住職と2人の担当者が、田舎でもエイズの啓蒙活動を行っている
- ・現在、寺院の敷地内にこの活動をより積極的に行っていくための施設(ある種のコミュニティスペースか?)の建設を予定している。

限られた時間で得られた情報ではあるが、寺院を拠点に、ご住職と信者を中心としたボランティアグループが手を携えて、地域社会も巻き込みながら活動を展開している様子が見えてくる興味深い事例である。次の機会には、さらに詳細な再調査の必要があると考えている。

(4) 仏跡寺 → 7月25日(5時間)

仏跡寺は、首都ハノイに隣接するバックニン省にある、都市の喧騒とは趣を異にする農村地域に悠然と佇むベトナム仏教の古刹の一つである。

その由緒ある寺院で福祉的実践活動の新たな取組が始められたのは2010年からであり、その中心的な役割になっているのがご住職の釈徳善師(1969年4月5日)である。

ご住職は1992年に得度し、2002年から同寺のご住職となられる一方、経済国民大学卒業後、インドで仏教学、アメリカで人類学／文化人類学を学び、仏教学の博士号も取得されている。

同寺で現在行われている実践活動は、主に経済的な貧困状態にある高齢者や貧困層の子ども達を引き取り、衣食住から教育の機会までを支援する、いわゆる入所施設運営であるが、その方法は同様の対象者に対する事業を展開する菩提寺とはまったく異なる発想によって展開されているのである。以下、特に異なっていると思われる特徴的な点を幾つか挙げておきたい。

- ・施設の設立に当たっては、「ビンコン Vincom Group」というベトナムを企業から、1,000億ドン(4億円)の寄付を受けてその費用を賄った。

- ・設立時の費用だけではなく、施設維持のために必要な毎月 200 万円程度の経費についてもビンコンと長期支援の契約を結んでおり、施設の維持についても巨額の寄付を取り付けている。

- ・施設の利用者については、先に述べたように身寄りのない高齢者と孤児を受け入れるのが目的であるが、その基準は「政府の推薦を受け本当に困っている人のみ受け入れる」という非常に厳格なものであり、誰でもが利用できるわけではない。

- ・現在の利用者は、4 歳（1 人のみ）～17 歳までの孤児・少数民族の子どもたち 68 人（男女比半々くらい）と、60 歳以上（最高齢 87 歳）の老人 21 人（男性 2 人、女性 19 人）であるが、例えば利用者の安全性の観点から 0 歳から 4 歳未満までは引き受けていない

- ・また今後について、ビンコンとは 300 人まで受け入れる契約を行っているが、それ以上は施設運営の質の確保の観点から受け入れる予定はない

- ・施設の生活環境については、まず、広大な敷地内に事務所も入れて 24 棟の建物が建てられている。

- ・そのうち、調査時点で子ども生活施設 13 棟、老人生活施設 7 棟、事務所 1 棟、空室 3 棟という状況であった

- ・また、例えば子ども生活施設では建物 1 棟を二つの部屋に分けて、一部屋 8 人。1 棟 16 人で生活しているが、各棟に管理人が 1 人常駐し生活環境の維持管理を行っている

- ・悠久の施設職員は 30 人ほどであるが、彼らのうち利用者の方々と関わる者については、師範大学出身者、社会学、心理学を学んだ大学出身者を採用している

- ・1 週間に 1 回、職員会議を実施している

というような、潤沢な資金を背景に、極めて合理的かつ科学的な運営方法を導入している様子を伺うことができた。実際、運営管理の考え方についてご住職に質問したところ、アメリカ留学時代に見聞した病院経営の様子が参考になったと話されていた。

同寺はバックニン省という所謂地方農村部に位置しているが、施設の運営形態や利用者の受け入れ基準等を見ても、農村部地域に特徴的な社会問題に対応した福祉的実践活動とは明らかに異なるものであり、ある意味では、日本の福関係者も羨むような充実したハードと先進のソフトを学ぶ機会を常に持ち合わせた、最も優れた施設運営形態の一つであるといえるであろう。

しかし、同寺の実践活動の方法論が現代ベトナム社会の福祉的諸問題解決にどれだけ普遍性を持ち得るのか、更には本研究の趣旨である「ベトナムのソーシャルワークにおける仏教の役割」という観点からどのような分析が可能かという諸点については、今後更に検討を行う必要があると考えている。

4. (仮)類型化の試みについて

ここまで述べてきたように、今回調査させて頂いた 4 つの寺院の取り組みはそれぞれが独自な特徴を持つ事業であったが、事例内容を整理することで、以下のような(仮)類型化が可能であると考えた。

○「直接支援施設運営型」：

→ 支援が必要な利用者に対して、寺院及び僧職者が、施設(場)の提供も含めて直接運営に関わる。

A 菩提寺モデル：「始めに利用者ありき」であり、支援を求めてきた利用者のニーズに応じて施設の機能を対応させつつ事業を展開。

B 仏跡寺モデル：綿密な運営計画に基づき、予め想定した利用者に対して、ハードとソフトの両面とも充実させた事業を展開。

○寺院セトルメント(隣保事業)型

→ 寺院を拠点として、僧職者だけではなく信者や当事者の方々も巻き込みながら、当該地域で暮らす人々の福祉ニーズに応える諸サービスを展開する。

C 法雲寺モデル：上記の記述に、日本でいうコミュニティーケアの要素も併せ持った事業を展開中と考えられる。

D 洪福禅寺モデル：地域社会における寺院の伝統と信頼をベースに、実際の事業は信者中心のボランティアグループが展開。

このような視点で(仮)類型化を行った上で、それぞれの寺院での実践状況から窺うことのできる現時点での特徴・評価・課題を整理した。

A 菩提寺モデルの特徴・評価・課題

- ・寺院での活動実績が地域社会を超えて理解されており、結果として乳幼児から高齢者まで、支援が必要な人々の、まさに「駆け込み寺」としての機能を果たしている。

- ・その代償として、日々増加する利用者に対して施設の整備が追いつかず、結果として非常に課題の多い生活環境下で暮らさざるを得ない状況にある。

- ・しかし一方、そのような生活環境下であるにも関わらず多くの利用者の方々の表情は豊かであり、寺院及びご住職に対する信頼の深さを窺うことができるが、その信頼の根拠となるものは何なのか、単なる信仰だけなのか、更に掘り下げてみる必要がある。

B 仏跡寺モデルの特徴・評価・課題

- ・豊富な資金と現代的な施設運営の方法論に裏打ちされた福祉サービスを提供しており、ある意味では理想的な福祉施設であると考えられる。

- ・利用者の方々も礼儀正しく、かつ明るい表情である。

・しかし、あまりに「理想的な福祉施設」としての体裁が整っているがゆえに、「寺院や僧職者でなければならない」事業であるのかについては、評価の分かれる事例であるといえる。

・またこの事業は、豊富な資金(寄付)が中長期に渡って約束されて初めて実現が可能という特殊かつ限定的なモデルであり、現在のベトナム社会において普遍化を進めるにあたっては、超えるべき壁が少なからずあると考える。

C 法雲寺モデルの特徴・評価・課題

・「エイズ患者支援」という命題に対して、ご住職、信者、当事者の三者が寺院を拠点に協働して事業を展開していくという興味深い事例である。

・また、その活動が寺院のある地域社会にも波及している可能性については、日本の地域社会における寺院の在り方を考える際にも有用な事例となる可能性があると思われる。

・とは言いつつ、先にも触れたように今回の調査では時間的にも非常に限界があり、活動実態については十分に把握できなかった。

(事前準備も含めて、再調査が不可欠な事例である。)

D 洪福禅寺モデルの特徴・評価・課題

・寺院を拠点として信者がボランティアグループを組織し、社会で暮らす支援を必要とする人々に対して積極的な活動を展開するという事例は、日本の「東京帝大セツルメント」にも共通する要素があるようにも感じられた。

・しかし、寺院及び僧職者が象徴的な立場以上ではなく、直接の支援には必ずしもタッチしていない(あるいは極めて限定的)という点では、Cモデルとは明らかに異なると考えられる。

・信者ボランティアにとっての寺院の持つ意味も含めて、福祉的实践展開における寺院や僧職者の機能や役割について更に検討する必要があると思われる。

このように、第1回調査を実施できた4つの寺院はそれぞれが異なる社会的要請に応える形で特徴的な実践活動を行っており、その一つ一つが類型化に値するモデルとなる事業を展開していると評価できるものであった。しかし、この考え方でいくと、極端な場合、寺院や住職の取り組みの数だけ類型モデルが存在してしまう可能性も否定できない。今回の類型化はあくまで(仮)であり、今後の調査の展開に合わせて、より詳細な分析や比較が可能となるよう類型化するにあたっての要素の明確化も行っていきたいと考えている。

5. おわりに ～第2回調査結果も踏まえて～

第1回調査の実施後、その結果を踏まえた上での8月の共同ワークショップ、そして11月には首都ハノイでの第2回訪問調査が行われたことは、「挨拶(P)」で報告の通りであるが、特に第2回調査で新たに2カ所の福祉的実践活動を行っている寺院を調査できたことで、オーラルヒストリーを通じての具体的な実践活動の把握と「類型化」という我々の方法論は、少なくとも「ベトナムのソーシャルワークにおける仏教の役割」という研究テーマを進めていく上においては有効であると確信している。

ただし、今後具体的な分析に入っていくためにはより多くの事例が必要不可欠であることはいままでのない。

また、事例分析等の際にいずれ向き合わねばならない課題として、そもそも我々が共通認識だと考えている「ソーシャルワーク」とは何か、また、(実際場面も踏まえた上での)「ケアワーク」との相違点とは何か、といった根源的な諸課題についても議論を尽くす必要があると考える。

これらは我々の力だけでは到底及ばない難題であり、また3年間という限られた制約の中ではあるが、ここでこそ共同研究という強みを生かし、USSH チーム、社会事業大学/APASWE チームとの協働を通じてこれらの諸課題に背を向けることなく果敢に向き合い、ベトナム日本両国に有益な研究成果を上げていきたいと考えている。

※追記:以降の掲載原稿について

第1回調査の4カ所の寺院のうち、同様の社会的弱者の対して異なる考え方で実践活動を行っている菩提寺と仏跡寺については、その相違点を比較する意味でも詳細な内容をいち早く公表する意義があると考え、菊池結、佐藤成道の両名の構成によるそれぞれのご住職のインタビュー記録を掲載した。

また、続いて掲載している Nguyen Thi Du(グエンニ)の「ベトナム仏教概略」は、あえて「です・ます」調の平易な語り口で読みやすい記述スタイルをとっているが、日本とは少なからず事情の異なる現代ベトナム仏教を理解するために必要不可欠な内容を含んでおり、必読である。

2. インタビュー記録

① 菩提寺 ご住職インタビュー記録

構成・文責

淑徳大学・大学院

博士後期課程 佐藤成道

■ご住職：釋曇蘭

■聞き手：藤森雄介（淑徳大学・国際コミュニケーション学部 准教授）

■通訳・聞き手：Nguyen Thi Du(以下グエンニあるいはグエン)

以下、インタビュー日時・インタビュー録

○ 7月21日(土)

- ・ 10時00分：菩提寺のご住職に、インタビューシートに基づいてインタビュー開始
全編、ビデオカメラ・ボイスレコーダーにて録画・録音。
途中、10分間(11時15分～25分)の休憩を挟む。
一つの質問に、数分間話され、次に通訳をし、その後、確認事項や気になる点をいくつか短く質問・御返答の形をとる。
- ・ 12時00分：昼食(精進料理)
- ・ 13時20分：御住職へのインタビュー再開
休憩を挟みつつ、長時間お付き合い下さった。
調査に関して、施設に入られている方のあるだけの名簿をコピーして頂けることに。
また、施設に入られていて名簿のない方々へは調査シートで対応して下さいことに。
- ・ 18時30分：施設内の写真撮影も含め、インタビュー終了

菩提寺の慈善活動の始まりから現在まで

藤森：淑徳大学の藤森と言います。今日はお忙しいところお時間頂いて有難うございます。今回ご縁を頂いて、ハノイ国家大学のロアン先生と共同研究をさしてもらうことになりましたので、仏教と社会福祉の関わりについての研究と併せて、今日少しこの施設やお寺それからご住職自身のことを細か
いところまでお聴きするんですが、そのことをきちっと日本に紹介して、こちらの活動を日本にも
お伝えする役割をもてればと思いますので、宜しくお願いします。

住職：質問どうぞ。

藤森：さっそくなんですが、このお寺についてなんですが、設立についていつ頃こちらのお寺が設立され
たですとか、あとは何かこのお寺に関わる由来、エピソードみたいなものがあったら、お聞かせ

願いたいのですが。

住職：1989年に始まりました。

藤森：1989年、あっそうですか。結構じゃ新しい。

住職：このお寺は、14世紀くらい、約600年前のお寺で開いた師匠も慈善活動をやったと歴史の中に書いてあります。私はこのお寺を住職を継承したので、何とか縁があると思います。仏教では因縁と言いますが、縁によっておこるもので、私が縁があるから慈善活動もやり始めたのもこのお寺の由来があったから。

藤森：あの1989年というのは御住職がこのお寺に入られた。

住職：この年齢に慈善活動が始まった。

藤森：慈善活動が始まった。

住職：私は1989年に慈善活動を始めました。その頃はお寺自体もすごく貧しくて、われわれもお米がないくらいで、生活できなかった。たとえばその頃、1キロのお米は15,000ドンでとても大きな金額で、お坊さん尼さんの生活自体できないくらいお米がなかったんです。しかし、このお寺昔の慈善活動御師匠さんのやったこと有名ですから皆さん貧しい人がお寺へ行ってご飯頂戴お米頂戴助けて下さい、と言われました。その時私も困りました。どうすればいいのか。この菩提寺の近くの政府と仏教会も色んな形で人を助けていたから、それで私もやり始めました。1989年は50人くらい子どもを育てました。棄てられた子どもです。今は150人の子どもを育てたんで、生まれた子供から20歳以上みんな仕事があって、社会人になって出るようになった人もいます。現在施設の中は140人の子どもいます。1日生まれた子どもから20歳までの子どもがここに住んでます。

藤森：わかりました。

住職：このお寺は、現在きれいになったのはみんなわかりませんが、本当はボロボロのお寺で、私たちも学校で勉強しながらお寺を建てなおして私は出家して、今は40年間経ったけど、このお寺建ててもまだ落慶法要までもやったことないくらいでちょこちょこやってきれいになりましたが、仏教の教えでは心が安心すれば何でもできると、それから世の中に助けることが仏さまに慈悲精神のことが書いてありますから、困っている人を苦しむ衆生を願って助けるためにわれわれがやらないといけない。お坊さんは、修行プラス世の中に活動することが、これは発心といいます、ちょうどベトナムの伝統的なものは、愛国心愛国心プラス慈悲心、この2つは国があります。仏教は慈悲心とじんあい心同じだから、修行と世の中も合体して一つになれる。だから、離れない。そういう意味で、私もお坊さんとして世の中のことをすべて貢献したいと。

藤森：今ちょっとお話した先に、以前昔からお寺がやっていたといわれる慈善活動について事業についてもう少し知っていることがあったら教えてもらいたい。

住職：以前私のお師匠さんそれからお師匠さんのお師匠さんは、人々貧しい人々を助けました。つまり、具体的な仕事をすればお米をお粥を作って、それからこのお寺菩提寺だから、菩提樹の樹がありました。お粥作って、樹のところにおいて貧しい人のところにわたったら、はいったらどうぞ食べてくださいと、それで分かち合う活動をしました。そして、お師匠さんのお師匠さんは、じゃがいも、それからとうもろこし、それからさつまいもを茹でて配りました。それから、じゃがいもとさ

つまいは切って乾燥して貧しい人に配りました。それから、お金ですね。お金必要な方にも少しあげました。心を込めてやったお師匠さんのお師匠さんで、言葉があります。「相手は貧乏だったら私も貧乏。相手は金持ちだったら私も金持ち」。つまり、相手に従ってお坊さんの姿が変わります。で、お坊さんも、野菜、ごはん、まぜお米、貧しいもんそういう生活をしてました。だから、困っている人の心は、よく分かります。その精神を私が引き継いだ。

藤森：よくわかりました。そうしますと、今現在はこちらのお寺なんでしょうか、ご住職さんなんのでしょうか、支えている信者さんの数というのはわかりますか。

住職：私は、今までよく通って純粋的な信者さんの数は、4,000 人か 5,000 人くらいです。でも、このソーシャルワーク、つまり慈善活動、つまりこの菩提の中に助けてくれる団体は信者さんだけではなく、一番強いのは大学生さん、大学、会社、それから企業団体、それから、若者のグループ、それから、ボランティアグループ、そういう人たちがよく来てくれるんです。私、ほんとに助かります。私、仏教の仕事が忙しいので、かわり大学の学生さんがしょちゅうここへソーシャルワークの仕事手伝いは一番強いです。

藤森：純粋な 4,000 人から 5,000 人の信者さんが、今日はじめてきましたという人たちも含めて、多くの人たちに支えられているという理解でいいですか。

住職：その通りです。

施設利用者の入所経緯、状況

藤森：わかりました。そうしましたら、今度は利用者さんについてなんですが、先ほど、最初にご住職が始めた頃は 50 人くらいの子もたちだったと話しましたが、今現在は 140 人の子ども、でも実は、子どもだけではなくて高齢者の方や女性の方もいらっしゃるようですが、子どもたち以外にはどんな状況の人たちをお預かりされているのでしょうか。

住職：今現在、さっき質問 89 年に 50 人受けて、現在 120 人の人ですが、全部だと 225 人います。その中に、それぞれのメンバーがいます。人ですね。その人たちの病気もっている人、元気な人、若い人、お年寄りの人、若い人は生んだ中に 1 日の子どもから、お年は 100 歳までのお年寄りがいます。いま 100 歳だと 2 人か 3 人くらいいます。お年寄りの中では、様々な環境がありますが、100 歳だといま 70 歳から 80 歳までの人数は 39 人、80 歳から 100 歳までは 20 人です。それから、70 歳から 75 歳までの人もいますね。目が見えない人、耳が聞こえない人、歩けない人、不自由な人、それぞれいます。その人たちが私はなしますね。いま、数を申し上げました。それから、一つは、棄てられた子ども、二つ目は、エイズ病をかけて子ども産んで棄てた子ども、産んだらエイズ、それから、産んだ後子ども棄てて、プラスとマイナスですね、ちょっと危険な産んだらその子は丈夫ではない。

グエンニ：日本語ではなんていうんですかね、産んだら手がない。

藤森：重症心身障害者、脳性麻痺とか、動かないとか、先天性の障がいですね。

住職：そういう障がいをもった子をお寺がすべて受けますね。不自由な子どもを受けます。家族は貧しくて、子どもを育てられない。それから、死んでしまった親、急に死んじゃった。

藤森：つまり、保護者がいない親。

住職：親がいない状態で受け入れます。それから、産んだら話せない聞こえない障害児、他のところは受けないけど受けます。それから、6 番目は、大学 1 年生 2 年生 3 年生の学生さんは、もう恋愛は自分の満足で合体しちゃって妊娠しちゃって、親が認めないから、逃げてそういう学生さん。それから、7 歳から 12 歳まで棄てられた子ども…。

藤森：ストリートチルドレン、浮浪児というか。

住職：その子どもたちはよりどころもない、道に寝る子ですね、学問もない、勉強もいかない、学校も行けない、自分のごはんを一日 2 食も欲しいけど、ごはんもない、それから、世の中の人に無差別で軽く見られて、その子は世の中を憎んでいる。もう、生きたくない。自殺したい。そういう子どもも受けてます。8 番目は、旦那さんに棄てられて、旦那さんはばくちとかトランプとか、そういう旦那さんをいやがって家を出た若い女性、そしたらそういう女性は田舎からハノイに入って、仕事がない。そしたら、どっかの男をやって、男はやらない言葉を聞いて、甘い言葉を聞いて、それから一緒にはいって交際して妊娠して、そういう人もいます。妊娠したらお寺に生活できないけど、私も受けます。妊娠した人ですね、慈善活動いっても断られました。でも、菩提寺だけで受けました。お母さんと子どもが両方いる。いますとやってます。綾ですね、財産もって、財産を子どもたちに分けたいと、例えば、5、6 人の子どもいます。財産分けます。そしたら、財産分けた子どもは、親に対して冷たい。ここの家出て下さい、もう面倒しないと。そういう親は、ここに 10 人くらいいます。子どもに棄てられた親。そういう親は、イヤ、もう死にたい。そういう子どもは会いたくない。歩けないでしょ、どっかへふらふら行って、私も受けます。よりどころないから。そういう人もいます。そしたら、10 番目は、先ほど田舎から入った人ですね。急に出会った男と妊娠して、中絶した。妊娠をやめた。そしたら、病院入って、血が足りないから、入れないといけない。そしたら、日本円で 1 万円払わないといけない。お金ないから、お金払ってあげて、血入れて中絶して、もう一度またハノイ行ってまた新しい男作ってやってまた妊娠してまたここに入って受けました。そしたら、あんまり妊娠する人を受けたら、信者さん見ると、怒るの、お寺は神聖なところ、清らかなところ、子ども産むと血流れる、けがれる、だから絶対ダメ、と。そしたら、医者にお金出して、部屋借りてそこで産んだらまたここに戻ります。あるいは、隠れた部屋、後ろもあります。そこに行って、活動すると。でも、変な人もいますね。そういう人たちが助けたのに、自分が産んだ子どもを売っちゃった。2 億ドン、日本円で 1,000 円くらい、子ども売ってお寺戻って、聞いた「子どもどうした、どこいるの」そしたら、うそつきで、自分の親戚に預けると。でも調べたら、子ども売っちゃって、売ったお金で自分の部屋でおいしいものを友だちと食べたりしている。ここにもいるんですよ。

藤森：そんな人も受け入れている。

住職：いま、ちょうど妊娠のこと話した。もう一つの問題は、この菩提寺におけるメンバーですね、社会の中にほんとにきたない人ばかりですよ、世の中に認めない人間ですね、私例挙げますと、ある学生さんですね。自分の寮に住んでますね。寮の中に何階かあって、階段の下の方に、そこで、お金ないから病院行かないで、そこで子ども産んじゃった。

藤森：学生が。

住職：学生が。子ども産んで、へその尾を自分の口で切っちゃった。切って、このくらい残ってるの。赤ちゃんのへそ。そしたら、自分の恥ずかしいから、赤ちゃん連れて市場へ行って、お金ちょうだいとか、そこに何日間かいて、そしたら、知らない人がね、「菩提寺に貧しい人困っている人受け入れてるから、あなたも行ってみて」って。そしたら、菩提寺に行ったら、このへそ、赤ちゃんの残ったへそが腐ってた場面にあいました。

藤森：その人は、助かったんですか。

住職：そう、救急車呼んで、助けました。

藤森：今、お聞きして、一つは、すごい大勢の方を受けているんですが、どういう経路で、この施設にやって来るのか、今、市場の紹介があったんですが、それこそ、そういう噂を聞いて、自分の意志でやって来るのか、あるいは誰かの紹介、行政が窓口になってこちらに来ているのか、口から口に伝えているのか、あるいは、ボランティア団体とか、そういう団体が、いったん預かって、こちらに連れてくるのか、こちらにやって来る経路、パターンを教えてください。

住職：89年から96年に、私は、だまって静かに活動しました。その頃は、通信、撮影とか、新聞とかほとんど出なかったんですね。そしたら、ハノイの政府が、そういう運動があるんですよ。慈善活動する人、よいことを活動する人に、賞をあげたいとか、そういうときに、ロンビン省から提供されたんです私のこと、それで、テレビ出たり、皆さんがほとんど知っているのは、96年の後のことです。新聞・通信・噂・人から人への伝え、様々な方法で人をここへ連れてくる。とくに、最近よく連れてくるのは、道にいるお年寄り、例えば、どっか見て、お寺連れてきて、どうぞやってください、私は、道にあった人をここまで連れてきて、お寺全部やってください。そして、このお寺、誰でも入れるから、昼間よく、お寺参拝します。そしたら、まわりいないと、子どもおいて、直接棄てた。一番多いのは、朝早い。起きて、門行ったらそこにいる。そういう人たち、道に寝る子ども、お年寄り、だれか見かけたら、自分の境遇を聞いて、菩提寺が今あなたみたいな人を受けているから、私、連れて行こうか。それで、本人がOKだったら、連れてきて、お寺に任せました。

藤森：地域の方が、そう言った方を見つけると、このお寺に案内をしてくれる。でも、来る人は、出身も経歴も様々。

住職：都市部もあるし、田舎の人も、色々なところの人来る。

藤森：メディアで…。

住職：5歳の女の子、身体見たら、すごいグレイな身体ですね。3つの病院連れて、見てもらって、これは男にやられた。この話は有名。とくに、この子歯が鋭いんですよ。ネズミみたい。噛むのはすごく上手で、自分の洋服も噛む。部屋の中の友達の洋服も噛む。いたずらというか、何か問題があるから、男にやられたから、噛んで離さないのか、しゃべれない。それで、自分の女の大切なところ傷何箇所ある。何回かやられた。1回ではない。

ロアン：特徴があります。今受けた140人の子どもをほとんど住職が、名前付けているんです。その人の境遇、人生観にあわせて名前付ける。住職は、名前と顔を覚えている。それから、その人の心わかるように、性格もわかって名前付けて、リストがあって、全部覚えている。コンピューターみたい。

住職：大体覚えやすいように、ほとけの名前付けてあるいは、ほとけの7歳の時に育てるお母さんの妹さ

ん、女の子には「キ」をつけて、男の方は「コ」をつけて、ここに来る子は、できれば大きくなって強い子になって下さいという意味で付ける。少し、休めますか。

施設利用者がお母さんとして子ども面倒をみる

藤森：職員さんの数とかから聞いていこうと思います。

住職：仕事やっている方は、47人。施設の中に入った人たちで、大人で、仕事をやらせている。利用者でもある、被害者でもある、管理者もいます。この47人の女性は、子どもたちの面倒を見てもらって、1カ月に給料を払っています。

藤森：給料はいくらですか。

住職：1人の大人の女性が、4人の子どもの面倒みるとき、1カ月では、200万ドン。

グエンニ：日本円だと、今は、7,500円くらいです。

藤森：ちなみに、ベトナムの一般的なサラリーマンの収入はどれくらいですか。

住職：ベトナムのサラリーマンは、日本と全く違いますが、駐車場のガードマンとか、レストランでの掃除とか、大体同じで200万ドン。その方は、給料もらって、生活は自分で負担ですが、でもこの施設は住む場所もある食べ物もある、電気水道ある、だからおもてよりは高く払っている。だから、47人の中で、自分はたくさんの能力があって、子ども4人ではなくて、7人を面倒見れば、370万ドン払います。日本円だと…。

グエンニ：1万3千円~4千円くらい。

藤森：それとは別に、管理人…、正規の職員さんがいるんですか。

住職：1つは管理人、2つは、使用人。

藤森：これは、利用者さんとは別ですか。47人が、みんなこの施設の利用者であり、管理人ですか。

菊地：ご飯作ったりする人いましたけど、そういう人のことですか。

住職：すべてやります。料理もやるし、掃除もやるし、市場にも行きます。買い物します。

藤森：子どもの面倒も見る、そういう人たちが47人いるんですか。

住職：この47人の中に、それぞれの人がいる。元気な人は、7人の子どもの面倒を見る、4人の子どもの面倒を見る、中には元気のない人がいて、1人の子どもの面倒を見る、その給料は60万ドン。

グエンニ：2,300円くらい。

藤森：施設とは別に、お坊さんとしては、何人いますか。

住職：私の弟子は、全部で40人。でも、ここに一緒に住んでいるのは、20人。

藤森：この20人の方たちは、施質の人達とはどんな関わりをしているのですか。

住職：47人の人を管理しています。こうやってください、そうやってくださいと、

藤森：組織の形で言うと、ご住職がトップ、その下に、20人の僧侶の方々がいて、その下に、利用者さんであり、仕事を、子どもたちの面倒を見るような人が、47人いて、これを含めて、224人でしたっけ。

住職：20人の中に、実際は、学校で勉強しているから、ここの住んではない。ここに住んでいるのは、8人だけ。その中で、5人くらいは、使ってます。1人は、倉庫を見張って管理する。誰か物をもつ

てくるから、お米・ミルク・お菓子、をみんな倉庫に入れます。それは、倉庫管理部。もう 1 人は管理する…、管理部は、47 人の女子たちを見て、ちゃんと子どもを見ているか、あるいはボランティアグループが入ったら、お金請求するとか、ちゃんとやっているか管理します。3 番目は、お金を預かるお弟子さんですね。4 番目は、大切です。外交部。外交部というのは、子どもたちが学校に行くときに書類出したり、公安、おまわりさん、治安、政府の方がお寺来て、ここの子どもがいたずらかどうか、来るときは対応する。住職がいないとき。この人は、社交的なもの、お客さんの手伝いをする人。5 番目は、全ての環境。ちょっと汚い、ゴミ捨てとか、見張る人。5 人。最後は、これはお弟子さんじゃないけれど、ガードマン。このガードマンも大切。これは、3 人の男に頼みます。施設の中に子どもがいっぱいいるから、誰が盗んで子どもを施設の外に連れて行くか…、だから、お弟子さんではなくて、一般人を雇っている。この 3 人の給料は、800 万ドン。

グエン尼：日本円だと 3 万 5 千円くらい。

住職：大体上ですね。次に下の方に…、47 人の人に、1 人に 4 人 4 人 4 人 4 人、7 人 6 人…、面倒する女性と、この中にまた別の仕事をやらせる。収入が入るために。このお寺に、ゴミとか、道路のゴミを拾って売るんです。この中に、病院じゃないけど、薬管理する人もあります。

藤森：47 人が全員子どもたちの面倒を見ているわけじゃなくて、状況によっては、廃品回収をしたり、薬に手配をしたりする人もいます。

グエン尼：でも、住職は、その中で、ダメな人をバツする。やっぱり大切だから。

住職：大体、一つの家族だと思えばいいですよ。お母さん、4 人の子ども。

藤森：これは、何か本を読んだり、アドバイスを受けて、作った図ですか。それとも、苦労しながら、これが望ましい、1 人のお母さんに 4 人の子どもというのは、ご自分で見つけ出した形ですか。

住職：何か本を読んだこともない。他の施設を見たこともない。私は、苦労積んで、1989 年からやってきて、失敗したことがあったんです。信者さんに頼んで、子どもを面倒見てもらって、夜 11 時くらい、ある赤ちゃんが熱出て、その人が無責任だった。でも、その子は、乗り越えたけど、そのことから考えて、やっぱり給料払ってないと、責任感がないと考えたから、このシステムを作った。だから、今私がいなくても、お金を管理する財務もあるから、私がいなくても病院行かせたりする。さっき話したように、ある学生さん階段の下で、口で切ったりして…、今はきれいにたてて、向こうになったけど、以前は私の隣の部屋に赤ちゃんたちの泊まった部屋ですよ、夜 11 時、12 時によく泣いた子どもたちがいて、私が見たら他の女性たちが、病院に生きたくない人がいたから、病院に連れて行って、だから私も安心して眠れた。泣いた声を聞いたら、眠れなかった。

政府からの資金援助をもらわずに運営

藤森：食事の時も出ていましたけど、学校に行かせたり、病気になったら見せに行ける病があったり、地域で、学校とか医療機関とかとは、緊密な、連絡、信頼関係を結んでいらっしゃるのでしょうか。

住職：もちろん、私たちが、こういうお坊さんの姿で、ソーシャルワーク、慈善活動をやるのは、どこに行っても、みんな尊敬して、それから、応援してくれる。どこへ行っても、情報、アドバイスを受けています。お巡りさん、医者でも。ベトナムの副首相から、特別な許可降りた。面倒を見ている

子どもたちの学費を免除いたしますと。でも、受けなかった。考えますが、実際は、産んだことないけれど、自分の子ども。面倒見ている子は親の責任がある。親だから、自分の力で学費を払わないといけない。だから、副首相から許可は頂いていない。もう一つの意味は、もし、面倒見ている子が、免除されたら、子どもが友達に話します。話したら、いじめられる。あなたが学費払っていない、親が払えない。そういう、あっかんな子どもが受けやすい。

藤森：でも、病院や学校とは信頼関係がある。そもそも、そういう信頼関係は、お坊さんだからというのは、すごく大きい。

住職：そうです。

藤森：そうするとあえて、いま、学費の減免を断ったりして、先ほどの食事にもあったように、子どもにかかる教育費が、1年間に50万、先ほどの給料のベトナムの一般のサラリーマン並みに47人もお支払して、ガードマンにも払って、そうすると、人件費も大きいと思うんです。それから、寄付もあるでしょうけど、触人か、日常かかる生活費、光熱費や水道代、いろんなことがあると思いますが、経費の総額、1カ月でも、1年でもわかりやすい方でいいですが、年間で、事業の経費とか、決算を作っていればそれを見せて頂ければと思うんですが、どんなふうにお金のやりくりをしているんでしょうか。

住職：(50万円は)1年間の学費ではないです。50万円は、新学期が始まったら、子どもたちには、服・靴・カバン・勉強道具・保険、様々なお金を払った1回分の合計で、学費ではない。それから、夏休みの塾に行くにもかかります。1カ月の給料、(グエン尼：日本円だと約22万)。電気代、13億ドン(グエン尼：約5万円)。水は、(グエン尼：約3万円)。ガス、薪とか枯れた枝とか、(グエン尼：約2万3千円)。野菜は、1カ月(グエン尼：約13万円)。お米、1ヶ月3トン、(約13万円)。犬、7匹います。全部で、1カ月、(グエン尼：100万円近い。95万円くらい)。

藤森：1年間で、1千万円以上が軽費。みんな寄付とかで賄っているのですか。

住職：困っているのは、お布施や寄付もいっぱいいるけど、ほとんどがお米、野菜。お金では少ない。ベトナムは、お米がひどい。おいしくない。ボロボロ。虫が入っている。慈善米と言って、おいしくない。

藤森：どうやって、お金を工面していますか。

住職：節約です。施設もつくるけど、分かると持ってきてくれる人は持ってくる。

藤森：お寺としての節約で何とかやっているのですか。

住職：女性たちが、道路でゴミを拾ったら、1カ月は、(グエン尼：約4万円、多くて約6万円)。給料もらっている中での仕事をしている。

藤森：まさに、やりくりしている。お布施は現物支給だし、現金を工面して支払えるように確保するのは、すごく苦勞されているんじゃないでしょうか。

住職：収入があるのは、人が一番来るお正月。時期によって、人がお金が全然入っていない時期、いっぱい入っている時期。それは、ほとけのお金と慈善のお金をわけて、足りなかったら、ほとけのお金を入れる。ほとけへのお金はたくさん余る。余ったら、建物に投資しています。別に、商売人ではないけれど、いろいろ考えています。いまは、そんなに困ってはいないですが、考えたことがあつ

た。万が一お金が足りない場合、精進料理作って、店を出そうと考えたこともあった。いまは困ってないが、もし困ったら、呼びかけます。いまは、一切呼び掛けていない。ベトナムでは、生活は心配ない。例えば、万が一お米が足りなかったら、修行会を開きます。信者さんの数があるから、修行会を開くと、1日安楽修行、ベトナムではよくあって行います。1日、日曜日に集まって、お坊さんと同じような生活を修行するんです。それで、参加費をとれるんです。でも、まだ、やっていないです。やると、説法しないとイケない。時間がない。それと、また信者さんにまだ言っていないから、言ったら応援してくれる。

藤森：当然、副首相からの提案を断ったように、行政、国や地方の政府からの助成金とか支援というもの一切入っていませんか。

住職：全然入ってない。

藤森：企業やある団体からの寄付は受け付けますか。

住職：受け付けます。いまほとんど、政府もお願いしていない。自分のほんとの心でやれば、ほとけがみなさんを連れてくれる。ほとけを信じている。お金がない日もあった。でも、お金が来る。この前も、台湾の団体から、70億ドン(グエンニ：約25万円)が入った。何とかなる。不可思議なもの。なかったらすぐに入る。お金持ちの人には、頼まない。他のお坊さん尼さんはやっているかもしれないけど、全部スポンサーとして、安心かもしれないけれど、私の場合、貧しい人に言って、低い金額で、(グエンニ：5円、10円、20円)とかじゃなくて、全員(グエンニ：5円)を出すと、力強いから、大勢の数が欲しい。大勢の方が強い。政府にくれといっても、くれるわけではない。副首相は特別。政府も大変だから、こちらからも頼めない。いま発展している国は、いろんなところにお金を使わないとイケない。ロンビン区の政府も、貧しい。苦労している。ここにくることがあると、お土産をあげたりしている。

藤森：ここは、そんなに貧しい地区なんですか。

住職：貧しくはない。各区に政府から支援金入っている。他のことをやらないとイケない。こんな小さな施設から頼むと苦労かかってしまうから、出来ることをじぶんでやる。例えば、ロンビン区から、逆にお願ひされた。赤十字。この中の人道グループに寄付して下さい。(グエンニ：2万5千円)。1年間。例えば、ロンビン区の仏教会の中に、お金出して、貧しい人、障がい者、戦争の枯葉剤を受けた被害者に、支援金とかやっている。正月、お盆、花まつり、ひまつりとかに、お土産とか封筒とかを何百人分とか、色々な活動をしている。施設をきれいにしたい。一般人と同じような生活をさせたい。

藤森：今は、お寺の周りの施設と、幼稚園か保育園をやっていますか。

住職：(グエンニ：4万平方メートル)の土地を買って、建物を造って、道路を作っている最中。そこで、失業者や神経病、脳がおかしくなっている人、ここではだめで、いい環境で。

藤森：日本でいう精神障害か。

住職：ここでもやるし、向こうでもやる。

子どもたちの1日の流れ、年間行事

藤森：少し話は変わりますが、お寺ではなくて、施設としての1日の流れ、子どもは何時に起きて学校行って、その間大人は、高齢者は何やって、お昼はどうするとか。1日の流れと、1年間の中での行事とか、決まったものがあれば教えてください。

住職：赤ちゃん、学校へ行く子どもは分けます。赤ちゃんは、6時か7時くらいにおきます。赤ちゃんは、ずっとここにいるから、はなさないけど、でも赤ちゃんは、小さいと幼稚園に行くと、その子は、(グエン尼：7,000円くらい)の費用が掛かる。学校に行く子は、5時くらいに起きて、顔洗って歯磨いて少し体操して、朝ご飯して、昼ごはんは学校で食べます。夜はこっちで食べます。

藤森：学校からは、何時くらいに帰ってきますか。

住職：5時半くらいに帰ります。夕飯食べて、ボランティアが子どもたちに勉強を教える。

藤森：夕食が何時で、学習ボランティアが何時で、就寝が何時ですか。

住職：5時半に帰ってから、6時に夕食して食べた後、学習ボランティアが来て教えた後、寝るのが9時半。年寄りの方は朝早いです。お坊さんと同じで、4時半くらいに起きて、朝勤行して、念仏して、朝ご飯、掃除して、テープレコーダーで説法している。お坊さんの生活と一緒に。これが、子どもたちの写真です。

藤森：お坊さんは朝4時半に起きて、就寝時間は何時ですか。

住職：戒律にあるように、夜は9時半くらいに寝て、朝は4時くらいに起きて、朝7時くらいに説法聞いて、10時から11時くらいに勤行をして、昼ご飯をして、寝て、1時半から起きて勤行をする。

藤森：それにお年寄りの方が、無理のないように合わせている。

住職：そうです。

藤森：障がいを持たれている方は、無理のない範囲でお坊さんにあわせているのですか。

住職：自由にしている。年寄りも、自由にやりたいときにしている。自発的にしている。

ボランティア受け入れ

藤森：ボランティアがたくさん入っているようですが、どういう形で入ってくるのですか。

住職：自分たちで調べてきて、入ってくる。国や地域は問わない。

藤森：1カ月から1年で、どのくらいの人が入り出していますか。

住職：数えきれないくらい。平日は少ないけれど、土日はたくさん来る。多い時は、学校で、何百人も来る時もある。出来るだけ断らないで受け入れている。とても助かっている。寺が忙しい時、何も言わなくても自分で掃除や洗濯をしてくれるグループもある。韓国もシンガポールもある。他の施設をやってきて、ここにも寄ってくる。

藤森：先ほど聞きそびれましたが、1年間の流れで、大きな行事や祭りはありますか。

住職：あります。お寺の中にいる子は幸せな方。他ではあまりやらない。お寺では、まもなく陰暦の6月、お盆、花まつり、ちゅうしゅうげっぺい祭り、8月15日中国のちゅうしゅうげっぺい、お正月、一緒にイベントをやる。

ご住職の生立ち

藤森：ご住職の生まれた年齢と、出身地、兄弟が多かったり貧しかったりでのその頃の状況、なぜ僧侶を目指されたのか。

住職：家族は複雑ですが、貧乏だったが、普通。おばあちゃん、おじいちゃんは、もともと儒教で漢文もよくできるし、道徳的な家族でした。おばあちゃん、おじいちゃんが、よく慈善活動をしていました。私の両親、お母さんの両親が早くなくなって、お母さんが幼かったときは、人の家で仕事を手伝う家政婦をしていた。家政婦をする家族では、ある旦那さんが奥さんと離婚して、海外へ行って、子ども生んで、1945 年ベトナム戻って、奥さんも子どもも死んだ。それで、44 歳の男の人と、私のお母さん 22 歳が結婚した。7 人子ども生まれた。年齢差があつてお父さんは足が痛いから、お母さんは念仏して、お坊さんに頼んで勤行してもらった。1 日、(グエン：1 円払った)。熱心に仏教をやつて、お父さんの足が治った。仏教大好きで、お母さんが子どもにはお坊さんになってほしくて、子どもはほとんどみんなお坊さんになった。私たちも出家して、親孝行としていつも両親果物とミルクを送ってあげたけど、お寺のものはこわいから、両親は食べたら自分が何かやらないといけなから、もらったミルクを飲まないで、売って困っている人にあげた。1968 年、当時は戦争で、末っ子が生まれた年で、仏教に影響されたのを証明するために、精進料理ですが、妊娠して男を生んで、今もお坊さんでアメリカで勉強していますが、生まれて動物も食べてない。野菜、果物だけ。でも、頭いい。勉強できた。

藤森：7 人兄弟の長女ですか。

住職：3 番目です。一番上の長男は、出家しないから、4 人子ども生んで 3 人出家した。

藤森：何歳で出家したのですか。

住職：16 歳です。

藤森：その頃はベトナム戦争で、仏教が弾圧されて社会の中で大変だと思いますが、その頃学校に通われていたのですか。

住職：16 歳で出家して、戦争で学校に行かなかった。でも、当時の社会においては、何も考えていなかった。お寺の中でのんびりした修行して、ただ今まで忘れられない経験は、貧乏でご飯食べなかった。1 日、お粥しかなかった。そんな時は、ちゃんと食料を配る時、ちゃんと並んで待っていた。ベトナムは、並ぶ習慣がなかったから。お粥、インスタントラーメンの時もあった。お粥に入れる黒砂糖が最高だった。

藤森：そういう時期を経て 1989 年が、ドイモイになって安定してきだした時期だと思いますが、お寺に来たのは、お師匠さんが前の住職だったといういきさつですか。

住職：1956 年 7 月 30 日に生まれ、出身はタナンハイズン省？ここから 70 キロくらい。1972 年に出家して、このお寺で修行しました。周りに、当時は何もなかった。小屋があつたくらいで、毒蛇やムカデがいるくらいで、ごはんを作るとしょっちゅう盗まれていた。ベトナムでは、詩を聞くとふるさと思ひ出す。歌の中にはふるさとの風景が書いてある。思い出して帰りたくても帰れない。お金ないし、遠い。土の中に植える野菜は、つぶしてまわして液を絞って乾燥すると粉になる。これを売って、残ったものを炒めて食べる、しっかり絞ると油が出るから、それを売る。昔のことをここ

でした。

藤森：ずっとここで修行して、貧しい中でお師匠さんがお粥を配るなど見て、亡くなってからご住職を継がれたのですか。

住職：実のお師匠さんは、24歳の時早く亡くなった。違う人に師匠さんもらって、お粥を配るのを教わった。ワンスーお寺、かんしょう寺、ハノイ中心のそこは仏教センターです。そこでお坊さんを育てる学校で勉強して、活動もそこで学んだ。

藤森：お坊さんとしても、学僧といって勉強を中心にやる人もいれば、説法というか社会教化をやる人もいれば、こういった福祉の仕事というか社会事業をやるお坊さんもある。同じお坊さんでもいくつか選べたと思うのですが、聞くと大学院にも通って勉強も好きだしできたはずだと思いますが、選択ができる中でなぜ社会事業をする道を選ばれたのでしょうか。

住職：学問を選択する人もいますが、今とても疲れています。実は、若い時どんなことあっても受け入れられた。どんな団体が来ても、最後まで接待できた。最後まで話に応えられたが、最近年齢とともに疲れて、勉強もたくさんある。いろんな団体が来て、10回も来たところもあったが、私が1度も出られなかったこともあった。いけないことと分かっていたけれど、疲れていました。やっぱりこのグループは、特別で何とか情報を提供するけど、実際は他の団体には話していない。昔、お師匠さんの命日には、500のテーブルを用意して、精進料理を作ったり出したりしていたけれど、最近では、全部お弟子さんに任せました。体力も落ちました。両方やると、学問と社会事業を。

藤森：その時に選んだのが、こちらの事業、さっき家族のようで今はようで苦しくなくて楽しいと言っていた。

住職：今は、英語で表した方がいいけど、「アイラブマイライフ」。私の人生をととても愛してる。このようなこと、愛するというか、大好きで、自分は時間とともに流れてしまう。人生というのは短い。1度しか生まれてないから、苦しみを楽しみにする。できれば、全力で頑張りたい。やる時は、リラックス。辛いとか、疲れるとかない。やって楽しい。

藤森：僕の質問はこれで終わりにしたいと思いますが、最後に、非常に自分の人生を愛して楽しんでらっしゃる。それに、他の施設も着手して、充実していると思いますが、助けを必要としている子どもたちが年々非常に増えてきている。いつか、次に世代にバトンを渡さなければいけない時が来る。何か将来の展望ですとか、ベトナムの社会に対してもこうなってほしい、こういうことが実現できれば、何か要望みたいなものがあったら教えてほしい。

住職：仕事をしていることは、人生と全く同じ。川と同じで、自然に流れて流れて最後自分の息を切った時まで、仕事を続けてやりたいと思っています。将来の展望としては、人材を育てたい。ほとけが言ったように、やれば、ほとけが守ってくれる。自分の意見をやって、ほとけに願ってやる。将来に何人か残りたいと思ってやっているからやっている。

菊地：必要としている人材は。

住職：お弟子さんが40人。この中でも、だらしのない人がいるけど、人徳のある人を選びます。人徳があったら勉強して、最後までやってくれたら嬉しいです。私のお弟子さんにも、才能ある人がいるけど人徳がないから残念ですね。私のお弟子さんは、修士号・博士号もらった人もいますが、心が狭い。

菊地：仏教学がすぐれていても、慈善活動ですぐれているお弟子さんは少ないですか。

住職：それでもいいけれど、大きい仕事ができない。例えば、被害者、神経病の人に対しては、しのぶ心、忍耐がないと対応できない。自分のお弟子さんが誰でもできるわけではない。川は、きれいな水が流れる。ゴミで汚さないように協力したい。自分がやった仕事も、川の流れのようにやれたらいい。将来やってくれなくてもいい。あとは、誰か自然のようにやってくれることを信じている。私の存在、糞掃衣（ふんぞえ）のように存在していればいい。自分は、いつもでっかいと考えたら、他の環境に合わない。自分は糞掃衣と考えれば、どんな階級にも対応できる。いつも自分がもっと低い、掃除するような布に存在感をもっている。人生というのは短いですから、自分がチェンジしてあげたい。夜1時2時まで仕事しても、文句言っていない。弟子に怒ることはない。

佐藤：運営費について、お金が施設とお寺でとありましたが、施設はお寺がやっていると考えればよろしいでしょうか。

住職：実際に、その質問されたことをずっと考え込んでいます。近い将来、もし余裕があれば別々にしたい。使用者のための自由な環境、それから、人に会うとき劣等感がないように。ベトナムでは、荘厳な場所、霊的な場所、清浄な場所、みなさんは、普通の社会の中で煩惱がたくさんあるから、お寺入ったら心が静まる環境を作りたい。去年、ジャングルの中に、サルがたくさん遊んだところがあった。ある学者が来て、文句を言われた。こんなところ、お寺ではない、と言った。子どもがたくさんいてにぎやかだった。

佐藤：いま教えている方、管理している方は、仏教の知識を持たれているのか。別々になったら、それも意識なくていいか。

住職：質問、とても参考になります。子どもたち大きくなったら、仏教への思いも薄くなってしまいますから、できればここの菩提寺、特に夏安居となっている場所ですね、140人のお坊さん尼さんが修行しているから、このお寺の中に子どもたちの部屋があって、脳神経の子どもがうるさくなったから、お坊さん尼さんもゆっくり修行できないんですね。つまり、静かに修行できない。できれば別々ではないのですけれども、お寺の境内の中で、部屋を別にしたい。別々というのは、30キロ離れたところで、職業訓練、失業者の施設があるけれども、親がない幼い子供ですね。できればお寺の中に、境内の土地に別の建物を建ててそこで生活させたい。いまお寺の中に、部屋があるんです。本堂の脇に。できれば、お坊さんと皆さん分けて、でもできればお寺の土地で生活したい。

佐藤：子どもたちが、仏教徒ですか。あるいは、働いている方に、仏教の理念などを理解し、それをもって仏教についても教えてくださいということをご住職はあるのですか。

住職：実は、親がない幼い子どもたちは、大きくなっても社会におけるいいイメージがないと思います。だから、自分自身としてお坊さんになってもらいたい。お坊さんになれば幸せな人生です。そうしないとダメな人生になっちゃうんです。もしできれば、将来大きくなって出家して、自分の弟子になって、いくつか空いているお寺があるから、住職になってほしい。

佐藤：将来、別々になった場合、働く人には仏教の知識があって働いてもらいたいのですか。

住職：もちろんそうです。仏教の役割は、社会で大きいです。慈悲心がないと成長にならないくらい。菩提心。お寺に行くのが楽しいという心も大切。

佐藤：ご住職が説法するとき、仏教の理念ですか、教えはどういったものをもって接しているのか。

あるいは、年齢によって子どもやお年寄りによって、それが変わってくるのですか。

住職：私の立場は、相手の存在によって立場が変わります。子どもだと自分も子ども、お年寄りだと自分もお年寄り、相手のレベルに合わせて仏教の知識を話します。でも、ベトナムでは、共通点は因果応報。これを話すと、通じる。子どもが親に棄てられたら、あなたは前世を棄てたから、今世このようになっている。みんな納得する。これで通じます。輪廻信じています。親から言われています。因果を大事にしている国です。精進料理を食べるのは、万が一この魚におじいちゃんが生まれ変わっているかもしれないから、絶対食べない。お坊さんは、完全に菜食。信者さんも、毎月 2 回、15 日、1 日に精進料理食べている人が多い。精進料理が信者さんの修行のメインとなっている。修行会をしたいくらい。

藤森：実際にここを出て社会に出られて、お弟子さんになった方はいますか。

住職：います。

チャン：こういう施設を進めると依存性が出てくる。みんな男と女が子どもを産んで、お寺に預けるといふ依存性がだんだん悪くしています。だから、カンボジアではお寺受けないでください、ということが出てきたけど、どう思いますか。

住職：ベトナムでは、そのような法律はないです。私の考えでは、5 年後、この施設は 500 人に増えます。だけど、受けるしかない。こういうのは、ベトナム人の教育の問題です。例えば、若い学生さんにセックスする前に、後の大変なことをしっかり考えないといけない。妊娠して、子ども生んで、2 人若い者も子ども育てたいとしても、親が認めない。だから、子どもを棄てるしかない。親の考えもおかしい。親にも責任がある。教育にも、親から子ども、いい子にすればこんな社会にはならない。あとは、ベトナム社会の離婚率が高い。

グエンニ：苦しいことを楽しくする、自分の存在は糞掃衣のようなもの。お坊さんの諺ですね。日本に帰って、ボランティア団体に話したいと思います。

ロアン：住職は、社会事業を実践するお坊さんでもあり、大学院にも通われている学制でもある、さらに、こういった寺院と施設を経営する経営者でもある。それは、何か意識を切り替えてやっているのか、何かこれらをうまくやるコツというものはありますか。

住職：私の人生は川のように流れているから、頭の中に何も動かせないことはつまらないから、ハノイ大学に通っていることは大事。人生というのは、学ぶことが主なこと。学ぶことは、誰でも持つていて、学ばないといけない。学ぶことは休むこと。解脱すること。学ぶというのは、人生で応用して、このような年齢ですが、ここから 10 キロ離れたハノイ大学までバイクで通って、大学に入って若い学生さんを見たら、自分もまだ若いんだと楽しくなる。自分の人生を愛しているから、1 分 1 秒でも自分の人生を考えている。時々、ここに座って、外の木を見て、元気な木、青い葉っぱの木を見て、自分の人生はまだ青いと、いるも自分が若々しくなって、時々花を見て自分をリラックスさせるから、自分の心は、やはり新しく切り替わらないといけない。チェンジですね。古い心から、新しい心へチェンジして、新しい心に深く入って、いつも自分が若々しく、幸せにな気分になる。話ですけれども、若々しくいる方法があります。ある夫婦が愛して、結婚した時はすごく熱い時期で

子ども生んで、でも年を取ったらそんなに幸せではない。新しい幸せをさがすと、家族が崩れます。幸せさがす方法はいろいろあるけど、なるべく自分が手に入れた幸せを守るためには、年を取って離婚してしまうのはもったいない気がします。自分が、角度によって、川のほとりに座って心を静めて、時間があったら、学校のことを思い出します。人生は、苦しみ、川のように静かに流れてもいいのではないかな。お茶飲んで、川を見て深く息をして、深く呼吸して、自分の呼吸を数えることを意識して、切り替えます。だから、ソーシャルワークと学校に行くときは、意識を切り替えます。

藤森：参考にします。有難うございます。質問は、これで終わります。

② 仏跡寺 ご住職インタビュー記録

構成・文責

大正大学 総合仏教研究所

研究生 菊池結

■ご住職：釋徳善

■聞き手：藤森雄介（淑徳大学 国際コミュニケーション学部准教授）

■通訳・聞き手：Nguyen Thi Du(以下グエンニあるいはグエン)

以下、インタビュー日時・インタビュー録

○ 2012 年 7 月 25 日(土)

・ 09 時 45 分：仏跡寺のご住職に、インタビュー開始

・ 12 時 20 分：インタビュー終了

仏跡寺の活動と入所施設の概要

藤森：さっそくなんですが、こちらでやられている慈善事業、社会事業の施設についてまずご住職の方から概要をご紹介いただけますでしょうか。

住職：1 番目は、貧しい人達を助ける。例えば テト、ベトナムのお正月の時ですね。一般人と同じような豊かなお正月を迎えるために、このお寺と信者さんたちが集まって、お金とか物とか食べ物を配りに行きます。その困っている人たちのなかには、当然年よりもたくさんいます。私たちは年よりには関心を持って、いつも活動しています。2 番目は、大洪水です。そういうときは、もちろん私と信者さんたちがお米を買って、洋服を集めて、水、インスタントラーメン、お金、様々なもの集めて、直接現場へ運んで配ります。そういう活動をしています。3 番目は、昔、戦争ですごく貢献した軍人たちですね、今も生きていますが、当然、国を守るために軍人は身体不自由な方、障害者たちもいます。そういう人たちにいろいろやってあげます。家がないときは家をつくってあげます。4 番目は、農村の子どもたちは、仕事がないんですね。それで、このお寺の信者さんたちは、経営者たちですから、仕事があるようにお寺は紹介しています。5 番目は、農村の子どもたちに、コンピュータのやり方を教えます。6 番目は、ワンファという音楽ですね、このバクニン省のなかにワンファ音楽は昔から伝統的なものなんですけど、いま若者たちが大切な音楽を忘れないように、専門のかたをたのんで、給料はらってこのお寺のなかで若者たちに、ワンファ音楽を教えています。そういう活動です。7 番目は、去年日本の大震災のときや、ミャンマーの大震災の時に、このお寺はお金いっぱい呼び掛けて集めて、日本大使館に渡しました。そういう活動です。そういうことはめったにないことです。しょっちゅうではない。でも、私たちがしょっちゅうやっている仕事はこれから話します。8 番目です。1 万平方メートルの土地を買って、いま建物も完成しまして、2010 年に施設を開きました。今現在その土地に建てた建物のなかを利用しているのは、子どもたち 86 人

です。この 86 人の子どもたちは、親がいない子ども。でもハノイだけではなく、全国です。そして、少数民族、田舎の子どもたちも、私は募集して、いま全部で、86 名です。その 86 名のほかには、お年より、子どもに捨てられたり、一人で暮らしているお年よりが、25 名です。この 25 名は、子どもに面倒してもらえない年よりですので、私は当然、各地域の政府に連絡して、本当に困っているかどうか、ちゃんと書類上で選択して、選ばれた年よりを入所させています。

藤森：わかりました。ありがとうございました。具体的に 8 番目を聞きたいのですが、その前に 1 番から 7 番までのお話を聞いてると、本当に 1 番や 2 番の今困っている人への支援から、4 番の仕事がない若者に農村の若者に仕事を紹介するというのは、職業紹介ですし、5 番のコンピューターの使い方なんかは職業訓練ですね。そうして、6 番の音楽については、これはたぶん文化活動みたいなものですね。ひろく福祉を含めた社会活動、こういったこの特に 1 番から 7 番については、もういつ頃から継続してやっていたのか、ちょっと始まりの時期というのを覚えている範囲で結構ですので教えていただけますか。

住職：10 年前から。

藤森：10 年前というと、ちょうど 2000 年、21 世紀に入ってからですかね。

住職：私もこのお寺もらったばかり。

藤森：ちょうどご住職が、就任した時ですか。

住職：2002 年にこのお寺を引き受けて。

藤森：じゃあ、それと同時に始められた。そうするとご住職は、そもそもこういった活動をぜひやりたいとおもったきっかけはあるのですか。

住職：このお寺へ入った途端、まず仏教活動をしたい、つまり困っている人たちを助けたい、それがきっかけです。

藤森：じゃあご住職にとっては、仏教活動＝こういった慈善活動というふうに、気持ちが決まっていた。

住職：同時にやっています。仏教活動と慈善活動両方。

藤森：ちょっとしつこい質問ですが、お坊さんのなかには学問だけ、修行だけ、こういった活動を全員がやっているわけではないと思います。でもなぜご住職は、仏教と慈善活動を両方やるというふうに決められたのでしょうか。

住職：ベトナムのことわざがありますが、「食べ物があればこそ、この道を乗り越える」。この道というのは修行の道ですね、修行というのはこれ理念的なもの、理想的なものです。で、この修行だけではなく、学問だけではなく、この世のなかになにか役に立つ、わたしソーシャルワークにおける慈善活動にすごく関心をもつそのことです。仏の教えるのは我々生きている生活のなかにどういうふうに仏教にいれるのか、この問題がすごく大切ですね。

藤森：なるほど。ご住職の考え方としてそれは本来切り離して考えるものではない両方あって一つなのだと。

住職：そうです。

設立当初の苦労話

藤森：ご住職の考え方はよく分かりました。でも、このお寺に着任してご住職になられて、すぐそういう活動されて、みなさんはそれをすぐ理解して協力してくれたのでしょうか。お金や人、信者さんの理解もさまざまだったと思いますが、その当時どうでしたか。

グエン尼： 困ったこととかね。

住職：最初、私がこのお寺に来た時、すごく困難なこともあったんですが、でも、私がまず慈善活動やることを自分の心から誓いました。日本語で言う発心ですね。自分がやった姿、やった振舞い、やった行為を信者さんがみて理解してくれた。それで、私も最初ですね、やろうと思っている人でも自分で自覚できない、なにをしていいか。私から裕福な人に、知らせました。自分がお金出して困った人にあげると、自分が福もらいます、出したとき自分がマイナスではなくて、逆にプラスになりますと。これは仏教の教えです。自分がお金出せば、福が入ってくる。それで、みなさんだんだん分かってくれたから、今日までやっています。

藤森：じゃあ、いまこういった様々な活動というのは基本的には信者さん、あるいはこれに共感した企業からの寄付ですべて賄っていて、行政からのサポートはないですか。

住職：政府にはほとんど要求していません。政府から支援ありません。このベトナムの「安生社会」は、まだよくないので、社会の負担なことを我々は背負っていきたいのです。

ビンコンVINCOM企業の援助で入所施設を建設

藤森：そうしましたら、具体的に8番目の施設のことについて聞きたいのですが。この、1番から7番までの、継続的にやったり災害が起こったりしたときに声をかけてやるという活動と、8番の施設をつくって運営するというのは、別の苦労や覚悟が必要だと思いますが、それは2010年に、1番から7番までの活動にプラスしてぜひそういった施設をつくらねばと思ったきっかけはなんですか。

住職：このお寺つくった時にですね、たくさん信者さんお金もって来たんです。どうぞお寺を建てるために使ってくださいと言われた方々が多いんですね。その時に、私は断りました。このお金で、お寺造るよりも私と一緒に、ソーシャルワークにおける慈善活動をやっても功德があります、人々に施すと、仏に供養するような功德がありますけど、どうですかと。そのなかでも、特にビンコンVINCOMというでっかい会社のかたもいました。ベトナムドンだと、100万億ドン…。

グエン尼：いま住職がチェンジしてくれた。500万ドル。日本のお金は、50億くらいかな。

住職：そのお金を出して、施設をつくってくれました。でも、毎月みなさんの生活費とか、出費ですね、食べ物やら管理人に月給払ったりして、毎月はいま250万円かかります。いま信者さんからのお金、供養のことをまったく望んでいないです。私たちも将来の危険性をよく考えて、ビンコン会社と契約してずっと長い将来まで応援してくれます。逆に私たちはお寺の立場からどういう仕事をしてあげるか。ビンコン会社にいつも祈願をしてあげます。ずっと商売繁盛、健康、家内安穩、このビンコンに一生懸命勤行してあげています。

また、今この施設の中に生活している少数民族ですね、親のいない少数民族の子どもたちが、自分の言葉をなくさないように、毎年夏休みに専門な言葉を、専門な言葉の先生がここに来て、少数

民族の言葉を教えてあげています。

グエンニ：今、少数民族どれくらいいますかと、質問したら、今 15 から 16 人位いますと。

藤森：86 人の子どものうち。

住職：まもなく、中国近く国境の少数民族の地域から、10 人ぐらい引き受けます。

藤森：では、いまの 86 人プラス 10 人ですか。

住職：プラス 10 人。

藤森：いま聞いたことを整理すると、8 番の施設については、複数の信者さんからの寄付ではなくて、この大きなビンコンの会社、ここから設立の資金プラス毎月の運営資金もでている。

住職：そうです。

藤森：そもそものきっかけは、このお寺を直すために寄付しますという提案があったときに、いやお寺ではなくて、それであればその寄付のお金をお寺を直すのではなくてそういった慈善事業の施設をつくるために寄付してもそれは福がありますよというような、住職からの提案からこの事業が実現した。

住職：まったくそういうことです。

藤森：そうすると、一般の信者さんからの寄付やなんかは、1 番から 7 番のほうに主にあてて運営されている。そういうふうに分けて運営されているという理解でいいでしょうか。

住職：両方に使います。1〜7 番にもお金入れて、8 番にも少し入れます。このお寺の信者さんお金いっぱい入れているので。

藤森：ちなみにそうやって支えてくれる信者さん何人くらいですか。だいたいいいです。

住職：日本とまったくちがってベトナムでは信者さんの数はほとんど数えられません。数は分からないのですが、でも私はやっぱりなんか信者さんとの縁があるかも知れないですが、自分が説法をしてあちらこちらを説教して、それでその説教を聞く人のなかに会社持っている人もいるそうじゃない人もいます、でも両方側もいつも私ついてきてくれるんですね、だからわれわれ活動していることはいまでもまったく心配ことないんですよ、お金面では心配ないんですよ。心配しているのは自分はちゃんと目的をつかんで、人を育てることができるか。これだけ心配ですね。

施設職員の学歴と「科学的」な運営システム

藤森：なるほど、では、施設の具体的な運営なんかを聞きたいのですが。まずこの施設の総責任者はご住職。ではその下に、つまりお給料をもらって働いている管理人さん、というか使用人さん、それは何人いるのでしょうか。

住職：いま施設のなかに、給料払う人は 30 人ですね。30 人に給料払わなければならない。この 30 人のなかに、それぞれ役割分担を分けます。管理人、管理部分、それから、面倒する先生たち、利用者さんに直接かかわる人たち、それから台所で料理する人たち、それからこの地域にね、仕事がない農民たちに、施設に入るのではなくて、このなかに土地がありますから、野菜植えて売ると、その人たちにもお金払います。仕事がないから、施設で土地がありますから、野菜植える仕事ですね。

藤森：施設の利用者ではないけれども、自分の家は外にあるけれども、実際の仕事は、ここで野菜をつく

ったり、売ったりしている。

住職：それと、年よりには、ほとんど仕事やらせない。でも仕事やらせないで、体はだんだん弱くなってしまうから、小さい土地もあげますね。その土地を管理してくださいと。それで今、施設のなかの年よりは、自分の土地少しあるので、そのなかに野菜植えます。植えて、収穫して、お寺が買います。その野菜を買って、売ります。そして、売ったお金を本人たちに、振り込みます。

藤森：その 30 人の内訳を教えてください。管理人なり、調理人なり。

住職：いっぱいあるから覚えていないので、だいたいでもいいですか。管理人は 5 人、子ども面倒する人は 6 人、台所は 3 人、車運転手 1 人、電気とかいろいろ見るのは 1 人、ガードマンは 4 人、医者 1 人、以上です。あとは、いるけど覚えていません。

藤森：残りが畑とかそれを借りている人たちですか。

グエン尼：それから困っている農民もここで働いている。

藤森：管理人とか台所の人たちは、基本的にお坊さんではないですよね。つまり、この施設はお寺の隣にできているんですが…。

住職：管理人は、まったくお坊さんではない。ただ政府が昔つくった施設を管理した人、経験がある人が 5 人のなかに 1 人いる。でもその人も私の信者さんで安心です。

藤森：ちょっと話を整理します。お寺にお坊さんたちが居ます、隣に施設があります。でも、お坊さんたちはその施設の運営には、ご住職以外は直接にはかかわってはいないですよね。

グエン尼：今住職言ったように、このお寺の僧侶、バクニン省の僧侶たちは、時々施設に行って、みなさんに修行のやり方を案内しています。

藤森：仏教的ななにかやり方を指導するけれども。

グエン尼：座禅とか念仏とか礼拝とか。

藤森：日常的生活の支援は特にしていない。もう少しこだわりたいのですが、直接かかわる人が 6 人ですが、この人たちはなにか、例えば大学でソーシャルワークや心理学を学んだりとか、なにかそういう。

グエン尼：さっき答えました。政府が昔施設経験あった。

藤森：それは管理人さんで、直接利用者さん、直接かかわる 6 人、子どもたちやなんかに日々接する 6 人というのは、きちんと勉強したとか、資格があるかどうか。

住職：私は、子どもたちを面倒する先生をちゃんと選択しますよ。選べるときは誰でも頼むではなくてちゃんとプロの人。その人は 3 種類あります。社会学を卒業した人、師範大学をでた人、心理学を卒業した人、この 3 種類の人々を選んで、いま 6 人のなかにみんな専門持っています。

藤森：それで、みんな大学をでている。社会学、心理学、師範大学。まあ、教育でしょうね。教育学をでた人。

グエン尼：先生、この施設はね、いま言った管理人のほかに顧問してくれる人、この人はトウさんですが、この人はもともと大学の学長でした。この方は、もう定年したから顧問してくれます。1 週間 2 回くらい施設はいつていろいろしゃべります。その他に病院の医者さん、看護婦さんたちも 1 ヶ月 1 回こちらへ慈善活動をしたいと、1 ヶ月 1 回来ますと。

藤森：今お話し聞いただけで、すごく管理のシステムを考えてらっしゃいますが、これをどこかで学ばれたのでしょうか、それとも経験からでしょうか。2010年にできたときからこのシステムができているのは素晴らしいと思うのですが。

住職：私は、この仏跡寺に入る前に、政府がやっている施設へ何回か参加しました。特に、枯葉剤で影響された人のためのハノイにある施設ですね。その経験と共に、アメリカにも留学したときに病院でアルバイトしたこともあります。その病院でアルバイトしたときには、いろいろ勉強できました。自分の施設は科学的な、全面的な科学に基づいてつくられたと自信持っています。

子どもと、高齢者が入所するまで

藤森：ちょっと前に戻りますが、すぐれた人材の育成が主な目的、そういった面接をして、優秀な子どもたちが、86人入っているのはわかるのですが、25人のお年よりというのは、これからなにか能力を開発するのではない、失礼な言い方ですが、そのお年よりたちを、この新しくつくられた施設に25人も入所している、その理由というか、お年寄りを入れた理由というのはあるのでしょうか。

住職：ちょっと施設について紹介しますが、我々は86人の親のいない子ども、プラス25人年よりです。25人の年よりは、まったく神経病とかそれからいろいろ病気もっている方ではない、完全に元気な人。でもこの人たちは本当に困っているかどうか、入る前には必ず我々は調べます。住んでいる地域の政府にこの人は本当に困っているか、いろいろちゃんと調べないといけないですね。

例えば、ある日、神経病をもっているおばあちゃんが助けてくださいと、もちろん私たちがお金出して、そのおばあちゃん連れて政府がやっている施設まで連れて行って、お願いして、ちゃんと専門のとこ預けてもらいました。いまでもお金を送って、その人を面倒してもらいます。そういうこと我々できないから、この施設のなかでは。もしやるのだったらちゃんとやりたい。

年よりと若者、子ども、別々に住みますが、ご飯食べるときは一緒です。一緒にする目的は、家族のように年よりがいて、おじいちゃんおばあちゃん、お父さんお母さん、子ども、そういうようなファミリーの背景です。ですから、ずっと面倒をみるのではなくて、その人はオクケーです、自分は収入あります、自分はこれからこの施設をでて生活できますと、そうしたら、ちゃんと地域に連れて返します。

藤森：そうですね、そうすると、僕らの一般的な年よりのイメージは、そこに入ると亡くなるまでという。そうではなくて、本当に困ってる、地域から推薦あったら引き受けますけど、それは本当に元気なお年寄りなので、収入があれば、ある期間がすぎて自立ができれば退院していく。

住職：地域に返すのは若い者ですね。25人はここに死ぬまでここにいます。

藤森：そうするとちょっと整理します。先ほど言った本当に困っている、地域から推薦を受けてくるのは、子どもたちで、お年よりはこの地域の人ということですか。

住職：かならずしもこの地域ではない。

藤森：お年寄りはどんな紹介というか事情で入ってくるのですか。

住職：自分で村に出します、情報。村で調べて、いちばん困っている人を優先して、話し合って調べます。私は、菩提寺とまったく違います。この世に困っている人たくさんいる。でも本当かどうか、嘘な

人いっぱいいます、この社会では。

藤森：そうやって調べるのは分かりました。でも子どもたちが 86 人いて、でもお年よりが 25 人一緒にいるのは家族的な雰囲気をつくりたいという理由でしょうか。

住職：そうです。ファミリーのように考えていいです。

藤森：そのファミリー、家族を大事にするというのはユニークな大事な視点だと思うのですが、それは、どこから思いつかれたか、もし教えていただければ。

住職：今、先生の質問した家族概念ね。私は、お坊さんだから結婚してはいけませんが、私が、家族概念を勉強した時は、心理学を勉強した時です。心理学のなかでは、家族のきずなをすごく書いてありますね。ある子供は、親がいないときは、すごくさびしい、孤独感で、大ショックで、そしてそれはやはり親が必要で、親がいない子ども、子どもがいない親、それはお互いにさびしがりですね。私はインドに留学した時に、ベトナム人の留学生がいっぱいいて、毎年お正月の時にかならず学生さん集まって、家族思いだすようにそこでいろいろイベントやった。そこでも経験あったから、家族概念は私にとってとても大事です。

子どもたちの日課と年間行事

藤森：そういう家族的な雰囲気の施設である一方、集団生活なので、何か一日の流れ、日課というものは決められていますか。

住職：まず、子どもの日課ですね。5 時くらいに起きて、それから自分の部屋を整理整頓して、掃除したあと、朝ごはんを食べます。食事終わった後、学校に行きます。学校行って、それで戻ってきて、昼ごはん準備手伝い。学校は午前中で終わり。それで午後、暇な子どもはガラスをふくなどの仕事を手伝います。午後学校行かない子どもは 3 時くらいに、運動。サッカーもできるし、ボールで遊ぶ、なんですか、バトミントン、いろいろ運動ありますね。それ 3 時からです。それは学校へ行かない子です。それで、夜は学校の予習をします。お昼の 12 時から 1 時まで昼寝します。

藤森：夕食は何時でしょうか。

グエンニ：夕食は言ってないですね。後で聞いてみます。土曜日は施設のなかで、みんな勤行します。日曜は、このお寺へ見学します。日曜はこのお寺に行くべきです。たぶんお坊さんに会っていろいろ話をするんじゃないですか。

藤森：説法ですね。普段は寝る時間は何時ですか。

グエンニ：寝る時間聞いていない。先生、もう一つお昼まで学校行く子供ですね。学校は施設から小学校まで約 500 メートルだから学校から施設まで歩いて学校行きます。中学校と高校はちょっと遠いので自転車に乗っていきます。6 人くらい自転車乗ります。この 6 台のは信者さんくれた自転車ですとさっき言いました。

藤森：ちょっと夕食の時間と、そのあと予習復習をして寝る時間だけ聞きたいのですが。

グエンニ：菩提寺は、9 時半に寝るって聞いたんですね。ベトナムはお寺と一緒にいたら 5 時から 6 時のあいだに夕食終わります。

藤森：たぶん一緒でしょうね。でも正確に知りたい。それと、もうすぐ終わりたいですが、聞きたいのは

ボランティアの受け入れをしているのか、全国から受け入れているようですが、この地域とつながりがあるのかどうか。あと、それと、一日のながれと、一年の行事、同じだと思いますが、お正月とかなんか、どんなことをやるのか。それからだいがシステムがきちんとやっているの、日々の業務の記録があったり、あるいは個人の入所の記録があるなら、我々を信用してくれるなら写させてもらいたい。今すぐではなくてもチャンさんに預けたりしても。

住職：5時半から6時に食事。9時半に寝ます。

グエンニ：やっぱり情報関係はおもてできないみたい。

藤森：それと、ちょっと戻りますが、一日のながれは分かりましたが、一年の流れ、特徴的な行事みたいなものはありますか。

住職：ボランティア団体は、みんなお米やら食べ物やらお菓子やら自由に施設にもってきて、子どもたちと自由に交流しています。一年間、お寺として特別なイベントはいろいろあります。6月1日は、子どもの日ですね。これはいろいろイベントあります。

藤森：じゃあ、あとはお正月ですとか、みんなの行事もやりますか。

住職：音楽とか、楽しいです。

藤森：あと、ボランティアはそれこそ外国とかいろんな団体を、あまり制約なく、来たい人はどうぞというかたちで受け入れているということでしょうか。

住職：時々、ハノイに来る外国人ボランティア団体も来ます。

藤森：さきほどお話があったかもしれませんが、この地域の人たちとは日常関わりが、施設と関わりがあったり交流があったりしますか。

住職：もちろんです。この地域のみなさん、農家の人は今年収穫したものやお米も持ってきてくれる。

藤森：そういう日常のつながりで。

住職：そうです。収穫したものをもってきて、日常的に交流しています。土曜日に自転車持ってきてくれる団体もあるし、子どもたちにミルクをあげる団体も来ます。だから楽しみに待っています。

藤森：86人の年齢は、小学校、中学校、高校生までということですね。

住職：小学校、中学校、高校、それからこの地域にある保育園。

藤森：小学校以下の子どももいる。

住職：先生、私はね、今のことも直接ロンビン区に話しました。菩提寺の事情。もちろん困っている人を、親がいない子どもを、手を開いて、ウェルカム、助けることはお坊さんがやらなければならない。でもやる時には科学的というか、ちゃんとしないといけないですね。例えばこっちにも例を挙げますと、施設に入った子どもたちの健康をチェックしたら、ある子どもですね、お父さんは死んじやって、お母さんはエイズ病気をもっている。その子早く見つけたから、私だけ分かった、私と医者先生だけ、施設の子ども誰も知らない。エイズ病をもってるから、ハノイに施設があるの。エイズ病だけの、そこに預かってもらって、今もサポーターとして応援しています。エイズ病ってやっぱり、軽蔑ではないですけど、衛生上で考えると他のひとに影響しちゃう。

グエンニ：特に今、住職はずっと菩提寺のことを批判していますね。ロンビン区に言って、ロンビン政府は、菩提寺のとなりに2000メートルの土地くれたの。住職のおかげだと。あの2000メートルの土

地をくれて施設を建て直して、子どもたちが楽な生活ができるように建て直しているけどね。子どもは可哀そうですって。あとは、将来子どもたち不安な子どもたちいますねって。

藤森：ここには保育児はいるけど乳幼児はいないんですね。

住職：はいそうです。0歳から4歳まで引き受けない。5歳から。5歳以上です。

藤森：5歳以上で86人。高校生まで。高校生は何歳ですか。

住職：18歳。一人4歳います。年寄1番上なのは87歳。

藤森：お年寄りはこちら何歳からですか。

住職：60歳から。

藤森：答えていただきありがとうございます。いくつか一緒に来ているメンバーも質問あると思うのでもうすこしおつきあいいただきますか。

菊池：ご住職がアメリカとインドで学ばれた、仏教学以外に学ばれたことがあったら教えていただきたいということと、企業が応援して優秀な人材を育てているということですが、子どもたちのなかにそういう企業に就職する子どもたちはいますか。

住職：最初の質問に答えます。インド留学したのは仏教学、アメリカへ行ったのは、人種学、人と種と。人類学…。人類学といっても、そのなかに文学…。あのアメリカの人類学といっても、そのなかに文化、経済学さまざまなものがありますね。人類は、人の種ではなくて、大きな概念だと民俗学。日本語だと民俗学でいいですか。

秋元：文化人類学？

住職：それから2年しかたっていないので、社会人になった子いない。今は高校3年生になった子がいて、この子は頭いいですから、かならず大学に入学できると自信をもっています。

藤森：佐藤さんどうですか。

佐藤：仏教をやられていて、こういう施設をやる場合、大切にされている教え、あるいは経典のなかでもいいですが言葉を教えてください。

住職：私は、大乘仏教に所属しているお坊さんなので、法華経を毎日唱えています。法華経のなかに特に有名な言葉があります。一切衆生皆仏性、そのすべての人々が仏性をもっていることを、仏様は教えてくれて、誰でも顔いろかたち違って仏の性質もっている人々ですから、できればわれわれの愛情を広げて愛する気持ちを広げて、仏性＝平等と考えてもよろいしかと自分は考えています。できれば自分も余裕な生活ですから、できれば困っている人も平等な生活できるようにと。

グエン尼：仏性＝平等ですね。日本で高崎直道先生も研究している如来蔵の専門。でもこの一切衆生皆仏性は、法華経ではなくて涅槃経のなかで有名です。

佐藤：お坊さん、僧侶のかたが、こういった施設であつたり、慈悲の心をもって人々に接する。特に施設。僧侶がかかわるというのは、具体的にどういうことをすれば人々にかかわったことになるのかということ、難しいのですがお考えがあれば。説法をするというのでも、慈悲心、例えば施設の人たちに貢献したことになるのか。

住職：この問題ですね、出家者の願行は、修行とプラス解脱、自分のための修行と解脱。でもそれだけだったらケチですね。自分の修行、自分解脱、ここまでで留まらないです。もう一歩進むのが大乘仏

教。大乘仏教のなかに重要な点は、身教。身は身体、教は教えですね。身教を説明すれば、自分が説法して、慈悲心はこういうこと、自分説法だけでもすごくえらいです。でも自分実践しなければ、どんな大きな事言っても、誰も聞いてくれない。だから実践も必要ですね。自分が実践して、自分が行って、自分が行為して、相手が自分をみて一緒にやると。

私は、学院大学で教えるときに、いつも僧侶尼僧、尼さんたちにもよくこのように話しますね。例えば、1ヶ月の間に、何回か夜自分は寝ないで、看護婦さんと一緒に手伝って、それで寝ないで朝まで看護婦さん手伝ったら、これ素晴らしいことですよね。自分の1ヶ月修行のなかに何回か看護婦さんと一緒にやると、どうですかいつも話しています。アメリカ留学した時いつも病院でアルバイトしたときも夜やって分かりました。

佐藤：それと関連してくると思うんですが、他のこのベトナムのお寺が、お寺がいっぱいありますが、そういうところに、そういう説法だけではなくて実践したほうがいいよと説かれているわけですか。

住職：こういったことですね。出家者は、人によって願行を欲するんですが、それ人によってさまざま活動が違いますが、わたしのような人は、全部ではないですけど、ほとんど、ほぼみんな同じようなことやっています。だからベトナムの仏教会の中に慈善活動会があります。その慈善活動会長とか、この会長ついてやっている僧侶もいっぱいいます。

佐藤：それから施設で働かれています方、給料もらっている方ですけど、そういった方に仏教の知識であるとか、求めていますか。あるいは採用するときにそういったものはないといけませんと言っていますか。

住職：現在までそのような例はないです。仏教を抵抗して、仏教をいやだとか、こういったのはベトナム全体的に仏教徒だからほとんど批判でない。でも今年、花まつりのときに、陰暦4月8日から15日までベトナム花まつりのシーズンですよ、なのでお坊さんは机椅子コンピュータセットで、5セットで、2か所の学校にあげました。その学校もキリスト教が経営する学校ですよ。でもキリスト教の人も、私お坊さんだからいやだとかまったくないんですよ。また、天災受けて大洪水なったとき、例えば地域は、上は十字架あって、下はキリスト教の人、でもお坊さんたち配ってみんな受け取ってくれますよ。だから、ベトナム人は純粋というか、柔らかいですから抵抗しないんです。強く逃げるとかないんです。

佐藤：これはちょっとずれるかもしれないんですが、ここに入っているお年よりの方は、葬儀代とかいらないっておっしゃっていましたが、信者さんたちがここで葬儀するときもお金かからないのですか。

住職：ここで信者さんたちお金かからない？、かかりますよ。条件出さない。供養くれれば受けるけど、日本みたいに値段はださないです。

佐藤：じゃなくて、お金というか寄付、なんらかのお布施というものは必要ないのですか。じゃあ入っているかたもお布施は収めるということですか。まったくかからないということじゃなくて。

住職：いらないじゃなくて、相手の気持ちしだい。

佐藤：そのお布施自体は、あるということですか。まったくいらないじゃなくて。

グエン尼：いらないではなく、信者さんたち分かる。お寺はお金必要、このお寺はお坊さんため使うじゃなくて、慈善活動につかうであって、全部こっちのほうにあずけます。

藤森：あの、彼は日本で僧籍をもっている日本のお坊さん、また保育園も経営しているので、少し専門的な質問に興味があった。

グエンニ：チャンさん質問したのはいままで菩提寺みたい、産んだばかり子どもをこのお寺においたことありますかって、住職答えたのはたぶん今まではない。大勢のみなさんは私のやり方を知ってるからかもしれない。このお寺におくではなくて、違うお寺におくが多いのかもしれない。だからチャンさんは万が一おいたら先生どうですかって。私も育てますと。これからでるかも知れますので、私もそういう準備してますって。

藤森：じゃあ秋元先生どうぞ。

秋元：二つだけ。一つは、子ども 86 人いると子どももいろんなこと悩んでいると思うんです。困っていることもいっぱいあるんじゃないと思うんですが、そういうのに対して、お寺だから日常的にフォローできているのか、どんな対処しているのか。

グエンニ：なんですか。

秋元：子どもが困っている、悩んでいる、心に悩んでいることがあると思うのですが。それをどうフォロー、感知して、それを見つけるというか聞き取ってあげて、それにどう対応してあげているのか。

住職：先生、ありがたい質問ですね。わたしもすごく悩んでいます。この 86 人のなかにさまざまな環境、さまざまな境遇をもっている子どもですね。境遇と言いますけれども、ある子どもはお父さんは亡くなって、お母さんは再婚して、また両親亡くなった子供もいる。それから全国から推薦された子どもだから、地域によって文化も違いますね。ベトナムは 54 族文化あるから、それぞれ文化違うから、これ集まって一緒に生活なかなか難しい。だから私は、これ今リーダーとしてすべて観察すると。すべて子どもたちを見て、すべてから一人づつみないといけない。それですべて見るときには、ちらっと顔あらわれているさびしい子も分かります。その子は近づいて頭触ったり、抱っこしてあげたり、それで話しかけしたり、している方法を今でもやっています。それで今でも効果がすごくあります。

例えば、こんなこともあってんです。朝 2 時くらい電話あって、ある子ですね、この施設に入っただけの日だったんですが、なかなか慣れてないですから、その子逃げてしまっ、自分の村へ帰っちゃたんです。われわれあちこち探しても分からなかった。それで村の人气づいて、2 時くらい電話来て、この子もう帰ったよって。それで私たちもすぐ帰って、こっちへ連れて帰りました。入っただけだからまだ慣れてないのですね。でも今はすごく慣れてきて。

全体的みですと、最初この施設入った人たちは、みんな態度も悪い、言うことも聞かない、なかなか難しかった。でも、今はすごくよくなったんです。ただ 2 年だけで、すごくよくなってみんな辛抱してます。

それから、例えばこんな方法も考えていますよ。少数民族の子どもは、ちょっとおいで、少数民族の歌を聴きたいから、ちょっと歌ってくれない、そうするだけで自信も与えてあげて、それで少数民族の言葉話したいからちょっと先生に教えてちょうだいと、そしたら少数民族の言葉教えてくれると、だからいま全体みるとすごくよくなっています。

秋元：でも、いくらお寺のなかでも 17、18 になると男の子と女の子もいるんでしょ。私あの子好きなんだ

けど、どうしようとかね。そういういろんな悩みがあると思うんだけど、そういう話というのは誰かがきいてあげるですか。

住職：先生、この質問も私僧侶だから、すごく悩めますよ。実は先生も質問してくれたことも私以前からすごく悩んできて、だからさきほどインタビューのなかに心理学のことだしましたが、特に 16 歳、17 歳、18 歳の子どもたちはかならず生きる技術、生き方の技術を勉強させる心理学の科目をかならずやっています。例えば、女の子は大きくなったら結婚して料理つくらないといけないから、料理勉強できる科目も考えています。

今もやってますけど、心理学の角度から見ると、私がそういう問題をださなければいけない。心理学についてはそういう子どもたちが成長したらもちろん恋愛関係、人を好きとか愛するとかそういう気持ちでてくることも、私実はずっと考えていますけど。でもその時相談してくれる時は、私いつもこういうふうに言いますね。恋愛はいいですけど、でも自分、今の自分を考えてください。今は何歳ですか、勉強しないと、将来はないですよ。自分の将来ないですよ。恋愛も二つ恋愛あって、暗い恋愛、明るい恋愛、なるべく明るい恋愛を選んでください。つまり今の自分を考えて勉強して将来を考えなさいと。後は、仏教のことも入れて説法します。もちろん私恋愛オッケーです。だから後で先生たち施設を見学したら分かりますが、門に入る時右側に別の部屋があってお客さんとか男が女と会いたいときはその部屋あって話す。直接個人的な部屋には入れない。ただ日曜だけはみんな自由に交流すると。ただルール厳しいですよ。厳しいルールをだして。

藤森：早口でもう少しだけ、今聞いてちょっと補足のことがでたのですが、86 人のうちの男性女性の数が一つ、それから今ご苦勞されているということでしたが、職員の会議ですね、管理者やなんかの会議みたいなものが月に 1 回とか 2 回とかどんな形で開かれているのか。あとは、ご住職の生年月日と得度ですね。

住職：男女比は覚えてないので午後聞いてください。1 週間に 1 回会議があります。釈徳善。釈は解釈の釈と、徳は、人徳の徳と、善は善いと、1969 年 4 月 5 日、出家は 1992 年大学卒業した後すぐ出家して、経済国民大学を卒業しました。

藤森：今お弟子さんは何人ですか。

住職：7 人です。京都で勉強しているのが 1 番上なんです。

藤森：貴重な時間をもらって本当にありがとうございます。まだたくさん聞きたいことがあるので次機会がありましたら、勉強しに来たいと思いますので、その時はお時間をいただけたらと思います。ありがとうございました。

3 ベトナム仏教概略

構成・分析

国際仏教学大学院グエン・ティ・ユウ(Thi Du Nguyen)

日本で古来仏教といえば、インド、中国などより伝来し、現代に伝わる仏教として広く知られている。しかし10年程前から、スリランカ、モンゴル、チベットなどの仏教について研究する日本人の学者が増え、それに伴い彼の地に伝わる仏教の実状や文化も多くの日本人の知るところとなってきた。彼の地の経済、政治、文化、言語、衣食住など、実に様々な事柄がガイドブックなどで紹介され、彼の地について知らない人は少数派といってもよい程である。もちろんベトナムという国の名前も、大概の人が知っている。今年(2013年)は「日本ベトナム友好年(日本ベトナム外交関係樹立40周年)」にあたるということもあってか、日本のテレビではベトナムに関するニュースがよく報道されていて、日本人の友人から「テレビでベトナムのことを見ると、グエンちゃんのことを思い出すよ」と言われることも度々だ。これは何も私に限ったことではなく、おそらく多くのベトナム人にも当てはまることだろう。一ベトナム人として、たくさんの日本の方々がこうしてベトナムを愛し、ベトナム人に優しく親切に接してくれることを、ほんとうに嬉しく思い、感謝の気持ちでいっぱいになっている。

しかし、ベトナムの仏教となると、大概の日本人の印象は「う〜ん、わからないね」「ベトナムの仏教はどうなの?」「日本とどう違うの?」といったもので、私が日本滞在中にベトナムの仏教について書こうと決めたきっかけとなったのである。不思議な巡り合わせもあったものだ。昨年(2012年)私は淑徳大学の古宇田先生から田宮先生を紹介していただき、ハノイ国家大学と淑徳大学との間の国際共同研究として「ソーシャルワークにおける仏教の役割」という課題をいただいた。そこで昨年は二度にわたりベトナムへ出かけ、ベトナムで孤児の面倒をみている寺院の活動について調査研究を行った。そしてこの度ここに、昨年一年間の研究成果の報告書として、ベトナム仏教概略を著すことになった。

私は特にベトナム仏教の研究者というわけではないが、ベトナム人の尼僧の立場からベトナム仏教を紹介してみたいと思う。ベトナム仏教を論じるにあたっては、日本仏教を論じる際に日本の歴史の流れに触れない訳にはいかないように、ベトナムの歴史の流れに触れない訳にはいかないが、時間が限られているため、概略を著すに留めた。ベトナムの仏教の全体図については、また別の機会を期したい。

本稿の各論は時代順に次のとおりである。

1. ベトナムにおける仏教の受容(〜10世紀)
2. ディン、レ、リ、チン時代(10-15世紀)
3. レ時代からグエン時代(15-20世紀)
4. ベトナム仏教の20世紀(20世紀-現在)

1. ベトナムにおける仏教の受容（-10 世紀）

仏教のベトナムへの伝播は、近隣諸国の中では最も早い。ベトナム近代史の研究者によると、仏教がベトナムに伝わったのは紀元前の頃だという。ある中国史には、中国の南部リラウ（レンラウとも言い、現在の北寧省）にはその頃は未だ仏教は伝わっていなかったという記述がある。リラウには交趾区があり、そこでは落陽と同じように仏教学が盛んで、仏教を中心に発展したという地域である。

ベトナムに仏教をもたらしたのは、海を渡ってきたインドの商人だったらしい。その商人たちが商売の繁盛と平安を祈願するために、仏教に関する伝教師を頼んで渡来したのは紀元前の頃のこと。しかし、今日伝わる資料に彼らの名は記されておらず、無名となっている。2 世紀の終わり頃から、3 世紀初頭になると、資料に伝教師の名が現れ、彼らが初めてベトナムに仏教を伝えた人だということが確認される。

その中でもインド人の摩訶基域（Marajavaka）と中垂人のクーダラ（Khuu Da La, Ksudara）という二人の僧侶がベトナムへ渡来したのは 2 世紀頃のこと。この二人は中国に入る前に、ベトナムへ入ったという。クーダラはしばらくベトナムに滞在して活動したが、摩訶基域は落陽へ行ったと伝わる。クーダラは「法雲」「法雨」「法雷」「法電」という四法をベトナムに広めたが、このことは稲を植える農民の文化によく適合したものといえる。

3 世紀の半ばには、インドからクオンタンホイ（Khuong tang Hoi）、チルオンチュング（Chi Luong Cuong）などの伝教師が渡来、また、4 世紀頃にもダマデバ（Dat Ma De Ba）が渡来した。この頃にはインド人の他に中国の僧侶もベトナムへ来て、仏教を広めている。例えば 2 世紀頃のマウトウ（Mau Tu）、4 世紀頃のドウパプラン（Du Phap Lan）、ドウダオトアイ（Du Dao Toai）らである。その後 5 世紀になるとベトナム全土に仏教が広まり、ベトナム人の名僧が多数出るようになった。例えばフタン（Hue Thang, 440-479）、ダオティエン（Dao Thien, 457-527）、ダオカオ（Dao Cao）、パプミン（Phap Minh）である。6 世紀から 10 世紀にかけては、多くの学者がベトナム仏教史上「伝教」と呼ぶ期間にあたる。この頃になるとインドからの伝教師は減り、代わりに、中国からの伝教師が増えた。中国の禅派がベトナムに入ったのはこの時期であることに注意しなければならない。

彼らはヴィニタウチ（Vinitaruci）禅派（Phai Thien Ty Ni Da Luu Chi）及び 無言通禅派（Phai Thien Vongon Thong）であった。彼らは大勢の高僧を育て、仏教学を深く見聞し、仏教の歴史と民族の歴史の双方に名を残した。

9 世紀頃はカムタン（Cam Thanh）、パプヒエン（Phap Hien）、トンビエン（Thong Bien）、ディンコン（Dinh Khong）、ティエンホイ（Thien Hoi）らを輩出した時代である。各朝廷の時代、すなわち「ディン（Dinh）」「レ（Le）」「リ（Li）」「チン（Tran）」という朝廷の時代も、ドパプトゥアン（Do Phap Thuan）、ンゴチャンルウ（Ngo Chan Luu）、マハ（Ma Ha）、ティエンオン（Thien Ong）、ヴァンハン（Van Hanh）ら禅師を輩出した。

このようにみても、10 世紀のベトナムはおよそ 100 年間他の国に侵略されていたのにも関わらず、仏教がベトナム人の間に浸透し、ベトナムに仏教が根付き、宛らベトナムの心臓の脈のように流れ、国が繁栄していったことがわかる。

2. ディン、レ、リ、チン時代 (10-15 世紀)

バックダンの戦い (938 年頃) に勝利したベトナムは、千年もの間他国に支配され続けた時期が終わり、やっと独立し、自主的に発展する時期に入った。しかし、ゴクエン (Ngo Quyen、南漢の戦いを勝利に導いた人物) が亡くなると、ベトナム全土が 20 年もの間混乱する時代となった (946—968 年)。その後、ディンボリン (Dinh Bo Linh) が 968 年の戦いに勝利し、混乱した社会を治めるようになった。その後、レロンディン (Le Long Dinh) が王位を盗み取ったが (1005—1009 年)、怠け者の悪い王様であったために人民から嫌われ、彼は 1010 年に亡くなった。

その後、リコンウアン (Ly Cong Uan) が即位し、「リタイト (Ly Thai To)」と王号を名付け、リ (Ly) 家の朝廷となった。1054 年に息子リタントン (Ly Thanh Tong) が王位に就き、国号を「大越」とすると、リ家の時代が 9 代も長く続いた。

1. Ly Thai To (1010-1028 年)
2. Ly Thai Tong (1028-1054 年)
3. Ly Thanh Tong (1054-1072 年)
4. Ly Nhan Tong (1072-1127 年)
5. Ly Than Tong (1128-1138 年)
6. Ly Anh Tong (1138-1175 年)
7. Ly Cao Tong (1176-1210 年)
8. Ly Hue Tong (1211-1224 年)
9. Ly Chieu Hoang (1224-1225 年)

このようにリ家が 200 年間ベトナム国 (「大越」) に貢献し、強盛な国家となった。国家のシステム、いわゆる中央から地方までの国の組織を整え、特に「形書」という律部を公布した。この時代は、国が安定し発展した時代で、ホアル (Hoa Lu) からタンロン (Thang Long) に都を移したのもこの時代である (1010 年頃)。リ時代こそ、タンロン文化と呼ばれる新しい文化が開きはじめ、その幕開けとなった時代である。

先に触れたように、10 世紀はベトナムの千年に及ぶ北属 (植民地) の時期にあたり、ディン王朝およびレ王朝の時代に仏教が国教として公布されることはなかった。しかし、仏教が全国に広まったのはまさにこの二つの王朝の時代なのであり、ディン王朝もレ王朝も、仏教をもとに政策を立てていた。忘れてはならないのは、ディンティエンホアン (Dinh Tien Hoang) 王と レダイハン (Le Dai Hanh) 王の時代の 971 年に多くの高僧に職が与えられたということである。その職とは、「国師」「僧統」「僧祿」「僧正」などという職名で呼ばれ、それらの職名はその後の王朝でも使用された。この二つ時代については、正史に高僧の名

前が書いてある。例えば、クオンヴィエト禅師 (Khuong Viet、933-1011 年)、パプトゥアン禅師 (Phap Thuan、915-990 年)、マニ禅師 (Ma Ni)、ダンフエンクアン禅師 (Dang Huyen Quang) らが登場する。

また、この時代には、特に レ王が高僧らが数々の寺院を作ることを支援し、ホアル (Hoa Lu) という都にベトナム最大の「一柱寺」を建立し(995 年)、3 メートルにもなる八角の石碑を作り、そこに経典を彫刻した。他には「バゴ寺」「塔寺」なども建立した。また、リ時代も仏教が非常に発展した。リ時代に登場するリコンウアン (Ly Cong Uan、Ly Thai To) 王は禅門の出身で、リヴァンカン (Ly Van Khanh) の学生であり、ヴァンハン禅師の下で沙弥戒を受けていた。彼は全力で仏教を支援し、擁護した。ベトナム全土に仏塔を建立し、老朽化してぼろぼろになった寺院を建て直し、自身の故郷には八カ所の寺院を建てている。

リ王は仏教の学問を高め、また広めようと、1019 年にパンハク (Pham Hac) 使臣とグエンダオタン (Nguyen DaoThanh) 使臣を中国に派遣し、彼らは経典 (大蔵経) をベトナムに持ち帰った。これをベトナム語で「ティンキン (Thinh Kinh、請経)」と言う。この際、リ王はピトリ (Phi Tri) 禅師を出迎える行事を盛大に行い、また、大蔵経を安置するために、いくつかの建物を作った。同年、リ王は出家を勧める令も出している。さらに 1024 年には都の中にチャンザアオ (Chan Giao) 寺を建造した。これは仏像を安置し、僧侶を招いて説法してもらうための寺だ。1026 年には各寺院に梵鐘も作った。

息子の リタイトン (Ly Thai Tong) 王も父王の影響で仏教を支援した。1031 年、彼は寺院を 93 カ所作り、寺院の建設に協力した人民には免税した。さらに 1036 年から 1041 年にかけて千体以上の仏像を建造、その仏像の中には銅で作られた阿弥陀像が納められ (重さ 7560kg)、これはティエンブク (Thien Phuc) 寺に安置された。1049 年、蓮華上に座した観世音菩薩像を一目見て夢中となった王は一本柱の寺を作ったといわれ、これが現在のディエンフー寺 (Dien Huu、ホーチミン廟の裏ににある寺) だという。

孫のリナントン (Ly Nhan Tong) も聡明な王で、英雄であり、賢い王だった。彼は仏教だけでなく儒教にも通じていて、「国子監」すなわちベトナム初の大学を作ったのも彼である。国子監では三科、三教という試験が行われていたから、人材養成の門を開いたのも彼だといえる。

リ時代には、仏教史上、国に対する貢献と修行を行った有名な高僧が出ている。例えば、ヴァンハン (Van Hanh)、ヴィエントン (Vien Thong)、ヒュシン (Hue Sinh)、ヴィエンチエウ (Vien Chieu)、マンザアク (Man Giac)、コンロ (Khong Lo)、チャンコン (Chan Khong)、ザアクハイ (Giac Hai)、トゥダオハン (Tu DaoHanh) らである。彼らは仏教とリ朝廷とを結び付け、タンロン文化の特色ある一面を創造した高僧であった。

このリ時代には数えきれないほどの発展があった。ある研究者によれば、密教がベトナムにも入ったのもこの時期という。最初に少し触れたように、摩訶基域、クオントンホイ、

クーダラらは、ベトナムへある一つの宗派を伝えた訳ではなかった。密教は禅教と浄土教とがあったが、ベトナム仏教全体へその影響を与えたのである。10 世紀と 11 世紀頃には、無言通禅派と草堂禅派が密教の影響を受けて「総持三昧(Dharanisamadhi)」への傾向を強めた。ホアルに作られた八角の石碑には真言ダラニが彫刻されている。この時代の仏教は道教にも影響を受けている。

リ時代が終わった後のチン（Tran、陳）時代も仏教が国教として盛んであった。この時代、即位の後に出家したチンナントン（TranNhan Tong）王は、安子山に籠って修行し、竹林禅派を独立に導いた。リ時代とチン時代はベトナム史上封建的な時代で、仏教も発展したが、チン時代の終わり、チンヒエントン(Tran Hien Tong) 王の頃には、様々な要因により国力が弱まって、仏教も以前のように世の中に影響を与えなくなったという。

3. レ時代からグエン時代（15-20 世紀）

15 世紀半ば頃、仏教はチン時代に衰退が始まり、レロイ王が即位して後 99 年間、すなわち 1428 年から 1527 年に十代の王が即位した。封建的な考え方が強く支配して儒教が大切にされたレ時代には、仏教は朝廷からあまり支援されなくなっていた。

15 世紀から 16 世紀にかけても、仏教は盛んではなかった。17 世紀頃、中国では明時代と清時代の変動があり、中国人が移民として南下してきた。その中に中国人の僧侶らがあって、華南から越南へ布教しに移動してきた。彼ら中国人僧侶らのおかげで、ベトナムに初めて曹洞宗と臨済宗が伝えられた。曹洞宗と臨済宗の他には、レヒトン王(Le Hy Tong, 1675-1705) が即位した時代に、トリンタブ（Trinh Thap）禅師がベトナムで新しい禅蓮宗を開いた。現在、禅蓮宗の下で修行している寺は リエンパイ寺（Lien Phai、ハノイ）、ハムロン寺(Ham Long、バクニン省)、グエト寺（Nguyet、ハイフォン省）である。

18 世紀から 19 世紀にかけて、南宗仏教がベトナムに入ってきた。クーメル族はもともと南宗の信仰を持っているが、北宗仏教も信仰している。仏教の信仰の他、南部にいるクーメル族は自然崇拝の信仰をも持ち、アラク(arak) 神、ネアク（Neak）神、インド教の神をも尊敬している。時が経つとともに南宗仏教はクーメル族の根となって、仏教の寺院は信仰センターとしてだけでなく、文化センター、教育センターとしての役割も担うようになり、人々のよりどころとなったベトナム 54 族の中でも、クーメル族は仏教の信仰を持つ有数の少数民族である。クーメル族の祭りは南宗仏教の祭りと深く結びついており、彼らは仏教の祭りである「花祭り(Satpachia)」「夏安居（Band choelPreswassa)」「衣供養（Band kathara)」「正式に檀家になる儀式(Samnakttho)」にも参加する。

このように、ベトナムでは南宗仏教と北宗仏教、つまり小乗仏教と大乘仏教とを分けることなく、仏教の六和の精神の立場で団結して、修行して、護国安民となっている。この結果、1981 年にはベトナム仏教会が設立され、現在ではベトナム仏教の屋根となっているのだ。

4. ベトナム仏教の 20 世紀 (20 世紀-現在)

ベトナムはその歴史上、千年の間中国の文化に支配され、百年の間フランスの植民地であり、20 年の間アメリカと戦争状態にあった。このように大変な国難に見舞われたベトナムであったが、仏教はいつもベトナムの人々と共にあった。ベトナム仏教が実践している慈善活動は仏道の大慈大悲の実践であり、これこそベトナム仏教会が成すべき重要な仏の仕事である。であるから、ベトナム仏教会は常に深い関心をもって、これを指導し、実践している。すなわち、

1. ベトナム仏教会は社会慈善の専門の会議と社会慈善の学会を設けること。
2. ベトナム仏教会は天災を受けた被害者らを救援するために、全国の寺院に呼びかけ、これを周知させること。
3. ベトナム仏教会は慧静堂 (Tue Tinh Duong) のシステム、民族医学、東医、西医の各診断室を設けること。現在、ベトナム仏教会が管理している慧静堂は 165 ヲ所、民族医学の診断室は何百カ所もある。これまで針灸やリハビリを施し、南の薬 (ベトナムにある草で作った薬) や漢方薬などを何万人もの人々に無料で配ってきた費用の総額は何千万円にも上るといわれる。
4. ベトナム仏教会は学校、老人ホーム、孤児の面倒をみて育てる施設を設けること。現在、全国の寺院には千カ所を超える寺子屋が設けられ、障害をもつ児童や親がいない子どもたちのための幼稚園は 36 カ所設けられており、預けられた子どもたちの数は 2 万人におよぶ。
5. ベトナム仏教会は無料で職業訓練の学校を設けること。貧しい家庭、障害者がいる家庭が安定した生活を送るために、ベトナム仏教会は無料で職業の内容を教える学校、教室などを開いており、現在 10 カ所ある。
6. ベトナム仏教会は HIV/AIDS にかかった患者さんの面倒をみること。
7. ベトナム仏教会は救助を行うこと。仏道の慈悲精神とベトナム民族の道理に従って、破っていない葉は破った葉を包むべきという博愛団結の精神で、ベトナム仏教会はさまざまな救助を行っている。第 7 回全国仏教大会の報告書によると、ベトナム仏教会 (全国の寺院) が 5 年間慈善活動を行った総合経費は 2,879,432,062,000 ドン、これは日本円でおよそ 100 億円である。これらの内には、例えば、戦争で貢献のあった英雄ベトナム兵の母親 100 人に対する支援、1326 台の車椅子援助、1000 台の自転車援助、180 台のパソコン援助、何百万トンのお米援助、学生に対する奨学金の援助、二カ所造営した火葬場で 2300 回火葬したこと、等々が含まれる。

参考文献

ベトナム仏教会 『第七回全国仏教大会の報告書』 ハイフォン出版、2012 年

Nguyen cao Thanh 『ベトナム仏教史』 宗教出版、2008 年

4 研究・調査の活動

① 第1回 ベトナム現地調査(北部・ハノイ)報告 2012年7月20日(金)～26日(木)

淑徳大学・大学院
博士後期課程 佐藤成道

◎参加者

USSH チーム

Nguyen Van Kim, Nguyen Kim Hoa, Nguyen Hoi Loan, Nguyen Thu Trang
淑徳大学チーム

藤森雄介、佐藤成道、菊池結、Nugyen Thi Du(グエンニ)
社会事業大学/APASWE チーム
秋元樹

◎調査日程

月日	事項	備考
7/20 (金)	午後2時30分ハノイ着 USSH にてロアン先生ご挨拶、調査協力施設の確認・準備	
7/21 (土)	施設調査: 菩提寺	
7/22 (日)	施設調査 洪福禅寺	
7/23 (月)	施設調査 菩提寺	秋元先生合流
7/24 (火)	施設調査 法雲寺	
7/25 (水)	施設調査 仏跡寺	
7/26 (木)	日本帰国、調査の整理	

◎訪問記録 ※時間表記は、ベトナム現地時間（日本より2時間遅い）。

○ 7月20日(金)

- ・14時30分：ハノイ・ノイバイ国際空港 到着
- ・15時40分：ベトナム国立社会人文科学大学ーハノイ(以下 USSH) 到着
- ・16時00分：レセプションルームにて、打ち合わせ

USSH の紹介・副学長からの挨拶・双方の研究内容等を含めた自己紹介などが行われた。また、現地での必要な協力の申し出があった。

- ・ 18 時 20 分：懇親会および打ち合わせ

明日から、3 日間（うまくいけば 2 日間）、日本からの当初計画した通り、菩提寺で調査する予定となる。

また、招聘に関する必要資料等、USSH チームに渡す。

○ 7 月 21 日(土)

- ・ 9 時 00 分：菩提寺 到着

- ・ 10 時 00 分：菩提寺の釋曇蘭御住職に、インタビューシートに基づいてインタビュー開始
全編、ビデオカメラ・ボイスレコーダーにて録画・録音。

一つの質問に、数分間話され、次に通訳をし、その後、確認事項や気になる点をいくつか短く質問・御返答の形をとる。

- ・ 12 時 00 分：休憩

- ・ 13 時 20 分：釋曇蘭御住職へのインタビュー再開

調査に関して、施設に入られている方のあるだけの名簿をコピーして頂けることに。また、施設に入られていて名簿のない方々へは調査シートで対応して下さることに。

- ・ 16 時 30 分：インタビュー終了後、施設を釋曇蘭御住職が御同行下さり、長時間の映像や音声データを記録することができた。

最後に、仏様にご挨拶

○ 7 月 22 日(日)

- ・ 8 時 00 分：洪福禅寺 到着

- ・ 8 時 10 分：境内で毎週日曜日行われている、ハノイ伝血・血学センター向けの精進料理の弁当を作って活動するボランティアを調査。

いつも、8 時 30 分までに作るとのこと。約 70 名がご飯・おかずなど、よそ
る・数を確認・入れ物を渡す、などの作業をきっちり分けて分担している。
本堂では、法要も行われている。

- ・ 9 時 00 分：宝殿(仏間) 参拝

- ・ 10 時 10 分：御住職にご挨拶 集合写真

洪福禅寺 出発 大学のワゴン車にて移動

- ・ 10 時 40 分：ハノイ伝血・血学センター 到着

弁当を配る。また、インタビュー調査。

白血病や脳内出血、血栓、がんなど重篤の患者さんが多いという。

- ・ 11 時 50 分：病院 出発 大学のワゴン車にて移動

- ・ 12 時 20 分：洪福禅寺 到着

- ・ 12 時 30 分：休憩

- ・ 13 時 10 分：洪福禅寺 出発 大学のワゴン車にて移動

- ・ 13 時 30 分：デューホテル 到着

○ 7 月 23 日(月)

- ・ 9 時 00 分：菩提寺 到着

打ち合せ

- ・ 11 時 00 分：休憩

- ・ 12 時 15 分：妙水尼(ご住職の一番のお弟子さん)にインタビュー開始

- ・ 14 時 30 分：本堂・境内・山道など 参拝

- ・ 15 時 40 分：釋曇蘭御住職にインタビュー開始

敷地の図面(複本)を頂戴できることに。入所者が、本日 2 名。

- ・ 17 時 30 分：菩提寺 出発 大学のワゴン車にて移動

- ・ 18 時 05 分：秋元 APASWE 会長と打ち合わせ

○ 7 月 24 日(火)

- ・ 8 時 30 分：淑徳大学・APASWE・USSH の 3 者にて打ち合わせ会議。

(～10 時 30 分)

- ・ 14 時 30 分：法雲寺へ 大学のワゴン車にて移動

- ・ 15 時 00 分：法雲寺 到着

本堂・境内 参拝

- ・ 15 時 20 分：釋清雲御住職にインタビュー開始

大人数の参加のなか、利用者へのインタビューを含め十分な時間を確保できなかったが、次回の調査に繋がる手応えがあった。

- ・ 16 時 30 分：利用者グループ代表者へインタビュー

集合写真

- ・ 18 時 00 分：法雲寺 出発 大学のワゴン車にて移動

- ・ 19 時 20 分：懇親会—ハノイの女性経営者の方々と会食

今回の調査の目的、活動について説明、協力及び支援を要請した。

○ 7 月 25 日(水)

- ・ 9 時 30 分：仏跡寺 到着

本堂・境内 参拝

- ・ 10 時 00 分：釋徳善御住職にインタビュー開始

集合写真

- ・ 12 時 30 分：休憩

- ・ 14 時 00 分：慈善社会センター見学

- ・ 16 時 30 分：菩提寺 到着

名簿のコピーや、インタビューシートを回収

- ・ 18 時 30 分：菩提寺 出発

- ・ 21 時 00 分：ハノイ・ノイバイ国際空港に到着

○ 7 月 26 日(木)

- ・ 0 時 05 分：ノイバイ国際空港 発(VN310)

- ・ 7 時 30 分(日本時間)：成田空港 着

② 8月合同ワークショップ報告
2012年8月18日(土)～22日(水)

淑徳大学・大学院
博士後期課程 佐藤成道

◎参加者

USSH チーム

Nguyen Van Kim, Nguyen Kim Hoa, Nguyen Hoi Loan
Pham Thi Thu Giang, Nguyen Thu Trang

社会事業大学/APASWE チーム

秋元樹、坂本悦子、松尾加奈

淑徳大学チーム

長谷川匡俊、田宮仁、渋谷哲、藤森雄介、古宇田亮修、佐藤成道、

Nguyen Thi Du(グエンニ)、菊池結、

※向井啓二(種智院大学教授)

8月18日(土)

時間	項目	担当
9:00	ハノイチーム成田着/VN310 便で 成田空港到着/出迎え	佐藤成道、菊池結
11:30	東横 INN 案内・チェックイン (ハノイチ ームのみ)	佐藤成道、菊池結
12:00	休憩	佐藤成道、菊池結
12:45	淑徳大学千葉キャンパスに移動・案内	佐藤成道、古宇田亮修
	休憩	
13:35～	学長挨拶・名刺交換	司会:田宮仁
13:50～	ワークショップ開催歓迎の挨拶 参加者紹介	司会:田宮仁 長谷川匡俊 秋元樹 Dr. Nguyen Van Kim
14:30～	共同研究の経緯と展望	秋元樹
15:00～	USSH チーム側ご挨拶	Dr. Nguyen Van Kim
15:30～	USSH チームの共同研究の目的と展望	Dr. Nguyen Hoi Loan
	休憩	
16:30～17:00	ベトナムにおけるソーシャルワーク教育 の現状について	Dr. Nguyen Van Kim
17:00～17:15	質疑応答	
17:30	第1日目の小括と翌日の確認	田宮仁
17:30～18:00	大巖寺 参拝	淑徳チーム
18:30～20:00	懇親会	司会:渋谷哲

8月19日(日)

時間	項目	担当
9:00～	日本におけるソーシャルワーク教育の現状及び社会福祉制度の概要について	渋谷哲
10:00～	質疑応答	
	休憩	
10:30～	「ベトナムのソーシャルワーカー養成における現状理解に関する基礎的研究」の概要と成果及び課題について	向井啓二
11:30～	USSH チームからのコメント及び質疑応答	
12:00～	昼食	
13:00～	淑徳チームによるベトナム現地調査報告	藤森雄介、佐藤成道、菊池結、グエンニ
15:00～	休憩 3階の茶室にてお点前	
15:40～	ベトナム現地調査報告を踏まえた上での、日本仏教社会福祉の現状と課題	向井啓二、田宮仁
16:30～	休憩	
16:40～17:20	淑徳チームの報告に対するハノイチームからのコメント及び質疑応答	
17:20～17:30	第2日目の小括と翌日の確認	田宮仁

8月20日(月)

時間	項目	担当
9:00～12:00	淑徳共生苑・看護栄養学部 慈光保育園見学	渋谷哲、佐藤成道
12:00～13:00	休憩	
13:00～14:45	フリーディスカッション	
14:45～15:00	休憩	
15:00～15:30	ベトナムチームとしての今後の課題と展望	Nguyen Hoi Loan
15:30～16:00	日本チームとしての今後の課題と展望	秋元樹
16:00～16:30	今回のワークショップの総括と今後の確認	田宮仁

8月21日(火)

時間	項目	担当
9:10	長野新幹線 あさま 563 号 10:52 長野着	菊池結 グエン尼
11:10～11:30	善光寺 大本願門主 鷹司誓玉上人に拝謁	田宮仁
11:30～12:00	善光寺参拝・ 御本尊お戸帳開帳を参拝	
12:40～13:45	特養・大本願ユートピアわかほ着 休憩・見学	
14:00～14:40	児童養護施設・三帰寮 見学	
15:00	JR 長野駅 着 閉会	

8月22日(水)

時間	項目	担当
	ホテルチェックアウト 成田空港へ移動	菊池結、グエン尼
10:30	帰国 VN311 便で 10:30 成田空港発	

○ 8月18日(土)

・ 9 時 20 分 : ハノイチーム 成田空港(第 1 ターミナル) 到着

・ 12 時 50 分 : 淑徳大学 到着

淑水記念館 4 階 会議室へ 休憩

・ 13 時 20 分 : 15 号館 8 階 学長室にて 学長挨拶・名刺交換・記念撮影

・ 13 時 50 分 : 合同ワークショップ開催歓迎の挨拶・長谷川匡俊淑徳大学学長

・ 14 時 00 分 : 合同ワークショップ開催の挨拶・Nguyen Van Kim USSH 副学長、

秋元樹 APASWE 会長

・ 14 時 10 分 : USSH チーム側ご挨拶—Nguyen Van Kim

・ 合同ワークショップへの思い。ベトナムの現状。

・ ベトナムのソーシャルワークの歴史。これからの期待。

※Nguyen Van Kim 副学長は、歴史研究の専門家。

・ 14 時 45 分 : 共同研究の経緯と展望—秋元樹

・ これまでの経緯。研究費(予算を含め)や合意事項について。

・ 言語(表記)について。MOU について。APASWE の立場について。

・ これからの目標など。仏教・ソーシャルワークの関係。

・ 15 時 50 分 : 向井先生から、先行研究の重要性などについてご発言があった。

・ 16 時 10 分 : USSH チームの共同研究の目的と展望—Nguyen Kim Hoa

・ ハノイ大学の研究に関する現状と取り組み。

・ 国際シンポジウムや出版物について。

・ 16 時 30 分 : ベトナムにおけるソーシャルワーク教育の現状について—Nguyen Hoi Loan

仏教とソーシャルワークについて。

・ 17 時 00 分 : 質疑応答

・ 言葉の定義の問題について。

・ 向井先生から、研究の注意点のご指摘。

- ・ 17 時 30 分：第 1 日目の小括と翌日の確認
- ・ 17 時 40 分：大巖寺 参拝
- ・ 18 時 40 分：懇親会

○ 8 月 19 日(日)

- ・ 9 時 00 分：日本におけるソーシャルワーク教育の現状及び社会福祉制度の概要について

—渋谷哲

- ・ 日本の社会保障制度・社会保険・公的扶助・社会福祉サービス・
- ・ 社会福祉施設・ソーシャルワーク教育の現状・社会福祉の国家資格・
- ・ 社会福祉の学校・社会福祉士・社会福祉士養成カリキュラム・介護福祉士・
- ・ 精神保健福祉士・淑徳大学卒業生の現状・日本のソーシャルワーカー

10 時 15 分：質疑応答

- ・ 卒業後の進路についてなど

- ・ 10 時 25 分：休憩

- ・ 10 時 40 分：「ベトナムのソーシャルワーカー養成における現状理解に関する基礎的研究」

の概要と成果及び課題について一向井啓二

形成期のベトナム社会福祉・ベトナムの社会問題(経済成長、障害者問題、
高齢者問題、女性・子ども問題)・ベトナムの社会福祉法制(法律の整備・
行政制度)・ソーシャルワーカー養成の現状(大卒の理解・展開過程)・
ベトナム社会福祉の仕組み(大卒の理解・特徴点)・ベトナムの仏教社会福祉(キ
ークワンⅡ寺・ドックソン寺・まとめ)・まとめにかえて

- ・ 11 時 30 分：USSH チームからのコメント及び質疑応答

ソーシャルワークの養成について・ベトナム国家の取り組みの現状など

- ・ 12 時 00 分：休憩

- ・ 13 時 20 分：淑徳大チームによるベトナム現地調査報告
 - ・ 藤森雄介：調査の目的・調査の概要
 - ・ 菊池結：洪福禅寺(活動概要、活動のきっかけ、活動の佛教的意味)
 - 法雲寺(活動概要、HIV 支援グループ)
 - 仏跡寺(設立経緯、利用者、建物・職員)
 - ・ 佐藤成道：菩提寺(菩提寺の概要・施設の概要・職員の構成・利用者の状況)
 - ・ Nguyen Thi Du：菩提寺の利用者について(資料収集結果報告)
- ・ 15 時 00 分：休憩
- ・ 15 時 35 分：藤森チームまとめ
 - 調査結果を踏まえた考察・今後の調査の方向性
- ・ 16 時 15 分：・ベトナム現地調査報告を踏まえた上での、日本仏教社会福祉の現状と課題
 - 一向井啓二
 - 現状での着地点について・共同研究について・ベトナム国家の社会福祉への取り組みについて
 - ・ 淑徳チームの報告に対するハノイチームからのコメント及び質疑応答
 - Nguyen Hoi Loan
 - 各寺院の取り組みを踏まえた上での小括
 - ・ 第 2 日目の小括と翌日の確認 一田宮仁
 - 日本とベトナムの共通点と相違点、科学的ということについて

○ 8 月 20 日(月)

- ・ 9 時 30 分：淑徳共生苑 到着 見学
- ・ 11 時 00 分：慈光保育園 見学
- ・ 11 時 20 分：看護栄養学部 見学
- ・ 12 時 00 分：休憩
- ・ 13 時 30 分：今回のワークショップの「まとめ」にための提案—田宮先生
 - SW における仏教の役割(これに対する基本姿勢)・

淑徳チームの調査研究の意図・ベトナムチームへの要望・

淑徳チームの研究代表者としての個人的見解

- ・ 14 時 00 分：今後の研究についての助言—秋元樹

共同研究の目標・今後の予定・言葉の定義の問題

- ・ 14 時 35 分：コメント—向井啓二

自身の立場について・今後の協力について

- ・ 15 時 00 分：休憩

USSH チーム打合せ

- ・ 15 時 30 分：ベトナムチームとしての今後の課題と展望—Nguyen Van Kim

○本研究の、

- ・ 理念：安生社会より福祉社会を使用する方が適切だと考えている

今後、言葉の定義をすることも必要

- ・ 期間：3～4 年

1 段階：全国を網羅し、寺院の具体的実践を調査

2 段階：テーマを絞る。入所者には子どもが多いことを考慮

- ・ 対象：子ども

- ・ 範囲：ベトナム全土

- ・ 日本にて：子どもを対象にした施設を調査し、ベトナムと比較

- ・ 成果：ベトナム全土を纏めた報告書(論文なども)を出す

- ・ 出版物：ベトナム語と日本語で

○MOU について(記載内容)

- ・ 目標、方法、内容、成果、分担、スケジュール

○経費

- ・ 資金調達について考える

○具体的な内容

- ・ 慈善活動には様々あるが、親が寺に子どもすてにくる(預ける)ことを

対象とすることを考えている。

- ・寺院に信頼があるから預ける。ここから、ベトナムにとっての仏教とは何かを明らかにしたい。

・ 16 時 00 分：日本チームとしての今後の課題と展望

今回のワークショップの総括と今後の確認

田宮仁

- ・ 研究対象が子ども(を対象としている施設)である、研究成果で報告書を出すことなど、基本的には同意する。
- ・ ソーシャルワークに関わる人材養成については、学長に伺う。
- ・ MOU のフォーマットは、USSH→APASWE→淑徳大学で。
⇒10 月を目途にして、覚書を 11 月までに交わす(予定)
- ・ 来年度以降の経費は、未定。外部の研究費調達を予定はしているが、受給できるかどうかは、未定。
- ・ 研究期間は、田宮先生の独断だが、当初の通り 3 年を予定したい。
- ・ 研究成果を国家へという USSH に期待する。但し日本では、なかなか実現が難しい。
- ・ 「仏教が慈善活動をなぜできるのか」は今回の研究のコアとなる。
- ・ 「子どもを親が寺院に連れてくるのはなぜか」と絞ったことは、好ましいこと。
- ・ 研究に具体性ができたため、特に太平洋戦争以降の施設の活動の歴史などの情報提供に協力できる。
- ・ この中で、日本とベトナムの両国を比較研究することによって、最終的に成果を世に問いたい。
- ・ 1 月 31 日までに、両国が各言語でこの 1 年間の成果を APASWE に提出しなければならない。

秋元樹

1. ベトナムの対象とする施設は、どのようにピックアップするのか。
子どもを対象とする時などに、誰がどのように進めるのか。
2. レポートの 1 月 31 日締切厳守
3. APASWE は、MOU にサインをしたことがなく、することは難しい。
サインはできないが、研究プロジェクトの後援要請のアプリケーションを提出して頂ければ理事会で承認する(予定)

田宮仁

- ・ MOU に慣れていないため、APASWE に指導して頂きたい。
- ・ MOU の内容に関しては、ベトナム側からの意見を APASWE を通じてお知らせ頂きたい。
- ・ 秋元先生の「1」に関して、若手研究者が行って欲しい。

藤森雄介

- ・ 11 月訪問で、今回の調査の不足を補う形でも調査したい。
- ・ 11 月のベトナム現地調査は、これまでの方法で行ってもよいか。
⇒(領いて)了解された。
- ・ (国際シンポジウムが 11 月上旬にあるがこれに参加してほしい、というベトナム側の提案に・・・)入試と重なり、参加は難しい。
[・ (ベトナム側から・・・)夏休みの長期休暇で、寺院に子どもを預けに来るから、これも寺院への信頼という面で調査した方がよい。]
- ・ 11 月の国際シンポジウムには、参加できない可能性が高いが、11 月の後半から 12 月の上旬で、都合の悪い日はいつか。
⇒11 月 20 日は、ベトナムでは「先生の日」だから、この日以降ならよい。

田宮仁

- ・ USSH から車を出して頂くなど、協力して頂けると嬉しい。

⇒了解

- ・ 若い研究者も協力して欲しい。
- ・ 今後の連絡のやり取りについて

⇒ Nguyen Thi Du 経由で、Dr. Nguyen Hoi Loan に、CC を APASWE に送る。 言語は、ベトナム語と日本語で。

(秋元先生)問題が何か起こりそうになった時には、遠慮なく言って欲しい。

- ・ USSH 側からは、Dr. Nguyen Hoi Loan から、Nguyen Thi Du を通じて、CC で APASWE にも送る。

秋元樹

- ・ MOU の件一二通り考えられる
 - ①調査にフォーカスを当てたもの
 - ②両大学間の研究協力関係の一般的なもの
- ⇒②でいいのではないか。

田宮仁

- ・ 外部の研究費申請時に、共同研究の USSH チームの先生方の経歴や研究業績を使用させて頂きたい。
- ・ これから、秋にかけて機会が増え、申請することになるため、できるだけ早く経歴などのリストを頂きたい。
- ・ フォーマットは、必要があればこちらからお送りする。

・ 17 時 00 分 : 閉会

○ 8月21日(火)

- ・9時10分：長野新幹線あさま 563 号にて、長野駅へ
- ・11時20分：善光寺 大本願 門主 鷹司誓玉上人に拝謁
- ・11時40分：善光寺参拝、御本尊お戸帳開帳を参拝
- ・12時40分：特養・大本願ユートピアわかほ着 休憩・見学
- ・14時10分：児童養護施設・三帰寮 見学
- ・15時26分：長野新幹線あさま 534 号にて、上野駅へ
- ・17時06分：上野駅到着後、自由行動

○ 8月22日(水)

- ・7時32分：京成特急スカイライナー9号にて、成田空港へ
- ・10時30分：VN311 便で、成田空港発
- ・14時00分：ノイバイ国際空港着

③ 第2回ベトナム現地調査(北部・ハノイ)報告
2012年11月21日(水)～27日(火)

淑徳大学・大学院
博士後期課程 佐藤成道

◎参加者

USSH チーム

Nguyen Van Kim, Nguyen Kim Hoa, Nguyen Hoi Loan, Nguyen Thu Trang
淑徳大学チーム

藤森雄介、佐藤成道、菊池結、Nugyen Thi Du(グエンニ)

社会事業大学/APASWE チーム

秋元樹

◎調査日程

月日	事項	備考
11/21(水)	成田空港 10:00 発 ⇒ハノイ・ノイバイ国際空港 14:15 着(VN311)	
22(木)	平和村見学・調査 (枯葉剤の影響を受けた子どもの入院・通院施設 退役軍人保養センター見学・調査)	
23(金)	LANG TRE EM BIRLA 調査(公的児童養護施設)	秋元先生合流
24(土)	博母寺、Nen 寺を調査(私)	
25(日)	霊山寺を調査(私)	
26(月)	研究連携協定書に調印	
27(火)	ハノイ・ノイバイ国際空港 00:01 発 ⇒成田空港 07:00 着(VN310)	

◎訪問記録 ※時間表記は、ベトナム現地時間（日本より2時間遅い）

○ 11月21日(水)

- ・14時30分：ハノイ・ノイバイ国際空港に到着
- ・18時10分：日程について USSH チームと打合せ

○ 11月22日(木)

- ・8時50分：平和村（公的医療機関） 到着

この施設は、枯葉剤の影響がある子どもが入院・通院しており、2000年まで私的な施設だったが、現在の院長が就任した2001年以降は公的な支援を中心に受けるようになった。

- ・9時00分：院長の Dr. Nguyen Thi Thanh Phuong(女性)に、前回調査同様のインタビューシートに基づいてインタビュー開始。

- ・全編、ビデオカメラ・ボイスレコーダーにて録画・録音。
- ・ただ、会議の時間が近いこともあり、約30分にて終了。
- ・重要事項を主に質問。

- ・9時40分：施設見学

- ・10時20分：副課長で医者 Dr. Khanh Chi さん(女性)に、インタビュー開始

- ・11時00分：休憩

- ・13時00分：USSH 到着

Dr. Nguyen Kim Hoa の研究室で歓談・先般の国際大会をご紹介頂き、資料と社会科学のカレンダーを頂戴した。

ミーティングルームへ移動して、Dr. Nguyen Van Kim と打ち合わせ

- ・14時00分：退役軍人保養センター(公的機関) 到着

- ・到着後、施設長にインタビュー開始
- ・施設長の東さん(男性)・医師の香さん(女性)・事務員の女性が同席
- ・この施設は、労働省が管理している(支援は、県を間接的に通して)退役軍人

の老年の保養施設で、主としてベトナム戦争時の地位の高い軍人が、基本的に
年間で 10 日間入所する。

- ・ 15 時 00 分：施設見学

- ・ 慰霊施設が、施設内に整備されている

- ・ この日は、次期の受け入れ準備のため、入所者は皆無

○ 11 月 23 日(金)

- ・ 9 時 00 分：LANG TRE EM BIRLA (公的児童養護施設) 到着

この施設は、労働省のハノイ市局が管理しているハノイ市の家庭の事情を
抱えている健康な子どもを対象とした児童養護施設で、18 歳までの入所が認めら
れており、日本(人)からの支援も手厚い。

- ・ 10 時 00 分：施設見学

- ・ 12 時 10 分：休憩を兼ねて市内散策へ

○ 11 月 24 日(土)

- ・ 8 時 50 分：博母寺 到着

- ・ 食堂を営んでいる信者さんのリーダー Ms. Nguyen Thi Bach Dong にインタビ
ュー開始

途中、寺院内見学

- ・ 寺院の信者さんが経営している寺院の敷地内にある食堂で、黒字分をすべて寺
院に寄付したり、貧しい人々に着物や牛などの物資を提供したり、週末には病
院へ弁当を届ける活動をしている。

- ・ 11 時 50 分：休憩

- ・ 13 時 40 分：急遽、提案を受け近くの寺院を調査

- ・ 14 時 00 分：Nen 寺 到着

- ・ 14 時 10 分：寺院での活動参加者 Ms. Dinh Thi Chi, Ms. Tran Thi Kim (寺院での名前：Hoa Minh)へのインタビュー開始
 - ・ Nen 寺に所属して、昼間 3 時間、週に 3 日間音楽法要や坐禅などの活動を行い、週末には、病院などで活動している。女性が中心。
- ・ 15 時 30 分：本堂にて、音楽法要見学 境内にて集合写真
- ・ 16 時 00 分：秋元先生と打合せ

○ 11 月 25 日(日)

- ・ 7 時 30 分：霊山寺 到着、見学、インタビュー
 - ・ 病院へ配布する弁当の準備見学
 - ・ 寺院内の無料診察所見学
 - ・ この寺院は、病院で患者が食べる朝食のお粥と昼食の弁当を毎日作って配達し、月に 2 回、無料診療も行っている。
 - ・ 弁当準備では、Mr. Trang Luu Anh にインタビューしながら見学
- ・ 11 時 20 分：釋女如賢御住職にインタビュー
- ・ 13 時 00 分：休憩
- ・ 14 時 10 分：霊山寺 出発

○ 11 月 26 日(月)

- ・ 10 時 00 分：デューホテルの会議室で仏教会関係者として、範日雨副社長にインタビュー開始
 - 仏教会における寺院活動の把握状況、本研究の紹介や協力をお願いなど
- ・ 11 時 30 分：USSH との打合せ
 - ①科研申請やハノイでの研究補助申請の状況について
 - 工芸科学基金などに申請した
 - ②報告書について
 - 書式・内容などの共通理解形成

③研究内容

ベトナムのソーシャルワークにおける仏教の可能性

④来年度

中部・南部で調査することで一致

必要な協力は出来るだけ行い、先生方も同行する可能性も

・13時40分：昼食 ベトナム料理店 到着

・15時00分：市内見学

・18時00分：夕食 レストラン「garden」（ベトナム料理）

・食事前に、協定書の調印式と記念撮影

・21時40分：ハノイ・ノイバイ国際空港 到着

○ 11月27日(火)

・6時30分(日本時間)：成田空港 着

第Ⅱ部 Trường Đại học Khoa học Xã
hội và Nhân văn, Đại học Quốc gia
Hà Nội

(ベトナム国立社会人文科学大学 (USSH) 報告)

1 PHẬT GIÁO VIỆT NAM THỜI ĐẠI LÝ -TRẦN

LỊCH SỬ, NĂNG LỰC NHẬP THỂ VÀ VAI TRÒ XÃ HỘI

PGS.TS. Nguyễn Văn Kim

Trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn-ĐHQGHN

1. Phật giáo trong tiến trình lịch sử - văn hoá dân tộc

Với tư cách là một quốc gia thống nhất (được kiến dựng từ nhiều truyền thống văn hoá và các vương quốc cổ khác nhau), Phật giáo, một tôn giáo lớn của khu vực và thế giới, cũng đã sớm được truyền bá đến Việt Nam và nhiều vương quốc ở Đông Nam Á. Phật giáo truyền đến Việt Nam vào khoảng đầu Công nguyên và người ta đã biết đến một trung tâm Phật giáo đầu tiên là vùng Luy Lâu, huyện Thuận Thành, tỉnh Bắc Ninh hiện nay. Lúc bấy giờ, Việt Nam đang là quốc gia bị Trung Quốc đô hộ. Trong bối cảnh xã hội có nhiều mâu thuẫn và phân hoá, cư dân bản địa, những người vốn quen với nghề làm nông, trồng lúa nước và thờ cúng Tổ tiên cũng như các vị thần tự nhiên, đã đón nhận Phật giáo với tinh thần khoan dung, hoà hợp. Phật giáo đã đem lại cho các cộng đồng cư dân Việt Nam những triết lý, luận giải mới về nỗi khổ và nguồn gốc muôn vàn nỗi khổ của con người, về *Nghiệp* và cách thức giải thoát, chấm dứt nỗi khổ đau. Với phương châm hành thiện và hướng thiện, trong bối cảnh dân tộc bị nô lệ, Phật giáo đã đem lại niềm tin về lẽ sống, về sự bình đẳng, về đức hy sinh... đồng thời chuẩn bị những kháng lực cần thiết để đối diện với tư tưởng thống trị và ách nô dịch của đế chế phương Bắc. Với những giá trị đặc trưng đó, Phật giáo đã mau chóng trở thành một bộ phận hợp thành của văn hoá, tư duy dân tộc và tìm được vị thế vững chắc trong đời sống văn hoá Việt Nam.

Từ khi những dòng, nhánh đầu tiên đến Việt Nam, Phật giáo đã trải qua khoảng 2.000 năm lịch sử. Trong khoảng thời gian đó, Phật giáo đã trải qua nhiều quá trình chuyển biến mà đặc tính tiêu biểu là quá trình bản địa hoá, quá trình lan toả tương đối mau chóng đến nhiều vùng miền và các giai tầng xã hội. Trong suốt nhiều thế kỷ, các nhà truyền giáo, thương nhân và thuỷ thủ Ấn Độ đã đến nhiều vùng đất Việt Nam. Họ đã tiến hành buôn bán, định cư, lập các cơ sở sản xuất thủ công, thực hiện các nghi lễ tôn giáo, sinh hoạt văn hoá, nghệ thuật, phát triển thể chế chính trị v.v... Trong quá trình đó, không chỉ Phật giáo, Brahman, Hindu giáo cũng đã từng bước thâm nhập vào xã hội Việt Nam và Đông Nam Á. Các tập kinh như Jatakas (Bản sinh), hay trường ca Ramayana đều có nhắc đến việc người Ấn đã vượt biển đến xứ Java, Sumatra và xứ vàng Suvarnabhumi

(Xứ vàng), hay Suvarnabhūpa (Đảo vàng)¹... Mặt khác, theo các tuyến đường bộ, Phật giáo đã được truyền bá đến vùng Assam, vùng thượng Miến (Myanmar) để đến Vân Nam. Mặt khác, theo lưu vực của các dòng sông Menam, Mekong và sông Mun.... Phật giáo cũng được truyền vào vùng Đông Nam Á bán đảo. Chính tuyến đường này dẫn đến vùng Bassak ở trung lưu Mekong. Nhiều khả năng, các nhà truyền giáo Ấn Độ cũng đã theo các tuyến sông và giao thông bộ để truyền bá tôn giáo vào Việt Nam và vùng Nam Trung Hoa. Như vậy, do có vị trí giao thông tương đối thuận lợi lại nằm ở vị trí cầu nối giữa các không gian văn hoá khu vực, từ những thế kỷ trước, sau Công nguyên, Phật giáo đã được truyền bá đến Việt Nam. Điều chắc chắn là, kinh Bát Nhã (Trí tuệ, Prajñā) đã được phổ biến ở Việt Nam. Dựa trên bộ kinh này mà Luận sư Nagarjuna (Long Thọ, thế kỷ II SCN) đã đề xướng thuyết Trung luận nổi tiếng, ảnh hưởng sâu sắc đến tư tưởng Phật giáo Việt Nam mà khởi nguyên là các dòng Thiên Tỳ-ni-đa-lưu-chi và Vô ngôn thông.

Sự truyền bá Phật giáo đến Việt Nam đã diễn ra liên tục trong nhiều thế kỷ với vai trò của người Ấn, Tây Á, Trung Hoa và cả người Việt Nam sang Trung Quốc, Ấn Độ học đạo. Những tên tuổi như Khuy Xung, Huệ Diêm, Trí Hành, Đại Thặng Đăng... là những tấm gương về hành đạo. Họ đã vượt qua nhiều thách thức, hiểm nguy để đến Đông Nam Á rồi Ấn Độ (Thiên Trúc) tu luyện, tiếp nhận Phật giáo. Cũng cần phải nói thêm là, vào thời Hán (206TCN-220) trong vòng quản lý của đế chế Hán, đã hình thành ba trung tâm Phật giáo là Lạc Dương (sông Lạc Thủy), Bành Thành (sông Trường Giang) và Luy Lâu (sông Hồng). Một số nhà sư như Khương Tăng Hội, đã xuất gia tại Giao Châu, trở thành Thiền sư lỗi lạc rồi mới đến Trung Hoa truyền giáo. Là trung tâm chính trị của chính quyền đô hộ đồng thời là đầu mối giao thương khu vực trong nhiều thế kỷ, Luy Lâu đã có nhiều điều kiện để trở thành trung tâm tôn giáo lớn. Theo sách “Thiền uyển tập anh ngữ lục” dẫn lời sư Đàm Thiên trả lời vua Tùy Văn Đế thì: “Xứ Giao Châu có đường thông sang Thiên Trúc. Phật giáo vào Trung Quốc chưa phổ cập đến Giang Đông mà xứ ấy đã xây ở Liên Lâu hơn 20 bảo tháp, độ được hơn 500 vị tăng và dịch được 15 bộ kinh rồi. Thế là xứ ấy theo đạo Phật trước ta. Bây giờ các vị sư Ma-ha-kỳ-vực, Khương Tăng Hội, Chi Cương Lương, Mâu Bác đến ở đó truyền đạo”². Trong thời gian đó, Phật giáo Đại thừa (Mahayana) đã được truyền bá sâu rộng đến Việt Nam.

¹ Năm 300 TCN, dưới thời hoàng đế Asoka, sau đại hội kết tập kinh điển lần thứ ba, có nhiều phái đoàn truyền giáo đã được cử ra nước ngoài. Trong số đó, có một phái đoàn do hai cao tăng Uttarā và Sona đã đến Sunavarbhumi (Miến Điện), sau đó tiếp tục đến Thái Lan truyền giáo. Có học giả Trung Hoa cho rằng, hai vị đã đến “Giao Châu” truyền giáo ở thành Nê Lê, ở đó còn có bảo tháp Asoka. Thành Nê Lê được xác định là vùng Đồ Sơn, thuộc Hải Phòng, Việt Nam hiện nay. Xem Nguyễn Tài Thư (Cb.): *Lịch sử Phật giáo Việt Nam*, Nxb. Khoa học Xã hội, H., 1988, tr.22.

² Dẫn theo *Thiền uyển tập anh ngữ lục*, Truyện Thông Diệu. Cuốn sách về lịch sử Phật giáo, viết từ thế kỷ XI đến đầu thế kỷ XIII.

Đến thế kỷ X, sau khi phục hưng được nền độc lập dân tộc, Ngô Quyền xưng vương “đặt trăm quan, chế định triều nghi, phẩm phục”³. Thiết chế chính trị đó, theo nhận xét của Ngô Sĩ Liên “có thể thấy được quy mô của đế vương”⁴. Đến thời Đinh (968-980), Đinh Bộ Lĩnh (cq: 970-979) đã *xưng Đế* và “đặt quốc hiệu là Đại Cồ Việt, dời Kinh ấp về Hoa Lư, bắt đầu dựng đô mới, đắp thành đào hào xây cung điện, đặt triều nghi”⁵, chuẩn bị những bước đi mới, căn bản cho sự nghiệp chấn hưng dân tộc. Một kỷ nguyên mới, phát triển rực rỡ của *Văn minh Đại Việt* bắt đầu⁶.

Sau khi nhà Lý (1009-1225) giành được vương quyền, Lý Công Uẩn đã quyết định thiên đô về Thăng Long. Hẳn người khai sáng triều Lý muốn đưa trung tâm chính trị của quốc gia tự chủ vào sâu hơn nội địa nhằm hạn chế sự uy hiếp của các nước phương Nam như Champa, Chân Lạp⁷. Thời bấy giờ, các nước này đều muốn tranh giành ảnh hưởng với Đại Việt; kiểm soát, chiếm lĩnh hệ thống hải thương Đông Nam Á đồng thời thiết lập mối liên hệ trực tiếp với đế chế Trung Hoa và thị trường Đông Á⁸. Trong bối cảnh đó, quốc gia Đại Việt đã không ngừng củng cố quyết tâm bảo vệ nền độc lập, tự khẳng định vị thế ở Đông Á. Trong ý nghĩa đó, *sự trường tồn và sức mạnh của Thăng Long là biểu trưng cho tinh thần độc lập của một dân tộc*. Trong thế đi lên của một dân tộc, các triều đại Lý, Trần (1226-1400) đều có ý thức mạnh mẽ trong việc mở rộng mối quan hệ bang giao với các quốc gia láng giềng. Bằng nhiều biện pháp chính trị, kinh tế, quân sự, ngoại giao, chính quyền Thăng Long luôn giành được quyền chủ động và năng lực đối ngoại cao trong quan hệ với các quốc gia khu vực.

Trên phương diện tư tưởng, trải qua hơn mười thế kỷ, Nho - Phật - Đạo đã sớm thâm nhập vào Việt Nam nhưng đều chưa hội đủ những điều kiện cần thiết để có thể trở

³ Ngô Sĩ Liên và các sử thần triều Lê: *Đại Việt sử ký toàn thư*, Tập 1, Nxb. Khoa học Xã hội, H., 1993, tr.204.

⁴ *Đại Việt sử ký toàn thư*, Tập 1, Sdd, tr.205.

⁵ *Đại Việt sử ký toàn thư*, Tập 1, Sdd, tr.211.

⁶ John K. Fairbank - Edwin O.Reischauer - Albert M. Craig: *East Asia - Tradition and Transformation*, Harvard University Press, 1973, pp.258-267. Trong công trình nghiên cứu của mình, A. Toynbee đã coi Triều Tiên, Nhật Bản và Việt Nam là ba nền văn minh, thuộc vào một phân loại (*sous-classe*) có thể gọi là những “Văn minh vệ tinh” (*Civilisation satellites*). Xem Arnold Toynbee: *Nghiên cứu về lịch sử - Một cách thức diễn giải*, Nxb. Thế Giới, 2002, tr.61.

⁷ Trường ĐH KHXH & NV, ĐHQG HN: *Lý Công Uẩn và vương triều Lý*, Nxb. Đại học Quốc gia Hà Nội, H., 2001, tr.113-120; Ủy ban Nhân dân Tp Hà Nội: *Kỷ yếu Hội thảo khoa học 1000 năm vương triều Lý và kinh đô Thăng Long*, Nxb. Thế Giới, H., 2009, tr.74-84 & 97-103; A.B. Poliacóp: *Sự phục hưng của nước Đại Việt thế kỷ X-XIV*, Nxb. Chính trị Quốc gia và Viện Lịch sử Quân sự Việt Nam, H., 1996, tr.74.

⁸ David Marr and A.C.Milner (Eds): *Southeast Asia in the IXth to XIVth Centuries*, Institute of Southeast Asian Studies, Singapore, 1986.

thành bộ đỡ về văn hoá và nền tảng cho việc xây dựng một đường lối trị quốc. Sự lựa chọn của các triều đại từ Đinh, Lê, Lý, Trần với Phật giáo đã thể hiện tầm nhìn, sự đắn đo chính trị sâu sắc. Trong thế đi lên của một dân tộc, quốc gia Đại Việt đang kiếm tìm và muốn dựa vào đức khoan dung cùng chiều sâu triết luận của Phật giáo để chấn hưng đất nước. Như vậy, khi nói về thời đại văn hoá Lý - Trần với sự toả rạng của *Văn hoá Phật giáo* thì cũng không nên quên rằng ngay từ thế kỷ X, tư tưởng trị quốc bao trùm cũng như cấu trúc của thiết chế chính trị đều dựa vào nền tảng Phật giáo.

Đến cuối thế kỷ XIV trong thế suy vi của thể chế chính trị, Phật giáo cũng ngày càng mất vai trò và ảnh hưởng. Trong bối cảnh đó, từng bước Nho giáo (mà căn bản là Tống Nho) đã trỗi dậy và trở thành dòng tư tưởng chủ đạo từ thế kỷ XV. Nho giáo đã đem đến một tư duy chính trị mới, những cơ sở để xây dựng một thiết chế xã hội, văn hoá mới⁹. Tuy nhiên, trong các vùng quê, với nhiều tầng lớp xã hội, Phật giáo đã thấm sâu vào trong tư tưởng và nếp sống và niềm tin tôn giáo. Kết quả là, cho đến thời cận hiện đại, ở Việt Nam đã hình thành thể cục đan xen, hoà hợp của Tam giáo với Nho giáo - Phật giáo - Đạo giáo. Sự đan xen, hoà hợp đó đã tạo nên một đặc tính tiêu biểu trong đời sống văn hoá, tư tưởng và tôn giáo của Việt Nam.

2. Năng lực nhập thế của Phật giáo - Trường hợp Trần Nhân Tông.

Có hai đặc điểm cơ bản khi Phật giáo truyền bá vào Việt Nam đó là Việt Nam lúc bấy giờ đang ở vào thời kỳ Bắc thuộc, và thứ hai là văn hoá Việt Nam vốn tồn duy trong những cộng đồng văn hoá đa dạng, theo tín ngưỡng đa thần. Bước vào kỷ nguyên độc lập, trong thế đi lên của một dân tộc độc lập, Phật giáo đã hoà mình với những phát triển chung của dân tộc. Nhiều nhà sư đã trở thành các trí thức tiêu biểu, các nhà hoạt động chính trị, ngoại giao nổi tiếng. Sự nghiệp xây dựng, bảo vệ Tổ quốc, mở mang bang giao quốc tế... của vương triều Lý thu được nhiều thành công không thể không tính đến vai trò của các Thiền sư, nhà tu hành Phật giáo như Từ Đạo Hạnh, Mãn Giác, Nguyễn Minh Không, Giác Hải... Mặt khác, dựa vào Phật giáo làm bộ đỡ tư tưởng, các đảng quân

⁹ Từ thời Trần Thái Tông, Nho giáo đã trở thành một bộ phận của tư tưởng xã hội, đường lối trị quốc và phát triển văn hoá. Việc biên soạn các bộ luật, điển chương về cơ bản đều tuân thủ theo tinh thần, nguyên tắc của Nho giáo. Trước nhiều biểu hiện "lệch lạc" trong quan hệ gia đình, xã hội nên năm 1315 nhà Trần đã đề ra quy định cấm cha con, vợ chồng và nô tỳ trong một nhà tố cáo lẫn nhau. Chế độ kỳ huỷ cũng được đặt ra. Hệ thống khoa cử, giáo dục cũng ngày một thể hiện tinh thần nhất nguyên Nho giáo. Xem Yu Insun: *Luật và xã hội Việt Nam thế kỷ XVII-XVIII*, Nxb. Khoa học Xã hội, Hà Nội, 1994. Cũng có thể tham khảo thêm bài của GS. Yu: *Luật pháp triều Lý - Sự tiếp thu luật nhà Đường và ảnh hưởng của nó tới hình luật triều Lê*, trong: *Lý Công Uẩn và vương triều Lý*, Nxb. Đại học Quốc gia Hà Nội, 2001, tr.205-234.

vương triều Lý đã tự mình cũng trở thành các *Vua - thần*, tức vừa làm chính trị vừa tôn vinh Phật giáo, ủng hộ Phật giáo. Các bộ sử Việt Nam như *Việt sử lược*, *Đại Việt sử ký toàn thư*, *An Nam chí lược*... đều cho thấy nhà Lý đã dành những khoản đầu tư lớn cho việc xây dựng các trung tâm tôn giáo; biên dịch, biên soạn, truyền bá giáo lý và phát triển giáo hội.

Đến thời Trần, Phật giáo vẫn là tôn giáo giữ vị trí trung tâm của đất nước. Sau cuộc kháng chiến chống Mông - Nguyên lần thứ nhất, đến cuối thế kỷ XIII, dân tộc Đại Việt lại phải hai lần đứng dậy chống lại âm mưu thôn tính, xâm lược của đế chế phương Bắc. Trong bối cảnh đó, Trần Nhân Tông đã nổi lên như một vị vua anh hùng của dân tộc, trực tiếp chỉ huy cuộc kháng chiến năm 1285 và 1288 đem lại sự nghiệp toàn thắng cho Đại Việt. Trên phương diện tôn giáo, ông chính là người khai sáng Thiền phái Trúc Lâm. Được vua cha và Tuệ Trung thượng sĩ trực tiếp truyền dạy Phật pháp, rất mộ đạo từ khi còn ở ngôi, vua Nhân Tông đã có tâm thế của một nhà tu hành và truyền giáo. *Toàn thư* viết: “Vua nhân từ hoà nhã, cố kết lòng dân, sự nghiệp trung hưng sáng ngời thuở trước, thực là bậc vua hiền của nhà Trần. Song để tâm nơi kinh Phật, tuy nói là để siêu thoát, nhưng đó không phải là đạo trung dung của thánh nhân”¹⁰. Sách *Tam tổ thực lục* cũng có nhận xét: “Điều Ngự thánh tính thông minh, hiểu học, nhiều tài, đọc khắp các loại sách, thông suốt cả nội điển (Phật học) lẫn ngoại điển, thường mời các vị Thiền khách tới cùng giảng Thiền học. Điều Ngự cũng tìm tới tham khảo Tuệ Trung Thượng sĩ và do đó thâm nhập được cốt tuỷ của Thiền học, cho nên thường lấy tư cách đệ tử để đối đãi với Tuệ Trung”¹¹.

Sau khi xuất gia năm 1299, đức Phật hoàng là người có ý thức mạnh mẽ trong việc xây dựng và củng cố một giáo hội thống nhất. Tuy về tu ở chùa Yên Tử nhưng Nhân Tông vẫn thường xuyên đến nhiều chùa để thuyết pháp. Theo *Tam tổ thực lục*, viết năm 1304 thì Trúc Lâm đã “đi khắp các chôn thôn quê, trừ bỏ các dâm từ và dạy dân thực hành thập thiện”¹². Rõ ràng, Nhân Tông muốn sử dụng những nguyên tắc của Phật giáo làm cơ sở xây dựng thiết chế chính trị và đạo đức xã hội. Ở ông, dù thời gian nào trong cuộc đời cũng thật khó mà có thể phân định giữa tâm thế tôn giáo và hành trạng xã hội, giữa việc đời với việc đạo. Ngay cả khi xuất gia, trong sắc màu tôn giáo và tấm áo cà sa của Phật giáo, Trúc Lâm đệ nhất tổ vẫn luôn trần trụi trước những công việc của đất nước.

¹⁰ *Đại Việt sử ký toàn thư*, Tập 1, Sđd, tr.44.

¹¹ Xem Nguyễn Lang: *Việt Nam Phật giáo sử luận*, Tập 1, Nxb. Văn học, H., 1992, tr.334.

¹² Dẫn theo Hà Văn Tấn: *Phật giáo từ Ngô đến Trần (Thế kỷ X-XIV)*, trong: Nguyễn Tài Thư (Cb.): *Lịch sử Phật giáo Việt Nam*, Nxb. Khoa học Xã hội, H., 1988, tr.248.

Là người có biệt tài tổ chức, sự chuyên giao quyền lực êm thấm cho con Trần Anh Tông/vương quyền (1293-1314) và hơn thế là giáo hội cho sư Pháp Loa/thần quyền (1284-1330) để nhà sư trẻ tuổi, tài danh này trở thành tổ thứ hai của phái Trúc Lâm đã thể hiện tầm nhìn của ông vì sự phát triển tiếp nối, ổn định của Phật giáo và đất nước.

Vốn là thế tử, trở thành người đứng đầu chính thể 14 năm (1278-1293) rồi đảm đương cương vị Thái thượng hoàng 5 năm (1293-1299) và cuối cùng được tôn vinh là Trúc Lâm đệ nhất tổ 8 năm (1299-1307), *Trần Nhân Tông không chỉ là nhà chính trị mà còn là nhà quân sự chiến lược, ông không chỉ là người giữ ngôi vị cao nhất của họ Trần mà còn là người đứng đầu đất nước, không chỉ là nhà yêu nước mà còn là người có tư duy chính trị tầm cỡ khu vực*. Trên phương diện tôn giáo, ông vừa là nhà tu hành có tri thức uyên bác, vừa đóng vai trò của người khai sáng đồng thời là thủ lĩnh tôn giáo. Trần Nhân Tông là minh chứng của sự hoà luyện giữa chính trị và tôn giáo một cách tự nhiên, không có sự phân định rõ rệt. Có thể coi xu thế nhất thể hoá này là một bước chuyển, thể hiện sức sống mạnh mẽ và sự phát triển về ý thức chính trị, ý niệm về vương quyền của giới quý tộc Trần. Do vậy, mọi tâm thế, hành trạng của ông đều có nhiều ảnh hưởng đến tâm thức dân tộc thời đại bấy giờ¹³. Tuy nhiên, với việc về Yên Tử tu luyện, chính Trúc Lâm đã hướng tư duy chính trị của giới cầm quyền Thăng Long cũng như tình cảm tôn giáo của dân tộc về với vùng Địa - chiến lược Đông Bắc. Cuộc “thiên di” đó không chỉ mở rộng tầm văn hóa của chính quyền Thăng Long với các trung tâm Phật giáo Yên Tử, Quỳnh Lâm, Vân Đồn... mà còn tạo nên một không gian đối thoại giữa các nền văn hóa, thúc đẩy sự hội nhập của Đại Việt với các quốc gia khu vực.

Bên cạnh đó, trong các hoạt động xã hội hết sức phong phú, sau khi xuất gia, Trần Nhân Tông cũng dành nhiều mối quan tâm đến vùng biên viễn phía Nam. Trúc Lâm từng đến tận Bồ Chính (Bồ Trạch, Quảng Bình) lập am Tri Kiến ở đó và năm 1301 đã thực hiện một chuyến “vân du” sang Champa thăm kinh đô Vijaya của vua Chế Mân. Chuyến đi kéo dài 8 tháng, rời Yên Tử tháng 3 đến tháng 11 mới trở về nước. Là người xuất gia nhưng tâm của Nhân Tông chưa thể định. Hẳn là Thiên tổ Trúc Lâm vẫn canh cánh với nhiều việc đại sự quốc gia cũng như mối nguy đất nước¹⁴. Hành trạng đó của Nhân Tông

¹³ Đánh giá về công lao của Trần Thánh Tông và Trần Nhân Tông, Ngô Sĩ Liên chép: “Thánh Tông nổi nghiệp Thái Tông, giữa chừng gặp tai hoạ giặc vào cướp, đã uỷ nhiệm tướng thần cùng với Nhân Tông chung sức, cùng nhau vượt qua, khiến cho thiên hạ đã tan mà hợp, xã tắc đã nguy mà lại yên, suốt đời Trần không còn nạn xâm lược của giặc Hồ nữa. Công lao ấy to lớn lắm”. *Đại Việt sử ký toàn thư*, Tập 2, Sđđ, tr.67.

¹⁴ Tháng 4-1289, trong dịp định công dẹp giặc Nguyên, vẫn còn có người chưa bằng lòng, Thượng hoàng Trần Thánh Tông đã dụ rằng: “Nếu các khanh biết chắc giặc Hồ không vào cướp nữa thì nói cho trăm biết, dù có thắng đến cực phẩm trăm cũng không tiếc. Nếu không thế mà đã vội thưởng hậu, vạn nhất giặc Hồ trở lại, các khanh lại lập công nữa thì trăm lấy gì mà thưởng để khuyến khích thiên hạ”, *Đại Việt sử ký toàn thư*, Sđđ, tr.64.

diễn ra trong bối cảnh hiểm hoạ từ phương Bắc vẫn là mối đe dọa lớn của Đại Việt. Mặc dù chịu thất bại trong ba cuộc xâm lược nhưng nhà Nguyên vẫn chưa từ bỏ ý định thôn tính và liên tục gây sức ép về chính trị, ngoại giao đối với quốc gia Đại Việt¹⁵. Năm 1293, Nguyên Thế Tổ Hốt Tất Liệt (1260-1295) vẫn cho lập “An Nam hành tỉnh” để “đội lệnh tiến đánh”. Phải đến khi y chết, nhà Nguyên mới chịu bãi binh.

Trong việc xây dựng mối quan hệ hữu nghị với Chiêm Thành, Thượng hoàng Trần Nhân Tông là người có công lớn. Năm 1293 đức vua Nhân Tông (cq: 1278-1293) đã nhường ngôi cho con là Trần Anh Tông (cq: 1293-1314) để lui về làm Thái Thượng hoàng. Năm 1299, lúc 41 tuổi, Thượng hoàng đi tu và trở thành vị Sư tổ khai sinh ra *Thiền phái trúc lâm*. Trần Nhân Tông đã chọn vùng núi Yên Tử, vùng đất có địa thế chiến lược miền Đông Bắc để tự mình trở thành chỗ dựa tinh thần cho chính quyền Thăng Long. Từ vùng núi cao Yên Tử, ông đã có một tầm nhìn xa rộng về vị trí địa - quân sự cũng như tiềm năng kinh tế của vùng đất phương Nam¹⁶.

Năm 1301, với tư cách là Thượng hoàng và nhà tu hành thấu hiểu việc đời, việc đạo, Trần Nhân Tông đã xuống núi thực hiện chuyến vi hành vào phương Nam, thăm vương quốc Champa của Chế Mân (vốn là Thái tử Harajit), nguyên đồng minh của Đại Việt trong ba cuộc kháng chiến chống đế chế Mông - Nguyên. *Toàn thư* chép: “Tháng 3 (1301): Thượng hoàng vân du các nơi, rồi sang Chiêm Thành... Mùa đông tháng 11, Thượng hoàng từ Chiêm Thành trở về¹⁷. Trong đợt “vân du” đến Chiêm Thành lần này, Trần Nhân Tông đã hứa gả công chúa Huyền Trân cho vua Chăm là Sri Harijit (Jaya Simhavarman III) tức Chế Mân (1285?-1307) con trai vua Indravarman V, để “tăng tình đoàn kết hữu hảo giữa hai nước”¹⁸. Trước nghĩa cử đó, Chế Mân đã cử đoàn sứ giả đem theo nhiều vàng bạc, hương liệu, sản vật quý và vùng đất của hai châu Ô, Lý ra kinh thành Thăng Long làm lễ dẫn cưới. Năm 1307, vua Trần đổi tên hai châu Ô, Lý thành Thuận Châu và Hoá Châu (nay là đất của các tỉnh Quảng Trị, Thừa Thiên - Huế, thành phố Đà Nẵng và phía bắc tỉnh Quảng Nam). Như vậy, “đất Thuận Hóa ra đời trong sự hội nhập vào lãnh thổ Đại Việt không phải bằng sự lấn chiếm hay xâm lược mà là sản phẩm của quan hệ đồng minh, của sự hòa hiếu và của một cuộc hôn nhân mang ý nghĩa lịch

¹⁵ Lê Tắc: *An Nam chí lược*, Nxb. Thuận Hoá - Trung tâm Văn hoá Ngôn ngữ Đông Tây, 2002, tr.123.

¹⁶ Nguyễn Văn Kim: *Việt Nam trong thế giới Đông Á - Một cách tiếp cận liên ngành và khu vực học*, Nxb. Chính trị Quốc gia, H., 2011, tr.114.

¹⁷ *Việt sử Thông giám Cương mục*, Quyển 8, Tập 4, Nxb. Văn - Sử - Địa, H., 1958, tr.549.

¹⁸ *Việt sử Thông giám Cương mục*, Quyển 8, Tập 4, Sđd, tr.554.

sử”¹⁹. Có thể coi đó là một sự kiện đặc sắc trong lịch sử mở mang bờ cõi đến vùng đất phương Nam và lịch sử ngoại giao của Việt Nam.

Đem theo ánh hào quang của ba lần đại thắng để chế hùng mạnh nhất phương Đông vào tôn giáo, Thượng hoàng - Anh hùng Trần Nhân Tông đã xác lập được vị thế cao về tôn giáo. Được tôn vinh là Thánh Tổ của dòng Thiền Trúc Lâm, đức vua đã trở thành *Phật hoàng* của dòng Thiền Đại Việt. Đặc tính căn bản của dòng phái này là sự khoan hoà, có năng lực nhập thế cao và mang Tinh thần dân tộc sâu sắc. Nói cách khác, dòng Thiền Trúc Lâm Yên Tử đã chuyển hoá thành công một trong những triết lý căn bản của Phật giáo từ “*vô vi xuất thế*” sang “*nhập thế hữu vi*”²⁰ đồng thời đưa quan niệm này thành giá trị chung, hoà với dòng chảy của văn hoá - tín ngưỡng - tâm thức dân tộc để trở thành tinh hoa của Thiền Việt.

3. Phật giáo và vai trò xã hội

Vào thời Lý, Trần về cả văn hoá và cấu trúc xã hội đều có sự hỗn dung nhiều dạng thức, khuynh hướng khác nhau. Thấm đượm tinh thần Phật giáo, cấu trúc văn hoá, xã hội đó tuy có phần chưa thật chặt chẽ nhưng có những điểm mạnh căn bản là *Khoan dung* và *Hoà nhập*. Trong khi kiên quyết chống lại mưu toan thôn tính, nô dịch trước “bóng đen của các đế chế vĩ đại” thì xã hội Đại Việt thời Trần cũng luôn lọc chọn, tiếp nhận nhiều giá trị của văn hoá khu vực, kể cả những yếu tố văn hoá của các quốc gia xâm lược. Đó chính là sắc thái, bản lĩnh của văn hoá Đại Việt. Do vậy, nếu coi bản sắc văn hoá của một dân tộc là sự kết hợp của ba vòng thành tố gồm: *Tính nhân loại*, *Tính khu vực* và *Tính tộc người* hay “bản sắc dân tộc của văn hoá như một vòng tròn chính tâm đa sắc, hội kết và chiết xuất muôn vàn vòng sáng đa sắc của văn hoá nhân loại”²¹ thì văn hoá Đại Việt thời

¹⁹ Phan Huy Lê: *Tưởng nhớ công lao của vua Trần Nhân Tông và công chúa Huyền Trân*, Tạp chí Xưa & Nay, số 263, tháng 7, 2006, tr.17. Xem Tạ Chí Đại Trường: *Thần người và đất Việt*, Nxb. Văn hoá Thông tin, Hà Nội, 2006, tr.170.

²⁰ Cùng với tư cách là những nhà tu hành, những người khai sáng ra dòng Thiền Việt Nam nhiều vua/ thái thượng hoàng còn là tác giả của những công trình nghiên cứu Phật giáo và văn hoá nổi tiếng như Trần Thái Tông có *Thiền Tông chỉ nam*, *Khoá hư lục*; Trần Nhân Tông có *Thiền Lâm thiết chủng ngữ lục*, *Đại Hương hải ấn thi tập*, Tuệ Trung có *Tuệ Trung thượng sĩ ngữ lục*... Ngoài ra còn có: *Tham Thiền chỉ yếu* của Pháp Loa, *Phổ Tuệ ngữ lục* và *Ngọc Tiền thi tập* của Huyền Quang. Cùng với các tác phẩm như *Bình thư yếu lược*, *Vạn Kiếp tông bí truyền thư*, *Hịch tướng sĩ*, *Bạch đằng giang phú*, *Đề Thạch môn sơn*... đã thể hiện sâu sắc tinh thần Phật giáo, Nho giáo sự thâm sâu của nền học thuật, triết lý nhân văn cũng như tinh thần yêu nước, khí phách dân tộc Đại Việt thời Trần.

²¹ Hà Văn Tấn: *Bản sắc văn hoá Việt cổ*, trong: *Đến với lịch sử văn hoá Việt Nam*, Nxb. Hội nhà văn, Hà Nội, 2005, tr.152-153.

Lý, Trần là hiện tượng điển hình của sự tích hợp những vòng sáng đa sắc đó để hợp luyện các thần tổ văn hoá thành giá trị nền tảng và những đặc trưng tiêu biểu, riêng biệt văn hoá dân tộc.

Mở rộng phạm vi nghiên cứu chúng ta thấy, các tác phẩm như: *Việt điện u linh*, *Lĩnh Nam chích quái*, *Thiền Uyển tập anh*, *Khoá hư lục*²²... vừa có sự hỗn dung vừa có dấu ấn sâu đậm của văn hoá khu vực. Sự tương đồng, tiếp biến văn hoá không chỉ diễn ra với văn hoá Trung Hoa, Ấn Độ mà còn với cả văn hoá Champa, Chân Lạp, Ai Lao... trong mối liên hệ và biến thiên của những mối tiếp giao văn hoá nội vùng, liên vùng. “Điều đó chứng tỏ sự giao lưu văn hoá mạnh mẽ giữa nhân dân ta và các nước láng giềng vốn có từ thời Bắc thuộc. Đặc biệt đến thời Lý - Trần thì đã sâu rộng và bằng cả hai con đường vừa thông qua văn học bác học vừa thông qua văn học dân gian”²³.

Khi đi đến quyết định lựa chọn và tôn vinh Phật giáo, hiển nhiên giới quý tộc triều Lý luôn hiểu Phật giáo vốn là một tôn giáo “ngoại nhập” nhưng đã và vẫn là giá trị chung của nhiều quốc gia khu vực. Phật giáo có nhiều tông phái, quan điểm, đã du nhập vào Đại Việt sớm, qua trải nghiệm và trở thành bộ đỡ tư tưởng văn hoá, chính trị của các vương triều Ngô (939-965), Đinh (968-979), Tiền Lê (980-1009) và đã có những phát triển vượt trội dưới triều Lý. Nhà Việt Nam học nổi tiếng Keith W. Taylor từng nhận xét: “Có thể thấy, thế kỷ XI là thời kỳ đạo Phật đã “phá thùng” được cái mộc che chở của thế giới thần linh; lần đầu tiên trong lịch sử xã hội Việt Nam nói chung đã vượt qua được cái viễn cảnh thần linh của việc thờ thần bản xứ. *Báo Cự truyện* cho thấy đạo Phật đã kéo mình lên nắm lấy các nấc thang vững chắc của thế giới thần linh và các vua Lý đóng vai trò trung tâm trong quá trình này”²⁴.

Nhưng đến cuối thời Lý, Phật giáo bắt đầu xuất hiện khuynh hướng vừa “thế tục hóa” vừa giải thiêng trong tôn giáo. Do vậy, *Phật giáo cần có sự định diện lại đồng thời đẩy mạnh quá trình hợp luyện giữa các giá trị truyền thống với các giá trị mới, với một tâm thế mới nhằm khẳng định một cốt cách riêng, một động lực mới cho sự phát triển của dân tộc*. Những người đứng đầu triều Trần mà điển hình là các vua Trần Thái Tông (1226-1257), Trần Thánh Tông (1257-1278), Trần Nhân Tông (1278-1293) đã chủ trương tìm kiếm và sáng lập một dòng phái tôn giáo mới thể hiện bản ngã dân tộc. Họ đã gắng công tìm ra con đường đi khác biệt, một “*Việt lộ*” cho dân tộc. Vương triều Trần đã

²² Viện Văn học: *Thơ văn Lý - Trần*, 3 tập, Nxb. Khoa học Xã hội, Hà Nội, 1977, 1978 & 1989.

²³ Đặng Văn Lung: “*Triệu tính âu ca lạc thịnh thời*”, trong: *Tìm hiểu xã hội Việt Nam thời Lý - Trần*, Sđd, tr.548.

²⁴ Keith W. Taylor: *Quyền uy và tính chân chính ở Việt Nam thế kỷ thứ XI*, Sđd, tr.89.

lựa chọn Thiền (*Dhyana, Zen*) trong cái thế giới tôn giáo đa dạng đó. Không câu nệ, viện dẫn kinh pháp mà bằng sự nhập định hoàn toàn của tư duy, người theo Thiền tông có thể đạt đến sự yên tĩnh tuyệt đối của tâm trí và như vậy cũng đạt đến tâm Phật. Trong lịch sử, ở một số quốc gia Đông Bắc Á, Thiền tông luôn là sự lựa chọn của các xã hội quân sự, của một đất nước có nhiều biến động, chiến tranh²⁵. Bất cứ ở đâu, ngay tại chiến trường, không cần đến miêu tự cũng như sự thông tuệ kinh pháp, người chiến binh đồng thời là tín đồ Phật giáo vẫn có thể chiêm nghiệm và đạt đến sự giác ngộ. Điều đó lý giải vì sao vào thế kỷ XIII, trong lịch sử tư tưởng, văn hoá Đại Việt lại xuất hiện một Thiền phái Trúc Lâm đặc sắc, có nhiều nét thuần Việt.

Điều đáng chú ý là, sau các cuộc chiến tranh và là điểm đến của các dòng thiên di, bằng nhiều con đường và cách thức khác nhau, những thành tố văn hoá ngoại sinh đó hoặc trực tiếp hoặc gián tiếp đã được truyền tải đến xã hội Đại Việt. Nhiều nhóm cư dân ngoại tộc đã sống và hoà trộn với cư dân bản địa. Một thể chế chính trị và môi trường văn hoá khoáng đạt đã dung chứa những yếu tố văn hoá ngoại vi để bổ sung cho những khuyết vắng của mình. Từng bước, các yếu tố văn hoá khu vực đã thẩm thấu vào cơ tầng văn hoá bản địa và trở thành một bộ phận hợp thành, giá trị của văn hoá dân tộc. Hiển nhiên, sự hiện diện của những yếu tố ngoại vi đó có thể làm thay đổi đặc trưng thậm chí cấu trúc văn hoá. Nhưng mặt khác, không ít yếu tố văn hoá truyền thống đã tìm được những chất liệu, sinh lực phát triển mới, những tư tưởng và quan niệm mới để phát triển sáng tạo và đạt đến độ thăng hoa²⁶.

Bên cạnh đó, trong thế di lên của một dân tộc tự cường, các triều đại Lý, Trần cần một bệ đỡ về tư tưởng để củng cố quyền năng của thể chế và dẫn dắt dân tộc. Nhận thấy những ảnh hưởng và sự nhiệm màu của Phật giáo, các triều đại quân chủ đã dựa vào Phật giáo, lấy *Chủ nghĩa yêu nước* và *Tinh thần Phật giáo* làm nền tảng tư tưởng cho việc xây dựng đường lối trị quốc, phát triển kinh tế, xã hội, văn hoá. Với tinh thần đó, tư tưởng chủ đạo của nhà Trần là ý thức về nguồn cội, về *Chủ nghĩa yêu nước* và chính *Ngọn cờ yêu nước* đã quy tụ tất cả các tầng lớp xã hội, tín đồ gần và hoà mình vào mục tiêu chung

²⁵ Có thể xem Ishida Kazuyoshi: *Nhật Bản tư tưởng sử*, 2 tập, (Châm Vũ Nguyễn Văn Tần dịch), Tủ sách Kim Văn, Sài Gòn, 1972; Joseph M. Kitagawa: *Nghiên cứu tôn giáo Nhật Bản*, (TS. Hoàng Thị Thơ dịch), Nxb. Khoa học Xã hội, H., 2002; hay Stephen Addiss: *Nghệ thuật Zen* (Tư Tam Định dịch), Nxb. Văn hoá Thông tin, H., 2001.

²⁶ Có thể xem nghiên cứu xuất sắc của cố GS. Trần Quốc Vượng về Huyền thoại Thánh Gióng (*Truyền thuyết về ông Gióng trong sách vở và ngoài đời*) và khảo cứu của nhà nghiên cứu Chu Xuân Giao trong cách luận giải độc đáo của tác giả về truyện Hà Ô Lôi. Theo đó, dấu ấn Chăm (Ấn Độ) trong các tác phẩm đó là rất sâu đậm. Có thể tham khảo thêm Tổng Trung Tín: *Nghệ thuật điêu khắc Việt Nam thời Lý và thời Trần (thế kỷ XI-XIV)*, Nxb. Khoa học Xã hội, Hà Nội, 1997, tr. 170-190.

là *Sự nghiệp chấn hưng dân tộc*. Trong bối cảnh đó, Phật giáo đã được lựa chọn như một đối lực để hạn chế xu thế áp chế chính trị, văn hoá Nho giáo đang chuyển động mạnh mẽ xuống phương Nam nhằm thể hiện quyền uy, chiếm đoạt tài vật và mở rộng không gian sinh tồn. Trong suốt nhiều thế kỷ, Phật giáo không trở thành hệ tư tưởng độc tôn mà đã hoà mình với dòng chảy văn hoá, tâm thức dân tộc²⁷. Với tư tưởng “*Phật pháp bất định pháp*”, Phật giáo đã hoà nhập với các tôn giáo, tín ngưỡng bản địa để tạo nên một khung cảnh đạo đời hoà hợp. “Cái tinh thần “*Đạo*” “*Đời*” trong lối sống, trọng Phật, trọng Lão, trọng Nho nhưng “*hoà quang đồng trần*” (hoà ánh sáng với bụi bặm - ý tưởng triết lý của Lão Tử trong *Đạo đức kinh*)”²⁸ là phương châm quán xuyên tư duy và tâm thế dân tộc.

Trong suốt nhiều thế kỷ, giới quý tộc Lý đặc biệt là nhà Trần đã vượt lên chính mình và đã trở thành tầng lớp *Quan liêu - trí thức hoá*. Nguồn lực tri thức đó đã tạo nên uy thế chính trị trội vượt đồng thời đem lại *Một thế giới thiêng* cho giới quý tộc, những người nắm giữ nhiều quyền năng xã hội. Dù rằng, trong hành vi cũng như cuộc sống đời thường họ là những con người bình dị, thân dân, yêu quý và thấu hiểu nỗi thống khổ của nhân dân. Ra khỏi bóng đêm của 1.000 năm Bắc thuộc, các triều đại Lý, Trần đều muốn tìm cho mình một sắc thái, bản lĩnh văn hoá riêng. Bản lĩnh văn hoá đó, rõ ràng không thể chỉ dựa vào lớp văn hoá bên trên vốn đã bị Hán hoá. Do vậy, cũng như triều Lý, nhà Trần phải trở về hồn Việt, với xóm làng, với những giá trị của văn minh nông nghiệp Đông Nam Á - Nam Á, với tinh thần dân chủ làng xã để rồi tự khẳng định mình là một thế giới văn minh trong thế đối trọng giữa hai cực Nam - Bắc.

Tư tưởng thân dân - Giá trị cốt lõi trong tư duy chính trị của các triều đại Lý, Trần đã được hình thành trong bối cảnh đó. Sau những trải nghiệm, hy sinh của nhân dân vì sự tồn vong của dân tộc, chính quyền Thăng Long đã tìm thấy từ nhân dân những điểm tựa vững chắc về tư tưởng, nền tảng vật chất và nguồn sinh lực vô tận cho sự trường tồn của dân tộc. Hiểu rõ vận mệnh lịch sử mà đất nước giao phó, những người nắm giữ vương

²⁷ Về vấn đề này Keith W. Taylor viết: “Tôn giáo triều Lý” còn không loại trừ các khác biệt về nguồn gốc sắc tộc và khuynh hướng học thuyết. Người Trung Quốc, người Chăm, người Ấn Độ đều tham gia vào sự thức tỉnh này của thực thể Việt. Các hình thức của tư tưởng Phật giáo đều phát triển bên nhau, học vấn kinh điển, sự giác ngộ có tính bình dân, sự bảo trợ của vua và sự hỉ xả khổ hạnh đều tồn tại song song. Khuynh hướng ưu thế lúc bấy giờ là sự tìm hiểu, không phải tìm cách kiểm soát, thử nghiệm hơn là bảo thủ”, Keith W. Taylor: *Quyền uy và tính chân chính ở Việt Nam thế kỷ thứ XI*, trong *Hội Khoa học Lịch sử Việt Nam: Những vấn đề lịch sử Việt Nam, Nguyệt san Xưa & Nay* – Nxb. Trẻ, 2001, tr.75.

²⁸ Trần Quốc Vượng: *Đôi điều về nhà Trần - Đức Thánh Trần: Cội rễ lịch sử và sự phát triển trong bối cảnh văn hoá Đại Việt thế kỷ XIII-XIV*, trong: *Nhà Trần và con người thời Trần*, Sđd, tr.48.

quyền đều hiệu họ phải có trách nhiệm cùng với dân tộc chống lại kẻ thù hung bạo. Nhưng, kẻ thù đó cũng xuất phát từ quốc gia có truyền thống văn hoá và nền văn hoá đó đã đạt đến trình độ phát triển cao. Như vậy, *cùng với những thách đố quân sự, áp lực ngoại giao thì cuộc đối đầu của dân tộc Đại Việt với đế chế phương Bắc còn là cuộc đối đầu về nguồn lực tri thức, sức mạnh văn hoá và tâm cao trí tuệ.*

Tinh thần và chủ trương nhập thế của các đảng quân vương - Phật giáo đó được thể hiện trong rất nhiều hành vi và thể ứng đối văn hoá của giới quý tộc thời Lý, Trần. Có thể thấy, lúc sinh thời các quân vương, quý tộc trước hết và chủ yếu không phải là những nhà tu hành “chuyên nghiệp”. Nhưng sau những lo toan, cống hiến, trải nghiệm, thấu hiểu việc nước, sự hoan lạc cùng muôn nỗi đau trần thế... họ mới có thể xuất thế đi tu hoặc trở thành tín đồ. Tâm thế xã hội và tôn giáo đó khiến cho giới quý tộc Trần có được năng lực nhập thế cao thông qua những biểu hiện, hành vi, sự phức cảm và cái nhìn đa diện hơn về *trần thế* cũng như *đức tin tôn giáo*. Tâm thế đó khác và vượt trội hơn so các nhà tu hành từ sớm đã dần thân, trọn đời theo đạo. Điều đó lý giải vì sao, khi đất nước phải đương đầu với giặc ngoại xâm, các nhà tu hành, Thiền gia đều sẵn sàng ra trận thậm chí sẵn sàng đứng trên tuyến đầu chống giặc. Bởi lẽ, *nhập thế chính là để cứu đời, để ngăn chặn cái ác, làm điều thiện*. Trong một không gian xã hội có nhiều biến dịch thì dù nhập thế hay xuất thế, tâm thế Thiền vẫn luôn hiện hữu ở mọi lúc mọi nơi, trong tất cả mọi hành trạng của con người. Khả năng dự nhập cao đó xuất phát từ quan niệm “Phật ở trong tâm, tâm lặng mà biết thì gọi là Phật”. Trong *Phật tâm ca* nhà Thiền học uyên bác thời Trần là Tuệ Trung thượng sĩ còn khẳng định rằng: *Tâm tức Phật, Phật tức Tâm* không thể chia rời *Tâm* với *Phật*. Theo đó, *Tâm* sinh thì *Phật* sinh, *Tâm* diệt thì *Phật* diệt²⁹. Như thế, “Phật giáo đầu thời Trần đã khắc phục khuynh hướng hư vô xuất thế bộc lộ khá rõ ở Phật giáo cuối thời Lý. Đồng thời, nó cũng gạt bỏ những ảnh hưởng của Mật giáo. Có thể nghĩ rằng, tinh thần dân tộc được nâng cao trong thế kỷ XIII đã thổi một luồng sinh khí mới cho Phật giáo”³⁰. Tâm thế đó đồng thời cũng làm biến đổi nhiều quan niệm nhân sinh và triết luận của Phật giáo.

Do có những triết luận sâu sắc về nhân sinh cũng như đức khoan dung nên Phật giáo đã hoà quyện với trào lưu dân tộc và trở thành hệ tư tưởng dẫn dắt tâm thức dân tộc. Có thể coi việc lựa chọn và tôn vinh Phật giáo là một chủ trương lớn, một nhận thức thể

²⁹ Xem Nguyễn Duy Hinh: *Tư tưởng Phật giáo Việt Nam*, Nxb. Khoa học Xã hội, H., 1999, tr.592-594.

³⁰ Hà Văn Tấn: *Ba yếu tố của Phật giáo Việt Nam: Thiền, Tịnh, Mật*, trong: *Đến với lịch sử văn hoá Việt Nam*, Nxb. Hội nhà văn, H., 2005, tr.289-190.

hiện sự miễn cảm trong tư duy chính trị, văn hoá của giới quý tộc Trần trước những áp chế khu vực. Do vậy, vào thời Trần “Toàn bộ tinh lực dân tộc được huy động cho công cuộc giữ nước và dựng nước... Các nhà Thiền học uyên thâm như như Thái Tông, Tuệ Trung, Thánh Tông, Nhân Tông, vào lúc vận nước nguy nan, đều trở thành những người anh hùng lập nhiều chiến công hiển hách. Phật giáo thế kỷ XIII vì thế mà cũng trong sạch hơn và nhập thế hơn”³¹. Như vậy, sự ra đời của phái Trúc Lâm Yên Tử đã “đánh dấu sự thống nhất của giáo hội Phật giáo Việt Nam”³². *Quá trình thống nhất đó đã diễn ra sau khi đất nước đã trải qua ba cơn binh lửa, dân tộc đang trải nghiệm và nhận thức lại chính mình trong tâm thế hướng đến sự an bình, hoà hợp. Xã hội Trần cũng đang cần những liệu pháp tâm lý để xoa dịu nỗi đau nhân thế.* Do vậy, các vua và quý tộc triều Trần không chỉ vẫn tiếp tục ủng hộ Phật giáo mà hơn thế còn tự mình trở thành các nhà tu hành, lãnh đạo tôn giáo và thực sự dẫn thân vì sự phát triển, sáng tạo tôn giáo. Hơn bất cứ một triều đại nào khác, vào thời Trần tôn giáo, tư tưởng đã gắn kết vô cùng mật thiết và đồng hành với các mục tiêu chính trị. Nói cách khác, các vua và giới quý tộc Trần đồng thời là những người hành đạo.

Về tư tưởng, trong hành trình tìm đến một “*Việt lộ*”, Phật giáo thời Trần chủ trương kết hợp hài hoà giữa phép *đốn ngộ* với phép *tiệm ngộ*, giữa con đường giải thoát tự lực với con đường giải thoát bằng tha lực. Thiền tông Trúc Lâm không những quan tâm đến sự giải thoát của bậc thượng trí mà còn quan tâm đến cả sự giải thoát của những người hạ trí tuy giữa hai giới đó có điều kiện và năng lực giải thoát khác nhau³³. Theo đó, bậc thượng trí tuy hiếm nhưng vẫn hiện hữu. Họ là Phật sống tìm thấy *Thường - Lạc - Ngã - Tịnh* ngay trong cuộc sống hiện tồn còn kẻ hạ trí thì thân luôn cầu sinh đất Phật, sau khi tịch được sinh vào đất Phật rồi lại nhờ chư Phật dạy dỗ nên mới được Phật quả. Trong hành trình tìm đến một bản sắc trong tư duy Phật giáo, việc Trần Thái Tông đưa ra lý luận về thuyết âm dương để giải thích “*Sinh*” là một cách giải thích chưa từng có trong Phật giáo kể cả trong Thiền tông Trung Hoa dù rằng tư tưởng âm dương cũng như *Dịch* thâm nhập vào Phật giáo Trung Hoa rất sâu sắc. Do vậy, cùng với những quan niệm khác biệt về *Thuyết tứ sơn*, *Tứ thiền*, về *Tâm* theo quan điểm giáo tông thì việc gắn các quan

³¹ Hà Văn Tấn: *Phật giáo từ Ngô đến Trần (Thế kỷ X-XIV)*, trong: *Lịch sử Phật giáo Việt Nam*, Nguyễn Tài Thư (Cb.), Nxb. Khoa học Xã hội, H., 1988, tr.215.

³² Hà Văn Tấn: *Chùa Việt Nam*, trong: *Đến với lịch sử văn hoá Việt Nam*, Nxb. Hội nhà văn, H., 2005, tr.218.

³³ Nguyễn Đức Sự: *Phật giáo và triết học của các Thiền sư thời Đinh, Lê, Lý, Trần*, trong: *Lịch sử tư tưởng Việt Nam*, Nguyễn Tài Thư (Cb.), Nxb. Khoa học Xã hội, H., 1993, tr.215.

niệm của Đạo, Phật với tục thờ cúng tổ tiên, với tín ngưỡng dân gian là những quan niệm dị biệt thể hiện sự sáng tạo và đặc sắc trong triết luận của Thiền tông thời Trần so với các dòng Thiền phương Bắc³⁴.

Về quan niệm nhân sinh, Phật giáo thời Trần chủ trương cách hành xử là sống hoà đồng với đời, không làm trái, đi ngược lại quy luật tự nhiên và như vậy không nhất thiết phải ăn chay, trì giới (giữ *Ngũ giới*) thì mới trở thành nhà tu hành hay tín đồ đích thực. Sống theo quy luật nên không sợ quy luật và nhờ đó mà đạt đến giác ngộ cùng chân lý tự do. Tuệ Trung từng nêu nguyên tắc: “Hãy đưa tâm ta hợp với tâm của vạn pháp và như vậy là đã đạt đến tâm Phật”³⁵. Thấm hiểu triết lý “vô ngã, vô thường” của Phật giáo, nhiều đấng minh vương, quý tộc thời Trần coi danh vọng, tiền bạc... chỉ là sự hư ảo³⁶. Bên cạnh đó, thấu hiểu đến tận cùng quy luật chuyển xoay của vũ trụ, trong nhận thức về sự sinh tử, họ cũng cho rằng chỉ có những kẻ hạ trí, vô minh thì mới sợ sống chết còn những bậc thượng trí, thấu hiểu Phật pháp thì coi sự sinh tử chỉ là “*nhàn*” hay chẳng qua là *sự trở về* với thế giới của sự giác ngộ, sáng suốt mà thôi.

Phật giáo thời Trần có tính nhập thế cao do vậy mà cũng hết sức năng động. Như là những giá trị bổ sung, Phật - Nho - Đạo đều đồng thời thoả mãn những nhu cầu tâm lý, tâm linh cùng những nhu cầu muôn màu của cuộc sống và thực tại xã hội. Vua cha theo Thiền tông nhưng các thái tử, thế tử có thể theo Đạo hay mở trường dạy Nho học. Tinh thần *khoan dung* và *tự do* đó chi phối tư tưởng thời Trần và đạt đến độ phóng đạt, dung hợp cao so với thời Lý. Do vậy, vấn đề không phải là theo đuổi hệ tư tưởng hay tôn giáo nào mà cốt yếu là ở chỗ mỗi người đều phải thấu hiểu tình thế đất nước và đều phải có trách nhiệm trước dân tộc. Cùng cần phải nói thêm là, hầu hết các vua thời Trần đều là

³⁴ Nguyễn Duy Hinh: *Tư tưởng Phật giáo Việt Nam*, Sđd, tr. 540-551. Xem thêm Nguyễn Văn Huyền: *Văn minh Việt Nam*, Nxb. Hội nhà văn, H., 2005, tr.356.

³⁵ Dẫn theo Hà Văn Tấn: *Phật giáo từ Ngô đến Trần (Thế kỷ X-XIV)*, Sđd, tr.240.

³⁶ Tháng Tư năm 1236 sau 10 năm ở ngôi, vì nhiều nguyên nhân, Trần Thái Tông đã bỏ kinh thành ra đi với ý định lên núi Yên Tử tu luyện. Trả lời câu hỏi của Trúc Lâm đại sa môn, nhà vua cho rằng: “Trẫm còn trẻ thơ, mẹ cha vội mất, trơ vơ đứng trên dân chúng, không chỗ nương tựa. Lại nghĩ sự nghiệp các đế vương thuở trước hưng phế bất thường, cho nên tìm đến núi này chỉ muốn được thành Phật, chứ không cầu gì khác”. Điều đáng chú ý là, sau khi tìm được đức vua, trong lời khuyên vua Trần trở về nắm giữ vương quyền, Trần Thủ Độ đã thể hiện rất rõ tinh thần Nho giáo đặc biệt là khía cạnh *con người trách nhiệm*, vị thế quyền lực và lòng trung thành tuyệt đối của kẻ bề tôi với đấng quân vương. Dẫn theo Nguyễn Duy Hinh: *Tư tưởng Phật giáo Việt Nam*, Sđd, tr. 488-489. Tham khảo thêm một phát ngôn tương tự cũng được ghi lại trong *Toàn thư*, Sđd, tr. 16 và Viện Văn học, Ủy ban Khoa học Xã hội Việt Nam: *Thơ văn Lý - Trần*, Tập 3, Nxb. Khoa học Xã hội, H., 1989, tr.29.

những người ham học và có tri thức uyên bác trên nhiều lĩnh vực³⁷. Sinh thành từ vùng hạ châu thổ, dòng họ Trần đã tiến về Thăng Long và đã hội nhập mau chóng với môi trường văn hoá, nguồn lực tri thức dân tộc cùng nhiều giá trị văn hoá khu vực ngưng kết ở đất kinh kỳ. Do vậy, chỉ sau thế hệ đầu tiên (ví như Trần Thủ Độ - Một võ tướng, nhiều mưu lược) đến thế hệ tiếp theo, những người gánh vác trọng trách trước dân tộc hầu hết đều là các *Quý tộc - trí thức*, thông hiểu Tam giáo. Ngay bản thân Trần Thái Tông, cũng có sự chuyển hoá mạnh mẽ và chính ông càng về sau càng trở thành một trí thức, một nhà tư tưởng và một cư sĩ Thiên học uyên bác.

Vào thời Trần, vương triều cũng như các quý tộc tuy theo đuổi và tôn vinh Phật giáo nhưng do yêu cầu phát triển của xã hội và củng cố thể chế quan liêu nên cũng đã từng bước chấp nhận tư tưởng, thiết chế Nho giáo cùng những yếu tố nhất định của Đạo giáo. Thái độ văn hoá đó xuất phát từ nhãn quan văn hoá rộng, nhân bản nhưng cũng có thể coi đó là một trong những biểu hiện khuynh hướng tư duy thực tế của vương triều này. Do vậy, tinh thần tôn giáo, văn hoá thời Trần là sự hoà quyện Tam giáo trong đó điểm cốt lõi là phải giác ngộ để cùng thấu một chữ *Tâm*³⁸.

Cũng như Trần Thái Tông, các vua Trần đều thâm nhuần tư tưởng Phật - Nho - Đạo. Những người đứng đầu đất nước vừa nghiên ngẫm kinh Phật vừa đọc sách Khổng giáo để rồi từ đó tự đúc rút ra những *chân lý* và *giải pháp* để trị nước, cứu đời. Và chính triều đại này, sau khi giành được quyền lực 2 năm đã tổ chức thi Tam giáo. Điều đáng chú ý là, các vua như Trần Thái Tông, Trần Thánh Tông, Trần Nhân Tông... đều là những người giỏi lý số và đều có thể đoán trước được nhiều biến đổi của tự nhiên, xã hội và tự dự báo chính xác được số mệnh của mình. Đó là một đặc tính tiêu biểu của Phật giáo Việt Nam.

³⁷ Trong tác phẩm *Khoá hư lục* Trần Thái Tông từng viết: “Trẫm lượng đức mà chủ trì ngôi báu, rồi trước sau chặn dất muôn dân. Từng lo vất vả, chẳng ngại sớm hôm. Tuy một ngày trăm việc, cũng trộm lúc rảnh rang, chăm việc, tiếc giờ học càng tăng tiến. Một chữ *đỉnh* lo chưa biết đến, đêm canh hai còn gắng tìm xem. Đã duyệt phần điển Khổng Khâu, lại xét sách kinh đạo Thích. Kinh này (*Kim cương*) vừa gặp trăm cảnh đã sinh, sâu kín mỗi manh suy đi nghĩ lại, nghiền ngẫm ý nghĩa, thu thập vẻ tinh hoa, làm rạng rỡ lời nói của Thánh nhân, để giúp ích ít nhiều người hậu học”, Xem: *Thơ văn Lý - Trần*, Sđd, tr.34. Trong *Toàn thư*, Ngô Sĩ Liên và các sử thần nhà Lê đã không tiếc lời ca ngợi nguồn lực tri thức, đức độ của các vua Trần và nhiều danh tướng như Trần Hưng Đạo, Trần Quang Khải, Trần Nhật Duật, Phạm Ngũ Lão...

³⁸ *Phổ khuyến phát bồ đề tâm* xem Viện Văn học: *Thơ văn Lý - Trần*, Tập 3, Sđd, tr.65.

Điều cuối cùng cần phải nói là, trong lịch sử, Phật giáo không chỉ góp phần phát triển văn hoá dân tộc, thống nhất dân tộc, tạo nên niềm tin và động lực cho sự trường tồn của dân tộc mà dân tộc và thời đại cũng như các điều kiện tự nhiên, xã hội cũng có những tác động sâu sắc đến những nội dung tư tưởng, triết luận và hoạt động phong phú của Phật giáo. Một đất nước sinh thành ở vùng ven biển Thái Bình Dương có khí hậu nhiệt đới, với nhiều biến động của tự nhiên; một đất nước có nền tảng kinh tế chủ đạo là nông nghiệp luôn cần sự ổn định, hoà hợp; một đất nước luôn phải đối diện với nhiều cuộc chiến tranh xâm lược; một đất nước có nền văn hoá đa dạng đồng thời là địa bàn tụ cư của nhiều tộc người, là điểm đến của nhiều dòng di cư... Tất cả những nhân tố đó đã tác động đến Phật giáo, đến vai trò và sứ mệnh của Phật giáo với đất nước, dân tộc và góp phần định diện nên những sắc thái riêng biệt, đặc sắc của Phật giáo thời đại Lý, Trần cũng như Phật giáo Việt Nam trong nhiều thế kỷ sau đó.

2 CƠ SỞ TÂM LÝ HỌC ĐỂ TẠO NÊN SỰ TƯƠNG ĐỒNG CỦA CÁC HOẠT ĐỘNG XÃ HỘI Ở PHẬT GIÁO VỚI CÔNG TÁC XÃ HỘI

PGS.TS. Nguyễn Hồi Loan

Trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn-ĐHQGHN

1. Dẫn nhập

Vấn đề cốt tủy của Phật giáo đó là căn nguyên khổ đau của nhân loại và con đường giải thoát, cũng vậy, vấn đề cốt tủy của CTXH về cơ bản cũng là những vấn đề đặt ra của Phật giáo – nguyên nhân của vắn nạn con người gặp phải trong đời sống của họ và cách thức (con đường) giải thoát vắn nạn đó trên cơ sở trợ giúp, can thiệp, trị liệu (liên kết nguồn lực, dịch vụ) của nhân viên CTXH nhằm nâng cao năng lực, tăng cường chức năng xã hội cho cá nhân, gia đình và cộng đồng giải quyết và phòng ngừa các vắn nạn trên bình diện cá nhân và xã hội nhằm đảm bảo an sinh xã hội. Các phạm trù: *động cơ* (motivation), *hoạt động* (action) và *cảm xúc* (emotion); *nhận thức* (cognition), *nhân cách* (personality), *hành vi* (behaviour), *can thiệp* (prevention), *trị liệu* (therapy) đều là các phạm trù “sống còn”, “thăm đẫm” và xuyên suốt không chỉ trong giáo lý và thực hành các lễ nghi của Phật giáo và trong nghiên cứu lý luận và ứng dụng của Tâm lý học mà còn thể hiện trong lý thuyết và thực hành, ứng dụng của CTXH ở nước ta hiện nay.

Nền tảng xuất phát của CTXH là *lòng trắc ẩn* ở mỗi con người, nhưng CTXH còn lệ thuộc vào quan điểm, hệ thống giá trị xã hội, lối sống, những đặc điểm tâm lý dân tộc của cộng đồng được hình thành trên cơ sở văn hóa của dân tộc mình. Đạo Phật luôn đề cao lòng từ bi, nhân ái. Đây là nguyên nhân quan trọng giúp Phật giáo luôn luôn gắn chặt và đồng hành cùng với dân tộc ta trong suốt chiều dài lịch sử. Phật giáo luôn quan niệm con người cần có lòng *từ, bi, hỷ, xả* (tứ vô lượng tâm), đây là nhân tố chủ yếu giúp phát triển *tâm từ bi, hạnh cứu khổ*, điều đó định hướng cho mọi hoạt động (tâm linh và thể tục) của Phật giáo cho con người và vì con người, không chỉ là tiêu chí của Phật giáo mà đây cũng là nền tảng của lòng trắc ẩn và cũng là hành trang của các nguồn lực tham gia vào các hoạt động CTXH. Phật giáo dạy rằng, dù ít hay nhiều, con người thường phải đối mặt với khó khăn, hiểm nguy, thất bại, thiên tai, bệnh tật, ... cái chết của những người thân thuộc, yêu quý và của chính bản thân mình. Trong những lúc như thế, cuộc sống con người rất dễ bị tổn thương và trở nên vô nghĩa, niềm tin tôn giáo giúp cho con người khó bị rơi vào tuyệt vọng hơn. Do vậy, con người tìm ra lối thoát cho chính mình và cộng đồng trên cơ sở của niềm tin vào các triết lý của giáo lý Phật giáo. Vì vậy, Phật giáo từ trước đến nay

đã, đang và sẽ luôn là nguồn vốn xã hội quan trọng, đồng hành cùng nhà nước và các tổ chức khác trong các hoạt động xã hội để hỗ trợ, can thiệp, can thiệp người dân, góp sức không nhỏ cho việc xây dựng, vận hành hệ thống an sinh xã hội của nước ta.

Trong suốt chiều dài lịch sử phát triển của Phật giáo đã luôn minh chứng một cách rõ ràng rằng, Phật giáo đã kết hợp giữa giáo lý với thực hành các hoạt động xã hội (xu hướng thế tục) để cùng với các nguồn lực xã hội giải quyết các vấn đề của xã hội. Luân lý học (đạo đức) của Phật giáo đã dạy con người không làm những điều ác, bồi dưỡng thiện tâm và thanh tịnh tâm ý, phương thức sinh hoạt và chuẩn tắc cho mọi hành vi phù hợp với chuẩn mực, thước đo quy phạm của văn hóa xã hội.

2. Các cơ sở tâm lý-xã hội tạo nên sự tương đồng

a. Luân lý học và nhân bản

Đức Phật dạy rằng, sự hài hòa của thế giới nhân loại được đặt trên nền tảng sự cân bằng tâm lý. Vì vậy, hành vi xã hội của cá nhân hay nhóm, cộng đồng phải được dựa trên nguyên tắc đó. Nếu các vấn đề của cá nhân, nhóm, cộng đồng được giải quyết trên cơ sở tạo ra sự cân bằng (trên bình diện cá nhân và xã hội) thì mâu thuẫn và xung đột của xã hội sẽ giảm thiểu. Những thuộc tính tâm lý như tham lam, kiêu mạn, thù hận, ganh ghét, ích kỷ (trong Phật giáo là *tham, sân, si*) v. v... của con người đều là nguyên nhân tạo nên sự mất cân bằng tâm lý của cá nhân và nhóm xã hội và tạo ra các vấn nạn cho cá nhân và cộng đồng. Đức Phật dạy : Bảo hộ chính mình là bảo hộ người khác; bảo hộ người khác cũng chính là bảo hộ tự thân. Do vậy, bồi dưỡng phẩm chất (đức tính) đã được nhìn nhận là có giá trị văn hóa xã hội, như tự tiết chế, tâm lý an bình thanh tịnh, tự răn buộc, giúp đỡ đồng loại, v.v.. Đó chính là đạo đức xã hội, là cơ sở có thể làm giảm thiểu mâu thuẫn, xung đột trong chính mỗi cá nhân, gia đình, nhóm, cộng đồng của xã hội, đồng thời bồi dưỡng, phát triển nhân cách lành mạnh, có thể kiến lập được một xã hội lương thiện, phát triển an sinh xã hội. Điều đó không chỉ được thể hiện rõ trong những nội dung đạo đức nghề CTXH mà còn là cơ sở đạo đức xã hội của hoạt động kết nối nguồn lực trong CTXH.

b. Cơ sở trị liệu trong Phật giáo, tâm lý học và CTXH

Linh hồn của Phật giáo là nhằm giải đáp cội nguồn nguyên nhân của đau khổ đau mà nhân loại phải tiếp nhận và con người cần phải làm gì để giải thoát sự thống khổ đó. Tâm lý học, Phật giáo, CTXH đều có các “*liệu pháp trị liệu*” (oriented - therapy) của riêng mình với tên gọi khác nhau. Phật giáo cung cấp một loại giải trừ *khốn* hoặc của *tri tính* (là mục tiêu của tu tập ngũ căn và toàn bộ giáo lý Phật đà. Trong nội dung tu tập ngũ căn:

Thiết lập niềm tin sâu sắc vào Tam bảo (*tín*), tinh cần thực hiện và thành tựu tất cả các điều lành trong cuộc sống (*tấn*), thực tập chánh niệm, đặc biệt là Tứ niệm xứ (*niệm*), chứng đắc và an trú Tứ thiền (*định*), đầy đủ trí tuệ về sự sinh diệt của các pháp, rõ biết như thật về Tư Thánh đế (*tuệ*), tất cả không ngoài mục đích hướng đến giác ngộ; còn Tâm lý học thì cung cấp phương pháp trị liệu nhận thức, hành vi, nhận thức-hành vi, nhân văn; còn CTXH can thiệp và trị liệu thông qua CTXH cá nhân, CTXH nhóm và Phát triển cộng đồng được thực hiện qua các mô hình can thiệp trị liệu khác nhau.

Erich Fromm cho rằng, Sigmund Freud không thể trị liệu bệnh tâm lý mà Sigmund Freud chỉ muốn giải trừ sự lo âu, nóng nảy không hợp lý và tính cưỡng bức của nhân loại mà thôi. Phương thức trị liệu của những nhà tâm lý học hiện nay đó là mô thức điều chỉnh vấn đề và bệnh lý xã hội một cách toàn diện hơn. Trên thực tế, những quốc gia có nền công nghiệp hóa và đã đang phát triển cao độ thì những tâm trạng như hoang vắng trống rỗng, lạnh cảm, sự thiếu sót về mặt hướng đạo nhân sinh trong lòng nhân loại, đều là khái niệm và mục tiêu của tâm lý trị liệu ngày nay. Phật giáo thuyết minh rằng tâm cảnh khó khăn, xung đột, bất mãn, nóng nảy, lo lắng, tham lam, ghét hận, mê chấp v.v... của nhân sinh đều là cội rễ tạo ra tâm bệnh ở con người nói chung và con người hiện đại nói riêng; về cơ bản các liệu pháp trị liệu của CTXH là được xây dựng trên cơ sở của TLH, XHH, Luật học ... tất nhiên cũng thấm đậm của tư tưởng của tôn giáo (trong lịch sử phát triển của CTXH thì CTXH có nguồn gốc từ các hoạt động từ thiện mang tính tôn giáo, CTXH ở Mỹ bắt nguồn từ cuối thế kỷ 19 do các hoạt động từ thiện của Thiên Chúa giáo) mà ở Việt Nam thì tư tưởng, giáo lý của Phật giáo có ảnh hưởng sâu rộng đến mọi hoạt động xã hội nói chung và CTXH nói riêng. Chẳng hạn, hành vi của con người là kết quả của mối quan hệ tương tác giữa nhân cách của con người với môi trường xã hội (chính trị, kinh tế, xã hội và tôn giáo, tín ngưỡng ...) mà cá nhân đó sống và hoạt động. Vì vậy, có thể nói, hành vi con người nó là một phức hợp được tổ thành (thông qua sự tương tác) bởi những thành phần tâm lý (nhân cách), môi trường (xã hội và tự nhiên) cũng như các điều kiện sống cụ thể của cá nhân đó. Vì vậy, muốn hiểu và lý giải một cách thấu triệt về một hiện tượng tâm lý, hành vi thì cần phải kiến giải một cách biện chứng mối quan hệ tương tác biện chứng giữa con người và môi trường (xã hội, tự nhiên), phải trên cơ sở đó chúng ta mới có thể xây dựng một cách có hiệu quả các biện pháp trợ giúp và can thiệp cho nhóm người yếu thế. Lý giải mối quan hệ tương tác biện chứng này mà các nhà CTXH (lý thuyết và thực hành) đang dày công xây dựng các cơ sở nền tảng lý luận cũng như xây dựng các mô hình can thiệp, trợ giúp thì từ xa xưa khởi thủy

của Phật giáo cho đến ngày nay luôn hiện hữu và chi phối lối sống, cách ứng xử của không chỉ các tín đồ Phật giáo mà còn mọi tầng lớp người dân trong xã hội đó là luật *nhân quả* của Phật giáo.

Đức Phật phủ định bất cứ thực thể nào *có tính vĩnh cửu*. Thực tế những người yếm thế trong xã hội luôn tự ám thị mình rằng, cuộc đời của họ số phận đã an bài, do vậy, họ chấp nhận với hiện tại. Muốn lý giải một cách biện chứng về hiện tượng tâm lý này thì cần phải xuyên qua luật nhân quả, bởi vì chúng cùng làm nhân và quả cho nhau. Với cách tiếp cận này (được coi như một cách tiếp cận như các cách tiếp cận khác) thì cuộc sống tình thần và vật chất của người yếm thế cũng như những nan đề mà họ gặp phải trong cuộc sống không phải là thứ *bất biến* và như vậy *có thể thay đổi được*. Các nhà CTXH chúng ta có thể xây dựng các chương trình can thiệp, trợ giúp phù hợp và hiệu quả với từng đối tượng và nhóm đối tượng để giúp họ phát huy được nội lực của mình, vượt lên và thích ứng với xã hội. Đó cũng chính là nguyên tắc phát triển trong triết học, tâm lý học và CTXH.

c. Động cơ

Tâm lý học, Phật giáo cũng như CTXH luôn hướng tới lý giải hành vi của con người. Hành vi của các nhân lệ thuộc vào nhận thức và động cơ của họ, nhận thức không thể tách rời động cơ. Đức Phật coi *dục vọng* của con người là *động cơ* của mọi thống khổ của nhân sinh, và chỉ ra các phương pháp để làm giảm thiểu sự thống khổ ấy, điều đó cũng chính là một trong các mục đích của CTXH.

Đức Phật dạy rằng có hai loại phương pháp có thể đạt đến sự phát triển trên phương diện tinh thần : *Ninh Tĩnh (sự tĩnh lặng an bình)*; và *Đồng Kiến (sự nhìn thấy xuyên suốt bên trong sự vật)*. Nhưng, cũng có 5 loại nhân tố có thể nhiều loạn sự phát triển của sự *ninh tĩnh* là *dục cầu, ý chí xấu, lười biếng và chậm lụt, và lo lắng, hoài nghi*. Đức Phật cũng đã chỉ dạy 7 loại nhân tố của Khai ngộ để có thể bồi dưỡng tri thức và đồng kiến của chúng ta, đó là : chánh tư duy, truy cầu Phật Pháp, tinh thần, hỷ lạc, *ninh tĩnh*, *thiền định* và *trần định (bình tĩnh)*.

Động cơ là cái mà vì nó con người hành động, nó có vai trò như một sự kích thích, thúc đẩy nguồn năng lực có trong con người, nguồn năng lực này có thể sinh ra hành động giúp cho con người đạt được mục tiêu nào đó trong cuộc sống. Động cơ có thể chia thành hai phần đó là sinh lý và tâm lý. Phật giáo quan niệm động cơ chủ yếu dẫn đến sự bất an, căng thẳng, nóng nảy, lo lắng, bồn chồn và cảm thọ đau khổ v.v... cả sự xung đột trên mặt tâm lý và sự bất an của nội tại của con người nói chung và người yếm thế nói

riêng là xuất phát từ chính *dục cầu* của con người, từ đó đề ra *pháp môn bất nhị* để hướng dẫn muôn loài đạt đến con đường hạnh phúc, ấm no, hướng tới *chân, thiện, mỹ*.

d. Nhân cách

Nhân cách (personality) là tổ hợp các phẩm chất tâm lý, nó tạo nên bộ mặt giá trị xã hội của con người. Tâm lý học hoặc tâm lý phân tích tâm lý (Psychoanalysis) của Sigmund Freud (lý thuyết phân tâm cổ điển) cho rằng có ba loại tầng bậc tâm lý, đó là siêu ý thức, ý thức và vô thức. Nội dung của ba tầng thức này tạo thành ba loại hệ thống tâm lý, tức *cái nó* (id), *cái tôi* (ego) và *cái siêu tôi* (superego). Theo Sigmund Freud thì trong xã hội văn minh, thường do các loại áp lực của xã hội và thật khó để con người có thể được thỏa mãn các nhu cầu của mình một cách dễ dàng, bởi vậy mà nó biến thành nhân tố chủ yếu làm ảnh hưởng đến nhân cách. Từ đó về sau, bao nhiêu học thuyết, lý luận về nhân cách mà phát nguồn từ học thuyết của Sigmund Freud và được tu chỉnh thêm, được gọi là “lý thuyết phân tâm mới”.

Cuối năm 1930 đến đầu năm 1950, có rất nhiều học trò của Sigmund Freud đã phát biểu về những kiến giải và lý luận về tâm lý phân tích học. Trong đó họ đã sử dụng phái Phân tích tâm lý học (như Carl Jung chủ trương) để nhấn mạnh nhân cách là sự thăng bằng của ý thức và vô thức.

Lý thuyết tâm lý học cá nhân của Alfred Adler mà trong số những đóng góp chủ yếu của Adler phải kể tới kỳ vọng bẩm sinh (birth order) trong sự hình thành nhân cách, sự ảnh hưởng của việc bỏ bê hoặc nuông chiều trong sự phát triển của trẻ em, khái niệm một động lực về “cái ngã hoàn hảo” (self perfecting) trong sự tồn tại của con người, và ý tưởng rằng người ta cần nghiên cứu và đối xử với bệnh nhân như là “con người toàn thể” (a whole person). Một nguyên lý quan trọng khác trong lý thuyết của Adler đó là những mơ tưởng của con người trong tuổi thơ có thể hướng dẫn cho sự nhận thức và các lựa chọn theo suốt cuộc đời họ, và khả năng cùng làm việc với người khác vì một lợi ích cộng đồng là tiêu chuẩn chính yếu về sức khỏe tâm thần. Thì cho là vai trò và mối quan hệ xã hội góp phần hình thành nhân cách. Học thuyết TLH nhân văn như Abraham Harold Maslow đã đề xuất hệ thống thang bậc nhu cầu của con người và cũng coi đó là nguyên nhân của các hành vi của con người trong đời sống xã hội. Hoặc Carl Rogers đã đề *xuất liệu pháp Thân chủ trọng tâm* là thuật ngữ được chọn để gọi tên cho một nhóm những phương pháp tham vấn tâm lý dựa trên quan điểm lý thuyết về bản chất con người và các tương tác xã hội giả thiết rằng mỗi người đều sở hữu những tiềm năng cho sự lớn lên, tiềm năng cho những hành vi có hiệu quả và có khuynh hướng tự hiện thực hoá những

tiềm năng của mình. Sở dĩ một cá nhân nào đó phát triển những hành vi kém thích nghi là do sự tập nhiễm những mẫu ứng xử sai lệch. Bởi vì mỗi cá nhân đều có nhu cầu mạnh mẽ được người khác chấp nhận, coi trọng nên anh ta hoặc cô ta có thể hành động một cách không tự nhiên, không thực tế và phát triển những cảm giác sai lệch về bản thân, về những điều mình mong muốn. thì nhấn mạnh rằng nhân cách là tánh độc đặc và kinh nghiệm sinh hoạt đặc thù của cá thể. *Thuyết hành vi tạo tác* của F. Skinner học tập là quá trình và kết quả lĩnh hội kinh nghiệm cá nhân, tri thức, kỹ năng, kỹ xảo. Học tập được xem như là biểu hiện của phương pháp hành vi nhất định trong các điều kiện tác động của các kích thích cụ thể. Nói cách khác, học tập là sự thay đổi một cách có hệ thống hành vi khi lặp lại tình huống giống nhau. Học tập thể hiện như là nguyên tắc phương pháp luận cơ bản và nhiệm vụ chính của tâm lý học hành vi đó là nhân tố quan trọng của tác động điều trị trong các hệ thống tâm lý trị liệu, đặc biệt là trị liệu nhóm. Tâm lý trị liệu hành vi thực chất là sử dụng trong lâm sàng các lý thuyết học tập, được hình thành trong hành vi. Skinner cho rằng hành vi củng cố là yếu tố điều chỉnh sự lệch chuẩn hành vi con người. Và ông cũng đề cao vai trò của giáo dục là một liệu pháp tâm lý.

Lý thuyết của Alfred Adler, Carl Rogers và F. Skinner rất gần gũi và tương đồng với quan điểm của Phật giáo (lấy chúng sinh là tâm điểm) luôn hướng chúng sinh tới sự giải thoát có giá trị thiết thực và nhân bản sâu sắc. Phật dạy con người phải sống với hiện tại, nhận ra sự khổ đau để đối mặt vượt qua, nhìn nhận thế giới tự nhiên cũng như nhân sinh bằng sự phân tích nhân-quả. Theo Phật giáo nhân-quả là một chuỗi liên tục không gián đoạn và không hỗn loạn, có nghĩa là nhân nào quả ấy. Và còn có một số lý luận khác về nhân cách, tất cả các lý thuyết trên đều được ứng dụng trong CTXH (tham vấn, CTXH cá nhân, CTXH nhóm, phát triển cộng đồng ... đối với từng nhóm đối tượng yếu thế khác nhau)

Phật giáo đối với sự giải thích về nhân cách đã có sự bao hàm của triết học, đạo đức học và tâm lý học. Phật giáo phủ định con người vốn có tự ngã thuần túy cố định (ego) vì nó chỉ là nhân duyên hòa hợp. Do sự quan hệ của nhân duyên hòa hợp mà mỗi con người đều có ý thức, ký ức và thuộc tính của nhân cách để có thể phân biệt Ta, Người (chủ thể, khách thể). Phật giáo tiếp nhận quan điểm cho rằng con người có một nhân cách động thái, giả hợp biến động bất thường, nhân cách chỉ là một loại danh tự của phương tiện được sử dụng để phân biệt giữa Người và Ta mà thôi, nhân cách chịu trách nhiệm về hành động của chính mình. Phân tích một cách nghiêm chỉnh về tâm lý học hành vi cổ điển thì nhân cách cũng chỉ là một phương tiện giả danh, bởi nó biểu thị cho một loại

chức năng thống nhất nào đó – như đi, đứng, tri giác, tư tưởng, quyết định v.v... giống như chiếc xe ngựa, do sự kết hợp toàn thể của các bộ phận mới có thể gọi là xe ngựa được (sau này Lý thuyết TLH hành vi mới đã đưa yếu tố xã hội vào quá trình tạo nên hành vi của cá nhân); Nhân cách cũng thế, do thân thể, cảm giác, ý thức và định hướng hướng, giá trị v. v... là tổ hợp các thuộc tính tâm lý tạo nên giá trị xã hội của cá nhân mà thành và như thế mới có thể gọi là nhân cách.. Sự giải thích này hoàn toàn có sự phù hợp cùng với Phật giáo và CTXH.

Đức Phật tiếp nhận ý nghĩa trọng yếu về sự quan hệ hỗ tương của con người và hoàn cảnh xã hội. Đức Phật cho rằng, luân lý xã hội có thể giúp cho con người kiến lập một quan hệ nhân tế lành mạnh và một lý tưởng xã hội hài hòa. Mục tiêu trị liệu (nhân tâm) của đức Phật đặt trên tâm lý, khí chất của cá nhân biến hóa, đức Phật truy tìm tung tích về sự xung đột căn bản của xã hội và đã tri nhận là nó được bắt nguồn từ tham lam, thù hận và vọng tưởng về tự ngã. Đói khát là phản ứng nội tại của sinh lý, dục tánh thì có khuynh hướng sinh lý và xã hội, đó là: dục vọng nhục dục, dục vọng quyền lực, danh vọng và địa vị ...là kết quả của quá trình tương hỗ giữa cá nhân với các hoạt động xã hội và điều kiện xã hội của cá nhân đó.

e. Xung đột và thất vọng

Trong triết lý của Phật giáo được thể hiện thông qua kinh Phật thì vấn đề xung đột luôn được đề cập đến và lý giải nó theo quan điểm của Phật giáo. Theo đó, xung đột cũng tức là hai cái hoặc hai mục tiêu hoặc nhu cầu đưa dẫn đến tình cảnh bất an khi không thể tương dung lẫn nhau. Xung đột có thể chia làm ba loại, đó là chánh-chánh xung đột, tức loại xung đột khi muốn đạt được một trong hai mục tiêu của nghĩ muốn; Phụ-phụ xung đột là hai mục tiêu đều không nghĩ muốn, xung đột xảy ra khi muốn lấy một; Chánh-phụ xung đột là loại xung đột của một mục tiêu mà có hai loại thành phần chánh phụ trong ấy (ví dụ như, một người đàn bà đẹp nhưng mang nhiều bệnh tật). Giải quyết sự xung đột đương nhiên liên hệ đến nhân tố quyết định của nó và khoảng cách xa gần của mục tiêu, động cơ cá nhân, cường độ nhu cầu cá nhân, ý chí, thời gian, kỳ vọng cá nhân v.v...

Sự trắc trở, thất bại luôn tồn tại trong quá trình giải quyết xung đột. Sự trắc trở có thể bởi hoàn cảnh như người nhà bị chết; có những trắc trở bởi yếu tố thể chất, như khuyết tật; hoặc trắc trở có nhân tố xã hội như ly hôn, thất nghiệp v.v...

Phương thức đối phó với sự trắc trở, thất bại gồm có công kích, gây hấn (gián tiếp hoặc trực tiếp công kích, gây hấn), ảo tưởng và co rút (trở về với những hành vi trẻ con – như khóc lóc ồn ào, lạnh lùng , v.v...), sợ hãi, dồn nén, kiềm chế, phóng chiếu, né tránh,

phủ định, cự tuyệt, bù trừ, hợp lý hóa, di chuyển ... Đó chính là các *cơ chế phòng vệ trong tâm lý học Phân tâm*. Những cơ chế này luôn tồn tại ở con người nói chung và ở người yếm thế nói riêng khi họ gặp phải những nan đề trong cuộc sống của họ mà họ không dám đương đầu.

Đức Phật dạy rằng trên cơ bản, sự xung đột và bình an, thanh tịnh có thể kiểm nghiệm từ hai thứ tầng bậc: Niết bàn là thanh tịnh, hài hòa một cách tuyệt đối; còn đau khổ thì đầy đủ sự bất an và xung đột. Giữa sự hài hòa (mục tiêu truy cầu lý tưởng của người tại gia) và thanh tịnh tuyệt đối (là lý tưởng truy cầu của người xuất gia) cũng có rất nhiều khác biệt. Người tại gia chánh trực nếu tuân theo thủ đoạn hợp pháp để làm giàu, không tham lam thì có công đức và hơn nữa có thể đạt được sự hài hòa; nếu người tại gia khởi lên tâm tham lam, khát cầu sự hưởng thụ quá độ thì chắc chắn là bị xung đột với người khác. Người xuất gia vì xả bỏ tất cả, không những có khả năng giải trừ đau khổ mà hơn nữa còn có thể truy tầm sự thanh tịnh cao nhất trong nội tâm của họ. .

Phật giáo giải thích về những trắc trở, thất bại rằng, khoái lạc và hưởng thụ qua tham, sân, si của con người khi mà chúng ta truy tầm kết quả biến thành rỗng tuếch thì sanh ra trắc trở, thất bại nặng nề. Loại trắc trở thất bại sâu nặng hơn không tức khắc xuất hiện mà nó xuất hiện khi qua trải nghiệm, day rút ... dày vò hoặc đổ ky, ghen ghét, hận thù ... Ngoài sự trắc trở vì truy cầu thỏa mãn cảm quan đã gây nên, Phật giáo còn đề ra sự xung đột tâm lý của tự ngã bảo tồn (quyền lực, địa vị, danh vọng), một người có nhu cầu quyền lực mạnh mẽ thì sự xung đột tâm lý cũng to lớn và sự trắc trở, trở ngại mà họ gặp phải cũng rất nặng nề. Khi cảm giác trắc trở lên đến cao điểm là không thể tiếp nhận thì con người hiển nhiên lập tức gặp một loại hiện tượng hy hữu đó là dục vọng và khát vọng muốn hủy diệt tự ngã.

Vì thế, sự xung đột mà Phật giáo đã đề cập như phân tích động cơ căn nguyên thỏa mãn nhu cầu, bảo tồn tự ngã, hủy diệt tự ngã và tham lam, ghét hận v.v... cùng với tâm lý học hiện đại và CTXH tương đối có điểm tương thông. .

f. Trị liệu, can thiệp

Thời xưa, đối với những người có rối loạn hành vi hay tâm thần rối loạn thì sự can thiệp, trị liệu thường hướng tìm đến ở ma thuật, quỷ thần học và các loại phương thức trừ ma đuổi quỷ khác nhau. Có một số tôn giáo đã xen trộn hoặc ít nhiều những phương thức này vào để làm nghi thức y liệu tôn giáo, một số khác đã phủ nhận những thủ đoạn trên và cho rằng bệnh tinh thần là do chức năng của não bộ hỗn loạn gây nên, nhưng, mãi đến thế kỷ 20 mới có phương pháp khoa học rõ ràng hơn để phân tích về những hành vi thất

thường. Thuyết tâm bệnh, tức là bệnh tật tinh thần có thể được xem là kết quả của sự rối loạn tâm trí như quan điểm của Mesmer, Charcot, Janet, Breuer và Freud.

Gestalt hoặc “Tâm lý học Gestalt” nhấn mạnh đến tính chỉnh thể của hiện tượng tâm lý, cũng tức là đặc điểm lớn nhất của hiện tượng tâm lý, đó là tánh thống nhất không thể chia cắt của nó, hành vi cũng thế, tức là sự thống nhất của một hành vi nào đó, là phản ứng của chỉnh thể.

Ngoài trường phái Sigmund Freud, “Tâm lý học nhân văn” của Carl Rogers and A. Maslow, “TLH hành vi” của John Watson và B. F. Skinner, “tâm lý học hiện sinh” của Rollo May v.v... đều đề cập đến vấn đề trị liệu.

Erich Fromm cho rằng: sự thật, mỗi cá nhân trong xã hội ít nhiều đều rơi vào trong *bệnh thái xã hội* và bệnh thái xã hội đương thời bao gồm như sợ hãi, nóng nảy, lo lắng, bất an, v.v... vì thế bảo rằng phương pháp trị liệu của những nhà tâm lý học không chỉ giới hạn ở cá thể bệnh nhân mà đồng thời còn bao gồm cả bệnh thái xã hội đương thời. Các phương pháp trị liệu này được các nhà CTXH sử dụng rất thành công đối với nhóm yếu thế đặc biệt (tâm thần, bị lạm dụng tình dục, bị bạo hành, người nghiện ma túy, mại dâm ...).

Phương pháp trị liệu của Phật giáo là “Trị liệu định hướng” (Therapy Oriented). Trên phương diện triết học thì Phật giáo có thể đưa ra những khái niệm đối với việc nhân loại bị mê muội và đánh mất hình thái ý thức. Trên phương diện tâm lý học, Phật giáo có thể chỉ rõ là vì dục vọng ràng buộc nên con người nóng nảy, lo lắng, đau khổ và còn chỉ dạy những phương pháp có khả năng giải quyết được những nan đề đó. Vì thế Phật giáo, trên phương diện trị liệu đã bao gồm cả triết học và tâm lý học.

Phật giáo rõ ràng đã chỉ ra được sở tại (nguồn gốc, nơi chốn) của vấn đề đau khổ của nhân loại, với sự chẩn đoán của Phật giáo thì cội nguồn của đau khổ là dục cầu và vô minh, con đường giải quyết để chấm dứt đau khổ là “Bát Chánh Đạo”, và, mục đích chung cực của sự trị liệu chính là “Niết Bàn” giải thoát.

Đau khổ sở dĩ hiện hữu là do dục cầu và vô minh. Dục cầu khởi sinh từ khát vọng, ghét hận, còn vô minh thì lại đến từ vọng tưởng. Cho nên con đường trị liệu là : Đối với những người có khí chất dục cầu thì cung cấp cho sự thanh tịnh; còn đối với người khốn hoặc trên phương diện tâm trí thì cung cấp cho sự nội tĩnh và chỉ có như thế mới là con đường giải quyết tối ưu căn bản.

Sự khác nhau rõ ràng nhất giữa tâm lý học Phật giáo và học phái trị liệu phương Tây ở chỗ là mục đích trị liệu. Phật giáo không trực tiếp quan tâm đến cá thể hữu hạn, nhưng lại

quan tâm đến vấn đề khôn cảnh của toàn thể nhân loại. Đức Phật dạy rằng tật bệnh có thể được chia thành tật bệnh trên thân thể và tật bệnh trên tâm lý. Nhân loại chúng ta bị tật bệnh trên thân thể trong mỗi một sát na (thời gian nhất định), nhưng, tật bệnh trên tâm lý thì ngoại trừ đến Thánh Cảnh và nếu không thế thì không thể nào có thể tiêu trừ được. Ở đây đức Phật đã đưa ra lý tưởng của hạnh phúc và khái niệm về sự bất an: Người xuất gia có thể xả bỏ tất cả để tầm cầu sự ninh tịnh hoàn toàn của nội tâm; người tại gia có thể sống một đời thật hạnh phúc, rất hài hòa (thích ứng hoàn cảnh) trên cõi đời, nhưng phải tránh xa sự quá độ bằng cách hạn chế nhu yếu, thường xuyên phân tích tự ngã và giúp đỡ người khác.

Thông thường, Phật giáo trị liệu là phương pháp đã tụ hợp các học thuyết của những nhà tâm lý học phân tâm, tâm lý học nhân văn và tâm lý học hiện sinh; nhưng, học phái chủ nghĩa hành vi thì lại hơi có sự khác biệt đối với quan niệm trị liệu của Phật giáo. Phật giáo chủ trương nội tĩnh (giác ngộ), còn trị liệu hành vi thì chú trọng về hành vi (hiển lộ bên ngoài).

Khái niệm của Phật giáo về động cơ hữu và vô ý thức, chính là ý hướng được sai khiến của tầng sâu xa bởi dục cầu hưng phần của cảm quan. Sự chấp trước đối với vật mục đích dụ hướng cảm giác khoái lạc và cổ vũ cảm quan tham cầu tiềm tại; cảm giác đau khổ dẫn phát kích nộ tiềm tại và sự uy hiếp của vô thường đối với sanh mạng nên có khuynh hướng chấp trước kích thích tiềm phục tồn tại. Những ý hướng của tánh tiềm phục này nâng cao lòng tham cầu, kích nộ, kiêu ngạo, đồ kỵ và các loại nền tảng cơ bản của sự bất an một cách vĩnh viễn không gián đoạn. Vì thế mà bảo rằng tâm linh là một liên tục thể của động thái ký ức tàng trữ thời kỳ thơ ấu, (thậm chí vô số đời trước quá khứ). Đức Phật dạy rằng tự ngã do nhờ sự giúp đỡ lâu dài của ý thức tiềm tại nên đã tạo nên cơ sở của sự khản trương và bất an.

Mục đích TLH phân tâm của Sigmund Freud ở chỗ là đề cao lý tưởng hạnh phúc hữu hạn và có thể đạt đến, còn Phật giáo thì đề ra một con đường chân chánh nhắm vào lãnh vực tâm linh và trên luân lý học, để giúp cho thế nhân tuân hành.

Carl Rogers v.v... chủ trương rằng nhân loại phải có trách nhiệm đối với mệnh hệ của chính mình, lựa chọn tiền đồ cho chính mình và cần phải có chọn lựa, trách nhiệm với cuộc sống của chính mình, điều này đã có sự giống nhau với kiến giải của Phật giáo trên phương diện tâm lý học và luân lý học.

Phật giáo là một tôn giáo phủ định tự nhiên Mệnh định luận và Thần định luận. Nhưng Phật giáo đề ra con đường giải thoát cho tâm linh bất an và phương thức sinh hoạt là kim

chỉ nam một cách hết sức tích cực, nhưng chủ trương kỹ thuật trị liệu “thân chủ trọng tâm” thì về mặt nội dung đã không được rõ ràng lắm trong Phật giáo, nhưng cách tiếp cận của Phật giáo nếu so sánh thì thấy rõ là giàu tính nhân bản hơn, bản chất của nguồn gốc sâu xa của nó ở chỗ là có khuynh hướng kết nối của quá khứ và tương lai khi xem xét đánh giá quá trình giác ngộ của chúng sinh.

Phật giáo, tâm lý học và CTXH tồn tại trên phương diện trị liệu đã có điểm tương đồng như : “Các vấn nạn của con người” của tâm lý học, CTXH và “Nhân sinh là đau khổ” của Phật giáo dù không có sự mưu tính nhưng vẫn đã gặp nhau. Phật giáo đề ra phương pháp dùng quan niệm vô ngã để có thể trị liệu sự nóng nảy, lo lắng, khổ đau và phiền chán. Phật giáo cũng cho rằng con người sở dĩ nóng nảy lo lắng bất an là bởi vì bám víu vào sự chấp trước nơi tự ngã. Tâm lý học, CTXH đưa ra các cách trị liệu, can thiệp như nhận thức, hành vi, nhận thức-hành vi, nhân văn ... để can thiệp, trị liệu có hiệu quả những vấn nạn con người. Phật giáo thì đề ra tinh thần vô ngã để giải quyết vấn đề một cách rốt ráo vấn nạn của con người.

3. Kết luận

Qua việc phân tích cơ sở tâm lý của các hoạt động xã hội của Phật giáo thông qua một số phạm trù cơ bản được vận hành trong TLH, Phật giáo và CTXH ta thấy rằng, những phạm trù trên luôn có sự tương đồng và thống nhất dù rằng những phạm trù này được thể hiện và vận hành trong các lĩnh vực khác nhau như TLH, Phật giáo hay là ở CTXH. Phật giáo ở Việt Nam đã và đang quan tâm giải quyết những vấn đề bức xúc hiện tại như tình trạng người nghèo khổ lang thang không nơi nương tựa, hàng đêm vẫn có người co ro dưới gầm cầu, xó chợ, người tâm thần vất vưởng lề đường, trẻ em nghèo không được đến trường, hoặc phải bỏ học sớm vì không có tiền nộp học phí... đồng thời gánh vác thực hiện trách nhiệm, bắt tay vào xây dựng các chương trình như: đào giếng cho các hộ nghèo ở miền núi không có nước uống; lập và gây quỹ học bổng trợ giúp trẻ em, học sinh, sinh viên nghèo trong tình trạng khó khăn, không phân biệt tôn giáo, sắc tộc; vận động các nhà hảo tâm giúp phương tiện thuốc men, áo quần... nhằm giúp đỡ những gia đình khó khăn, các cụ già neo đơn. Công tác xã hội là những hành động cụ thể, Phật giáo đã thiết thực giúp cho các nạn nhân bệnh tật, đói nghèo, bất hạnh... vượt qua hoàn cảnh khó khăn, giúp họ có thêm ý chí nghị lực, vươn lên... tạo điều kiện để họ hòa nhập với cộng đồng và được sống vui, học tập tốt và lao động tốt như những người bình thường khác, thông qua các hoạt động như: Chăm sóc người già cô đơn không nơi nương tựa, chăm sóc trẻ mồ côi, lang thang cơ nhỡ, trẻ em tàn tật; chăm sóc, ủng hộ bệnh nhân

nghèo; chăm lo cho người nghèo; hoặc những nạn nhân do thiên tai, lũ lụt; nạn nhân chiến tranh, nạn nhân chất độc màu da cam và những nạn nhân của cơ chế thị trường, người nhiễm HIV/AIDS...Đó cũng chính là các hoạt động xã hội của Phật giáo, tất nhiên, những hoạt động này là cụ thể hóa những triết lý, giáo lý của Phật giáo để cụ thể hóa mục tiêu của Phật giáo. Nhưng, xét dưới góc độ TLH, các hoạt động xã hội này của Phật giáo và CTXH đã có những điểm tương đồng. Các hoạt động xã hội của Phật giáo mang lại những hiệu quả to lớn cho xã hội được dựa trên cơ sở một niềm tin Phật giáo của người dân (80% người Việt có niềm tin ở mức độ khác nhau về Phật giáo – số liệu của Giáo hội Phật giáo VN)

Hiện nay, các ngôi chùa ở Việt Nam đã và đang thực hiện các hoạt động xã hội mang tính thế tục của Nhà chùa mà thực chất là đang thực hiện ở những mức độ khác nhau về chức năng của một trung tâm CTXH, đó là: điều phối dịch vụ; cung cấp dịch vụ; đào tạo-giáo dục-truyền thông; hỗ trợ và phát triển cộng đồng; tư vấn và vận động chính sách. Sự thành công của rất nhiều các nhà Chùa mà trong số đó là mô hình trị liệu can thiệp trợ giúp cho thanh thiếu niên đang cai nghiện ma túy ở Chùa Pháp Vân – Hà Nội là một minh chứng cho quan điểm trên. Đối chiếu triết lý của Phật giáo với các mục tiêu của CTXH dưới góc độ TLH chúng ta thấy có sự trùng lặp đáng kể, các cơ sở lý luận khoa học và thực tiễn hiện nay chúng ta có thể xây dựng một cách tiếp cận mới trong CTXH tại Việt Nam mang tính dân tộc, phù hợp với truyền thống văn hóa dân tộc nhằm nâng cao hiệu quả, chất lượng của hoạt động này, đó là ***cách tiếp cận Phật giáo trong CTXH***.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Nguyễn Duy Cần, *Tinh hoa Phật giáo*, NXB Tp. HCM, 1997.
2. Thích Minh Thuận, *Phật học căn bản*, NXB Tôn giáo, HN 2008.
3. Nguyễn Tài Thư, *Ảnh hưởng của các hệ tư tưởng và tôn giáo đối với con người Việt Nam hiện nay*, NXB CTQG, HN 1997.
4. Viện triết học, *Lịch sử Phật giáo Việt Nam*, NXB KHXH, HN 1988.
5. Nguyễn Thanh Tuấn, *Phật giáo với văn hoá Việt Nam và Nhật Bản qua một cách tham chiếu*, NXB Từ điển bách khoa, HN 2009.
6. Trần Đình Tuấn, *Công tác xã hội – Lý thuyết và Thực hành*, NXB ĐHQG HN 2010.

3 Hoạt động từ thiện xã hội của Giáo hội Phật giáo Việt Nam (2007 – 2012)

PGS.TS. Nguyễn Hồi Loan
Trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn-ĐHQGHN

1. Dẫn luận

1.1. Đạo Phật là một trong những học thuyết Triết học - tôn giáo lớn nhất trên thế giới.

Đạo Phật được truyền bá vào Việt Nam khoảng thế kỷ II sau công nguyên và đã nhanh chóng trở thành một tôn giáo có ảnh hưởng sâu sắc đến đời sống tinh thần của người Việt (Theo điều tra của GHPG Việt Nam, năm 2008, có 80% người VN có niềm tin Phật giáo ở các mức độ khác nhau), bên cạnh đạo Nho, đạo Lão và đạo Thiên chúa. Hơn nữa quá trình Phật giáo phát triển, truyền bá ở Việt Nam gắn liền với quá trình hình thành, phát triển tư tưởng, đạo đức của con người.

Đạo Phật luôn đề cao lòng từ bi, nhân ái. Từ khi truyền vào Việt Nam, tinh thần cứu khổ cứu nạn của đức Phật được phát huy rộng rãi ở một quốc gia bị nhiều cuộc chiến tranh tàn phá, thiên tai thường xuyên ập đến. Đây là nguyên nhân quan trọng giúp cho Phật giáo gắn chặt và đồng hành cùng với dân tộc Việt Nam qua những dặm dài lịch sử. Ngày nay, Việt Nam là quốc gia đang phát triển và có nhiều thành tựu nổi bật trong quá trình công nghiệp hóa, hiện đại hóa và hội nhập quốc tế. Tuy vậy, ngày càng có nhiều vấn đề xã hội bức xúc nổi lên như tình trạng nhập cư ồ ạt vào các đô thị lớn, môi trường bị tàn phá, nghèo đói và thất nghiệp ở nông thôn, bệnh dịch tái diễn liên tục, tệ nạn xã hội phát triển mạnh, học sinh bỏ học, gia tăng khoảng cách giàu nghèo và bất bình đẳng xã hội ... Các vấn đề xã hội này đang trở thành thách thức cho nước ta hướng đến sự phát triển bền vững. Như vậy, trước tình hình đó, Phật giáo đã, đang và sẽ góp phần hỗ trợ với Nhà nước thực hiện tốt an sinh và đảm bảo công bằng xã hội..

1.2. Hoạt động từ thiện xã hội – hoạt động cụ thể về chức năng xã hội của Phật giáo.

Việt Nam là một quốc gia nông nghiệp, thường xuyên bị chiến tranh tàn phá. Do vậy, đời sống con người phụ thuộc nhiều vào tự nhiên, thường xuyên gồng mình chống chọi với sự tàn phá của thiên tai, sự xâm lược của nhiều thế lực ngoại bang. Nên khi vào Việt Nam, tinh thần vì chúng sinh của Phật giáo nhanh chóng hòa quyện cùng những triết

lý, kinh nghiệm sống của người dân thể hiện qua ca dao, tục ngữ Việt Nam: *“Lá lành đùm lá rách”*, *“Thương người như thể thương thân”*, *“Một miếng khi đói bằng một gói khi no”*. Sự tương đồng này là một trong những cơ sở quan trọng, là cơ duyên để Phật giáo tồn tại, phát triển, đồng hành cùng với dân tộc Việt Nam qua những thăng trầm của lịch sử. Chính vì vậy mà có nhận định: *“Trong giai đoạn Phật giáo là hệ tư tưởng thống trị, nó đã góp phần đưa lại cho giai cấp cầm quyền một đường lối trị quốc có nhiều điểm tiến bộ. Đó là thái độ khoan dung, độ lượng, chia sẻ và cảm thông chung, có thái độ sống hướng đến tha nhân, vì tha nhân”* (3). Bởi thế, từ trước đến nay, Phật giáo Việt Nam luôn thể hiện tinh thần nhập thế hành đạo, thường xuyên tổ chức các hoạt động từ thiện xã hội, giúp đỡ những mảnh đời chẳng may gặp khó khăn và bất hạnh trong xã hội.

Hoạt động từ thiện xã hội không chỉ là sự thể hiện tinh thần từ bi, cứu khổ cứu nạn của tín đồ Phật giáo mà còn là một biểu hiện quan trọng chức năng hỗ trợ xã hội của Phật giáo. *“Dù ít hay nhiều, con người thường phải đối mặt với khó khăn, hiểm nguy, thất bại, thiên tai, bệnh tật, ... cái chết của những những người thân thuộc, yêu quý và cái chết của chính bản thân mình. Trong những lúc như thế, cuộc sống con người rất dễ bị tổn thương và trở nên vô nghĩa, niềm tin Phật giáo giúp cho con người khó bị rơi vào tuyệt vọng hơn. Phật giáo còn cung cấp cho con người những biện pháp cầu nguyện, cúng bái thần linh trong niềm tin rằng những việc làm như vậy sẽ giúp cải thiện được tình hình”* (4). Ở đây, chức năng này của Phật giáo không chỉ dừng lại ở sự giúp đỡ con người bằng các liệu pháp tâm linh như cúng bái, cầu nguyện, tin tưởng,..., mà còn biểu hiện thông qua những hành động mang tính thực tiễn, nổi bật là sự hỗ trợ vật chất của Phật giáo trong hoạt động hành đạo. Như vậy, những hoạt động từ thiện xã hội của Phật giáo mang đến cho con người sự hỗ trợ vật chất trong lúc cần thiết, đồng thời cũng là một niềm an ủi tinh thần (mang tính tâm linh) lớn lao giúp họ đương đầu và vượt qua những vấp nạn họ gặp phải trong cuộc sống, họ đó chính là những *con người thường phải đối mặt với khó khăn, hiểm nguy, thất bại, thiên tai, bệnh tật, rủi ro... hoặc phải đón nhận cái chết của những những người thân thuộc, yêu quý và cả cái chết của chính bản thân mình.*

1.3. Hoạt động từ thiện xã hội của Phật giáo – nguồn vốn xã hội (social capital).

Vốn xã hội là một khái niệm dùng để chỉ một loại tài sản phi vật chất của mỗi cá nhân, mỗi gia đình, cộng đồng hay một quốc gia được tạo dựng qua quá trình thực hiện giữa các chủ thể xã hội (cá nhân, gia đình, nhóm người, cộng đồng, nhà nước). Cohen và Prusak (2001) định nghĩa: *“Vốn xã hội bao gồm phần lớn sự hợp tác xây dựng giữa những con người với nhau. Sự tin tưởng, sự hiểu biết lẫn nhau, và sự chia sẻ những giá*

trị đạo đức, phong cách nói kết những thành viên trong các tập đoàn, các cộng đồng lại với nhau làm cho việc phối hợp hành động có khả năng thực hiện được”. Như vậy, vốn xã hội chính là con người. Trong khi con người lại chính là sản phẩm của một hoàn cảnh xã hội hiện hữu và phát triển trong một hoàn cảnh kinh tế, một bối cảnh lịch sử, một truyền thống văn hóa cụ thể nào đó. Chỉ số đo lường vốn xã hội được thể hiện ở khối lượng, chất lượng thông tin trao đổi, khả năng, mức độ hợp tác, sự hỗ trợ bên ngoài và độ bền vững của các mối quan hệ xã hội. Một người có thu nhập thấp nhưng họ cảm thấy yên tâm hơn trong cuộc sống khi họ thiết lập được xung quanh mình một mạng lưới xã hội gắn bó, thân thuộc gần gũi như anh em, họ hàng, bạn bè,...(5). Ở đây, vốn xã hội được biểu hiện rõ nhất với các hoạt động an sinh xã hội ngay trong bản thân từng cộng đồng, thông qua việc giúp đỡ những người nghèo khó, góp phần duy trì mạng lưới xã hội, gắn kết và góp phần lớn trong việc nâng cao chất lượng sống của họ.

Phật giáo, một tổ chức xã hội lớn và có uy tín ở Việt Nam, trước nay đã là nguồn vốn xã hội quan trọng, đồng hành cùng Nhà nước VN và các tổ chức khác trong các hoạt động từ thiện xã hội để hỗ trợ người dân, góp phần lớn cho việc xây dựng hệ thống an sinh xã hội của VN. Tinh thần Phật giáo và dân tộc Việt Nam đều mang nét nhân văn sâu sắc, cùng hướng đến những con người chẳng may gặp bất hạnh trong xã hội. Đồng thời, những hoạt động hành thiện, giúp người, cứu đời của Phật giáo Việt Nam mang một ý nghĩa quan trọng, góp phần cùng nhau nỗ lực thực hiện an sinh, phúc lợi xã hội vì sự phát triển cộng đồng, thể hiện mối quan hệ tốt đẹp giữa *đạo* với *đời*, phản ánh rõ nét chức năng xã hội của Phật giáo.

Phật giáo lại biết bám lấy làng xã bằng nhiều hoạt động cụ thể có tổ chức, kết hợp với tín ngưỡng bản địa, hội hè. Nhà sư và ngôi chùa có vai trò quan trọng trong đời sống dân gian cổ truyền, ở Bắc Bộ trước đây hầu như làng nào cũng có chùa. Ngoài thờ Phật, chùa còn thêm tín ngưỡng dân gian thờ thần tiên, thờ các vị tướng có công với nước. Ngôi chùa trở thành một trung tâm văn hoá làng. Có thể nói Phật giáo đã góp phần làm phong phú thêm nền văn hoá dân tộc. Hội chùa làng cũng như hội làng là tiêu biểu cho lối sống và cách ứng xử của người nông dân trong làng xã, là một dịp để con người được giải phóng tình cảm, hoà cái tôi của mình vào cái ta của làng xã, không bị giáo lý khuôn phép gò bó và toả chiết tâm hồn.

2. Hoạt động từ thiện xã hội của Giáo hội Phật giáo Việt Nam

2.1. Kết quả của hoạt động từ thiện xã hội của Giáo hội Phật giáo VN trong nhiệm kỳ VI (2007 - 2012)

Hoạt động từ thiện xã hội đã được Giáo hội quan tâm và thực hiện có hiệu quả, Giáo hội tích cực tham gia các cuộc vận động lớn do Trung ương Mặt trận Tổ quốc Việt Nam phát động, cống hiến cho xã hội hàng trăm nghìn tỷ đồng để chăm lo xây dựng đời sống cho những người có hoàn cảnh khó khăn, với tinh thần “ Lá lành đùm lá rách”, đây không chỉ là nghĩa cử cao đẹp và còn là giá trị văn hoá của Phật giáo đã hoà quyện với văn hoá truyền thống về tinh thần “tương thân, tương ái” của dân tộc Việt Nam có từ nghìn đời. Phật giáo luôn đồng hành với những thăng trầm của đất nước, những hoạt động từ thiện của Phật giáo Việt Nam nhằm xoa dịu những nỗi đau, những mảnh đời bất hạnh trong cuộc sống. Nhiều ngôi chùa trong cả nước thực sự là mái ấm của tình yêu thương cho hàng ngàn em nhỏ không nơi nương tựa. Với khả năng của Phật giáo Việt Nam hôm nay, chúng ta hoàn toàn có thể khẳng định Phật giáo sẽ có đóng góp cho xã hội nhiều hơn nữa để đạo đức, văn hoá Phật giáo lan toả sâu rộng trong đời sống của mỗi người dân Việt Nam. Với số tiền đóng góp hàng trăm tỷ đồng/ năm, Giáo hội có đủ khả năng vận động xây dựng các công trình thiết thực đáp ứng nhu cầu dân sinh như; chung cư cho người nghèo, bệnh viện miễn phí, nhà ở cho đồng bào ở vùng sâu, vùng xa, biên giới, hải đảo,... đây thực sự là “chiến lược” về từ thiện xã hội của Phật giáo Việt Nam.

Theo Ban Từ thiện - xã hội Trung ương GHPG Việt Nam, trong năm qua, cùng với các hoạt động Phật sự quan trọng, Giáo hội đã tổ chức nhiều chương trình phúc lợi xã hội nhằm chia sẻ những khó khăn với các đối tượng cần sự giúp đỡ. Đây chính là những hoạt động thể hiện điểm nhấn quan trọng cho sự hòa nhập của Phật giáo Việt Nam vào truyền thống văn hóa của dân tộc. Tính tới cuối tháng 12-2010, nhiều tỉnh đường, phòng khám từ thiện tại TP. Hồ Chí Minh và các tỉnh thành khu vực phía Nam đã được thành lập, giúp đỡ về nơi ăn chốn ở và các điều kiện học tập cho trên 2.500 em học sinh nghèo, 1.500 em mồ côi, khuyết tật, nuôi dưỡng hàng ngàn người già neo đơn... Các công trình xã hội cộng đồng như tư vấn, chăm sóc, cấp thuốc cho người nhiễm HIV/AIDS... với tổng trị giá trên 400 tỷ đồng. Ban từ thiện Trung ương GHPG Việt Nam đã ủng hộ số tiền 150 tỷ, thông qua UBTU MTTQ Việt Nam để chuyển tới đồng bào chịu thiệt hại sau đợt thiên tai, lũ lụt tại miền Trung và những số phận nghèo khó trên khắp đất nước.

Không chỉ tham gia trực tiếp vào các cuộc vận động “Vì Người nghèo”, trong các chương trình Phật sự lớn của Đạo pháp, nhiều tấm lòng thành tâm của hàng ngàn Phật tử cả nước cũng đã góp phần gián tiếp vào các hoạt động từ thiện xã hội của Phật giáo. Cụ thể, tháng 10/2010 nhân dịp tổ chức Hội thảo hướng dẫn Phật tử tại TP. Hải Phòng, Ban Hoằng pháp Trung ương đã tặng 100 phần quà, 20 chiếc xe đạp, trị giá trên 160 triệu

đồng cho học sinh nghèo vượt khó trong học tập tại Hải Phòng. Tại Lễ hội Hoa đăng 2010, Hội đồng Trị sự, Ban hướng dẫn Phật tử Trung ương GHPG Việt Nam đã tổ chức thả 10.000 ngọn nến với sự tham dự của hơn 10.000 đồng bào Phật tử để cầu nguyện Thế giới hòa bình, nhân dân an lạc, cầu siêu các anh hùng, liệt sĩ đã hi sinh trong các cuộc kháng chiến và đồng bào tử nạn trong trận lũ lụt miền Trung vừa qua. Đặc biệt, Phân ban Cư sĩ Phật tử Trung ương, Ban Bảo trợ và Ban Hướng dẫn Phật giáo các địa phương đã tổ chức phát tâm, cúng dường an cư kiết hạ, cứu trợ lũ lụt, tặng học bổng, cấp xe đạp, xây cầu đường giao thông cho đồng bào miền Trung với số tiền đóng góp trên 9,5 tỷ đồng.

Trong nhiệm kỳ VI (2007 - 2012), Giáo hội Phật giáo Việt Nam đã vận động, ủng hộ được 2879 tỷ 432 triệu đồng cho công tác từ thiện, cứu trợ, ủng hộ đồng bào nghèo, ủng hộ những vùng thiên tai, bão lũ. Thượng tọa (TT) Thích Quảng Tùng (Phó Chủ tịch HĐTS, Trưởng ban Từ thiện TƯ Giáo hội Phật giáo Việt Nam - GHPGVN) cho biết, dưới sự chỉ đạo của Trung ương Giáo hội, Ban Trị sự các Tỉnh, Thành hội Phật giáo và Tăng Ni, Phật tử cả nước đã nỗ lực vận động tài chính, phẩm vật, cứu trợ đồng bào bị thiên tai, lũ lụt tàn phá thuộc các tỉnh miền Bắc, miền Trung và đồng bằng sông Cửu Long, đồng bào nghèo, đồng bào vùng dân tộc, vùng sâu vùng xa... Tổng cộng công tác cứu trợ, vận động, ủng hộ từ thiện, nhân đạo trong nhiệm kỳ VI của GHPGVN là 2.879 tỷ 432 triệu 62 ngàn đồng. Theo cư sĩ Phạm Nhật Vũ (Phó Ban Quốc tế, Phó Ban Tài chính, Phó Ban Truyền thông và Văn hóa của GHPGVN) *“con số trên còn rất xa với thực tế Giáo hội đã làm, thực tế gấp 3 đến 4 lần số tiền trên, không phải do Giáo hội không thống kê được mà người dân họ làm từ thiện họ lại không muốn lộ tên của họ cho xã hội biết”* (trích phỏng vấn ngày 26/11/2012).

Cụ thể, trong nhiệm kỳ VI, GHPGVN đã hỗ trợ 22.028 ca mổ đục thủy tinh thể, 200 căn nhà tình nghĩa, 1.876 căn nhà tình thương, 422 căn nhà đại đoàn kết, 30 lớp học tình thương, 3 trường Mẫu giáo, ủng hộ và nuôi dưỡng trên 100 bà Mẹ Việt Nam anh hùng, xây 250 cây cầu bê tông, đổ 27.000m đường xi măng, 370 chiếc xuồng (thuyền), khoan 1.510 giếng nước sạch, tặng 1.326 xe lăn, 165 xe lắc, 100 xe trợ đi, 1000 xe đạp, 180 bộ máy vi tính cho học sinh; hàng trăm ngàn tấn gạo, trợ cấp học bổng cho học sinh, sinh viên nghèo hiếu học, nuôi cô nhi, trẻ khuyết tật, khiếm thị, cụ già neo đơn, trợ cấp lương giáo viên các lớp học tình thương; xây 2 lò hỏa táng từ thiện, trợ giúp hỏa táng trên 2.300 ca...Theo Thượng tọa Thích Quảng Tùng, trong các hoạt động từ thiện, cứu trợ

thiên tai là hoạt động nổi bật nhất của GHPGVN, ở đâu có thiên tai, lũ lụt, rét mướt, ở đó các nhà sư có mặt. Các nhà sư không ngại khó, ngại khổ, thực hiện công tác cứu trợ.

Bên cạnh đó, hoạt động nuôi trẻ em mồ côi, trẻ em bị tàn tật, bị chất độc màu da cam, các cụ già neo đơn... cũng đặc biệt được GHPGVN quan tâm và chú trọng. Hiện trên cả nước có trên 1.000 lớp học tình thương, 36 cơ sở nuôi dạy trẻ mẫu giáo bán trú, nuôi dạy trẻ mồ côi, khuyết tật... với trên 20.000 cháu; trên 20 cơ sở nhà dưỡng lão, nuôi dưỡng trên 1000 cụ già. Một số Ban Trị sự Tỉnh, Thành hội đã tổ chức nhiều trường, lớp dạy nghề miễn phí cho con em gia đình Phật tử, gia đình lao động nghèo, người khuyết tật. Hiện có khoảng 10 trường dạy nghề miễn phí gồm các nghề may, điện gia dụng, tin học, sửa xe máy, cắt tóc... (như trường dạy nghề tại các tỉnh Thừa Thiên Huế; Quảng Trị, Bà Rịa Vũng Tàu, Đồng Nai...) đã đào tạo và giới thiệu cho hàng ngàn học viên có được việc làm ổn định.

GHPGVN cũng tham gia tích cực hoạt động phòng chống HIV/AIDS, mở phòng tư vấn sức khỏe, tổ chức nhiều khóa tập huấn cho Tăng Ni, Phật tử tham gia những cuộc hội thảo, hội nghị, tham quan học tập phòng chống HIV/AIDS ở trong nước và nước ngoài. Một số Ban Trị sự Tỉnh, Thành hội Phật giáo đã thành lập văn phòng tư vấn, cơ sở chăm sóc người nhiễm HIV/AIDS như chùa Kỳ Quang, chùa Diệu Giác (Tp.HCM); chùa Pháp Vân, chùa Hiện Quang, chùa Thanh Am (Hà Nội); chùa Bảo Quang (Hải Phòng); chùa Quang Minh (Đà Nẵng)...

Hiện nay, trong toàn hệ thống Giáo hội có 165 Tuệ Tĩnh đường và hàng trăm phòng chẩn trị y học dân tộc (được đặt trong khuôn viên Nhà Chùa) đảm nhận châm cứu, bấm huyệt, vật lý trị liệu, khám và phát thuốc Nam, thuốc Bắc và có trên 10 phòng khám Tây y, Đông – Tây y kết hợp, tất cả các cơ sở trên đã khám và phát thuốc từ thiện cho hàng trăm ngàn lượt bệnh nhân với kinh phí lên đến hàng chục tỷ đồng.

Bằng nhiều mô hình và phương thức vận động khác nhau, các cấp giáo hội đã khơi gợi được sự sẻ chia tài lực, vật lực của các doanh nghiệp trong và ngoài nước, cũng như quần chúng nhân dân, kiều bào đang sinh sống trên toàn thế giới. Đặc biệt, sự chung tay góp sức từ tinh thần đến vật chất của các Tăng, Ni đồng bào Phật tử với các cấp chính quyền nhân dân đến các vùng bão, lũ... đã thật sự giúp đồng bào vượt lên nhiều khó khăn trở ngại xây dựng cuộc sống ấm no. Sự chung tay góp sức giữa nhà nước và quần chúng nhân dân Phật tử đã góp phần to lớn cải thiện đời sống của đồng bào vùng sâu, vùng xa, đồng bào nghèo,

Có thể thấy rõ qua những con số đầy ấn tượng mà các cấp giáo hội trong cả nước đã làm được nhiệm kỳ qua. Trong đó, chỉ riêng hoạt động cứu trợ với số tiền và hàng hóa giúp đỡ đồng bào vùng bão lũ thiên tai ở các tỉnh miền Trung, miền Bắc, ĐBSCL... tổng giá trị đã lên đến hơn 1.000 tỷ đồng. Tất cả những điều này đã nói lên ý nghĩa cao đẹp của đạo Phật và đạo lý dân tộc Việt Nam “Lá lành đùm lá rách”, “Một miếng khi đói bằng một gói khi no” thể hiện tính hiệu quả, thiết thực của các hoạt động từ thiện xã hội của Phật giáo VN đã góp phần trợ giúp cho những người yếm thế vượt qua những nan đề họ gặp phải trong cuộc sống.

2. Phật giáo Bình Dương - một điển hình về hoạt động từ thiện xã hội (2007-2012)

Để hiểu hơn và có một cái nhìn cụ thể về hoạt động từ thiện xã hội của Phật giáo Việt Nam, chúng tôi xin giới thiệu một điển hình tiêu biểu: Hoạt động từ thiện xã hội của Tỉnh hội Phật giáo Bình Dương. Trong những năm qua, Bình Dương là tỉnh có tốc độ phát triển kinh tế cao và thu hút đầu tư mạnh mẽ của cả nước cùng nhiều thành tựu về kinh tế-xã hội khác. Mặt khác, một số vấn đề xã hội phát sinh trên địa bàn tỉnh như: ô nhiễm môi trường, di dân từ các địa phương khác đến sinh sống, đời sống của người công nhân ở các khu công nghiệp, người nông dân bị ảnh hưởng từ quá trình đô thị hóa, phân hóa giàu nghèo, tệ nạn xã hội,... đang là những bước cản cho Bình Dương trên con đường phát triển của mình. Như vậy, những hoạt động từ thiện xã hội của Phật giáo Bình Dương đã gắn kết những vấn đề xã hội của địa phương nhằm góp phần ổn định an sinh xã hội.

Theo Báo cáo Đại hội đại biểu Tỉnh hội Phật giáo Bình Dương nhiệm kỳ VII (2007-2012) đã khẳng định: Tỉnh hội Phật giáo Bình Dương trong 5 năm qua đã “Nuôi dưỡng được 11 Bà mẹ Việt Nam Anh Hùng, bảo trợ và cấp học bổng cho gần 100 trẻ em nghèo hiếu học trong tỉnh. Hằng năm thăm và tặng hơn 4.000 phần quà gồm: Gạo, mì, đường, bột ngọt, muối, áo quần, chăn, màn, thuốc men,... và tiền mặt cho chương trình từ thiện trị giá mỗi phần từ 200.000 đ đến 500.000 đ. Tổng phần quà tặng trong 5 năm gần 2 tỷ đồng, tặng trên 50 chiếc xe lăn cho những người tàn tật. Xây dựng và bảo trợ được 2 lớp học tình thương chùa Thiên Hòa (Thuận An) cho 50 em, chùa Phật Học (thị xã Thủ Dầu Một) cho hơn 50 em,... Xây dựng nồi súp (cháo) tình thương cho những bệnh nhân nghèo ở Bệnh viện Đa khoa và Bệnh viện Y học dân tộc tỉnh mỗi tuần 2 ngày. Xây dựng được trên 30 căn nhà tình thương và hơn 20 căn nhà tình nghĩa.... Hằng năm, tỉnh hội đều tham gia tổ chức nhiều chuyến đi cứu trợ cho đồng bào miền Trung và miền Tây Nam bộ... Tổng cộng nhiệm kỳ qua, tổng kinh phí mà Phật giáo Bình Dương toàn tỉnh Bình

Dương đã góp phần vào chương trình từ thiện xã hội trên 14 tỷ đồng. Qua những việc làm thiết thực của tập thể và các cá nhân trong Tỉnh hội Phật giáo Bình Dương đã làm trong nhiệm kỳ vừa qua được Tỉnh ủy, Ủy ban và các ban ngành tỉnh Bình Dương đánh giá cao” (6).

Riêng trong năm 2009, kết quả hoạt động từ thiện-xã hội của Phật giáo Bình Dương được thể hiện bằng nhiều việc làm có ý nghĩa như thực hiện chương trình Tết cho người nghèo, tặng quà cho người nghèo ở địa phương nhân ngày Phật đản, tài trợ mổ tim, xây dựng nhà tình thương cho người nghèo ở huyện Phú Giáo, tặng 171 xe đạp cho học sinh nghèo đến trường, tổ chức cứu trợ đồng bào nghèo vùng lũ, ... Tổng số tiền mà Phật giáo Bình Dương phục vụ cho hoạt động từ thiện xã hội trong năm 2009 lên đến 11.281.130.000 đồng (7).

Thượng tọa Thích Huệ Thông cho biết năm 2010 Phật giáo Bình Dương đã thực hiện nhiều hoạt động từ thiện xã hội tại Bình Dương, cụ thể: làm 100 căn nhà tình thương (khoảng 2 tỷ đồng), 1.000 chiếc xe đạp, khoảng hàng chục ca mổ tim và nhiều chương trình khác, tổng kinh phí trên 5 tỷ đồng....”(8). Cũng trong năm 2010, thay mặt cho Tỉnh Hội Phật giáo Bình Dương, Hòa thượng Thích Minh Thiện đã ủng hộ 2 tỷ đồng cho Ủy ban Mặt trận Tổ quốc Việt Nam tỉnh Bình Dương cho các hoạt động nhân tháng cao điểm: “Vì người nghèo” và chương trình “Nối vòng tay lớn” vào ngày 31/12/2010. Theo đó Tỉnh hội Phật giáo Bình Dương trao cho Ủy ban Mặt trận Tổ quốc Việt Nam tỉnh Bình Dương 20 triệu đồng, số còn lại Tỉnh hội Phật Giáo sẽ tự tổ chức các hoạt động đến với người nghèo như xây nhà, tặng quà, tài trợ chi phí mổ tim ... (9).

Sự có mặt ngày càng nhiều gương mặt của các vị tăng ni trong các tổ chức hoạt động chính trị - xã hội của Nhà nước ở các cấp đã thể hiện rõ mối quan hệ giữa đạo và đời của Phật giáo Bình Dương. Cố Ni trưởng Thích Nữ Diệu Nghĩa và Thượng tọa Thích Huệ Thông là Ủy viên Mặt trận Tổ quốc tỉnh Bình Dương. Riêng Cố Ni trưởng Thích Nữ Diệu Nghĩa còn là ủy viên Ban Chấp hành Liên hiệp Hội Phụ nữ tỉnh. Tham gia Ban chấp hành Hội Chữ Thập đỏ tỉnh, Hội Bảo vệ Người tàn tật và Trẻ em mồ côi có Hòa Thượng Thích Minh Thiện và Ni trưởng Diệu Nghĩa. Trong Ủy ban Bảo vệ Trẻ em, Hội Vì người bị nhiễm chất độc màu da cam và Ban Vận động hiến máu nhân đạo của tỉnh Bình Dương có Hòa thượng Minh Thiện là thành viên Ban chấp hành,.... Đặc biệt, cá nhân Hòa thượng Thích Minh Thiện còn là Chủ nhiệm câu lạc bộ những người tình nguyện của Hội Chữ Thập đỏ tỉnh Bình Dương. Việc có mặt một số vị tăng, ni lãnh đạo Tỉnh hội Phật giáo Bình Dương trong các tổ chức này đã thể hiện được sự gắn bó ngày càng chặt chẽ

giữa Phật giáo và chính quyền, cùng hướng đến việc hỗ trợ cho những đối tượng xã hội bị tổn thương.

Đặc biệt, hoạt động từ thiện xã hội của Phật giáo Bình Dương bước đầu thể hiện tính chuyên nghiệp qua việc Trung tâm Nuôi dạy trẻ mồ côi và người già neo đơn Bồ Đề ra đời vào năm 2007. Trung tâm này hiện tọa lạc trong khuôn viên chùa Bồ Đề Đạo Tràng, xã Bình Chuẩn, huyện Thuận An, tỉnh Bình Dương và do Ni Sư Thích Nữ Từ Thảo làm giám đốc. Hiện tại, trung tâm này nuôi dưỡng 33 cháu, trong đó có 18 nam và 15 nữ. Đây là một bước chuyển quan trọng trong lĩnh vực từ thiện xã hội của Phật giáo tỉnh Bình Dương, thể hiện ở chỗ là việc ngày càng đi vào chiều sâu, đòi hỏi kiến thức và kỹ năng chuyên môn, tập trung đi vào một trong những đối tượng xã hội rất cần được sự quan tâm sâu sắc của xã hội hiện nay là trẻ mồ côi, trẻ bị bỏ rơi. (10). Cho đến nay, việc nuôi dưỡng các trẻ mồ côi này chủ yếu là do các sư cô trong chùa đảm nhận và một số Phật tử hỗ trợ. Phần lớn các trẻ em này có quê quán tại Bình Dương, có trẻ bị bỏ rơi và có trẻ bị mất cả cha mẹ nên được gửi vào đây. Về nguồn kinh phí hoạt động, theo Ni sư Từ Thảo: “Nguồn kinh phí ở đây là tự thu tự chi. Còn cơ quan chủ quản là Sở Lao động chỉ hỗ trợ mình về mặt giấy tờ....Về mặt ăn ở của các em ở chùa là các cô tự xoay sở, tự lo hết. Mấy cô tự sản xuất ở đây như sản xuất đèn cây để bán, nước rửa chén, bán nhang, làm gia công bao bì giấy. Bên cạnh đó còn có các Phật tử ở chùa người ta hảo tâm ủng hộ tùy lòng hảo tâm. Cộng lại cũng đủ lo cho các em”. Các trẻ đến tuổi được cho đi học cấp mẫu giáo và tiểu học tại các trường công lập tại địa phương, trẻ nhỏ nhất là học lớp mầm chồi-cấp mẫu giáo và lớn nhất học đến lớp năm. Học phí, sinh hoạt phí và tiền khám chữa bệnh được chu cấp đầy đủ. Việc đưa đón các em cũng do các cô trong chùa phụ trách. Sở dĩ nói chuyên nghiệp vì trung tâm này có tư cách pháp nhân do Sở Lao động-Thương binh xã hội tỉnh Bình Dương cấp phép, các trẻ được nuôi dưỡng một cách chu đáo, bài bản, được chăm lo tốt về phương diện vật chất lẫn tinh thần để sau này có cơ hội hội nhập tốt với xã hội, nguồn tài chính được duy trì đều đặn,... Để có điều kiện chăm sóc, nuôi dưỡng các em được tốt hơn, khu nhà dành riêng cho các em được xây dựng vào tháng 10/2008. Khu nhà nằm trong khuôn viên của chùa, diện tích là 1.164 m², (2 tầng) với tổng kinh phí xây dựng hơn 7 tỷ đồng.

Như vậy, qua một số thành tích trong hoạt động từ thiện xã hội, Phật giáo Bình Dương đã khẳng định thế mạnh của mình đó là việc kết nối nhiều nguồn lực khác nhau trong xã hội để cùng chung vai góp sức hỗ trợ cho những mảnh đời bất hạnh. Đồng thời, hoạt động này không ngừng lớn mạnh và phát triển, ngày càng phong phú và đa dạng về

hình thức thể hiện, linh hoạt, chủ động và sáng tạo, có sự ủng hộ lớn từ chính quyền địa phương, sự đóng góp của đông đảo tín đồ Phật tử trong và ngoài tỉnh hưởng ứng, lòng nhiệt tình của các vị tăng ni. Ngày càng nhiều các đối tượng xã hội cần hỗ trợ được các chương trình từ thiện xã hội của Tỉnh hội hỗ trợ như: Người già neo đơn, người tàn tật, người mắc bệnh hiểm nghèo, học sinh nghèo, trẻ mồ côi, người nghèo lang thang cơ nhỡ.

Trong những năm qua, Phật giáo Bình Dương đã thành công trong vấn đề liên kết nguồn lực để nâng cao hiệu quả của hoạt động từ thiện xã hội. Ở Bình Dương, các cá nhân và tổ chức thường xuyên hỗ trợ hoạt động từ thiện của Tỉnh hội Phật giáo thì rất phong phú, đa dạng. Ngoài các doanh nghiệp lớn như: Công ty Sơn mài Thành Lễ, Công ty Gốm sứ Minh Long,...thường xuyên đóng góp, còn có các nhóm Phật tử chuyên làm từ thiện, luôn theo sát những đợt ủy lạo của các vị tăng, ni như: Nhóm Hoa Tình thương của Phật tử Thanh Trí, Nhóm nồi súp tình thương của Phật tử An Khiêm,... Đặc biệt hơn nữa, trong năm 2008, Công ty Trách nhiệm Hữu hạn Thương mại Huệ Minh được thành lập, chuyên kinh doanh cung cấp gạo, lương thực, thực phẩm chay,... Lợi nhuận của công ty sẽ dùng làm Quỹ Từ thiện chùa Hội Khánh. Công ty này còn tài trợ chính cho chương trình “Ấm no tình thương”, mỗi tháng khoảng nửa tấn gạo để cung cấp cho từng hộ dân nghèo trên địa bàn tỉnh Bình Dương.

2.3. Phật giáo TP. HCM – Một điển hình gắn kết hoạt động từ thiện xã hội của Phật giáo với công tác xã hội ở Việt Nam hiện nay

Gắn kết hoạt động từ thiện xã hội của Phật giáo với những vấn đề xã hội ở Việt Nam hiện nay là điều không đơn giản, đòi hỏi phải có tổ chức hệ thống, bài bản và chuyên nghiệp. Là đạo của từ bi, của lòng nhân ái, với truyền thống đồng hành cùng dân tộc, Phật giáo Việt Nam chắc chắn cùng nhà nước và xã hội nỗ lực để giải quyết những vấn đề xã hội đang đặt ra. Giúp xã hội ngày một ấm no, hạnh phúc và càng bớt đi những cuộc đời bất hạnh và khốn khó chính là thực hiện tinh thần cứu khổ cứu nạn của đức Phật vào cuộc sống hôm nay.

Để hoạt động từ thiện xã hội của Phật giáo Việt Nam nâng cao hiệu quả và đi vào chiều sâu mang tính nghề nghiệp nhằm gắn kết giải quyết các vấn đề xã hội đang đặt ra thì nhất thiết phải nâng hoạt động này thành công tác xã hội (Social works). Khác với hoạt động từ thiện xã hội với ý nghĩa hỗ trợ vật chất mang tính nhất thời, công tác xã hội thúc đẩy sự thay đổi trong xã hội, thúc đẩy việc giải quyết các vấn đề trong quan hệ giữa con người, trao quyền và giải phóng con người đem lại sự bình yên cho xã hội.

Trong những năm qua có một số hoạt động công tác xã hội của Phật giáo như việc thành lập các trường nuôi dạy trẻ mồ côi, cơ sở nuôi người già, người khuyết tật, đơn vị tham vấn HIV ở nhiều địa phương trong cả nước. Gần đây, hoạt động từ thiện xã hội của Phật giáo Thành phố Hồ Chí Minh cũng đã có bước chuyển trong việc vận dụng các kiến thức từ ngành Công tác xã hội, thông qua việc việc lập khá nhiều trường nuôi dạy trẻ mồ côi như: Chùa Long Hoa (quận 7), chùa Diệu Giác (quận 2), chùa Kỳ Quang 2 (quận Gò Vấp), chùa Huỳnh Kim (quận Gò Vấp), chùa Pháp Võ (huyện Nhà Bè). Hai cơ sở chăm sóc người nhiễm HIV/AIDS đã được thành lập tại chùa Kỳ Quang 2 và chùa Diệu Giác với sự giúp đỡ của cơ quan UNICEF tại Việt Nam và Mặt trận Tổ quốc Việt Nam. Những hoạt động này góp phần làm tăng cường sức khỏe cho cộng đồng, giảm thiểu sự lo âu, phiền muộn từ bệnh tật, tạo điều kiện cho xã hội phát triển, ổn định (11).

Tuy nhiên, những hình thức hoạt động này trong cả nước còn khá ít và thường tập trung ở các đô thị lớn. Muốn nâng cao và mở rộng hoạt động công tác xã hội thì phải có nguồn nhân lực được đào tạo công tác xã hội.

Trường hợp nhà sư Thích Nhuận Tâm-trụ trì chùa Lá ở 12/2E, đường Quang Trung, phường 14, quận Gò Vấp, TP HCM là một điển hình tiêu biểu. Báo Lao động số 32 (từ ngày 20-22/8/2010). Năm 1995, khi mua đất xây chùa, khu vực này toàn là dân nghiện ma túy rất nặng, một băng xã hội đen hoạt động có tổ chức gần 100 tên. Thông qua việc trò chuyện cởi mở, sống chân tình hết mình, hiểu được nỗi khổ riêng và hết lòng giúp đỡ, Thầy đã giúp cho không ít tay anh chị đã từ bỏ cuộc sống giang hồ, làm lại cuộc đời. Đặc biệt, đại ca chỉ huy của băng này, sau một lần tiếp xúc với Thầy, đã tự nguyện xuống tóc đi tu tại chùa với pháp danh là Đức Hậu ngày ngày bưng cơm, rót nước, giặt giữ quần áo cho mọi người, dọn dẹp và trông coi chùa chăm chỉ.

Trong thời gian qua, nhà sư Nhuận Tâm và Đức Hậu đã chữa trị thành công theo phương pháp riêng cho một số người nghiện ma túy và phát nguyện xây một trung tâm cai nghiện ma túy tại cộng đồng để giúp những thanh niên lầm lỡ làm lại cuộc đời. Ngôi chùa còn thu hút nhiều văn nghệ sĩ đến làm từ thiện, xuất bản những tập thơ và cùng tham gia các hoạt động văn hóa gây quỹ. Thầy còn mở 5 lớp học dạy tiếng Anh, tiếng Nhật, tiếng Hoa miễn phí cho 250 thanh thiếu niên nghèo để họ có cơ hội vào đời, có việc làm lương thiện. Nhiều sinh viên nghèo cũng nhận được học bổng từ sự vận động, quyên góp nơi các nhà tài trợ, các công ty của Thầy. Tổng kinh phí cho hoạt động từ thiện của Phật giáo Tp. Hồ Chí Minh trong nhiệm kỳ VI đã đạt trên 750 tỷ đồng.

3. Chương trình hoạt động từ thiện xã hội của Giáo hội Phật giáo VN từ năm 2012 đến năm 2017.

Trong phiên khai mạc sáng ngày 23-11-2012, HT.Thích Gia Quang đã trình bày chương trình hoạt động của GHPGVN nhiệm kỳ VII (2012-2017). Với chủ đề “Kế thừa – Ổn định – Phát triển”, về hoạt động từ thiện xã hội của Giáo hội sẽ tập trung vào các nội dung sau:

- Tăng cường hoạt động từ thiện xã hội, thăm viếng, ủy lạo, giúp đỡ đồng bào bị thiên tai, nạn nhân bị nhiễm chất độc màu da cam, người già neo đơn.

- Mở rộng hệ thống Tuệ Tĩnh đường, trung tâm phát thuốc đông tây y miễn phí, trường nuôi dạy trẻ em mồ côi, lang thang, cơ nhỡ, khuyết tật, nhà dưỡng lão.

- Vận động xây dựng nhà tình thương, tình nghĩa, nhà đại đoàn kết và chương trình phúc lợi xã hội của địa phương; nhân rộng mô hình bếp ăn từ thiện, điểm phát tặng phẩm cho đồng bào nghèo có hoàn cảnh khó khăn. Đặc biệt, chú trọng đến việc thành lập phòng khám Đa khoa, Y viện, bệnh viện Phật giáo.

- Quan tâm đến công tác tổ chức cơ sở từ thiện tư vấn, tiếp nhận, chăm sóc người bị nhiễm HIV/AIDS, thành lập trung tâm cai nghiện ma túy hoặc tham gia giáo dục và cải hướng đối với những nạn nhân HIV/AIDS. Thực hiện có hiệu quả chương trình “sáng kiến lãnh đạo Phật giáo” tham gia phòng chống HIV/AIDS do Ủy ban Trung ương Mặt trận Tổ quốc Việt Nam phát động, chủ trương và cam kết thực hiện.

Đến nay, tổ chức của Giáo hội Phật giáo Việt Nam đã có mặt tại 58/63 tỉnh, thành phố trên cả nước. Từ con số 2.000 ngôi chùa năm 1981, đến nay cả nước có 14.778 cơ sở tự viện, tịnh xá, tịnh thất, niệm Phật đường; gần 46.500 tăng ni; 4 Học viện Phật giáo ở Hà Nội, Huế, TP HCM và Cần Thơ, 8 lớp cao đẳng Phật học, 30 trường trung cấp Phật học...

4. Kết luận

Qua việc tìm hiểu vấn đề hoạt động từ thiện xã hội của Phật giáo VN chúng ta phần nào hiểu thêm được tư tưởng của Phật giáo. Phật giáo là để độ sinh chứ không phải độ tử, giúp cho chúng ta thức tỉnh, bỏ ác làm lành, vượt qua mọi khổ đau phiền muộn ngay ở trong hiện tại để có một cuộc sống hạnh phúc, an lạc cho dù còn nhiều thiếu thốn về vật chất hay bất cứ một yếu tố khách quan nào đưa lại qua đó cho chúng ta thấy rõ vấn đề có ý nghĩa quan trọng trong việc xây dựng hình thành tình yêu thương và trách nhiệm xã hội của mỗi con người đối với những người yếu thế.

Dù còn những hạn chế song chúng ta không thể phủ nhận những giá trị đạo đức – xã hội to lớn mà Phật giáo đã mang lại. Nó giúp con người sống thân ái, yêu thương nhau, xã hội yên bình. Như vậy trong cả quá khứ, hiện tại và tương lai, Phật giáo luôn luôn tồn tại và gắn liền với cuộc sống của con người Việt Nam. Công tác từ thiện xã hội là một trong những công tác Phật sự trọng yếu của Giáo hội. Công tác từ thiện được Giáo hội chỉ đạo các thành viên thực hiện thường xuyên, liên tục, kịp thời và được xem như một nội dung tu tập thực hành giáo lý từ bi của Đạo Phật. Công tác từ thiện phong phú, đã thành lập các trung tâm nuôi dưỡng trẻ mồ côi, người già cô đơn, người tàn tật; các trung tâm khám chữa bệnh, Tuệ Tĩnh đường đông y và bệnh viện tây y. Giáo hội luôn có mặt đúng lúc và kịp thời cứu trợ đồng bào bị thiên tai, lũ lụt và tham gia tích cực ủng hộ phong trào xóa đói giảm nghèo, chăm sóc các đối tượng người có công với đất nước. Chúng ta tin tưởng vào các hoạt động từ thiện xã hội cũng như những giá trị nhân bản Phật giáo sẽ góp phần bảo vệ và xây dựng xã hội ngày càng ổn định, phát triển.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Nguyễn Hồi Loan (2011), *Tiếp cận Phật giáo với Công tác xã hội ở VN*. Hội thảo Quốc tế: 20 năm Khoa Xã hội học – Thành tựu và thách thức, NXB ĐH Quốc Gia HN.
2. Nguyễn Hồi Loan (2012), *Cơ sở Tâm lý học để tạo nên sự tương đồng của các hoạt động xã hội ở Phật giáo với Công tác xã hội*. Hội thảo Quốc tế: Chia sẻ kinh nghiệm quốc tế về Công tác xã hội và An sinh xã hội, NXB ĐH Quốc Gia HN.
3. Nguyễn Đức Lữ (chủ biên), *Lý luận về tôn giáo và chính sách tôn giáo ở Việt Nam*, Hà Nội, Nxb.Tôn giáo, 2007, trang 129.
4. Trần Hồng Liên, *Tìm hiểu chức năng xã hội của Phật giáo Việt Nam*, Tp.HCM, Nxb. Tp.HCM, 2010, trang 14..
5. Nguyễn Hải Hữu: *Cuộc chiến chống nghèo đói thực trạng và giải pháp*. Trong: Nhiều tác giả, *Đô thị hóa và vấn đề giảm nghèo ở Thành phố Hồ Chí Minh lý luận và thực tiễn*, Hà Nội, Nxb.Khoa học Xã hội, trang 90.
6. Tỉnh hội Phật giáo Bình Dương, *Báo cáo Đại hội đại biểu Tỉnh hội Phật giáo Bình Dương nhiệm kỳ VII(2007-2012)*, ngày 30/3/2007, trang 20-21.
7. Tỉnh Hội Phật giáo Bình Dương, *Báo cáo Tổng kết công tác Phật sự năm 2009 và Phương hướng hoạt động năm 2010*, ngày 25/1/2010, trang 11-12.
8. Tư liệu phỏng vấn sâu Thượng tọa Thích Huệ Thông, Phó Ban Trị sự Tỉnh hội Phật Giáo tỉnh Bình Dương, tháng 9/2010, người thực hiện: Dương Hoàng Lộc.
9. N.Trinh, Năm 2010: 2 tỷ đồng ủng hộ người nghèo. Trích trong: *Tỉnh hội Phật giáo Bình Dương, Bản tin Hương sen số 11*, ngày 15/1/2010, trang 3.
10. Xuân Danh, *Mái ấm tình thương chùa Bồ Đề*, Báo Người Lao Động, thứ hai, ngày 22/3/2010, trang 7.
11. Nguyễn Hải Hữu (chủ biên), *Khung kỹ thuật phát triển nghề công tác xã hội*, Hà Nội, Nxb.Thống kê, 2009, trang 7.

4 NHỮNG GIÁ TRỊ CỦA NGÀNH CÔNG TÁC XÃ HỘI THỂ HIỆN TRONG CÁC HOẠT ĐỘNG NHÂN ĐẠO CỦA CÁC CƠ SỞ PHẬT GIÁO – MỘT GÓC NHÌN KHÁI QUÁT TỪ VIỆT NAM VÀ NHẬT BẢN

PGS.TS. Nguyễn Thị Kim Hoa,

CN. Nguyễn Thu Trang

Trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn – ĐHQGHN

I. Mở đầu

Công tác xã hội đã hình thành và phát triển trên thế giới từ nhiều thập kỷ qua. Trải qua nhiều biến đổi, những giá trị của nó vẫn được giữ vững và được hoàn thiện dần theo hướng tiến bộ. Trong đó, con người luôn được đặt vào trung tâm. Giá trị cá nhân và giá trị xã hội là nền tảng chính của ngành nghề.

Tại Việt Nam, dù Công tác xã hội chuyên nghiệp mới chỉ chính thức khởi đầu trong thời gian gần đây nhưng thực chất Công tác xã hội đã bắt đầu trong xã hội Việt Nam truyền thống từ lâu đời. Dù trong thời kỳ phong kiến hay trong thời kỳ hiện đại, những giá trị cơ bản của Công tác xã hội như nhân đạo, công bằng, bác ái, coi trọng các giá trị của con người và xã hội vẫn luôn được đề cao, coi là định hướng cho mọi hoạt động của ngành nghề.

Một đặc thù có thể nhận thấy ở Việt Nam, rằng các tổ chức tôn giáo đang tham gia ngày càng tích cực hơn trong các hoạt động nhân đạo, hỗ trợ con người. Và mặc dù hiện nay đang tồn tại rất nhiều tranh luận khoa học về việc các hoạt động nhân đạo này chỉ là những hoạt động từ thiện hay đã phát triển và chuyên nghiệp hóa như những hoạt động Công tác xã hội thực sự, nhưng cần thừa nhận rằng các giá trị của ngành nghề Công tác xã hội đang thể hiện ngày một rõ nét trong các hoạt động này.

Trong khuôn khổ một nghiên cứu khoa học hợp tác quốc tế giữa trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn, Đại học Quốc Gia Hà Nội và trường đại học Shukutoku Nhật Bản với chủ đề “*Vai trò của Phật giáo trong các hoạt động Công tác xã hội*” diễn ra trong 3 năm (2012-2014), chúng tôi với tư cách thành viên nhóm nghiên cứu muốn đưa ra những kết quả ban đầu về những giá trị Công tác xã hội thể hiện trong các hoạt động

nhân đạo của các cơ sở Phật giáo mà cụ thể là trong các hoạt động mang tính từ thiện và Công tác xã hội của 4 ngôi chùa tại miền Bắc Việt Nam (Chùa Bồ Đề, chùa Hòe Nhai, chùa Pháp Vân, chùa Phật Tích) để thấy rõ hơn mối quan hệ giữa Phật giáo và Công tác xã hội trong bối cảnh xã hội hiện đại ngày nay nhằm góp phần đóng góp cho những nhận thức về Công tác xã hội Việt Nam.

II. Nội dung chính

1. Khái quát về giá trị Công tác xã hội

Để hiểu rõ về những giá trị cơ bản của Công tác xã hội, trước hết chúng ta cần thống nhất về định nghĩa Công tác xã hội chuyên nghiệp, vốn được thừa nhận rộng rãi trong bối cảnh xã hội ngày nay.

Vào tháng 7 năm 2000, tại Hội nghị Quốc tế Montreal, Canada, Liên đoàn Chuyên nghiệp Xã hội Quốc tế (IFSW) đã thông qua một định nghĩa mới cho Công tác xã hội chuyên nghiệp: Công tác xã hội chuyên nghiệp thúc đẩy sự thay đổi xã hội, việc giải quyết các vấn đề trong các mối quan hệ con người và sự tăng quyền lực và giải phóng người dân nhằm giúp cho cuộc sống của họ ngày càng thoải mái, dễ chịu. Vận dụng các lý thuyết về hành vi con người và hệ thống xã hội, Công tác xã hội can thiệp ở các điểm tương tác giữa con người và môi trường của họ. Nhân quyền và công bằng xã hội là các nguyên tắc căn bản của nghề.

Ngành Công tác xã hội xuất phát các lý tưởng nhân văn và dân chủ. Các giá trị của nó dựa trên cơ sở tôn trọng sự bình đẳng, phẩm giá, và sự xứng đáng của mọi dân tộc. Với ý nghĩa đó, Công tác xã hội hướng tới việc đáp ứng nhu cầu và phát triển tiềm năng của con người. Hai yếu tố trọng tâm của ngành là nhân quyền và công bằng xã hội:

- *Nhân quyền*: Liên Hợp Quốc đã công nhận rằng nhân phẩm vốn có, công bằng và các quyền không thể thay đổi của tất cả các thành viên trong xã hội loài người là nền tảng của tự do, công bằng và hòa bình trên thế giới.

- *Những giá trị của con người*: Công tác xã hội tôn trọng những giá trị của con người. Sự tôn trọng này thể hiện ở hai góc độ: tôn trọng giá trị cá nhân và tôn trọng giá trị xã hội.

- ✓ *Về giá trị cá nhân*, công tác xã hội coi trọng giá trị của mỗi con người, luôn coi trọng quyền sống, quyền phát triển và sự bình đẳng giữa người với người. Công tác xã hội cũng đã khơi dậy lòng tin của con người, giúp đỡ con người bị tổn hại phục hồi lại quyền lợi và những giá trị vốn thuộc về họ. Đây đồng thời cũng là nền tảng cho công tác tăng cường năng lực khi làm việc với mỗi đối tượng yếu thế. Mỗi thân chủ dù ở trong hoàn cảnh yếu thế nào vẫn được coi là những con người, họ có quyền được nhận sự giúp đỡ, hồi phục và hòa nhập vào cộng đồng xã hội.
- ✓ *Về giá trị xã hội*, chúng ta cần hiểu cách thức mà xã hội hiện đại vận hành. Đó là “xã hội có trách nhiệm và nghĩa vụ chia sẻ những nỗi đau của con người và cải thiện chất lượng sống của cá nhân và xã hội.” Công tác xã hội tôn trọng giá trị xã hội cũng tức là tuân theo cách thức vận hành của nó, là hỗ trợ thực hiện trách nhiệm và nghĩa vụ của xã hội đối với những cá nhân yếu thế.

Trong hệ thống khoa học của mình, Công tác xã hội chuyên nghiệp theo đuổi 6 giá trị cơ bản:

- (1) Cá nhân là mối quan tâm hàng đầu của xã hội.
- (2) Giữa cá nhân và xã hội có một sự phụ thuộc hỗ tương.
- (3) Mỗi bên đều có trách nhiệm đối với nhau.
- (4) Con người có những nhu cầu giống nhau nhưng mỗi con người là một cái gì độc đáo, không giống người khác.
- (5) Mỗi con người cần được phát huy hết tiềm năng của mình và cần được thể hiện trách nhiệm của mình đối với xã hội thông qua sự tích cực tham gia vào xã hội.
- (6) Xã hội có trách nhiệm tạo điều kiện để khắc phục những trở ngại đối với sự phát huy (hay tự thể hiện) của cá nhân. Những trở ngại ấy chính là sự mất cân bằng trong quan hệ giữa cá nhân và xã hội.

Sáu nguyên tắc trên chủ trương sự hài hòa giữa cá nhân và xã hội, một chủ trương mà mọi xã hội nhân bản đều nhắm tới. Hơn nữa, sáu nguyên tắc này đều phù hợp với nội dung cơ bản của phép biện chứng duy vật của Mác-Anghen sáng lập³⁹

³⁹ ThS. Nguyễn Ngọc Lâm (2009), *Nền tảng triết lý của ngành Công tác xã hội chuyên nghiệp*.

Những giá trị và nguyên tắc cơ bản nêu trên là những yếu tố nền tảng xác định nghề Công tác xã hội được thống nhất chung trên toàn thế giới trong bối cảnh hiện đại. Đây là cơ sở để chúng ta xem xét mối quan hệ giữa Công tác xã hội và Phật giáo trong bối cảnh xã hội hiện đại.

2. Sự vận dụng những giá trị Công tác xã hội trong các hoạt động nhân đạo trong lịch sử

Khi bàn về giá trị Công tác xã hội tại Việt Nam trong xã hội truyền thống, một câu hỏi đặt ra liệu những triết lý này đã tồn tại trong thời kỳ này hay chưa? Công tác xã hội, xét theo góc độ nguồn gốc lịch sử xa của nó, đó chính là một sự hoàn thiện hoá của các hoạt động từ thiện, bác ái. Để giải quyết các vấn đề xã hội, hỗ trợ mọi người dân trong cộng đồng, các triều đại Việt Nam đều có những điều luật, chính sách quy định rõ ràng.

Hầu hết các làng xã đều dành riêng ruộng đất và thóc gạo để làm những công việc từ thiện. Chẳng hạn như “quả phụ điền” là ruộng lấy hoa lợi để cấp cho đàn bà góa, “trợ sưu điền” là lấy hoa lợi cấp cho những kẻ khốn khổ không có gì để nộp sưu, “cô nhi điền” là lấy hoa lợi cấp cho trẻ mồ côi, “khẩu phần điền” là loại ruộng được chia đều cho dân trong làng trồng cấy nhưng sau này lấy hoa lợi đóng góp, giúp đỡ cho những gia đình hoạn nạn, những tuần phu bị chết, bị thương trong công việc hoặc cho những người bần cùng, làm ăn thất bát được vay không lấy lãi.⁴⁰

Trong các phường, các ngõ ở kinh thành và các làng mạc mà có người ốm đau không kẻ chăm nuôi, phải nằm ở đường, cầu, điểm, chùa, quán thì cho các quan phường xã đến nơi ấy làm lễ cầu cho họ, lại cấp cho cơm cháo, thuốc men để cứu sống, không được ngồi nhìn, mặc họ rên rỉ đau khổ. Không may họ chết thì phải trình lên quan trên để tùy tiện chôn cất, không được để phơi lộ hài cốt. Làm trái, các quan phường xã đều bị xử biếm bãi. Nếu người ốm đau đến ở chùa quán không trình lên quan biết và không tùy tiện nuôi giúp thì cũng bị xử phạt.⁴¹

Như vậy, từ rất sớm, các cơ sở tôn giáo, mà cụ thể là Phật giáo đã tham gia vào các hoạt động từ thiện, nhân đạo, cứu trợ con người. Những hoạt động này đã vận dụng

⁴⁰ GS.TS. Đặng Cảnh Khanh, (2010), Bước đầu tìm hiểu những hoạt động Công tác xã hội trong xã hội Việt Nam truyền thống, Kỷ yếu Hội thảo khoa học “Đổi mới Công tác xã hội trong điều kiện kinh tế thị trường và hội nhập quốc tế - Những vấn đề lý luận và thực tiễn”

⁴¹ Phan Huy Chú (1992), Lịch triều Hiến chương loại chí, Tập II, NXB Khoa học xã hội, tr325

những yếu tố giá trị mang tính nền tảng nhất của Công tác xã hội. Đó là tính nhân đạo, coi trọng nhân quyền, tôn trọng giá trị của con người và đặc biệt đề cao các giá trị xã hội. Nhưng điểm khác biệt nổi bật trong thời kỳ này chính là ưu thế vượt trội của giá trị xã hội đặt lên trên giá trị cá nhân, giá trị cá nhân được hòa nhập trong giá trị xã hội.

Một điểm đáng lưu ý xã hội truyền thống Việt Nam tiêu biểu cho tính cố kết cộng đồng. Trong xã hội này, sự tôn trọng và duy dưỡng tính cộng đồng là một đặc trưng không thể thiếu. Chính lối sống cộng đồng này đã kiến tạo nên một xã hội Việt Nam truyền thống cùng với những biến đổi trong lịch sử đất nước trải qua nhiều triều đại, nhiều cuộc chiến giữ nước chống ngoại xâm. Trong thời kỳ này, hệ giá trị truyền thống cao nhất chính là đoàn kết, tương thân tương ái, tôn trọng các giá trị cộng đồng. Điều này gần như đã trở thành tín ngưỡng với mọi người dân Việt Nam:

Do chỗ sống đồng thời trong nhiều mối quan hệ xã hội, nhiều tổ chức, thiết chế người Việt Nam ngay từ nhỏ đã được giác ngộ một nguyên tắc sống rõ rệt, đó là sống không phải vì mình. Niềm vui được đóng góp sức lực cho tập thể cộng đồng, cho những người xung quanh, đôi khi là những người chưa quen biết trở thành một giáo lý đạo đức. Đạo đức cao nhất trong nấc thang giá trị của người Việt là làm tròn bốn phận của mình trước cộng đồng, hy sinh sức lực, tiền của và thậm chí cả tính mạng vì cuộc sống của cộng đồng... Mỗi thành viên trong xã hội đều phải có trách nhiệm chung với cộng đồng và làng xóm và trách nhiệm với người khác⁴².

Yếu tố này ảnh hưởng rất lớn tới sự hình thành và phát triển mạnh mẽ các hoạt động nhân đạo trong các cơ sở Phật giáo, bởi tinh thần cộng đồng ảnh hưởng sâu sắc tới nhận thức của những chức sắc tôn giáo, của cộng đồng, và nhờ vậy, các quan điểm, giá trị Công tác xã hội dễ dàng được thâm thấu và vận dụng trong mọi mặt đời sống của người dân Việt, đặc biệt là đời sống tâm linh.

3. Những giá trị Công tác xã hội thể hiện trong các hoạt động nhân đạo của một số nhà chùa hiện nay

❖ Những hoạt động nhân đạo, hỗ trợ các cá nhân yếu thế phổ biến được triển khai bởi các nhà chùa hiện nay:

⁴² GS.TS. Đặng Cảnh Khanh, (2010), Bước đầu tìm hiểu những hoạt động Công tác xã hội trong xã hội Việt Nam truyền thống, Kỷ yếu Hội thảo khoa học “Đổi mới Công tác xã hội trong điều kiện kinh tế thị trường và hội nhập quốc tế - Những vấn đề lý luận và thực tiễn”

Trong dự án nghiên cứu hợp tác quốc tế triển khai tại Việt Nam, một trong những bước quan trọng là khảo sát 4 ngôi chùa tiêu biểu có những hoạt động nhân đạo, hỗ trợ cá nhân, nhóm, cộng đồng yếu thế đang thể hiện vị thế và vai trò của mình đối với đời sống nhân dân.

- ✓ Chùa Bồ Đề (trụ trì Thích Đàm Lan): Chùa là nơi nuôi dưỡng, chăm sóc và hỗ trợ giáo dục thường xuyên cho nhiều trẻ em, người già, phụ nữ bị tổn thương hay người nhiễm HIV,... với cơ sở nuôi dưỡng, chăm sóc khá chuyên nghiệp.
- ✓ Chùa Hòe Nhai (trụ trì Thích Tâm Hoan): Các chủ nhật chùa nấu cơm và phát miễn phí cho bệnh nhân bệnh viện Huyết học truyền máu. Bên cạnh đó, nhà chùa thường xuyên tổ chức nhiều chuyến từ thiện như đến tặng quà tại Trung tâm nuôi dưỡng người già và trẻ em tàn tật xã Thụy An – huyện Ba Vì – HN và Trung tâm giáo dục số 2 (Trung tâm nuôi trẻ HIV) xã Yên Bài – huyện Ba Vì – Hà Nội, tặng quà cho nạn nhân chất độc màu da cam,... Đã nhiều năm liền, chùa Hòe Nhai luôn đi đầu trong những phong trào làm từ thiện trên khắp mọi nơi của Tổ Quốc.
- ✓ Chùa Pháp Vân (trụ trì Thích Thanh Huân): Nhà chùa là cơ sở hỗ trợ uy tín, tích cực và hiệu quả với những người nhiễm HIV. Từ lâu, chùa là nơi tổ chức các hoạt động Công tác xã hội với người nhiễm HIV và thu hút sự tham gia của người dân nhiễm HIV từ nhiều vùng trên cả nước cũng như sự quan tâm và hỗ trợ từ cộng đồng.
- ✓ Chùa Phật Tích (trụ trì Thích Đức Thiện): Bên cạnh những hoạt động từ thiện, nhà chùa đã vận động và xây dựng một trung tâm phát triển tài năng chuyên nuôi dưỡng, chăm sóc và giáo dục những trẻ mồ côi cũng như người già neo đơn từ nhiều nơi trên cả nước.

❖ *Những giá trị cơ bản của Công tác xã hội được thể hiện trong các hoạt động nhân đạo, hỗ trợ con người của các nhà chùa hiện nay:*

Trước hết, chúng ta không thể phủ nhận rằng các hoạt động nhân đạo này của các chùa thể hiện tính nhân văn sâu sắc, đặc biệt đề cao giá trị con người, đồng thời thể hiện sự chia sẻ xã hội lớn lao để cùng gánh vác những khó khăn của các cá nhân, nhóm, cộng đồng yếu thế. Về cơ bản, những hoạt động mà nhà chùa đưa ra đều kết hợp được nguyên lý bảo toàn giá trị con người và giá trị xã hội thông qua việc huy động nguồn lực cộng đồng để hỗ trợ những cá nhân, nhóm, cộng đồng cụ thể đang cần giúp đỡ.

- *Đề cao giá trị con người*

Trước hết, các hoạt động ra đời là để đáp ứng nhu cầu cấp thiết cần nhận hỗ trợ của những con người cụ thể để vượt qua khó khăn hiện tại của chính họ. Vậy thì, rõ ràng, các hoạt động nhân đạo này được xây dựng, thiết kế sao cho giá trị, nhân phẩm và quyền con người luôn được đặt lên hàng đầu.

Nhà chùa luôn tâm niệm cứu độ chúng sinh và chúng sinh bình đẳng. Thế nên dù ai đến đây cầu xin giúp đỡ, chúng tôi cũng đều cứu mang. Nhiều chùa không nhận phụ nữ mang thai vì họ kiêng kỵ do chùa là nơi thờ cúng linh thiêng, họ sợ ô uế cửa chùa, trừ chỉ có chùa Bồ Đề, nên chùa giấu giếm những cô gái này trong phòng kín đợi sinh nở. Nhưng lúc chưa có chỗ thì gửi về trọ ở vùng quê tránh dị nghị, kiêng kỵ của Phật tử. Tôi cho rằng mọi người phải vào chùa là bởi họ trở nên bần cùng nhất, không thể tiếp tục ở ngoài, không được chấp nhận, bị ruồng bỏ, không nơi nương tựa nên rất cần giúp đỡ. Nếu nhà chùa không giúp thì còn ai giúp?

(Trụ trì, nữ, chùa Bồ Đề)

Đề cao giá trị cá nhân của mỗi con người, các hoạt động hỗ trợ của nhà chùa cũng đặt yếu tố tinh thần ở tầm quan trọng để chú ý và đáp ứng nhu cầu này bởi đây là một nhu cầu chính đáng mà nhiều cá nhân không được quan tâm đến.

Khác với những tổ chức cứu trợ cũng cho cơm tương tự như chùa, chùa còn mang lại sức mạnh tinh thần.

(Phật tử, nữ, chùa Hòe Nhai)

Chính bởi sức mạnh trong hỗ trợ tinh thần, cư dân Nhật Bản – nơi Phật giáo được coi là quốc giáo, cũng luôn tìm đến các cơ sở Phật giáo hay đơn thuần là đặt niềm tin vào Phật giáo khi gặp phải những khó khăn trong cuộc sống. Mặc dù ngày nay, với phương châm tách biệt tôn giáo khỏi quản lý nhà nước, chính phủ Nhật Bản đã hạn chế rất nhiều hoạt động của Phật giáo trong các cơ sở xã hội, tại một số bệnh viện ở Nhật Bản, nhiều bệnh nhân và người nhà bệnh nhân đã kiến nghị và thậm chí tranh đấu để có được một góc nhỏ trong bệnh viện đặt tranh, ảnh, và tượng Phật nhằm giúp họ có một nơi chốn để cầu nguyện, giải tỏa căng thẳng của bệnh tật và áp lực cuộc sống. Ở nhiều trại dưỡng lão, đặc biệt là trại dưỡng lão do các cơ sở Phật giáo thành lập, yếu tố tâm linh được đặc biệt chú trọng bởi đây là một trong những nhu cầu thiết yếu của người cao tuổi. Tranh, ảnh, tượng Phật, theo yêu cầu của chính các đối tượng, rất phổ biến trong phòng ở, hành lang, phòng sinh hoạt chung,... ở trại dưỡng lão “Daihongan Utopia – Wakaho” thuộc ngôi chùa cổ danh tiếng lịch sử hàng trăm năm Zenko-ji, Nagano, Nhật Bản. Ngoài ra, phòng

cầu nguyện cũng là nơi người cao tuổi tìm đến thường xuyên. Như vậy, có thể nói rằng, thông qua việc đáp ứng nhu cầu tâm linh chính đáng của người dân, Phật giáo đang góp phần hiện thực hóa những triết lý Công tác xã hội khi đặt con người vào trọng tâm của mọi hoạt động, giúp con người cải thiện chất lượng cuộc sống của mình.

Đồng thời, chính vì đề cao giá trị con người, các hoạt động của nhà chùa không chỉ dừng ở mức cứu trợ tạm thời mà còn đặc biệt quan tâm tới công tác giáo dục, hướng thiện con người. Cũng giống như các chức năng của Công tác xã hội, trong các hoạt động này, nhà chùa ngoài triển khai những hỗ trợ tức thời, trước mắt, còn phòng ngừa những vấn đề tiêu cực xảy đến với các cá nhân, nhóm, cộng đồng thông qua các hoạt động giáo dục.

Sư chùa có trách nhiệm hướng dẫn người dân hướng thiện, tránh ác, vận động người dân làm hoạt động an sinh xã hội.

(Trụ trì, nam, chùa Pháp Vân)

- *Đề cao giá trị xã hội*

Điểm quan trọng khác không thể không đề cập đến, đó là các giá trị Công tác xã hội được thể hiện trong các hoạt động nhân đạo của các nhà chùa không chỉ giới hạn ở việc coi trọng con người với đầy đủ nhân phẩm, quyền lợi,... như họ vốn có và đáng được hưởng mà còn chú trọng tới các giá trị xã hội thông qua khuyến khích sự phát triển ý thức xã hội ở mức độ cao của nhận thức và hành động.

Nhà chùa, trước hết là nơi linh thiêng được người dân tin tưởng và nghe theo. Chính bởi vậy, nhờ vào hình ảnh vốn có của mình, các nhà chùa là nơi rất thích hợp để kêu gọi người dân tham gia đóng góp vào công cuộc hỗ trợ những cá nhân, nhóm, cộng đồng yếu thế, đồng thời, là nơi các thành viên trong xã hội quy tụ và bộc lộ ý thức cộng đồng cùng với những hành động thiết thực, có ý nghĩa nhân văn cao cả.

Người dân muốn làm từ thiện nhưng không tạo được đủ lòng tin nên chúng tôi phải dựa vào danh tiếng của chùa, nhờ vào đức độ của sư thầy thì mới tạo được lòng tin của cộng đồng, mới triển khai được sức mạnh trung tâm từ Phật giáo. Chúng tôi muốn tận dụng sức ảnh hưởng của Phật giáo ở Việt Nam. Thực ra ý tưởng và nhân vật xuất phát từ những gì Phật giáo đào tạo. Từ nhỏ tôi đã theo bố mẹ đi lễ chùa, được nghe sư thầy thuyết giảng đạo lý, bản thân tôi rất tâm đắc và luôn sống theo những giáo lý này, muốn hướng thiện.

(Phật tử, nữ, chùa Hòe Nhại)

Như vậy, trách nhiệm xã hội rất được quan tâm và tập trung phát huy trong những hoạt động nhân đạo mà các chùa đang triển khai hiện nay. Các hoạt động này là một đầu ra của cả một quy trình vận động xã hội theo hướng tích cực, chủ động, đoàn kết.

Hiện nay, các học giả Nhật Bản ngày nay thừa nhận và đang đối đầu với thực tế rằng Phật giáo đang mất dần đi vai trò chủ đạo của mình trong đời sống người dân, đặc biệt là trong triển khai những hoạt động nhân đạo nhằm gánh vác trách nhiệm xã hội với các thể chế khác. Nhằm phân tách rõ rệt công tác quản lý nhà nước và sự ảnh hưởng của tôn giáo, chính phủ Nhật Bản hoạch định rõ ràng rằng đảm bảo an sinh xã hội ở mọi mặt là trách nhiệm của chính phủ, và các thiết chế tôn giáo không có vai trò trong lĩnh vực này. Mặc dù, điều này khá tương thích với trình độ phát triển kinh tế xã hội bậc cao cũng như nền an sinh xã hội tương đối hoàn thiện của Nhật Bản, nhưng vô hình chung, người dân đang chịu những hạn chế mang tính tiêu cực khi chính phủ đang giảm bớt mức độ tham gia gánh vác trách nhiệm xã hội của các cơ sở Phật giáo. Điển hình, trong những tình huống khủng hoảng như thảm họa động đất và sóng thần năm 2011, trong khi mọi tầng lớp dân cư đều muốn chung sức đóng góp để giảm bớt gánh nặng và xoa dịu nỗi đau, các cơ sở Phật giáo lại bị tách biệt khỏi một số hoạt động trợ giúp ý nghĩa do những rào cản thiết chế và pháp lý. Mặc dù rất nhiều chức sắc Phật giáo và Phật tử muốn tới những nơi thảm họa ảnh hưởng nặng nề nhất để cầu siêu cho các nạn nhân, hỗ trợ tinh thần cho những người còn sống sót đang đương đầu với những nỗi lo mất nhà cửa, người thân,... nhưng họ bị quan chức chính phủ ngăn cản. Nhiều nhà sư đã phải tổ chức cầu siêu, cầu an ở khu vực rất xa trung tâm thảm họa và không thể tiếp cận trực tiếp với những đối tượng này.

Đây là một thực tế đang diễn ra tại Nhật Bản. Việt Nam, ngược lại, lại là môi trường cởi mở và dung hòa, nơi các cơ sở Phật giáo nói riêng và cơ sở tôn giáo nói chung được tạo điều kiện để cùng tham gia gánh vác trách nhiệm xã hội. Cụ thể, những cơ sở Phật giáo đang tham gia rất tích cực trong các hoạt động nhân đạo như cứu trợ người gặp khó khăn, nuôi dưỡng người già neo đơn, trẻ em mồ côi, trẻ em có HIV,... đều được Chính phủ tuyên dương và động viên nhằm phát huy tối đa tầm ảnh hưởng của mình trong công cuộc hỗ trợ cộng đồng. Nói cách khác, thông qua lòng ghép và kết hợp hoạt động tâm linh tín ngưỡng với hoạt động nhân đạo, Phật giáo Việt Nam đang ngày càng thể hiện rõ nét những triết lý cơ bản của nghề nghiệp Công tác xã hội.

Tôi quan niệm rằng Phật giáo để cứu hộ chúng sinh, đời sống vật chất tinh thần không tách rời, cần chú ý đời sống vật chất trước. Vì vậy mà cần chăm lo đời sống vật chất cho người dân trước, sau đó dùng hoạt động Phật giáo để thu hút người dân. Đây cũng là một cách phát triển văn hóa - du lịch - kinh tế vùng. Đạo Phật cần đưa vào đời sống

người dân, không đơn thuần chỉ là thờ cúng. Tôi luôn cho rằng nhà chùa cần cùng gánh vác với xã hội.

(Trụ trì, nam, chùa Phật Tích)

Rõ ràng, các hoạt động nhân đạo này phản ánh được không chỉ giá trị của ngành nghề Công tác xã hội mà còn kết hợp được những giáo lý Phật giáo để đưa ra những hoạt động hỗ trợ mang tính nhân văn và phù hợp với bối cảnh xã hội Việt Nam.

Tâm niệm của tôi cho rằng, hoạt động từ thiện ở chùa ra đời từ sự hòa nhập quản lý Phật giáo và thực tế đời sống và kiến thức khoa học, hình ảnh Đức Phật cứu độ chúng sinh trong cuộc đời. Luôn tôi ghi nhớ rằng “Phổ độ chúng sinh cũng là cùng giường chư Phật”. Là trụ trì của chùa tức là tôi vừa là nhà tu hành, là người quyên góp, nhà quản lý, nhà chiến lược phát triển, nhà kinh tế. Tôi phải đóng nhiều vai để điều hành công việc từ thiện ở chùa, làm việc với từng đối tượng mà người ta gọi là nhà tham vấn. Tôi nghĩ đôi khi nhà tu hành và nhân viên công tác xã hội rất gần nhau.

(Trụ trì, nữ, chùa Bồ Đề)

Có một phát hiện thú vị rằng, chính bởi các cơ sở Phật giáo ở Việt Nam hiện nay đang triển khai tích cực nhiều hoạt động nhân đạo ngày càng quy mô, bài bản, chuyên nghiệp hơn, các vị chức sắc Phật giáo, mà điển hình là trụ trì các chùa cùng các đệ tử, Phật tử đang thể hiện nhiều vai trò đa dạng khác nhau. Nhiều vai trò trong đó mang màu sắc của nhân viên công tác xã hội, dù có thể chưa chuyên nghiệp, nhưng đang được hoàn thiện và phát triển dần dần. Đây cũng là một trong những yếu tố không kém phần quan trọng để những giá trị Công tác xã hội ngày càng được củng cố và khẳng định cũng như lan rộng hơn trong các hoạt động nhân đạo, vốn không chỉ mang màu sắc tôn giáo dị biệt, xa rời đời sống nhân dân.

III. Kết luận

Công tác xã hội chuyên nghiệp Việt Nam vốn là một ngành khoa học non trẻ, đang trên con đường học hỏi, biến đổi, luôn cần xác định cho mình những yếu tố then chốt để phát triển đúng hướng. Trong chiến lược phát triển đó, những đặc điểm chung cũng như bản sắc riêng của Việt Nam luôn cần được xem xét để dung hòa, nhằm hướng đến sự triển khai hoạt động khoa học hiệu quả, tích cực. Do đó, nghiên cứu giá trị Công tác xã hội mới trong các hoạt động nhân đạo, hỗ trợ đối tượng yếu thế là một nhiệm vụ quan

trọng nhằm xác định biện pháp hành động và chiến lược cơ sở lâu dài nhằm phát triển ngành Công tác xã hội như một công cụ đắc lực để thúc đẩy tiến bộ xã hội.

Về cơ bản, các giá trị của ngành nghề Công tác xã hội được thể hiện rõ nét và sâu sắc theo hướng cân bằng, hòa hợp với những giáo lý Phật giáo. Bên cạnh đó, hình thức biểu hiện của các giá trị này cũng mang tính thời đại với những đặc điểm riêng của bối cảnh xã hội đương thời. Có thể nói rằng, những giá trị Công tác xã hội là nền tảng sâu sắc và được phát huy trong mối quan hệ liên ngành, liên lĩnh vực. Qua thời gian, những giá trị này được hoàn thiện và điều chỉnh nhằm phát huy hiệu quả công tác trợ giúp.

DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Phan Huy Chú (1992), Lịch triều Hiến chương loại chí, Tập II, NXB Khoa học xã hội, tr325
2. Phạm Huy Dũng, Khái niệm Công tác xã hội, Kỷ yếu Hội thảo Khoa học: Đổi mới Công tác xã hội trong điều kiện kinh tế thị trường và hội nhập Quốc tế - Những vấn đề lý luận và thực tiễn, 2010
3. Đặng Cảnh Khanh, (2010), Bước đầu tìm hiểu những hoạt động Công tác xã hội trong xã hội Việt Nam truyền thống, Kỷ yếu Hội thảo khoa học “Đổi mới Công tác xã hội trong điều kiện kinh tế thị trường và hội nhập quốc tế - Những vấn đề lý luận và thực tiễn”
4. Nguyễn Ngọc Lâm (2009), Nền tảng triết lý của ngành Công tác xã hội chuyên nghiệp.
5. Lê Hồng Loan, (2009), Vai trò và nhiệm vụ của nghề Công tác xã hội, Kỷ yếu Hội thảo quốc gia Phát triển nghề Công tác xã hội, NXB Thống Kê.
6. Trần Đình Tuấn, Công tác xã hội – Lý thuyết và thực hành, NXB Đại học Quốc Gia Hà Nội, 2009

第Ⅲ部 Appendix

Suggestions and Agreements at Meetings

ACWels-JCSW/APASWE

1 The Original Proposal

Nguyen Hoi Loan

“The Participation of Buddhism in Social Work” (A comparative research in countries with different background)

SKETCHY RESEARCH PROJECT PROPOSAL

“THE PARTICIPATION OF BUDDHISM IN SOCIAL WORK”

(A comparative research in countries with different background)

Proposal author: Assoc.Prof.PhD. Nguyen Hoi Loan

Department of Social Work, Faculty of Sociology,

University of Social Sciences and Humanities, VNU, Hanoi

1. Rationale

Religion plays an important role in many aspects of socioeconomic life of each country. Among them, Buddhism has its specific position in many countries, such as Japan, Vietnam,... Buddhism is a long-standing and great religion with many achievements as well as impacts, contributing to society in many ways.

Social Work has been developed day by day to solve social problems. On the behalf of supporting profession, Social Work works in many fields such as: people with disabilities, homeless children, poor people, abandoned elderly,... However, social problems become more and more complicated and there are more and more people need support. Therefore, society needs more participants in supporting activities besides Social Work. In this situation, religions including Buddhism manifest its roles in social problems solution through charity or semiprofessional activities. It has got not only effectiveness but also limitations. And in different background, it has its own trend to develop in the future.

Hence, this research focuses on exploring Buddhism participant in Social Work in different background of different countries to identify advantages and disadvantages as well as its trend to propose the best strategy to improve effectiveness of Buddhism in Social Work activities. In our first option, two Asian countries studied in comparative method are Vietnam and Japan. Among them, Vietnam is a developing country, Japan is a developed country. Furthermore, in our expanding option (if our budget is possible), two more countries studied are Australia and Singapore. Studying these countries will provide us a more comprehensive vision to build a suitable strategy of Buddhism participation in Social Work to strengthen Social Work effectiveness.

2. Objectives of research

- **General objectives:** Study the participation of Buddhism in resolving general social problems and Social Work in particular. Hence, applying approach of Buddhism to Social Work in order to improve Social Work activities' effect.

- **Specific objectives:**

- Study the fact of activities of Buddhism in supporting vulnerable people group currently, especially their integration into society.

- Analyze outcome and limitation of activities of Buddhism in Social Work currently as well as analyze reasons and affected factors.

- Analyze the changes of Buddhism activities currently to improve their integration into Social Work and develop their consequences.

- Propose possible resolutions in order to improve positive side and reduce negative side in Buddhism activities in Social Work nowadays.

3. Research duration

A year: from June, 2012 to June 2013

4. Participants in research project

- Main participants:

- APASWE (Representative: Prof. Pres. Tatsuru Akimoto)

- USSH (Representative: Assoc. Prof. Dr. Nguyen Hoi Loan)

- Expected participants:

- APASWE's member in Australia

- APASWE's member in Singapore

5. Overview of research topic

Nowadays, there are a lot of definitions of social work. Two noticeable definitions are:

- Definition of National Association of Social Workers – USA (NASW - 1970): "Social Work is a major to help individuals, groups or communities improve or restore their social functions and make suitable condition to get these targets."

- Definition of IFSW General Meeting, 25-27 July 2000 Montréal, Québec, Canada: "The social work profession promotes social change, problem solving in human relationships and the empowerment and liberation of people to enhance their well-being. Utilizing theories of human behaviors and social systems, social work intervenes at the points where people interact with their environments. Principles of human rights and social justice are fundamental to social work."

From these definitions, we can show objectives of Social Work:

- Empower people, improve their capacity of difficulty dealing.
- Help people find out and collect support sources through process of conversion, linking, coordination and advocacy.
- Mobilize social organizations and systems to help them improve their capacity of need satisfaction to each individual.
- Mobilize relationships between individuals with environment to make positive effect on human spiritual lives.
- Mobilize relationships between organizations, agencies, and social associations in order to make effect on policies related to social welfare.

In order to get these objectives (cosmopolitan feature), each country needs to have their own ways (national identities) so Social Work can get its real objectives. Firstly, each community's, country's way in Social Work activities depends on this community's, country's culture. Especially, effect of Social Work not only depends on social workers but also on vulnerable individuals or groups whom Social Work serve. The foundation of Social Work is compassion of people, but Social Work also bases on social view, values system, lifestyle, ethnic psychological identities of this community taken form on cultural background of their ethnic.

In Vietnam, Buddhism almost links with national history, which is the same as Catholicism with the histories of European ethnics, as Muslim with the histories of Arabia or Middle Asia, so Buddhist law is easy to be accepted by Vietnamese. Therefore, Vietnamese society and culture strongly affected by Buddhism for a long time, in addition to philosophy sense, exists reality sense. It contributes to shape the point of view, social values system, lifestyle, psychological identities of Vietnamese. Hence, in Vietnam, Buddhism has a great effect on social worker and vulnerable people who are beneficiaries of this activity.

Buddhism was founded by people to serve people. Buddhism considers people as the root of their foundation. Buddhism satisfies noble and profound needs of people and help people suffer and overcome stress, risks, lost in their lives. Moreover, it help them connect to mankind, too, brings out purposes of life.

Buddhism doesn't spread fear to people through philosophy: "The good brings about the good, the bad brings about the bad", "Every action has its reaction", "We reap as we sow". Every ascetic of people doesn't come from outside but from action of people at the moment or the previous incarnation.

Buddhism is a saving religion to help people overcome samsara of ocean of misery. In their pain, people are strong enough to control it. The will of misery overcoming is a spiritual capacity, innermost strength, continuous effort of positive mental work and every action to rescue themselves and others. People need will to overcome their obstacles. "You shouldn't live negatively in fear and worry or look forward to a power to save you. Be patient, continuous trying until you can save yourself."

According to Buddhism, to help Social Work (firstly is a charity activity) get its purposes, social workers have to cultivate and develop their "four infinite mind":

1. Affection (Mettà): Affection means love, good-nature. This is the great love to every living beings, including foes, insect,...

2. Compassion (Karumà): Compassion is the vibration, feeling sorry for other pains and wanting them to escape from their misery.

3. Happiness (Medità): Happiness is the pleasure to see other being happy while compassion is the feeling sorry for other pains.

4. Abandonment (Upekkhà): Abandonment is critical thinking, not feeling love or hate, happy or sad, resent; also means leaving them out, being content and peaceful in soul.

In a multi-ethnics, multi-religions and multi-cultures community, philosophy of "for infinite mind" becomes useful and meaningful in adjusting human behavior in society. In order to exist, exchange, integrate and respect each other, people have to be sympathy, wisdom and tolerant. Upon selflessness, people can reject their selfishness, intolerant, envy. Tolerance brings contrary and disharmony things closer to study and is the source to resolve disharmony, inequality in society.

Buddhism in Vietnam has been solving currently urgent matters such as poor people, homeless people,... Every night there are a lot of people have to sleep under bridge, in the market, mental illness people on the streets and many poor children can't go to school or have to leave school early because they can't afford school fee... Buddhism takes part in the process to solve these facts. In addition to taking responsibility for actions, Buddhism contributes to design many programs such as: digging wells for poor people in remote areas; founding and funding scholarship for poor pupils, students in all background, not distinguishing their races, religions; mobilizing donators to donate medicine, clothes,... to poor people and lonely elderly.

Social Work is specific actions, Buddhism practically helps victims of poverty, illnesses, unhappiness,... overcome difficult situations, reinforce their will, make the good condition for people to integrate into community and have a good life, a chance to study and work as normal people through activities such as: taking care of homeless elderly, orphans, street children, children with disabilities, supporting poor people, or victims of war, dioxin, market mechanism, HIV/AIDS...

With various activities, Social Work requires joint people to have selflessness and sacrifice. Social workers have to get a voluntary will, don't compare advantages and disadvantages of their actions. Moreover, Social Work requires many people to join in, not particular person. Every people have to work together. Social Work can be understand as a pure ethic activity which is full of merciful thought of Buddhism and is eternally moral code of Vietnamese. With its philosophies and practical actions, Vietnamese Buddhism intends to be more and more mundane in participation with social organizations to resolve problems of Social Work in Vietnam. Comparing with Buddhism philosophies and Social Work objectives, we can recognize a considerably identical part, thence we can design a new approach in Social Work in Vietnam in order to improve this activity's effect in Vietnamese culture.

Some decades ago, mankind welcomed great technological science achievements applied in solving practical problems. At the first decades of the 21st century, we wonder about science although limitation of nature conquering incessantly widens. It seems that we are sunk in conflicts between races, neighbors, husband and wife,... The world becomes more and more insecure, gap between richness and poverty becomes more and more long. When people just run after unreal value of substance, consider it as the highest value in life, their minds will be chaotic for their aspires of processing and coming into for things. Their chaos inside becomes chaos in society. Therefore, we need something beyond their minds: *The voice of religion is in the mind world. Every true religion always improves human spirit life, helps people are inclined to the good and brings peace to the life.*

❖ References

- Nguyen Duy Can, *Buddhism quintessence*, Ho Chi Minh city, 1997.
- Thich Minh Thuan, *Basic Buddhology*, Religion Publisher, Hanoi 2008.
- Nguyen Tai Thu, *Impact of thought system and religion on current Vietnamese*, National Politics Publisher, Hanoi 1997.
- Philosophy Institute, *Vietnamese Buddhism History*, Social Sciences Publisher, Hanoi 1988.
- Nguyen Thanh Tuan, *Buddhism with Vietnamese and Japanese culture through comparison way*, Encyclopedia Dictionary Publisher, Hanoi 2009.

- Tran Dinh Tuan, *Social Work – Theory and Practice*, National University Publisher, Hanoi 2010.

6. Research method

- Document analysis
- Group discussion
- Deep interview
- Survey with questionnaire
- Case study

7. Suggested research outline

Part I. Introduction

1. Rationale
2. Study objectives
3. Methodology and study methods

Part II. Study context

Chapter 1. Cognition foundation of study issue

1. Overview of research projects related to this research topic
2. The main concepts
3. The main philosophy of Buddhism and its impacts on Social Work activities
4. Overview of collaborative activities of Buddhism in Social Work

Chapter 2. The facts of Social Work activities of Buddhism

		<i>First option</i>		<i>Additional option</i>	
		<i>Japan</i>	<i>Vietnam</i>	<i>Australia</i>	<i>Singapore</i>
1	The facts of Buddhism activities in vulnerable people support currently				
2	Social Work methods are applied in Buddhism activities				
3	Reasons and factors influent on Social Work effectiveness of Buddhism				
4	Trend of Buddhism in integration into Social Work to improve Social Work effectiveness				
5	Case studies				

Chapter 3. Exposed solutions to improve effectiveness of Buddhism activities to Social Work

Part III. Conclusion and recommendations

2 Understanding of the Proposal: Some points to be discussed and agreed

Tatsuru Akimoto

(March Workshop, March 22, 2012, Hanoi)

Social Work and Buddhism
My Understanding of Thay Loan's Proposal
Some points to be discussed and agreed

Tatsuru AKIMOTO, DSW
President, APASWE
Research Prof. & Director, Social Work Research Institute
Asian Center for Welfare in Society (ACWeIS)
Japan College of Social Work (JCSW)

4. Limiting the research subjects?

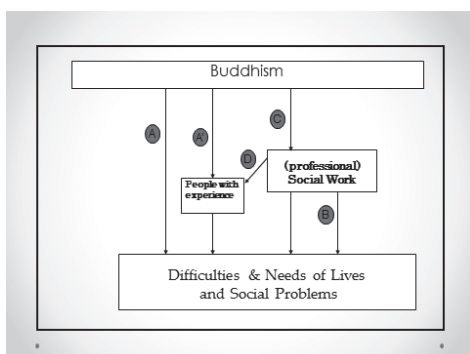
- Focus on specific groups of people, problems, fields, etc. if it is too big to cover all spectrum of social work and Buddhism.

1. As Stage One?

- The expansion of research has been expected to Australia and Singapore.
- The first year research will be one between Viet Nam and Japan. It could be named Stage I.
- Depending on the first year accomplishment, fund availability and parties' interest, it may be expanded in following years.
- But why Australia and Singapore?
- "Deliver in small and grow (bring up) to big."

5. Lacking in Social Work

- Charity, voluntary will
- Semiprofessional activities
- Internal aspect of work
- Four infinite mind
- Sympathy, wisdom and tolerant
- Selflessness and sacrifice
- The mind world; human spirit life

6. Research duration & Fund

- It depends on which research fund the project relies on.
- As far as JCSW ACWeIS money is concerned, "from April 2012 to March 2013" not "from June 2012 to June 2013"
- JCSW ACWeIS has to receive the printed final report at the end of 31 March 2013, which is the absolutely rigid deadline.
- Shukutoku team has applied for some internal research fund for this project. (2 more weeks for the decision)

3. Specific objectives

Below the following paragraph

- Study the fact of activities of Buddhism in supporting vulnerable people group currently, especially their integration into society

Insert the following paragraph

- Study the fact of activities of Social Work in supporting vulnerable people group currently, especially their integration into society

3 Chronology

- 2011 Proposal by Nguyen Hoi Loan to Tatsuru Akimoto, President of APASWE
- January 9, 2012 A preliminary discussion between both parties at the University of Social Sciences and Humanities, VNU, Hanoi.
- “Call for Participants” to all JCSW faculty members and all JASSW member schools
- Inside acceptance as a 2012-13 ACWelS’ Project, JCSW (¥1,500,000 + the preparative meeting expense) (in collaboration with APASWE)
- Talk with President Masatoshi Hasegawa, Shukutoku University
- Shukutoku team was formed: Prof. Masashi Tamiya, Assoc. Prof. Yusuke Fujimori and Assoc. Prof. Shibuya joined the team.
- March 21-22, 2012 Workshop/Preparative Meeting at USSH, Hanoi
- Shukutoku Univ. funded the three year project. (¥3,700,000 for the first year.)
- Official information of the project and its funding to the APASWE board
- July 18-26 Shukutoku Team: The first field research (4 temples in Hanoi)
- August 18-22 USSH Team: Workshop at Shukutoku Univ. and field visits (temples and social work agencies in Chiba and Nagano)
- November 22-26 Shukutoku Team: The second field research
- Official application for the APASWE cosponsorship (approved by the APASWE Board)
- March 2013 Interim Report published

(Akimoto’s presentations at 2012 March and August workshops & meetings

(revised in March 2013)

4 March Workshop and Preparative Meeting (March 22-23, 2012, Hanoi)

1. Workshop participants

Vietnam: (USSH, VNU) Nguyen Van Kim (Vice Rector), Nguyen Thi Kim Hoa (Dean, Faculty of Sociology), Nguyen Hoi Loan (Department of Social Work), Pham Thi Thu Giang (Faculty of Asia Study), XNguyen Van Hieu (Director, Office for International Affairs and Program), Nguyen Thu Trang (Assistant), Nguyen Huu Quan, Bui Thanh Minh, Luong Bich Thuy (Faculty of Sociology), and several other professors from various faculties, Nguyen Duc Truyen (Vietnamese Academy of Social Sciences Institute of Sociology), Thich Dam Lan (Chief Num, Thanh Hoi Phat Gio Ha Noi) students, Tran Thi Minh Nga (Vice Director of Bureau of Religion, Vietnam Government), Nguyen Van Hoi (substitute) and Nguyen Thuy Nguyen (Deputy

Director, Bureau of Social Protection, Vietnam Ministry of Labour, Invalids and Social Affairs)

Japan: (Shukutoku University) Masashi Tamiya, Tetsu Shibuya (Faculty of Integrated Human & Social Welfare), Yusuke Fujimori (Faculty of Cross Cultural Communication & Business) and Shizue Sunami (Assistant)

ACWels-JCSW/APASWE: Tatsuru Akimoto (Director/President)

2. Four and two presentations regarding the brief history and the present situation of Buddhism and studies of Buddhism in each country were made by Vietnamese and Japanese participants respectively to share information and deepen understanding.
3. Presentations were made by T. Akimoto, at the beginning of the session, regarding Chorology of the project (III. above), the Confirmation of Understanding of the Proposal (II. above), Discussion and Agreement To Be Made within the workshop and meeting (4. below) as well as the brief introduction about APASWE, and, at the end of the days, Discussion and Agreement made and achieved by all parties (4. below).
4. Discussion and Agreement for two days (March 21-22, 2012)

(Underlined=Action taken and Change or Suggestion made before or on July 24, 2012)

Achievement and Appreciation

- USSH's preparation within a few weeks
- Excellent, learnable and stimulating presentations and field visit
[USSH invited key persons in this research field for the workshop.]
- Mutual understanding who and what we are each other

Objectives and Design

- To make the USSH's proposal the base to start.
- Some ideas on "Special objectives"
[4 items (Original USSH's) , 5 items (Akimoto), and 3 items (Tamiya)]
- Little discussion on the main purpose, focus, content, methodology, etc. was held [because of time constraints.]

Minimum Consensus

We will start our project!

- Both sides are interested in the project and will benefit from the project.

Project Duration

- 3 years. [The original proposal was one year]
- 1st year Phase 1: data collection
As separate groups or mixed/joint groups between VN and JP [Hoa preferred the latter.]
- 2nd & 3rd year Phase 2: data analysis~
Expansion of subject countries?

Budget

- ¥1,500,000 (app. US\$18,000 As of 20 March 2013) for Phase 1 (1 April 2012-31 March 2013; A printed report at the end of March)
- + Shukutoku for Phase 1 ~ **¥3,700,000++**
- + Viet Nam for the middle of Phase 1 ~ or Phase 2~
- + Any other grant sources (e.g. "Kaken" in JP) for Phase 2

<Phase 2> (2nd and 3rd years)

- 1 April or June 2013 – 31 March or 30 June 2014

[The period will depend on the fiscal year of the funds available.]

Budget (continued)

- [The decision of Shukutoku's fund will be made within a few weeks.]
- [The Vietnam side has also been making an effort to get some grant from the university, Buddhist community, corporations, etc.]
- [Depending on the progress and achievement in the first year, the project may seek for other financial sources for the second and third years.]
- ["Kaken" is the abbreviation of "Kagaku-kenkyu-hi", or Grants-In Aid for Scientific Research by Japan Society for the Promotion of Science whose financial source is almost 100% government.]

Language

- Principle: Members' own languages
Language should not be a barrier for communication.
- Meetings: <Oral> Translators between Vietnamese and Japanese (English intermediary translators as the 2nd choice)
<PPT, printed materials, etc.> English → Vietnamese and Japanese (till nec.)
- Records, Reports, Email communication, etc.:
English (as a general rule) → Vietnamese and Japanese (till nec.) exc. Emails

Team Structure (Tripartite project)

<V(USSH)Team> • Loan • Van Kim • Hoa • Huan • Chuyen • Giang • <u>Trang</u>	<J(Shukutoku)Team> • Tamiya • Fujimori • Shibuya (Advisor) • Hasegawa • Akimoto
- <A Team>
- Akimoto
 - Zul Hatto
 - Sakamoto (Matsuo)
- ACWels/JCSW=APASWE*
- [* After the project gets a good start, APASWE "Cosponsorship" will be applied.]

Form of Agreement

- Are any formal written contracts, agreements, MOU, etc. necessary? → A brief MOU between USSH and Shukutoku

USSH sends a draft to Shukutoku.

- Are records (minutes) of meetings to be approved by both teams enough?

No response from either parties

Cf. Akimoto's PPT

Schedule for a year

- <Preparative Phase>
- 21-22 March Workshop (Pre-project Meeting)
 - - 31 March Discussion & consensus (to be continued);
3/21-22 WS/meeting record review;
→ No discussion, no objections
 - Decision of Shukutoku fund → Funded later
- <Phase 1>
- 1 April Project starts unless a party cancels.
→ No cancellations and project's started
 - - 30 April Agreement on the outline and schedule of the project
→ No discussion, no agreement

USSH-team's confirmation

- The USSH's proposal with Loan's name is not his, as an individual's, but one approved by the faculty and the university.
- The project has also been approved by Vietnamese national government's Religion Administration Bureau and supported by MLISA's Social Protection Bureau.
- The project has been expecting to get support from other universities and religious community as well as business community.

<Phase 1>(continued)

- 1 May To start the research on each side
- <Schedule a few "events" or "turning points">
e.g. Discussion session during 9-12 July Stockholm Conference or Workshop (progress report) around 3 November in Tokyo
[Hoa suggested USSH-team's visit to Japan in August and a workshop on "Social Work Day", Hanoi, in November.]
→ USSH's team's visit to Japan to hold a workshop in 18-21 August
- -28 February Interim report manuscripts to
→ 31 January Acwels-JCSW
- 31 March Publication of the printed Interim Report (with names of 3 parties)

APASWE' Involvement

[Preconditions]

- Parties' APASWE Membership
- Cosponsorship application

[APASWE + JCSW ACWels]

- Go-between, Coordinator, Learner and Contributor in credit, analysis, linking with the outside world*, etc.

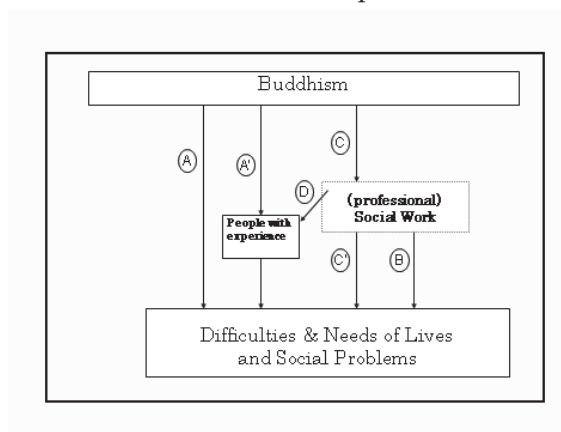
5 July Field Research and meeting

1. Re the field research activities, see Sukutoku report.
2. Reconfirmation of a few points of agreement at March 21-22 meeting among three parties; three party relation, MOU, APASWE cosponsorship, funds and budgeting, report publication, language, and the need of further discussion on research design, focus, content, strategy, etc.

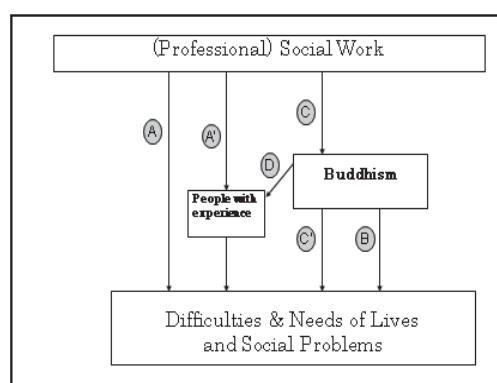
6 August Workshop and meeting

1. Re the workshop and field visits, see the Shukutoku report.
2. Reconfirmation of the agreement made on March 21-22 in Hanoi and the progress after the meeting (IV.4 above)
3. Akimoto's presentation: "Research Design: Goal, Scope, Frame and Division of Work—Understanding and a few lessons from the past few month experiences"

Interest of the Proposal

Reverse Version of Interest

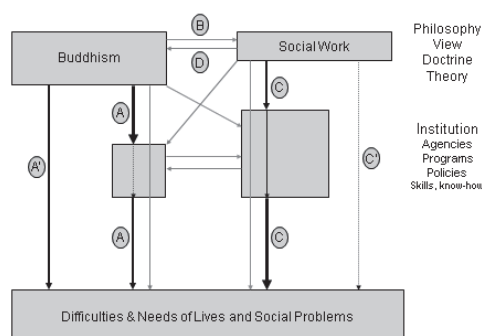

Is the interest of the proposal in the third line C-C', i.e. reviewing Buddhism practice and providing input to social work to make it more effective, or in the line D between two boxes?

- “exploring Buddhism participant in SW”
- “propose the best strategy to improve effectiveness of Buddhism in SW activities”
- “build a suitable strategy of Buddhism participation in social work to strengthen social work effectiveness”

What We Learned Till Today

Original idea=B Reverse version=D

Some Differences Between

Buddhism

1. Weight on Internal Life/
Aspect (A')
2. Charity
3. 24 hours 365 days
Everything in Life
(Profession?) /Devotion

(Professional) Social Work

1. Weight on External Life/
Aspect (C')
2. Denial of Charity
Why?
• Sporadic, on experience
→Scientific (Complexity of
society)
• Eyes from the top
3. Office hours
"Jurisdiction" "Function"
Profession/Occupation

Some Differences Between

Vietnam

- Social Work
(activities)
- Cf. an sinh xa hoi
[アンシエン・サーホイ(安心社会)
xa hoi の音調記号]

Japan

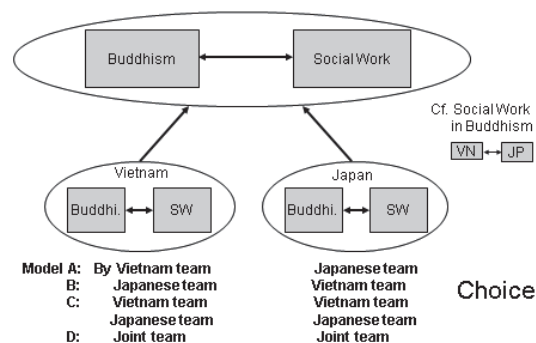
- Shakai Fukushi
(activities)
- Cf. Social Welfare
Wellbeing
Social work

Clarification Necessary

A: Most efficient and cheapest;

B: Intellectually interesting

Models of Joint Research

7 November Field Research and Meeting

1. Re the field research, see the Sukutoku report.
2. Discussion and agreement among three parties on the interim report at the end of the first year and the focus/goal, design, schedule, grant application and strategy of the research since the second year on.
3. The MOU between the University of Social Sciences and Humanities, VNU and Shukutoku University. The approval of the three year APASWE membership due payment by the University of Social Sciences and Humanities, VNU.
4. A meeting with President of VinCom Group to get his future cooperation for the research.

THE ROLES OF BUDDHISM IN SOCIAL WORK

Chapter I

Report of University of Social Sciences and Humanities,

VNU Hanoi

I. VIETNAMESE BUDDHISM AT LY-TRAN DYNASTY HISTORY, WORLD-ENTERING CAPACITY AND SOCIAL ROLES

- Assoc. Prof. Dr. Nguyen Van Kim -

1. Buddhism during nationally historic and cultural process

As a united nation established from many different traditional cultures and ancient kingdoms, Vietnam as well as many other kingdoms in Southeast Asia were soon propagated Buddhism-a major religion in the region and the world. Buddhism was spread to Vietnam in early AD and the first Buddhist Center had been known as being located in Luy Lau, Thuan Thanh District, Bac Ninh Province today. At that time, Vietnam was dominated by China. In the context that the society with a lot of conflicts and class differentiation, the natives who got used to cultivation, wet-rice growing and ancestor worship as well as natural gods, embraced Buddhism with tolerance and harmony. Buddhism has brought Vietnamese community new philosophies, interpretation about human misery and suffering origin, about *Karma* and the way of releasing from pain. While the country was slaved, Buddhism brought about ideal of life, equality, sacrifice, the guideline of good deeds and good directions, and necessary resistance to fight against the Northern Empire's thought of domination and subjugation. With these values, Buddhism rapidly became a part of culture, national critical thinking and a solid position in Vietnamese cultural life.

Since the first branch came to Vietnam, Buddhism went through for 2000 years of history. During that time, Buddhism underwent many changing processes in which localization and dissemination to variety of regions and classes are especially typical characteristics. Throughout many centuries, Indian missionaries, traders and sailors arrived many places of Vietnam. They traded, settled down, built handicraft production bases, carried out religious rituals, cultural activities and art performances, developed political institution etc. During that time, not only Buddhism, Brahman and Hindu also step by step penetrated into Vietnam and Southeast Asia. The sutras such as Jatakas (Birth) or Ramayana all mentioned Indian's crossing ocean to Java, Sumatra and the golden land Suvarnabhumi or golden island Suvarnavipa(1), etc. On the other hand, by horizontal alignments, Buddhism was propagated to Assam, Upper Burma (Myanmar) to Yunnan. Otherwise, through Menam, Mekong and Moon River Valley, Buddhism was spread to Southeast Asia Peninsula. By the very way, it led to Bassac in Mekong. It is most likely that Indian missionaries propagated religion into Vietnam and the Southern China through rivers and road traffic. Therefore, thanks for being located in a considerably convenient traffic position that connects regional culture spaces together since the last centuries, AD, Vietnam was spread Buddhism. Certainly, Prajana Paramita Sutra (Prajna) had been popularized in Vietnam. Based on this sutra, Nagarjuna (Long Tho, the second century AD)

proposed the famous theory of Madhyamakakàrikà that deeply influenced on Vietnamese Buddhism thought in which Vinitaruci (Ty-ni-da-luu-chi) and Vo ngon thong Zen Sects are beginnings.

The Buddhist propagation into Vietnam had taken place continuously for centuries by Indian, Western Asian and Chinese. Vietnamese also went to China and India for studying. Such as Khuy Xung, Hue Diem, Tri Hanh, Dai Thang Dang, etc are role models of religion practice. They overcame a lot of challenges, dangers to reach Southeast Asia and then India (Heavenly Baboo) to access and study Buddhism. Moreover, during Han Dynasty (206 BC-220) within management of Han Empire, three Buddhist Centers, Lac Duong (Lac Thuy River), Peng (Yangtze River) and Luy Lau (Red River) were established. Some monks as Khuong Tang ordained in Jiaozhou and became a prominent Zen Master already then came to China as a missionary. Being a political center of the colonial government as well as a regional trading for centuries, Luy Lau took many advantages to be a huge religious center. According to “A Collection of Outstanding figures of the Zen Community-Thien uyen tap anh ngu luc” citing Buddhist priest Dam Thien’s (Tan Xian) answer to Chinese King Tuy Van De (Sui Wen Di) that “Buddhism entering China had not yet spread to Jiaozhou (the eastern provinces), meanwhile in that country (the Great Viet) over 20 stupas had been built, more than 500 trained and 15 books of Buddhist sutras translated in Lien Lau area. Then monks like Mahakyvuc, Khuong Tang Hoi, Chi Cuong Luong and Mau Bac went to China to spread Buddhism”(2). Meanwhile, Mahayana Buddhism was being spread extensively in Vietnam.

-
- (1) In 300 BC, under Asoka Emperor and after the third classical conference, many delegates were sent aboard. Among them, there was a delegate led by two veteran bonzes of high virtues Uttarra and Sona who had come Sunavarbhumi (Burma) and then Thailand for mission. A Chinese scholar said they came Jiaozhou for mission in Nele Citadel in which there was Asoka Stupa. Nele Citadel is defined as Do Son, Hai Phong City, Vietnam today. Read more Nguyen Tai Thu (Chief author): *History of Buddhism in Vietnam*, Publisher: Social Science, H., 1988, page. 22.
- (2) Quoting from *A Collection of Outstanding figures of the Zen Community (Thien Uyen tap anh)*, Thong Dieu Story. Book of Buddhism History written from the eleventh century to the early thirteenth century.

By the tenth century, after restoring the national independence, Ngo Quyen proclaimed King “hundreds of mandarins, institution of court rituals, mandarins’ grade attire” (3). The political institution, according to Ngo Si Lien “it can be seen the power of the Emperor” (4). Then, Dinh Dynasty (968-980), Dinh Bo Linh (970-979) *declared Emperor* and “named country Dai Co Viet (Great Viet) then moved the capital to Hoa Lu, built a new kingdom, did construction of palace and set up court rituals” (5), prepared the next and basic steps for career of making nation prosper. A new and flourishing developed era of *Great Viet’s civilization* just started. (6)

When Ly Dynasty (1009-1225) was proclaimed, Ly Cong Uan decided to remove the

capital to Thang Long. It was likely that the founder of Ly Dynasty wanted to move the national political center inland to avoid threatening from Southern countries such as Champa, Cambodia (7). At that time, these countries wanted to affect on Great Viet, control and occupy the system of Southeast Asian oversea trading and set up a direct relationship with Chinese Monarchy and Eastern Asian market(8). In the context, Great Viet incessantly consolidated and determined to protect independence and self-affirmed its position in Eastern Asia. With the sense, *the survival and power of Thang Long represented national independence*. With the national growth, Ly and Tran Dynasty (1226-1400) both strongly acknowledged to widen diplomatic relations with neighboring countries. By many political, economic, military and diplomatic measures, Thang Long government always won autonomy and had high diplomatic capacity with regional nations.

In terms of thoughts, through ten centuries, Confucianism – Buddhism – Taoism had early penetrated into Vietnam but not strongly enough to be a cultural pedestal and foundation for setting up a governing method. The Buddhist choice of Dinh, Le, Ly and Tran Dynasty shows a profoundly political vision and sense.

(3) Ngo Sy Lien and Historical Deities in Le Dynasty: *History of Great Viet*, volume 1, Publisher Social Science, H., 1993, page. 204.

(4) *History of Great Viet*, volume 1, page.205

(5) *History of Great Viet*, volume 1, page.211

(6) John K. Fairbank – Edwin O.Reischauer – Albert M. Craig: *East Asia – Tradition and Transformation*, Harvard University Press, 1973, page.258-26. In his research work, A. Toynbee considered North Korea, Japan and Vietnam as three civilizations belonging to *sous-classe* or *civilization satellites*. Refer Arnold Toynbee: *History research-a way of description*, publisher. The World, 2002, page 61.

(7) University of Social sciences and humanities, VNU Hanoi: *Ly Cong Uan and Ly Dynasty*, Publisher. Hanoi National University, H., 2001, page 113-120; Hanoi People's Committee: the summary record of scientific conference *1000 year Ly Dynasty and Thang Long Kingdom*, Publisher. World, H., 2009, page.74-84 & 97-103; A.B. Poliacop: *The survival of Great Viet in X-XIV century*, Publisher. National Politics and Institute of Vietnam Military History, H., 1996, page.74.

(8) David Marr and A.C.Milner (Eds): *Southeast Asia in the IXth to XIVth Centuries*, Institute of Southeast Asian Studies, Singapore, 1986.

With the development of the nation, Great Viet was seeking and wanted to rely on tolerance and deep philosophies of Buddhism to make the country prosper. Therefore, when saying about cultural Ly-Tran dynasty with the prosperity of Buddhism culture, that the Buddhism - based thought of government and political institution started right in the tenth century should not be forgotten.

By the end of the fourteenth century, in accordance with the decay of political institution, Buddhism lost its roles and influences. In this context, Confucianism (basically,

Tong Confucianism) gradually arose and became the main thought since the fifteenth century. Confucianism brought a new political critical thinking and the basis to establish a social institution and a new culture (9). However, in the countryside, Buddhism permeated deeply into the thought, way of living and religious belief of a variety of social classes. As a result, until the modern approach, a mixture of three religions Confucianism, Buddhism, Taoism was born in Vietnam. The harmonic mixture created a typical characteristic in way of life, culture, thought and religion in Vietnam.

2. World-entering Capacity – In case of Tran Nhan Tong

There were two basic characters when Buddhism was spread into Vietnam. Firstly, Vietnam was in the period of Chinese domination and lastly, Vietnam was a community with various cultures and polytheistic religion worship. Entering the era of independence and growth, Buddhism mingled with the general development of the nation. Many monks have become typical intellectuals, famous political activists and diplomats. Building up, defending and expanding international relations, etc of Ly Dynasty gained much success thanks for the roles of Buddhist monks, bonzes such as Tu Dao Hanh, Man Giac, Nguyen Min Khong, Giac Hai, etc. On the other hand, based on Buddhism as a thought foundation, Kings of Ly Dynasty themselves became King – God. It means they either followed politics or glorified, supported Buddhism. Vietnamese sutras such as Viet su luoc, Dai Viet su ky toan thu (History of Great Viet), An Nam chi luoc, etc. all show that Ly Dynasty spent a huge investment on constructing religious centers, translating, compiling, spreading doctrines and developing Buddhist Church.

(9) Since Tran Thai Tong Dynasty, Confucianism became a part of social thought, government policy and cultural development. Compiling codes and charters basically complies with the spirit and regulation of Confucianism. Due to bad expression of family and society relationship, in 1315 Tran Dynasty issued a law that prohibited father, son, husband, wife and servant in a family from accusing one another. System of former competition-examination and education consistently complied with Confucianism. Refer Yu Insun: Law and Vietnam Society in the seventeenth – eighteenth century, Publisher: Social Science, Hanoi, 1994. And refer more the study of Pro. Yu: Law in Ly Dynasty – The law-acceptance in Duong Dynasty and its influence on Le Dynasty's penal laws, in: Ly Cong Uan and Ly Royal Dynasty, Publisher: Hanoi National University, 2001, page.205-234.

In Tran Dynasty, Buddhism was still central religion of the country. After the war against the first Mongol invasion, by the end of the thirteenth century, Great Viet had to fight against twice the invasion of Chinese Emperor. In this context, Tran Nhan Tong appeared as a

national Hero-King. He directly commanded the resistance wars in 1285 and 1288 and won glorious victory for Great Viet. In terms of religion, he is the founder of Truc Lam Zen Sect. He was taught Dharma directly by his father and Master Tue Trung. Being devout when he was a King, Nhan Tong had a heart of a missionary and monk. Toan thu writes “King is gentle, loves people and has a thriving renaissance. He is truly a good King. His heart is forwards to Buddhism which brings salvation, but it is not the only thing Deity tend to.(10). Tam to thuc luc book written “Dieu Ngu is intelligent, fond of studying, talented. He reads a variety of books and has a good command of both internal and external Buddhism. He often invites bonzes for meditation lectures. Dieu Ngu also asked for Master Tue Trung’s consultancy and thanks for that he is able to acknowledge the essence of Meditation. That is why he treats Tue Trung as his master” (11).

After ordaining in 1299, Nhan Tong had a strong sense in setting up and preserving a united religious sect. Despite practicing at Yen Ty Pagoda, Nhan Tong went to many other pagodas for sermons. According to Tam to thuc luc written in 1304, Truc Lam went through various country-sides to eliminate obscene and guide people to do good.” (12). Clearly, Nhan Tong wanted to use disciplines of Buddhism to build political institution and social morality. Anytime in his life, it is hard to identify religious mind and social behavior, social and religious affairs. Even when he ordained, the color of religion and monk’s robe mixed with each other. Ancestor Truc Lam First had always been concerned about national affairs. He was good at planning and arranging. In reality, he transferred power to his son, King Tran Anh Tong/Royal power (1293-1314) smoothly. Moreover, that he retransmitted Monk Phap Loa/Deity’s power (1284-1330) in order that the talented monk would be the second Ancestor of Truc Lam Zen Sect showed his vision and guaranteed the development and stability of Buddhism and country.

Having been a crown prince, being an Emperor for 14 years (1278-1293) and then being a King’s Father for 5 years (1293-1299) and lastly being honored as Ancestor Truc Lam First for 8 years (1299-1307), Tran Nhan Tong is not only a politician but also a strategist. He is not only the Emperor of Tran Dynasty but also a patriot, a regional politics-thinker. In terms of religion, he is a monk with an erudite knowledge, a religious founder and leader. Tran Nhan Tong is the evidence for the harmony of politics and religion without clear delimitation. This consistence can be considered as the next step to express a powerful vitality, the development of political awareness and the concept of aristocracy about royal emperor.

(10) *History of Great Viet*, volume 1, page.44

(11) Refer Nguyen Lang: *History of Vietnamese Buddhism*, volume 1, Publisher. Culture, H., 1992, page.334.

(12) Quote Ha Van Tan: *Buddhism from Ngo to Tran Dynasty (Tenth-fourteenth century)*, in: Nguyen Tai Thu (Chief author): *History of Vietnamese Buddhism*, Publisher. Social Science, H., 1988, page.248.

Therefore, all his mind and behavior more or less influenced on national mind at that time (13). However, by practicing in Yen Tu, the very Truc Lam guided political thinking of Thang Long power holder and religious sentiment of nation to Dia Area – Northeast strategy. The movement not only widened the culture of Thang Long authority to Buddhist Centers such as Yen Tu, Quynh Lam, Van Don, etc but also created a multilateral space among cultures, boosted Great Viet's integration to regional nations.

Besides the numerous social activities, Tran Nhan Tong spent much interest on high sea in the South after ordaining. Truc Lam ever came Bo Chinh (Bo Trach, Quang Binh) and built a hermitage Tri Kien there. In 1301, he had a journey to Champa to visit Vijaya of King Jaya Simhavarman III. It lasted eight months. He left Yen Tu in March and in November he returned. Being a monk but his mind was not quiet. Ancestor Truc Lam must have been concerned with national great affairs and outside threatening risks (14). This can be understood because the North is a big threat to Great Viet at that time. In spite of being defeated three times before, the Mongols had not given up the scheme of taking over and continuously pressurized on Great Viet's politics, diplomacy (15). In 1293, Master Koubilai (1260-1295) still established "Annam army" and "waited for invasion command". Until he died, the Mongols cancelled marching orders.

In effort of building friendly relationships with Champa, Emperor Tran Nhan Tong got big credit. In 1293, King Nhan Tong (1278-1293) ceded the throne to his son Tran Anh Tong (1293-1314) to be Father of King. In 1299, when he was 41 years old, he ordained and became Ancestor Buddhist who found Truc Lam Zen Sect. Tran Nhan Tong chose Yen Tu Mountain being located conveniently and strategically in Northeast area. And it became a spiritual support for the Thang Long authority. From Yen Tu Mountain, he has a far-sighted vision about military and geographic location as well as economic potentials of the South (16).

(13) In terms of Tran Thanh Tong and Tran Nhan Tong's credit, Ngo Si Lien wrote: "Thanh Tong took over Thai Tong. Because of getting disaster and robbery in the way of resistance, he devolved power to Mandarins along with Nhan Tong to overcome difficulties, make nation united, state peaceful and Tran Dynasty got rid out of Ho invasion. Such a big credit!". *History of Great Viet*, volume 2, page.67.

(14) In April, 1289, in the fight against the Mongols, some people were unsatisfied, Emperor Tran Thanh Tong said: "If you know certainly the Mongols not to invade anymore, please tell me, any promotion I will not regret. If I quickly reward you and the Mongols turns back, you all get credit, what will I award you to encourage people", *History of Great Viet*, page.64.

(15) Le Tac: *Annam chi luoc*, Publisher. Thuan Hoa – The Center for East-West Culture and Language, 2002, page.123.

In 1301, as the Supreme Emperor and a Monk with full acknowledge of life and Buddhism, Tran Nhan Tong went down and had a journey to the South, Champa Kingdom of King Jaya Simhavarman (prince Harajit), the ally of Great Viet during three resistance wars against The Mongols. Toan thu wrote: “In March, 1301, the Supreme Emperor travelled everywhere including Champa. Winter of November, the Supreme Emperor returned from Champa (17). During the visit to Champa, Tran Nhan Tong promised to marry Princess Huyen Tran to King Sri Harijit (Jaya Simhavarman III) namely Cheman (1285-1307), the son of King Indravarman V to increase the united relationship between two countries”(18). Then Cheman appointed a delegate going to Thang Long Royal Capital with a plenty of jewelries, spices, highly valuable products and areas of two regions O and Ly as gifts for wedding ceremony. In 1307, King Tran changed names of O and Ly to Thuan Chau and Hoa Chay (lands of Quang Tri province, Thua Thien-Hue, Da Nang city and the north of Quang Nam province today). Therefore, “Thuan Hoa belongs to Great Viet without invasion or encroachment but it is harmony of historical marriage”(19). It can be seen as a special event of Vietnamese expanding-land-to-the-South and diplomacy history.

With three glorious victories against the strongest monarchy, the Supreme Emperor – Hero Tran Nhan Tong had a high position in religion. Being honored as the Ancestor of Truc Lam Zen Sect, he became Buddhist of Great Viet Zen. The basic characters of this Zen sect are harmony and tolerance, high world-entering capacity and a profound national spirit. On the other hand, Truc Lam Yen Tu Zen Sect successfully converted one of the basic Buddhistic philosophies “invisible” to “visible” (20) and made it common and absorbed in the flow of culture, religion and national mind to become Viet Zen’s quintessence.

(16) Nguyen Van Kim: *Vietnam in Eastern Asia world – A way to access Inter-branch and regionalism*, Publisher. National Politics, H., 2011, page.114.

(17) *Viet su Thong giam Cuong muc*, volume 8, tome 4, Publisher. Literature – History – Geography, H., 1958, page.549.

(18) *Viet su Thong giam Cuong muc*, volume 8, tome 4, page.554.

(19) Phan Huy Le: *Memorizing King Tran Nhan Tong and princess Huyen Tran's credit*, Past & Present Magazine, no.263 in July, 2006, page.17. Refer Ta Chi Dai Truong: Deities, People and the land of Viet, Publisher. Information Culture, Hanoi, 2006, page.170.

(20) As monks, the founders of Vietnamese Zen, many Kings and the Supreme Emperors are authors of the famous cultural and Buddhistic research studies such as Tran Thai Tong whose *Thien Tong chi nam*, Khoa hu luc; Tran Nhan Tong whose *Thien Lam thiet chung ngu luc*, Dai Huong hai an thi tap, Tue Trung whose *Tue Trung*

thuong si ngu luc, etc. Besides, *Tham Thien chu yeu* of Phap Loa, *Pho Tue ngu luc* and *Ngoc Tien thi tap* of Huyen Quang along with the works *Binh thu yeu luoc*, *Van Kiep tong bi truyen thu*, *Hich tuong si*, *Bach dang giang phu*, *De Thach mon son*, etc. show profoundly Buddhism and Confucianism spirit, profound academy, humanism, patriotism and Great Viet's national spirit under Tran Dynasty

3. Buddhism and social roles

In Ly and Tran Dynasty, both culture and social structure have various different formats and vocations. Buddhism-based culture and social structures are not fixed but their basic strong points are tolerance and harmony. While determining to fight against the Northern Emperors' subjugating and invasion schemes, Great Viet's society in Tran Dynasty selected and perceived much regional culture values including the invaders' culture. It is Great Viet's nuance and personality. Therefore, if a cultural identity of a nation is considered as a combination of humanity, regionalism and ethnic group or "a national character of a culture as a multicolor concentric circle that combines and creates numerous other multicolor circles of mankind's culture" (21), Great Viet's culture in Ly and Tran Dynasty is extremely typical for its gathering all these circles to create cultural values and distinguished and special characteristics for national culture.

By extending research scale, it can be seen that the books such as *Viet dien u linh* (Departed spirits of Viet realm), *Linh Nam Chich quai*, *Thien Uyen tap anh* (A collection of outstanding figures of the Zen Community), *Khoa hu luc* (22), etc have a big influence of regional culture. In terms of varying internal and external relationships, similarity and cultural change take place not only in China, India but also in Champa, Cambodia, Laos. It shows that the strong acculturation between our country and neighbor countries happened since Chinese domination. Especially, in Ly-Tran Dynasty it was developed stronger by academic and folk literature." (23).

When choosing and honoring Buddhism, the aristocracy in Ly Dynasty certainly acknowledged that Buddhism was a "foreign" religion but it had been a common value of many regional countries. Buddhism has many sects and concepts. It was imported into Great Viet early, experienced and was a foundation of cultural and politic thought during Ngo Royal Dynasty (939-965), Dinh (968-979), The Early Le (980-1009) and had an outstanding development under Ly Dynasty. The famous Vietnamese-study researcher, Keith W. Taylor said: "It can be seen that Buddhism got over the landmark of Deities' protection in the eleventh century; the first time in social history, in general Vietnam overcame the prospect of native deity worship.

(21) Ha Van Tan: *Ancient Vietnamese cultural characteristics*, in *Come to History of Vietnamese culture*. Publisher. Writers' Association, Hanoi, 2005, page.152-153.

(22) Literature Academy: *Ly-Tran poetry*, 3 volumes, Publisher. Social Science, Hanoi, 1977, 1978 & 1989.

(23) Dang Van Lung: "*Triều đình ở các lac thịnh trị*", in *Understanding Vietnamese society in Ly-Tran Dynasty*, page.548.

Cuc truyen newspaper showed that Buddhism itself had reached deities' world and Kings of Ly Dynasty had been a part of boosting process." (24)

However, by the end of Ly Dynasty, Buddhism started going down. Therefore, Buddhism needed to re-acknowledge and boost the process of combination between traditional and new values with a new mindset in order to confirm a distinguished style, a new motivation for national development. The leaders of Tran Dynasty, typically, King Tran Thai Tong (1226-1257), Tran Thanh Tong (1257-1278), Tran Nhan Tong (1278-1293) carried out searching and establishing a new religious sect to express national ego. They made a lot of effort on finding a different way, a Vietnamese boulevard for nation. Tran Royal Dynasty selected Zen (Dhyana, Zen) in the world of various religions. By going into ecstasy completely of thinking, Chan-sect followers can reach for absolutely peaceful mindset and it is also the way to touch Buddhist. In history, in some Northeast Asian countries, Chan-sect is always the choice of military societies, countries with a lot of changes, wars (25). Wherever, at battlefield, no need shrine and acknowledgement of sutras, soldiers and Buddhist followers as well can still experience and reach for enlightenment. That is why in the thirteenth century, in the history of Great Viet culture and thought, Truc Lam Chan sect with distinguished and Vietnamese characters was appeared.

Notably, after wars by many ways and measures, exogenous cultural elements directly or indirectly were spread to Great Viet society. Many foreign residents lived as the native did. A free politic institution and cultural environment included exogenous cultural elements to compensate for its emptiness. Step by step, regional cultural elements were absorbed into the native culture and became a part of cultural nation. Certainly, the appearance of exogenous elements could change cultural structure. However, many traditional cultural elements found new vitality, thoughts and concepts to develop creatively and reach for sublimation. (26)

(24) Keith W. Taylor: *Authority and Legitimacy in 11th Century Vietnam*, page.89.

(25) Refer Ishida Kazuyoshi: *Japanese historical thought*, 2 volumes, (Translated by Cham Vu Nguyen Van Tan), Kim Van Book, Sai Gon, 1972; Joseph M.Kitagawa: *Research of Japanese Religion*, (Translated by Dr. Hoang Thi Tho), Publisher. Social Science, H., 2002; or Stephen Addiss: *Zen Art* (Translated by Tu Tam Dinh), Publisher, Information Culture, H., 2001.

(26) Or refer the outstanding research of Pr. Tran Quoc Vuong about Thanh Giong legend (*Legend of Thanh Giong in book and life*) or the study of researcher Chu Xuan Giao in the unique interpretation about Ha O Loi. Accordingly, the imprint of Champa (India) in the studies is very impressive. Refer more Tong Trung Tin: *Vietnamese sculptural art in Ly and Tran Dynasty (the eleventh – fourteenth century)*, Publisher. Social Science, Hanoi, 1997, page.170-190.

Besides, in the growing trend of a self-reliant nation, Ly and Tran Dynasty need an ideological frame to reinforce the institutional power and lead the nation. Having noticed the effects and the magic of Buddhism, the monarchy based on Buddhism, making patriotism and spirit of Buddhism become the foundation for building government, developing economy, society and culture. With that spirit, the dominant ideology of Tran dynasty was the awareness of national roots, patriotism. The very patriotism gathered all classess, religions to gain one joint target- revising-nation target. In that background, Buddhism was selected as a force to limit the trend of political repression, Confucian culture was strongly moved to the South in order to show power, exploit natural resources and expand territory. Throughout many centuries, Buddhism did not become a unique ideology but it mingled with the cultural flow and national awareness (27). With the idea of “Buddhism is unstable”, Buddhism integrated with indigenous religious and beliefs to create the harmony between life and religion. “The spirit” of “Religion”, “Life” in the Buddhism, Taoism and Confucianism lifestyle but “mingle light with dust” (the philosophy of Lao Tzu in the Tao Te Ching (28) was the motto to manage the thinking and the ethic of the nation.

In many centuries, the Aristocracy in Ly Dynasty especially in Tran Dynasty got over themselves and became intellectual bureaucracy class who created a dominant political supremacy and brought the spiritual world to the Aristocracy holding social power. Even though in their behavior as well as their daily lives they were friendly and closed to the working class, they loved and understood the suffering of the people. Escaping from the darkness of 1,000 years of Chinese domination, Ly and Tran Dynasty wanted to find their own cultural characteristics. These could not clearly rely on the cultural layer which had been affected by Chinese culture.

(27) In this matter, Keith W. Taylor wrote: “Religion in Ly Dynasty did not eliminate the differences of national origin and theory tendency. The Chinese, the Cham, the Indian all took part in the awakening of the Vietnamese. All forms of Buddhist thought developed together, superior knowledge, enlightenment, the patronage of the king

and the joy and sorrow existed parallelly. The dominant tendency at that time was learning, not controlling, testing was rather than conservative". Keith W. Taylor: *Vietnamese power and truth in the Sixteenth century, in Vietnamese Association of History and Science: the issues of Vietnamese history*, Present and past monthly printing. Youth Publisher, 2001, page.75.

(28) Tran Quoc Vuong: Some things about Tran Dynasty- Tran God: history root and the development in the context of Dai Viet culture in the eighth teen and ninth teen Century, in *Tran Dynasty and peoples under Tran Dynasty*, page 48

Therefore, as well as the Ly, Tran Dynasty had to return to the Vietnamese soul, the village, the value of agricultural civilization in South East Asia - South Asia, with the spirit of democratic village and then asserted Vietnam was a civilized country in the comparison between the North and the South poles.

The ideology of closing to the peoples - the core value in the political thinking of Ly, Tran Dynasty had been formed in this context. After many experiences, the sacrifice of the people for the survival of the nation, Thang Long government found from the peoples strong support of thought, material background and endless force for the longstanding survival of the nation. Understanding clearly the historical fate of the nation, people who held national power understood that they had to lead the peoples and take responsibility to struggle against enemy. However, that enemy also came from the nation with long cultural traditions and that culture had reached high level of development. Thus, *along with the military challenges, diplomatic pressure, the confrontation of Dai Viet peoples with Northern Empire is also the confrontation of knowledge, cultural power and intellectual level.*

The spirit and world-entering of the Kings about Buddhism was reflected in many behaviors and civilized responses of the Aristocracy in Ly, Tran Dynasty. As far as you can see, during their life, the king and the Aristocracy are mostly not the "professional" monks. However, only after they underwent all the worries, sorrow, dedication, experience and pain, they became monks or believers. That social mood and religion make the Aristocracy in Tran Dynasty have high capacity in understanding life through the behavior, manner and a more multifaceted view of life as well as religious faith. That mood was much more different and superior than the monks who devoted all their life for Buddhism from their early life. That explains why when the country had to cope with the invaders, the monks were ready to go to the battle and they were willing to stand on the front battle to struggle against the enemy. Because when they became the monks, they could save life, prevent evil and do good things. In a society with many changes, even though they are the monks or not, Zen mood was available everywhere and everywhen in all the forms of human beings. High capacity in understanding life is derived from the concept of "Buddha is in the heart, the calm heart still knows that is called Buddha". In Buddha record, Tue Trung, an erudite Zen scholar in Tran Dynasty said that: Heart is Buddha, Buddha is heart. Two things could not be apart. Therefore, when the Heart was born, Buddha was born. When the heart was killed, the Buddha was killed (29). Thus, Buddhism in the early of Tran Dynasty came over nihilistic trend that

revealed quite clearly in Buddhism at the end of Ly Dynasty. At the same time, it also dismissed the influence of Vajrayana Buddhism. The national spirit in the eighteenth century was enhanced and it blew a new life for Buddhism (30). "That mood also changed many human perception and Buddha philosophy.

Due to the deep philosophy about life as well as tolerance, Buddhism combined with the national trend and became the ideological system that led national consciousness. The selection and glory of Buddhism was a key guideline, a conception showing the sensitive in political thought and culture of the Aristocracy in Tran Dynasty before the aggression in the region. Therefore, in Tran Dynasty the whole national power was mobilized for building and defending nation ... The erudite Zen scholars such as Thai Tong, Tue Trung, Thanh Tong, Nhan Tong became the heroes with many glorious victories at the difficult time of the nation. Buddhism in eighteen century also was cleaner and closer to people (31). Thus, the foundation of Truc Lam Yen Tu Sect marked the unity of Buddhist Church of Vietnam (32). *That united process took place after the country underwent three war, the peoples experienced and realized themselves in the trend toward peace. The society under Tran Dynasty was in need of psychological therapy to heal the pain.* Therefore, the Kings and the Aristocracy in Tran Dynasty not only continued to support Buddhism but they also became the monks to lead religion and contribute to the development and creation of religious. More than any other Dynasty, under Tran Dynasty, religion and ideas linked very closely and accompanied with political target. In another words, the Kings and the Aristocracy in Tran Dynasty were also religious believers.

In term of thought, in the journey to find a "Viet way", Buddhism under Tran Dynasty advocated the harmonious combination between *fast realization* and *gradual realization*, between self-reliant liberation and dependent liberation. Truc Lam Zen was not only interested in the liberation of the upper class, but it was also interested in the liberation of the lower class although there were differences between two classes in liberation capacity (33). Accordingly, the upper positions were rare but they still existed.

(29) Nguyen Duy Hinh: Vietnamese Buddhist ideology, Publisher: Science and Society, 1999, page 592-594

(30) Ha Van Tan: Three factors of Vietnamese Buddhism: *Zen, Zing zong, Mi zong*, in: Vietnam

They were living Buddha who found *stability -optimism - freedom-purity* in the existing life but the lower positions who always begged to live in the Buddha land, after living in the land of the Buddha, they asked the Buddha to teach them to gain Buddha results. In the journey to find an identity in Buddhist thinking, Tran Thai Tong used yin and yang theory to explain "living" is an unprecedented explanation in Buddhism including Chinese Zen although the idea of yin and yang penetrated into Chinese Buddhism deeply. Therefore, along with the

different conception of four-mountain legend, four-Zen and mind following religion, the link of Buddha belief with ancestor worship, folk believes were important different concepts showed innovation in the philosophical of Zen delegation under Tran Dynasty in comparison with Zen others in the North (34).

In term of human life conception, Buddhism under Tran Dynasty applied harmonious policy and did not go against nature rules so it was not necessary to be vegetarians to be monks or real believers. Living under the law helped them attain enlightenment. Tue Trung raised the principle: “Let make our minds combine with the heart of things and we reach the heart of the Buddha” (35). Understanding clearly the philosophy of “stability and optimism” of Buddhism, many Kings, and Aristocracy in Tran Dynasty considered fame and money ...as unreality (36). Besides, knowing all the changing rules of the universe, in the perception of life and death, they also said that only those who had less intelligence were afraid of death while the wise people who understood Buddhism considered death as “an idle time” or returned to the world of enlightenment and wisdom.

(31) Ha Van Tan: *Buddhism from Ngo to Tran Dynasty (the tenth - fourteenth century)*, in: Vietnamese Buddhist history, Nguyen Tai Thu (Editor.), Publisher. Science and Society, year 1988, page 215.

(32) Ha Van Tan: *Vietnam pagoda*, in: Vietnamese Buddhist history, Publisher. Literature Association, 2005, page.218.

(33) Nguyen Duc Su: *Buddhism and philosophy of Zen scholars in Dinh, Le, Ly, Tran Dynasty*, in: Vietnam ideological history, Nguyen Tai Thu (Editor.), Publisher. Science and Society, 1993, page 215.

(34) Nguyen Duy Hinh: *Vietnamese Buddhist ideology*, page 540-551. Futher reading Nguyen Van Huyen: *Vietnam civilisation*, publisher Literature Association., 2005, page.356.

Buddhism under Tran Dynasty closed to the peoples and it was also very dynamic. As additional values, Buddhism -Confucianism - Taoism simultaneously satisfied psychological needs as well as other needs of life and social reality. If the King followed Zen delegation, the crown prince and other King sons could follow Taoism or opened school to teach Confucianism. Tolerance and freedom dominated the Tran’s spirit and reached a high harmony in comparison with Ly Dynasty. Therefore, the problem was not the purchasing of which ideology or religion. It was essential for each people to understand the situation of the country and take responsibility to the nation. Once more thing was that, most of Tran Kings were thirst for knowledge and good at many fields (37). Being born in the lower delta, Tran family moved to Thang Long and rapidly integrated with the cultural environment, knowledge resources and many regional cultural values in this capital city.

Thus, after the first generation (such as Tran Thu Do - A wise general Command) to the next generation, those who took national responsibility were the intellectual Bureaucracy

and they understood the three religions. Tran Thai Tong himself had a strong transfer and he later became an intellectual, an ideologist and a wisdom Zen scholar.

(35) Quoting from Ha Van Tan: *Buddhism from Ngo to Tran Dynasty (the tenth and fourteenth century)*, page.240.

(36) In April, 1236, after 10 years of reigning for many reasons, Tran Thai Tong left the Royal Capital with intention of practicing in Yen Tu Mountain. Answering the question of Truc Lam, King said: "I am young and my parents were gone, alone in the world without relying on others. Thought of the previous Emperor with unstable careers, therefore, I come to this mountain to be a Buddhist without any other purpose". Notably, after finding King, with the advice of King Tran, Tran Thu Do expressed clearly Confucian spirit, especially in terms of *human and responsibility*, power and complete loyalty of subjects to Emperors. Quoting from Nguyen Duy Hinh: *Vietnamese Buddhist Thought*, page.488-489. Refer more the similar saying in *Toan thu* (Encyclopaedia), page.16 and Culture Academy, Committee of Vietnamese Social Science: *Ly-Tran Poetry*, volume 3, Publisher. Social Science, H., 1989, page 29.

(37) *Khoa hu luc*" works, Tran Thai Tong wrote: "I use virtue to rule the country and lead the peoples. I don't mind working hard. Although i have hundreds of things to do one day, I also spend spare time to learn. If I don't know something, I must find out the answer at mid night. I read *Dimond Ching* to understand the life and learn how to achieve all the good teaching of God to help next generations". Refer: *Ly-Tran Dynasty poetry*, page 34. In the *Toan thu*, Ngo Si Lien and the historists in Le Dynasty praised the knowledge and the virtue of Tran Kings and many famous generals such as Tran Hung Dao, Tran Quang Khai, Tran Nhat Duat Street, Pham Ngu Lao, etc.

In Tran dynasty, the Kings as well as the nobility pursued and promoted Buddhism, but due to the requirements of social development and strengthening bureaucracy institutions they also gradually accepted the Confucian idea and institutions and certain elements of Taoism. That cultural attitude started from far cultural perspective but it was also showed that it was an real tendency of this Dynasty. Thus, the spirit of religion, culture under Tran Dynasty intertwined three religions and the core point was to understand *mind* (38).

Like Tran Thai Tong, Tran Kings all understood the ideology of Buddhism - Confucianism - Taoism. The head of the country studied both of Buddhist and Confucian books to draw out the *truth and solutions* for ruling the country, saving lives. And this Dynasty, 2 years after gaining power, they took examination of three religions. It was worth noting that, the Kings such as Tran Thai Tong, Tran Thanh Tong, Tran Nhan Tong ... were good with numbers and they could predict the changes of nature, society, and predicted accurately their fates. It was a typical characteristic of Vietnamese Buddhism.

The last thing was that, in the history, Buddhism not only contributed to the development of national culture, national unity it also created belief and motivation for the survival of nation and nation as well as natural social conditions profoundly impacted to the content of thought, philosophy and rich activities of Buddhism. A country lied in the Pacific

coastal region with tropical climate, with many changes of nature; a country with main economic base was agriculture which always needed stability and harmony; a countries always faced with many wars; a country with diverse cultures was the destination of migration flows ... All those factors affected Buddhism, the role and mission of Buddhism to the country, the nation and contributed to create typical characteristic of Buddhism in Ly, Tran Dynasty as well as the Buddhist Church of Vietnam in many centuries later.

(38) *Pho khuyen phat bo de tam* cited from Culture Academy: Ly-Tran poetry, volume 3, page.65.

II. PSYCHOLOGICAL FOUNDATION TO RESEMBLE SOCIAL ACTIONS BETWEEN BUDDHISM AND SOCIAL WORK

- Assoc. Prof. Dr. Nguyen Hoi Loan -

1. Rationales

The main context of Buddhism are about the root causes of all sufferings of human beings and path to liberation, similarly, the main context of Social Work basically is also the matters of Buddhism concepts - the reasons of troubles people meet in their lifetime and methods (path) to deliberate troubles by supporting, intervening, providing therapy (related resources and services) of social workers in order to enhance ability, increase social function for individual, family and community resolving and preventing misfortune in term of individual and social to guarantee social security. Categories like motivation, action and emotion, cognition, personality, behavior, prevention, therapy are all vital, imbrued and penetrated not only in theory and practice of Buddhism's rituals and in the scholarly study and application of psychology but also express in those of Social Work in Vietnam nowadays.

The foundation of Social work is the *compassion* of every human being, but Social work depends on social viewpoints, values, standard, lifestyle, national psychological characteristics of community that was shaped basically on national culture. Buddhism always gives prominence to mercy and compassionate. This is the important cause that help Buddhism always stick and companion with Vietnamese people along the history.

Buddhism believe that human need to have metta, karuna, mudita, upekkha (loving kindness, compassion, sympathetic joy and equanimity- four infinite states of mind) those are key factors to develop heart of mercy, free from suffering that orient every action (belonged to spirit and physical) of Buddhism to human beings and for human beings, that's not only Buddhism's criterion but also foundation of compassion and companion of resources take part in Social Work.

Buddhism teaches that, more or less, human must face difficulty, danger, failure, calamity, diseases... losing close relatives of themselves. In such cases, human easily gets hurt and becomes meaningless, belief in religion help them not to trap in hopelessness. Therefore, human beings find the exits for themselves and their community based on faith in Buddhism's doctrines. For this reason, Buddhism is now and then always very important social capital that goes abreast with state and other organizations in social activities to support, prevent, intervene in order to contribute for building and running social security.

Along the history of Buddhism development, it's always clear that Buddhism coordinates theory with practice social activities (secularize trend) together with other social resources to resolve social problems. The doctrines of Buddhism taught human not to be cruel,

cultivate the good and purify mind, life style and regulation of every behavior that is appropriated to standard and rules of social culture.

2. Social and psychological foundations of resemblance

a. Ethic and humanity

Buddha teaches that the harmony of human beings is based on the balance of psychology. Consequently, social behaviors of individual or group or community have to base on that one. If problems of individual, group, community are solved by balancing (in term of individual and society) to minimize contradiction and conflict of society, psychological attributes like greed, arrogant, hatred, jealous, selfish (lust, hatred, delusion in Buddhism)... of human being are causes making psychological unbalance of social individual and group; and making individual and community misfortune. Buddha teaches that: protecting ourselves is protecting other, protecting others is also protecting ourselves. Consequently, to cultivate quality (virtue) is viewed as social cultural values, as self-regulation, peaceful and restful psychology, self-discipline, helping fellow,... That is social moral foundation to minimize contradiction, conflict inside every person, family, group, community in society; simultaneously improve, develop wholesome dignity, be able to construct an honest society, develop social security. Those are not only expressed in moral content of Social work career but also in social moral fundamental of resource-linking activity in Social Work.

b. Basis of therapy in Buddhism, psychology and Social Work

The spirit of Buddhism is to finding out the origin of suffering that mankind has to suffer and how to be free from miserable. Buddhism, psychology and Social Work have their own oriented therapy under different names. Buddhism teaches how to eliminate suffering or affliction (objective of self-improving five realms and all the Buddha's teachings.) In the content of self-improving, there are five roots: establishing deep belief in three refugees (credited), realization and achievement all the goodness in life (stillness), practicing meditations, especially Four prayer notions (pray), reaching four levels of Ch'an (contemplation), full acknowledgement of live-and-death of Dharma, aware as reality of Four Noble Truths (perspicacity), all is aim to Enlighten; Psychology provides treatment methods to awareness, behavior, awareness, humanity; Social Work intervenes and provides therapy through by Social Work with individuals, groups, and community development that is implemented by variety prevention therapy models.

According to Eric Fromm, Sigmund Freud is unable to treat psychological illnesses but eliminate worry, unreasonable hot-tempered and human's obligation. Nowadays therapy of psychologists is correcting problems pattern and social illness more comprehensively. In fact, countries that industrialized and developed at high level have their people with desolated,

empty, frigidity state of mind in term of shortcoming of human life guiding, that are all concept and target of today psychological therapy.

As in Buddhism's teaching, inner feelings like difficult conflict, dissatisfied, tempered, greedy, hatred, grudged,... are root of mental disorder of human beings in general and modern in particular. Basically, therapeutic methods of Social Activity is constructed on psychology, sociology, law basis certainly imbued religious thought (in history of Social Activity development, Social Activity originated from religious charity activities, Social Activity in American was launched from end of 19th century by charity activities of Catholic). In Vietnam, thoughts and thesis of Buddhism effected extensively to every social activities in general and Social Activity in particular. For example, human's behavior is fruit of interactive relation between personality and social environment (political, economics, social and religious, belief...) that person live in. therefore it is possible to say that human behavior is a compound that combined (through interaction) by psychology parts (personality), environment (society and nature) as also as particular living conditions of that person. As a result, to comprehend and to explain thoroughly a psychology phenomenon, behavior it's has to interpret dialectically the dialectic link between human and environment (society, nature), from that base we could construct support solutions effectively and intervene for pessimistic. To explain this dialectic relation that Social Activists (theory and practice) takes great pains to build both fundamental and prevention and support models, in the old days since the start of Buddhism to nowadays exist and affect lifestyle, behavior of not only Buddhism followers but also every people class in society is cause-and-effect law in Buddhism.

Buddha deny any permanent entity, in fact pessimistic in society are always insinuate themselves that fate have predestined their lives, therefore they accept the reality. To explain this psychology phenomenon, it's necessary to apply cause and effect law because they are cause and effect of each other. To this approach (considered as other approaches), mental and physical life of the pessimistic and also problems they encounter in life is not immutable but changeable. As Social Activists we can develop intervention, appropriate and effective assistance to each subject and group to help them develop their internal resources, overcome and adapt to society. It is also the principle of development in philosophy, psychology and social work.

c. Motivation

Psychology, social work, as well as Buddhism always aim to explain human behavior. The behavior of individual depends on their recognition and motivation those are inseparable. Buddha considered human desire as the motivation of all the suffering of human, and methods to minimize the suffering is also one of the goals of social work.

Buddha taught that there are two kinds of methods to achieve growth in terms of spirit: Utter Peace (peaceful stillness); and Panetrate View (see inside of thing). But there are also five factors that can disturb the development of the utter peace that is lust, bad will, lazy and

loiter, anxious, skeptical. Buddha also taught seven kinds of Enlightenment factor in order to improve our knowledge and Penetration which are: right thought, the pursuit of Dharma, spirit, joyfulness, being peace, meditation and contemplation (calm).

Motivation is the reason of human action, it play a role as a stimulus to promote human's capacity that can generate action to help achieve goal in life. Motivation can be divided into two parts which are physiological and psychological. Buddhism concept that motivation mainly leads to insecurity, stress, anger, anxiety, restlessness and pain sensations, etc. and also psychological conflict and internal insecurity of human in general and pessimistic in particular, that is derived from human's lust, from here Buddhism set out unique teaching to guide all beings to reach path of happiness, prosperity, towards the true, the good and the beautiful.

d. Personality

Personality is a combination of psychological qualities, which make up the aspect of human's social values. Psychologist or psychological analysis (Psychoanalysis) of Sigmund Freud (classical psychoanalytic theory) consider there are three kinds of psychological stages, those are super conscious, conscious and unconscious. Contents of the three stages made up three types of psychological system, example *it* (id), *I* (ego) and the super-me (superego). According to Sigmund Freud, in a civilized society, the pressure of society is usual reason that's hard for people to satisfy their needs easily, so that it turns into a key factor affect personality. Since then, almost theories, thesis on personality that comes from the theory of Sigmund Freud are further amended, known as the "new psychoanalytic theory."

From late 1930 to early 1950, there are many students of Sigmund Freud said about the theoretical insights and analytical psychology. In which they use the psychology analyzing faction (as Carl Jung advocated) to emphasize the personality is the balance of consciousness and the unconscious.

Theory of individual's psychology of Alfred Adler that one of his primary contribution mentioning is the expectations of congenital (birth order) in the formation of the personality, the impact of neglect or pampering to children's development, a concept of dynamic "perfect self" (self perfecting) in human existence, and the idea that it is necessary to study and treat patients as "human whole" (a whole person). Another important principle in Adler's theory is human's childhood dream that is able to lead to the perception and choices throughout their lives, and the ability to work with others for a community's benefit is essential standard for mental health. It is the role and social relationships contribute to the formation of personality. Humanistic psychology theory as Abraham Harold Maslow proposed hierarchy system of human needs and also considered as cause of human behavior in social life. Or Carl Rogers proposed client- focusing therapy is chosen vocabulary to name for a group of psychological counseling method based on theories about human's nature and the social interaction that

hypothesis everyone possesses the potential for growth, the potential for effective behavior and tend to self-realization their potential. The reason why some individuals develop less adaptive behavior is due to the infection of deviated behaviors. Because each individual has a strong demand to be accepted and respected by others so he or she might act in an unnatural way, non- practical and develop a false sense of him/herself, of his/her desire. It is emphasized that personality is special and unique living experience of the individual. As in F. Skinner's theory of Behavioral, learning is the process and results of acquiring personal experience, knowledge, skills and techniques. Learning is seen as a manifestation of certain behavioral methods in terms of the impact of specific stimuli. In other words, learning is the systematical changing behavior when repeating the same situation. Learning expressed as basic methodological principles and main tasks of behavioral psychology that is an important factor of the treatment effect in the system of psychotherapy, particularly group therapy. Behavioral psychotherapy is actually used in clinical learning theories, formed in behavior. Said Skinner that behavior of consolidation is the factor that adjusting the deviation of human behavior. And he also highlighted the role of education as a psycho therapy.

Theory of Alfred Adler, Carl Rogers and F. Skinner is very close and similar to the Buddhist point of view (beings are in the heart) always guide beings to the liberation of practical value and deeply humanity. Buddha taught people to live with the present, recognizing the suffering to get over, look the natural world as well as human life in the cause-effect analysis. According to the Buddhist cause and effect is a continuous chain of unbroken and non-chaos, means that which cause result its effect. Also some other theory of personality, all the theories are applied in social work (counseling, social work of individual, group social work, community development, etc. for various vulnerable groups)

In the explanation of Buddhism about personality included philosophy, ethics, and psychology. Buddhism negative human's capacity to fix self purifying (ego) as it is predestined harmony. Due to the relationship of the phenomenon of harmony that every human consciousness, memories and personality attribute to be able to distinguish me, who (subject, object), Buddhist notion that humans have a personality dynamics, price fluctuations, personality is just a list of the means used to distinguish between him and me only, personality responsible for his own actions. Analysis of a seriously classic behavioral psychology, personality is only a means of disguise, because it represents a kind of functional unity - such as walking, standing, perceptions, thoughts , decisions, etc. like a horse, so the whole combination of new parts can be called coach (later behavioral psychology theory brought new elements into the process of creating social of individuals); personality as well, due to the body, feelings, consciousness and orientation, the value v. v ... a combination of the psychological attributes that make up the social value of that individual into new and so-called personality. This interpretation fully consistent with Buddhism and social work.

Buddha received critical significance of the mutual relations of human and social

circumstances. Buddha said that social morality can help people expected establishment of a healthy human relations and a harmonious socialist ideology. Therapeutic target (the center) of the Buddha on the psychological temperament of the individual evolution, Buddha traced the whereabouts of the fundamental conflict of social and intellectual as it is rooted in attachment lam, hatred and delusion of self. Starvation response is intrinsic physiological, sexual identity, physical and social trends, namely: sexual desires, lust of power, fame and status as a result of the mutual process between individuals and social activities and social conditions of those individuals.

e. Conflict and frustration

In Buddhist philosophy expressed through the scriptures, the problem of conflict is always mentioned and explained it from the Buddhism's point of view. Accordingly, the conflict that is two things or two goals or needs leads to insecurity situation without mutual capacitance. Conflict can be divided into three categories, which are principal- principal conflict, that kind of conflict when you want to achieve one of two objectives of thought; accessory-two- side conflict is two goals are not thought to conflict happens when you want to get one; principal- accessory conflict is a conflict of a goal that has two type sub main components in it (for example, a beautiful woman but getting many diseases). Resolve the conflicts of course related to its determinants and close distance of the goals, personal motivation, personal needs strength, willpower, time, personal expectations, etc.

Obstacles, failure always exists in the process of conflict resolution. The obstacles may be by circumstances such as a family member dies; obstacles by physical factors, such as disability; troubled or social factors such as divorce, unemployment, etc.

Method to deal with the obstacles, setbacks including aggression, provoke (directly or indirectly), delusion and shrinkage (return to childish behavior - such as noisy crying loud, cold, etc.), fearful, repressed, control, projection, dodge, negative, rebuff, clearing, rationalization, move ... It is the defense mechanism of the mind Psychoanalytic Psychology. The mechanism exists in humans in general and cynical in particular when they encounter problems in their lives that they not dare to face.

Buddha taught that the basic conflict and peace, purity could test from two hierarchical things: Nirvana is pure, absolute harmony; still suffering, filled with insecurity and conflict. Between harmony (the pursuit of the ideal goal of the laity) and absolute purity (ideal pursuit of production) there are many differences. People in the district live if subject to legal tricks to get rich, not greed, has merit and can further achieve harmony; if people start in the center of greed, thirst for enjoyment too level is definitely conflict with others. Ordained since renounced all, not only has the ability to remove pain which further can access the highest level purity in their interior. .

Buddhist explanation of the obstacles, that failure, pleasure and enjoyment through greed, hatred, and ignorance of people when we tracked the results become empty, the

troubled birth, heavy defeats. Type obstacles more deep failure does not immediately appear that it appears as through experience, drawstring ... tormented or envy, jealousy, hatred, etc. In addition to the obstacles for the pursuit of sensory satisfaction caused So Buddhism also proposed psychological conflict self preservation (power, position, fame), a strong demand for power, the psychological conflict is also great and the obstacles, obstacles they encountered heavy cungrat. When monitoring more sense to peak human is not able to receive it evident immediately encountered a relatively rare type that is lust and desire of self destruction.

Thus, a conflict that Buddhism mentioned as engine analyzes the root cause to satisfy the demand, preserving the self, self destruction, greed, hate, hate, etc. along with modern psychology and social work are similar.

f. Treatment, prevention

In ancient times, those who have behavior disorders or mental disorders, intervention, treatment often find direction in magic, spirits, and the different exorcism method. Some of religious have mixed more or less those methods to do the ritual of religious literature, a number of others deny those tricks and consider that mental illness is due to the function of the brain chaos cause, but it was not until the 20th century when new scientific method appeared to analyze more clearly of erratic behaviors. Theory of hear-illness, that is, mental illness can be viewed as a result of the disorder mind as in Mesmer's, Charcot's, Janet's, Breuer's and Freud's perspective.

Gestalt or "Gestalt Psychology" emphasizes the whole body of psychological phenomena, ie the biggest characteristics of psychological phenomena, that is the nature of its unity can not be divided, behavior, that is, the unity of a certain behavior, the response of the whole body.

Besides Sigmund Freud's school, "humanistic psychology" of Carl Rogers and A. Maslow, "behavioral psychology" of John Watson and B. F. Skinner, "existential psychologist Rollo May, etc. are referred to therapeutic problems.

Erich Fromm said: truth, every individual in the society are more or less fall into the disease of society and contemporary social disease states including fear, anger, anxiety, insecurity, etc. so sure that the treatments of the psychologist is not only limited to the individual patient but at the same time including the contemporary social disease states. These treatments are very successful use of social work with vulnerable groups in particular (mental, sexual abuse, physical abuse, drug addiction, prostitution, etc.).

Treatments of Buddhism are "treatment-oriented" (Therapy Oriented). On the Buddhist philosophy, can give revelation for mankind was confused and lose consciousness. In terms of psychology, Buddhism can specify is because human desires bound up anger, anxiety, pain and also teach methods capable of solving the problem. So Buddhism, in terms of therapy, including philosophy and psychology.

Buddhism clearly indicated host (source, location) of the problem of human suffering, the Buddhist diagnosis of the origin of suffering is for education and ignorance, the way to solve to the cessation of suffering is the "Noble Eightfold Path", and general purpose polarity of the primary therapy is "Nirvana" liberation.

The reason of being's suffering is due to the lust and ignorance. Lust arising from desire, hatred, but their ignorance is coming from delusions. So therapeutic path is: For those who have a lust temperament, give them purity; for who lamented or vulnerable in terms of their mind is providing internal self conscious and that's only path to solve basic Optimizer.

The most obvious different between the Buddhist psychology and Western therapeutic schools of thought is therapeutic purposes. Buddhism is not directly interested in the finite individual, but is concerned with the problem miserable scene of the whole human race. The Buddha taught that the disease can be divided into disorders of the physics and psychological disorders. Our human infirmities of the body in every moment (time period), but on psychological disorders, except to the Sacred Landscape, if only there it could be eliminated. Here Buddha gave ideal of happiness and the concept of insecurity: The export can let go of all to reach for the complete purification of inner security; laity can live a real life happy, very harmonious (adapt to circumstances) for granted, but to stay away from the transition by limiting necessities, regular self analysis and help others.

Typically, Buddhist therapy methods have gathered the theory of psychoanalytic psychology, humanistic psychology and existential psychology; But behavioral schools of thought that there was a bit of difference to the Buddhist concept of therapy. Buddhism advocates the self-conscious (enlightenment), and behavioral therapy, behavioral focus (external manifestation).

Buddhist concepts of organic and unconscious motives, is the intentional inducement of the deep layer by excitement of the lust senses. The attachment for the purpose of example objects the user feel pleasure and promote the sense of participation in potential demand; feeling pain and detonate the potential at the menace of impermanence to life should tend to accept the before stimulating the potential for survival. The intention of the advanced nature of this potential for greed, encourage anger, pride, envy and the basic foundation of insecurity permanently without interruption. So spiritual that sure is a continuity of memory storage dynamics childhood, (even countless past lives in the past). Buddha taught that the self by the support of long-term potential of consciousness should now form the basis of urgency and insecurity.

The purpose of Sigmund Freud's psychoanalytic psychology is uplifting ideal finite and reachable bliss, and Buddhism's purpose is to propose a right path targeting spiritual and moral education, to help human beings compliance.

Carl Rogers, etc. proclaimed that human beings are responsible for their own destiny, selection progress themselves and have their own choice, responsibility for his own

life, which similar to explanations of Buddhism in terms of psychology and ethics.

Buddhism is a religion that is negative nature destiny and Spirit law. But the Buddhist spiritual path of liberation for insecurity and mode of living is guiding a very positive way, but technical guidelines therapy "client focus" did not obvious in term of content in Buddhism, the Buddhist approach of comparison it is obvious that the rich humanity, the nature of its deeply rooted in that tends to connect the past and future hybrids when evaluating the enlightenment of all sentient beings.

Buddhism, psychology and social work exists on therapeutic aspects have similarities such as: "The human problem" of psychology, social work and "Human suffering" of Buddhism though do not plan but still met. Buddhist proposed method using the concept of therapeutic self to anger, anxiety, suffering and troubles bored. Buddhism also said that the reason people nervous anxiety insecurity is because clinging to the attachment where the self. Psychology, social work, give the treatment, intervention, such as cognitive, behavioral, cognitive-behavioral, humanistic ... for intervention, effective treatment of human affairs. Buddhism selfless spiritual proposed to solve the ultimate problem of human problems.

Conclusion

By analyzing of the psychological basis of Buddhism's social activities through some of basic categories operated in psychology, Buddhism and social work, it is clear that Buddhism, these categories are similar and united even though those categories are presented and operated in different fields such as psychology, Buddhism or Social work. In Vietnam Buddhism are interested in solving the current pressing issues such as the poor's condition wandering and helpless, there are still huddled under bridges, fiber, hard mental square curb every night, poor children are unable to attend school, or to leave school early because there is no money to pay school fees ... Simultaneously assume responsibility, embarked on building programs such as: digging wells for the poor in the mountains without water; establish and fund scholarships support poor children, students, students in difficult situations, nondiscrimination of religion or ethnicity; mobilize donors to support means, medicine, clothing, etc. in order to help disadvantaged families, the elderly. Social work is the specific action, Buddhism practically help victims of disease, poverty, misfortune overcome difficult situations, help them more energy, rose wills ... gave them conditions to integrate into the community and live happily, learning and work as well as normal people through activities such as: caring lonely elderly who have no reliance and care for orphans wandering and homeless, disabled children; caring and supporting poor patients; care for the poor or victims of natural disasters, floods; war victims, victims of Agent Orange and the victims of the market mechanism, HIV/AIDS...That is also the social activities of Buddhism, of course, the specific activity is concretizing philosophy and teachings of the Buddha to specify the goal of Buddhism. To view at the perspective of psychology, the social activities of Buddhism and social work is in common. The social activities of Buddhism brings great efficiency to society

is based on the Buddhist belief of the people (80% of Vietnamese have faith in varying degrees of Buddhism - the data Buddhist Church of Vietnam)

Nowadays pagodas in Vietnam has been implementing social activities as its nature which is in fact they are doing at different levels the function of a social work center, which is: service coordination; provide service; training-education-communication; support and community development; counseling and advocacy. Among those success of so many pagodas which is Phap Van Pagoda in Hanoi aiding intervention model to youth drug addiction treatment prove those points of view. Reconciliation of Buddhist philosophy with the goal of social work perspective psychology it is found such a significant overlap, from these scientific and practical fundamental it is now able to build a new approach in social work in Vietnam that is nationalistic in accordance with traditional culture in order to improve efficiency, quality of work, which is approaching Buddhism in social work.

REFERENCES

1. Nguyen Duy Can, Essence of Buddhism, HCM Publisher, 1997.
2. Thich Minh Thuan, Basic Buddhism, Religious Publishing House, Hanoi, 2008.
3. Nguyen Tai Thu, The influence of ideology and religions to Vietnamese nowadays, The National Political Publishing House, Hanoi, 1997.
4. Institute of Philosophy, History of Buddhism in Vietnam, Social Sciences Publishing House, Hanoi 1988.
5. Nguyen Thanh Tuan, Correlating Buddhism in Vietnamese and Japan culture, Encyclopedia Publishing House, Hanoi, 2009.
6. Tran Dinh Tuan, Social Work - Theory and Practice, VNU Publishing House 2010.

III. SOCIAL CHARITABLE ACTIVITIES OF THE VIETNAM ASSOCIATION OF BUDDHISM (2007-2012)

- Assoc. Prof. Dr. Nguyen Hoi Loan –

1. Introduction:

1.1. Buddhism is a philosophical doctrine – the largest religion in the world.

Buddhism came to Vietnam around the second century A.D and quickly became a religion which profoundly influences on spiritual life of Vietnamese people (According to the survey of the Buddhist Sangha of Vietnam in 2008, 80% of Vietnamese people believe on Buddhism at various levels) along with Confucianism, Taoism and Christianity. In addition, the process of development and spread of Buddhism attached to the process of formation and development of human thoughts and ethics.

Buddhism always appreciates the compassion and mercy. Since being transmitted to Vietnam, the spirit of rescue of the Buddha has been widely promoted in a country which was ravaged by wars and disasters. This is an important reason supporting the Buddhism to tie and go together with Vietnamese people through a long history. Today, Vietnam is a developing country and has gained many outstanding achievements in the process of industrialization, modernization and internationalization. However, there are more and more social problems emerging such as the status of massive immigration in urban areas, damaged environment, hunger, poverty and unemployment in rural areas, continuously recurrent diseases, social evils, larger gap between rich and poor people and unequal society... These social problems have become challenges for our country toward the sustainable development. Therefore, in such situation, the Buddhism has been contributing to support the State to well implement social security and ensure the social justice.

1.2. Charitable activities – specific activities of social function of Buddhism.

Vietnam is a agricultural country and usually ravaged by wars. As a result, human life much depends on the nature and people have often struggled to cope with the devastation of natural disasters and the invasion of foreign powers. Thus, when the Buddhism came into Vietnam, its main spirit quickly blended with the philosophy and life experiences of people which are expressed through Vietnamese folk and proverbs. This similarity is one of important basis for the Buddhism to exist, develop and accompany with Vietnamese people through the vicissitude of the history. Therefore, it is said that: *“During the period in which Buddhism is the dominant ideology, it contributed to bring an advanced governance method for the ruling class. This is the attitude of tolerance, generosity, sharing and understanding, and a living attitude toward others, for others”* (3). Thus, so far, Vietnamese Buddhism always shows the practical spirit, usually organizes the charitable activities, helping vulnerable people in the society.

The charitable activities are not only an expression of compassion and rescue of Buddhists but also an important expression of social supporting function of the Buddhism. *“Either much or just a little, people have to face difficulties, dangers, failure, disaster, diseases, death of relatives and death of oneself. In such situations, people easily get hurt and their lives will become meaningless, so, the belief on Buddhism shall help people to escape from the desperateness. Besides, the Buddhism also provides praying methods, divine worship which are believed to improve such bad situations”* (4). The function of Buddhism not only helps people by spiritual therapies but also have practical activities such as physical supports of Buddhism. Thus, the charitable activities of the Buddhism bring the physical supports if necessary, as well as a spiritual solace which help people to cope and overcome difficulties they face in their lives.

1.3. The charitable activities of Buddhism – Social capital

Social capital is a concept which refers a type of non-material asset of each individual, each family, community or a country which has been created through the implementation process of social subjects (individual, family, group, community, the State). Cohen and Prusak defined that: *“Social capital mostly includes the cooperation among people: the trust, mutual understanding and sharing of ethical values, connection’s style among members in a group and in a community which enable the implementation of joint actions”*. As a result, the social capital is human. While humans are products of an existing social circumstance and develop in an economic situation, a historical context, a specific cultural tradition. Indicators to measure the social capital are reflected through the volume and quality of exchanged information, ability, cooperative level, external support and sustainability of social relations. A person who has low income might feel more secure in life when they set up an intimate social network such as sibling, relatives, friends...(5). The social capital is clearly shown through activities of the social welfare, helping the poor, maintenance of social network and improvement of their lives’ quality.

Buddhism, a grand social and prestigious organization in Vietnam, has been a crucial social capital, along with the State and other organizations in many charitable activities to support people and contribute to develop the system of social welfare in Vietnam. The spirit of Buddhism and Vietnamese race have profound humanistic features and toward misfortunate people in the society. At the same time, the charitable activities of the Vietnamese Buddhism carry a significant meaning which contributes to the efforts of social security and social welfare for the community development, expresses a good relationship between the *religion* and *life*, clearly reflects the social function of the Buddhism.

The Buddhism keeps a tie with villages by many specific activities in conjunction with indigenous beliefs and festivals. Monk and temple play important roles in the traditional life. In

Nothern Vietnam, almost every village formerly had the temple. In addition to worshipping Buddha, the temples also worship divines and generals having big contribution to the State. The temple becomes a cultural center of the village. The Buddhism has contributed to enrich the national culture. The festival of temple as well as the village's festival are representatives of lifestyle and behavior of famers, opportunities to release emotions and blend ego into the village without any decent restriction.

2. The charitable activities of the Vietnam Association of Buddhism

2.1. The results of the charitable activities of the Vietnam Association of Buddhism in the 6th term (2007 – 2012)

The charitable activities are interested and effectively implemented by the Vietnam Association of Buddhism. The Vietnam Association of Buddhism actively participates in major campaigns launched by the Vietnam Fatherland Front and devotes hundreds trillions to the society to improve life's quality of vulnerable people. This is not only a noble gesture but also a cultural value of Buddhism which blends with the traditional culture of Vietnamese people. The Buddhism always accompanies with the vicissitude of the country, the charitable activities of the Buddhism aims to ease the pains, misfortunes in life. Many temples are families for run-away children. With the ability of the Buddhism, we can assert that the Buddhism shall contribute much that the Buddhist ethic and culture will widely spread in life of Vietnamese people. Contributing hundreds billions per year, the Vietnam Association of Buddhism is able to mobilize in necessary constructions meeting up with people's needs such as accommodation for the poor, free hospitals, housing for people in remote areas, frontier and islands... This is a strategy of social charity of the Vietnam Association of Buddhism.

According to the Charity Department – the Central of Vietnam Association of Buddhism, in the last year, along with other important Buddhist activities, the Vietnam Association of Buddhism organized many programs of social welfare in order to share difficulties with disadvantaged people. These activities are the important points showing the integration of the Buddhism with the traditional culture of Vietnam race. Until the end of December 2012, many charitable housing and clinic in Ho Chi Minh city and other Southern cities were established, proving the accommodation and studying conditions for over 2,500 poor students, 1,500 orphans, disable children and fostering thousands of elderly... Community social works such as counseling, care, drugs' supply for people living with HIV/AIDS... with a total amount of over 400 billions VND. The Charity Department donated 150 billions VND, through the Vietnam Fatherland Front, to transfer to poor people over the country.

Not only directly involving in the campaigns "For the poor", in many other Buddhist programs of the Dhamar, thousands of Buddhist indirectly contribute in many charitable activities of the Buddhism. Concretely, in October 2012, while organizing the Workshop of

guide for Buddhists in Hai Phong city, the Central Department of Missionary gave 100 gifts and 20 bikes which are worth over 160 millions VND to poor students in Hai Phong city. In the Festival of Flowers 2010, the Executive Board and the Central Department of Buddhists' Guide lighted up 10,000 candles with the participation of more than 10,000 Buddhists to pray for the peace, requiem for martyrs who sacrificed in the wars and died people due to the flood in the Central Vietnam. In particular, Sub-Board of Buddhist, Local Board of Sponsor and Board of Buddhist Guide had activities of flood relief, scholarship offering, bicycles offering, road and bridge construction for people in the Central Vietnam with the total value of over 9,5 billions VND.

During the 6th term (2007-2012), the Vietnam Association of Buddhism donated 2879 billions and 432 millions VND for the charitable activities as well as other related activities. Venerable Thich Quang Tung (Vice Chairman of the Executive Board, Director of the Board of Charity – The Vietnam Association of Buddhism) said that, under the direction of the Central of Association, Local Executive Board, Local Association of Buddhism and nation-wide Buddhists made efforts mobilize financial and material assistance for people in disaster-suffering areas, poor people and people in remote areas... The total donation was 2,879 billions and 432 millions and 62 thousands VND. According to Mr. Pham Nhat Vu (Vice Director of the International Department, the Department of Finance, the Department of Communication and Culture – The Vietnam Association of Buddhism) *“This number is still far from what the Association has done, the real number is 3 to 4 times this above number. It is not because the statistic of the Association is insufficient, but the donors don't want to reveal their names.”* (quoted from an interview on November 26th 2012).

Specifically, in the 6th term, the Vietnam Association of Buddhism supported 22,028 cases of cataract surgery, 200 houses of gratitude, 1,876 houses for disadvantaged people, 422 houses of union, 30 classes and 3 kindergarten, fostering more than 100 Vietnamese Mothers of Hero, constructing 250 concrete bridges, 27,000 meters of cement road, 370 dinghies (boats), drilling 1,510 clean well-water, offering 1,326 wheelchairs, 1000 bikes, 180 computers for students; hundreds of thousands of tons of rice, granting scholarships for poor students, raising orphans, children with disability or visual impairment, solitary elderly, constructing 2 charitable crematorium, cremation support for more than 2,300 cases... According to Venerable Thich Quang Tung, calamity relief is the most outstanding activity of the Vietnam Association of Buddhism.

Besides, fostering the orphans, children with disability, Agent Orange, solitary elderly...are especially paid attention. There are nowadays over 1,000 classes of love, 36 part-time kindergarten for the orphans, children with disability...with over 20,000 children; more than 20 nursing home for over 1,000 elderly people. Some local Executive Boards have organized many free training classes for children of Buddhist families, poor families and people with disability. There are now about 10 free vocational school including the garment, electrical

appliances, computer, automobile repair, haircuts, etc, which have trained and supported thousands of students to get a stable job.

The Vietnam Association of Buddhism also actively engages in HIV/AIDS prevention, health counseling as well as organizes many training courses of HIV/AIDS prevention for the Buddhists. Some local Executive Boards have established consulting offices, care facilities for HIV/AIDS people such as Ky Quang Agoda, Dieu Giac Agoda (Ho Chi Minh city); Phap Van agoda, Hien Quang agoda, Thanh AM agoda (Hanoi); Bao Quang agoda (Hai Phong); Quang Minh agoda (Da Nang)...

Nowadays, there are 165 offices of Tue Tinh and hundreds of traditional clinics (located in the agodas) with the activities of acupuncture, reflexology, physiotherapy, examination and prescription, besides, there are also more than 10 western medicine clinics or both western and eastern medicine. All of these clinics have examined and prescribed for free with a funding of up to tens of billions VND.

By many different models and methods, the Association has attracted the financial and material share from domestic and foreign enterprises, as well as from people living in Vietnam or abroad. Especially, the contribution and support of the Buddhists have assisted people to overcome difficulties and improved the lives of people in remote areas.

The statistical numbers have partly shown the contribution of the Association in the last term, in which, the total value of relief activities was more than 1,000 billions VND. The charitable activities of the Buddhism have effectively supported disadvantaged people to overcome the difficulties they have met.

2.2. Buddhism in Binh Duong province – a typical case for the charitable activity (2007 – 2012)

In order to more understand about the charitable activities of the Buddhism, we would like to introduce a typical example: The charitable activities of the Local Associate of Buddhism in Binh Duong province. In the last few years, Binh Duong province has high economic growth and investment with many other socio-economic achievements. On the other hand, some social problems have arisen such as the environmental pollution, status of migration, impact from urbanization, differentiation of rich and poor classes, social evils... which have hindered Binh Duong province to develop. Thus, the charitable activities of the Association of Buddhism in Binh Duong province have attached to the social problems in order to stabilize the social welfare in here.

According to the report of the Congress of Binh Duong province the 6th term (2007-2012), The Association of Buddhism in Binh Duong province has fostered 11 Vietnamese mothers of hero, granted scholarship for 100 poor students for 5 years. Each year,

the Association visited and gave over 4,000 gifts including: rice, noodle, sugar, salt, clothes, blanket, medicine...and cash for the charity program. The total value of gifts for 5 years is up to 2 billions VND. Besides, the Association built 2 classes of love in Thien Hoa agoda (Thuan An) for 50 students and Phat Hoc agoda (Thu Dau Mot) for more than 50 students, provided soup for poor patients in the General Hospital and National Medical Hospital of the province 2 days per week, constructed more than 30 houses for disadvantaged people and 20 houses of gratitude...Each year, the Local Association organized many relief programs for people in the Central Vietnam and South West. For the entire last term, the total charity funding of the Association of Buddhims of Binh Duong province was more than 14 billions VND (6).

In 2009, the results of charitable activities of the Association of Buddhims of Binh Duong province included many meaningful activities such as festival of traditional new year for poor people, gifts for local poor people in the Buddhist day, grant for heart surgery, building houses for disadvantaged people in Phu Giao district...The total funding for the charitable activities of the Association of Buddhism of Binh Duong province in 2009 was up to 11,281,130,000 VND (7).

Venerable Thich Hue Thong said that, in 2010, the Association of Buddhism of Binh Duong province implemented many charitable activities in Binh Duong, for example, 100 houses for disadvantaged people (about 2 billions VND), 1,000 bikes, tens of heart surgery and other programs with the total funding of more than 5 billions VND..." (8). In 2010, on behalf of the Association of Buddhims of Binh Duong province, Venerable Thich Minh Thien donated 2 billions VND to the Vietnam Fatherland Front of Binh Duong province for the charitable activities in months "For the poor" and program "Join hands for the poor" on 31st December 2010 (9).

The presence more and more of the monks in socio-political activities of the State have clearly expressed the relation between the religion and life of the Association of Buddhism of Binh Duong province. The Nun Thich Nu Dieu Nghia and Venerable Thich Hue Thong are the members of the Vietnam Fatherland Front of Binh Duong province. The Nun Thich Nu Dieu Nghia is also member of the Executive Committee of the Provincial Women's Union. The Nun Dieu Nghia and the Monk Thich Minh Thien participate in the Executive Committee of the Provincial Red Cross, Disability and Children Protection Committee. The Monk Thich Minh Thien is also the member of the Child Protection Committee, the Committee for Agent Orange and the Board of Blood Donation of the Binh Duong province. Especially, the Monk Thich Minh Thien is also the Chairman of the club of volunteers of the Provincial Red Cross. The presence of the monks, Buddhists of the Association of Buddhism of Binh Duong province in these organizations has demonstrated the increasingly close tie between the Buddhism and government which together aim to support vulnerable people.

Especially, the professionalism of the charitable activities of the Association of Buddhism of Binh Duong province has initially been demonstrated by the establishment of the

Center of Fosterage for orphans and solitary elderly Bodh Gaya in 2007. This Center is located in the Bodh Gaya pagoda, Binh Chuan commune, Thuan An district, Binh Duong province and managed by the director – Nun Thich Nu Tu Thao. This Center is now fostering 33 childrens including 18 males and 15 females. This is a significant step forward in the charity of the Buddhism in Binh Duong province because it requires professional knowledge and skills and focus on the most vulnerable people such as orphans, abandoned children. (10). The nuns living in the agoda are main carers of this center. Most of the children are from Binh Duong province, in which some are abandoned children and some are orphans. Toward its funding, according to the Nun Tu Thao: *“The funding is mostly self-prepared, the Department of Labor only supports on papers...The nuns undertake everything related to the children’s accommodation and eating. We self make handmade craft products such as candle, dishwashing liquid, incense, etc, to sell. In addition, the Buddhist may donate depending on their generosity. That is quite enough for the children here”*. The Center supports the children to go to the local public kindergarten and elementary schools. Tuition, living expenses and health care fee are fully provided. This Center has legal status approved by the Department of Labor, Invalids and Social Affairs of Binh Duong province. The children are offered full material and spiritual aspects, so they can thereafter integrate into the society. For the better care, a special house was built for the children in October 2008. The house is located in the agoda campus with the area of 1,164 m² (2 floors) and the total budget of more than 7 billions VND.

Therefore, through some achievements of charitable activities, the strength of the Association of Buddhism of Binh Duong province is the connection of different resources to support misfortunate people. At the same time, this activity is increasingly growing and developing with abundant and diverse forms and getting the support from the local government, the contribution from the local Buddhist as well as the Buddhist from other provinces, the enthusiasm of the monks. Vulnerable people who need help from the charity include solitary elderly, people with disability, people with serious diseases, poor students, homeless people.

In recent years, the Association of Buddhism of Binh Duong province has been succeeded in linking resources to improve the efficiency and effectiveness of the charitable activities. In Binh Duong province, there are various donors including both individuals and organizations. In addition to larger enterprises such as the Lacquer Thanh Le Company, the Ceramic Company Minh Long..., there are some charitable groups of Buddhist such as Group of Flower for love, Group of soup for love...In particular, in 2008, the Trading Hue Minh Co.,Ltd was established to provide rice, food, vegetarian food...Its profit will be used for the Charity FunduPng of Hoi Khanh Pagoda. This company is also the main sponsor for the program “The warmth for disadvantaged people”, in which the company provide half a ton of rice each month for poor people in Binh Duong province.

2.3. The Buddhism in Ho Chi Minh city – a typical example of the link between

charitable activities of the Buddhism with social work in Vietnam nowadays

Linking the charitable activities of the Buddhism with social problems in Vietnam is not simple and requires an organizational and professional system. As a religion of the compassion and mercy, the Buddhism in Vietnam will surely accompany with the State to solve the current social problems. The main spirit of the Buddhism is showed through the cluster of actions of social improvement in many aspects.

In order to enhance the efficiency of the charitable activities and professionalize it, raising these activities to be social work is necessary. Unlike the charitable activities with the significance of temporary material support, the social work promotes social changes and contributes to solve problems arose in the human relation, empowers and brings the peace.

In the last few years, there were some social work activities of the Buddhism such as the establishment of school for orphans, facilities for elderly, people with disability, HIV counseling offices. Recently, the charitable activities of the Buddhism in Ho Chi Minh city have advanced in using knowledge from social work by establishing the schools for the orphans such as Long Hoa agoda (No7 District), Dieu Giac agoda (No2 District), Ky Quang (Go Vap District), Huynh Kim agoda (Go Vap District), Phap Vo agoda (Nha Be District). Two caring facilities for people with HIV/AIDS were set up by the support of UNICEF in Vietnam and the Vietnam Fatherland Front. These activities contribute to enhance community health, reduce anxiety, depression from diseases, facilitate the social development and stability (11).

Nevertheless, these types of activities are just a few and usually focused in large urban areas. In order to enhance and expand the social work activities, the human resource must be trained in social work.

The example of the monk Thich Nhuan Tam – Abbot of Leaves Agoda at 12/2E, Quang Trung street, No14 Ward, Go Vap District, Ho Chi Minh city is typical. In 1995, when being purchased to build the agoda, this area had a lot of drug addicts and a group of gangster with more than 100 members. By open talking, understanding people's suffering and being helpful, the monk successfully advised many gangsters to give up their old lives. Especially, the leader of this gangster's group willingly became a monk named Duc Hau after talking to the monk Thich Nhuan Tam.

In recent years, the monks Nhuan Tam and Duc Hau have successfully cured the drug addicts by their own methods and support to build a rehabilitation center in the community. The agoda has also attracted many artists to come for the charity, publish poetry and participate in cultural activities. The monks also organized 5 free linguistic classes including English, Japanese, Chinese for 250 poor students. Many students have also received the scholarship from the donation of many enterprises. The total funding for the charitable activities of the Buddhism of Ho Chi Minh city in the 6th term reached over 750 billions VND.

3. The charitable activities of the Vietnam Association of Buddhism from 2012 to 2017

In the opening session on the morning of November 23rd 2012, the monk Thich Gia Quang stated the working program of the Vietnam Association of Buddhism in the 7th term (2012-2017). Aiming the goal of “Inheritance – Stability – Development”, the charitable activities will focus on the following contents:

- Increasing the charitable activities, visiting and supporting victims of natural disasters, victims of Agent Orange, solitary elderly.
- Expanding the system of Tue Tinh Office, center of free medicines, schools for orphans, run-away children, people with disability, nursing home.
- Mobilizing to build houses of love and gratitude, local welfare programs, extending the model of charitable kitchens, spots of delivery of gift for poor people. Especially focusing on building General clinics, Buddhist hospitals.
- Paying attention to the activities related to charitable counseling facilities, caring facilities for HIV/AIDS, drug rehabilitation centers...Effectively implementing a program of HIV/AIDS prevention launched by the Vietnam Fatherland Front.

Nowadays, there are 58 local Association of Buddhism in Vietnam. According to the statistic, there were 2,000 agodas in 1981, and now there are 14,778 agodas with nearly 4,500 monks; 4 Buddhist Institutes in Hanoi, Hue, Ho Chi Minh city and Can Tho, 8 college classes of Buddhism, 30 secondary schools of Buddhism...

Conclusion

Through information of the charitable activities of the Buddhism in Vietnam, we might understand more about the ideology of the Buddhism. The Buddhism awakens people to be toward the goodness and overcome all of suffering and difficulties for better lives. Therefore, developing the love and social responsibility has a very important implication.

Although there are still some restrictions, we can not deny that the importance of the socio-ethical values of the Buddhism. They contribute to bring a peaceful society in which people support each other. Thus, the Buddhism has been always existed and attached to the life of Vietnamese people. The charitable activities are crucial work of the Vietnam Association of Buddhism. These activities are usually implemented and considered as the practice of the Buddhist teaching of compassion. The charitable activities are diverse such as the establishment of fosterage centers for orphans, solitary elderly, people with disability and clinics. The Association always helps victims of the natural disasters in time and actively supports the movement of poverty reduction. We believe that the charitable activities have contributed to protect and develop the society more and more stable.

REFERENCES

1. Nguyen Hoi Loan (2011), *Approach of Buddhism to the Social Work in Vietnam*. The international workshop: 20 years of the Faculty of Sociology – Achievements and Challenges, Publishing House of the Vietnam National University, Hanoi.
2. Nguyen Hoi Loan (2012), *Basis of Psychology to create the similarities of social activities of the Buddhism with the Social Work*. The international workshop: Share of international experience of social work and social security, Publishing House of the Vietnam National University, Hanoi.
3. Nguyen Duc Lu (Editor), *Religious reasoning and policy in Vietnam*, Hanoi, Publishing House of Religion, 2007, p.129.
4. Tran Hong Lien, *Research of social functions of the Buddhism in Vietnam*, Ho Chi Minh city, Publishing House of Ho Chi Minh city, 2010, p.14.
5. Nguyen Hai Huu: *The fight against the poverty status and solutions – Reasoning and practice of the urbanization and poverty reduction in Ho Chi Minh city*, Publishing House of Social Science, Hanoi, p.90.
6. The Association of Buddhism of Binh Duong province, *Congress Report of the Association of Buddhism of Binh Duong province in the 6th term (2007-2012)*, on March 30th 2—7, p.20-21.
7. The Association of Buddhism of Binh Duong province, *Final Report of Dhamr works in 2009 and Development Orientation in 2010*, on January 25th 2010, p.11-12.
8. In-depth interview material of the monk Thich Hue Thong, Deputy Director of the Executive Board of the Association of Buddhism in Binh Duong province, September 2010, interviewed by Duong Hoang Loc.
9. N.Tring, 2010: 2 billions VND donated to the poor, quoted in: “Lotus News No11, the Association of Buddhism in Binh Duong province on January 15th 2010, p.3.
10. Xuan Danh, *The story of Bodh Gaya agoda*, Labor Journal, on Monday, March 22nd 2010, p.7.
11. Nguyen Hai Huu (Editor), *Technical framework to develop the Social Work*, Hanoi, Publishing House of Statistic, 2009, p.7.

IV. THE VALUES OF SOCIAL WORK SECTOR SHOWN THROUGH HUMANITARIAN ACTIVITIES OF BUDDHIST INSTITUTIONS - A GENERAL SIGHT FROM VIETNAM AND JAPAN

- Assoc. Prof. Dr. Nguyen Thi Kim Hoa –

- BSW. Nguyen Thu Trang –

Introduction

Social work was formed and has been developing in the world for many past decades. After a lot of changes, its values have been still remained and improved positively in which human is always the essence. Personal and social values are the main foundations of this industry.

In Vietnam, though professional social work seemed to officially start recently but in fact, it had begun in the traditional Vietnamese society for a long time. Even in the feudal or modern era, the basic values of social works as humanity, justice, charity, respect of social and human values have always been appreciated and considered as the direction for all activities.

A special feature which may be noticed in Vietnam is that religious organizations have participated in humanitarian activities more and more. In spite of having a lot of scientific debates on humanitarian activities currently that if they are purely charity activities or they get developed and specialized as true social works, it is admitted that its values have been shown clearly through the activities.

In the framework of an international cooperative scientific research between the University of Social Sciences and Humanities, Ha Noi National University and Shukutoku University on "The roles of Buddhism in the social work activities" for three years (2012-2014), we, as members of the research group want to give the initial results of the social works' values through the Buddhist institutions' humanitarian activities, especially, charity activities and social works of four pagodas in the North of Vietnam (Bo De Pagoda, Hoe Nhai Pagoda, Phap Van Pagoda and Phat Tich Pagoda) to see more clearly the relationship between Buddhism and social works in modern society in order to boost the awareness of social works in Vietnam.

1. Overview of social work values

To understand the basic values of social works, firstly, we need a common definition of professional social work that is widely recognized in the society nowadays.

In July 2000, in the International Conference held in Montreal, Canada, the International Federation of Social Workers (IFSW) adopted a new definition for professional social work:

professional social work is to promote the social change, solve the problems of human relationships and the empowerment and liberation help the lives of people more comfortable and pleasant. Applying the theory of human behaviors and social systems, social work intervenes in the interaction between humans and their environment. Human rights and social justice are fundamental principles of the profession.

Social work is derived from humanistic and democratic ideals. Its values are based on respect of the equality, dignity, and merit of all the peoples. In that sense, social work aims to meet the needs and develop human potential. Two central elements of the profession are human rights and social justice:

- *Human Rights*: The United Nations recognizes that the inherent dignity, equality and unchangeable rights of all members in human society are the foundation of freedom, justice and peace in the world.

- *Human values*: Social work respects human values. This respect shows through two aspects: respect for personal values and social values.

- ✓ *In terms of personal values*, social work appreciates the value of every human being, always respects the right to life, the right to development and equality among people. Social work has aroused people's beliefs, helped the harmed restore their rights and values. This is also the basis for enhancing the capacity when working with the vulnerable. To each person, no matter how weak he is, he must be considered as a human with full rights of receiving assistance, recovery and integration into the social community.

- ✓ *In terms of social values*, we need to understand the method that the modern society runs. That is "Society has responsibility and obligation to share the pain of people and improve the quality of life individually and socially." That social work respects social values means it complies with the way of running and fulfills responsibilities and duties for the weak.

In its scientific system, professional social work pursues six basic values:

- (1) Individual is the top concern of the society.
- (2) There is a mutual dependence between the individual and society.
- (3) Each party shall be responsible for each other.
- (4) People's needs are the same, but every single person is unique and unlike.
- (5) Each person needs to develop fully their potential and should show their responsibilities to the society by active participation in the society.
- (6) The society is responsible for facilitating the individual to express themselves and dealing with obstacles. The obstruction is the imbalance in the relationship between the individual and society.

Six principles all intend to harmony between the individual and society that every human

society reaches for. Moreover, the six principles are consistent with the basic content of materialist dialectics of Marxist-Anghen¹

These basic values and principles mentioned above are fundamental factors to determine the general agreed social work profession around the world in the modern context. This is the basis for us to consider the relationship between social work and Buddhism in the modern society.

2. The application of social work values through humanitarian activities in history

When discussing the values of social work in Vietnamese traditional society, a question is raised whether these philosophies existed during this period or not? In terms of historical root, social work is the perfection of charity activities. To solve social problems and support people in the community, Vietnamese Dynasties had specific laws and policies.

Most of the villages are reserved land and grain to do charity work. For example, "widow's field" is taking yields to give to widows, "rice-field tax" is to take yields for those who have nothing to pay tax, "orphan's field" is giving yields for orphans, "ration's field" is the type that divides fields equally to people, then common yields will be lent to the poor, the family with dead or wounded coolies or the bankrupt without interest. (2)

In the ward and alley in the royal capital, and the villages where the sick have no guys to take care of, they have to live on road, bridge, whore, temples, shops, etc... mandarins at these places have to make tents for them, support them with rice, porridge, medicines to save lives, not sit and watch, or let they suffer. If they are dead, it is a must to submit the mandarin for burying, not to expose their remains. If not, the mandarin will be dismissed. If the sick live in temples, shops without reporting and support, Mandarin will be punished. (3)

Thus, the religious institutions, specifically, Buddhism was early involved in charity, humanitarian activities and helping human. These activities have applied the most fundamental values of social work factors. These are humanity, respect for human rights, respect for human values and especially, social-value appreciation. However, the typical difference in this period is the dominance of social values to personal values that are commingled with social values.

Notably, Vietnamese traditional society represents the community's coherence. In this society, respect and communal preservation is an indispensable characteristic. The very communal lifestyle has constructed a traditional Vietnamese society with changes in the history through many dynasties, many wars defending the country against foreign invaders. During this period, the highest traditional values are unity, solidarity and respect for

¹ Dr. Nguyen Ngoc Lam (2009), the philosophical foundation of social work profession

communal values which nearly become Vietnamese religion:

Thanks for living place including relationships, organizations and institutions, Vietnamese have a clear living discipline that is living not for only one's self when they are young. Happiness that is contributing force to the community, helping the surrounding or even the strange, becomes moralities. The highest morality of Vietnamese values is to fulfill his duties

-
- (1) Nguyen Ngoc Lam (2009), *the philosophical foundation of social work profession*.
(2) Dang Canh Khanh, (2010), *the first step of social work activities in the traditional Vietnamese society, Scientific Conference "Innovation of social works in internationally integration and market economy - Matters of theory and practice"*.
(3) Phan Huy Chu (1992), *Dynasty Calendar Charter, volume 2, Publisher Social science, page 325*.

for the community, sacrifice strength, prosperity and even life for the community's life, etc ... Each member of the society must have common responsibilities to the community and village and responsibilities to others. (4)

This factor greatly influenced on the formation and strong humanitarian-activity development in the Buddhist institutions. Because community spirit affects profoundly on the awareness of the religious leaders, community, and therefore, the overviews, values of social works are easily absorbed and applied in all aspects of Vietnamese life, especially, spiritual life.

3. The values of social works in humanitarian activities of a number of the current temples

The humanitarian activities and supports to the poor are popularized at temples currently:

In the international cooperative research projects implemented in Vietnam, one of the most important steps is to explore four typical pagodas that have humanitarian activities, supports to the individuals, groups, poor communities. They show their positions and roles in people's lives

- Bo De Pagoda (Head monk, Thich Dam Lan): Pagoda is the place to bring up, care and educate many children, the old, harmed women or people living with HIV, etc ... with professional nursing and nurturing facilities.
- Hoe Nhai Pagoda (Head monk, Thich Tam Hoan): Every Sunday, the pagoda cooks and distributes free dietaries to the patients of Blood transfusion and hematology hospital. Besides, the pagoda regularly organizes many charity trips for giving gifts at The disabled children and elderly nurturing center, Thuy Anh commune, Ba Vi

district, Hanoi and the education center number 2 (HIV-exposed children nursing center), Yen Bai commune, Ba Vi district, Hanoi or handing presents to victims of dioxin, etc... Hoe Nhai Pagoda has led the way in doing charity across the country for years.

- Phap Van Pagoda (Head monk, Thich Thanh Huan): The pagoda is the prestigious, active and effective place to people with HIV. The pagoda has organized social work activities and attracted the attention of HIV-exposed people around the country as well as the interest and support from the community.
- Phat Tich Pagoda (Head monk, Thich Duc Thien): Besides charity activities, the pagoda has appealed and built a talent development center specializing in nurturing, nursing and educating orphans and the elderly from many places of the country.
- Linh Son Pagoda (Head monk, Thich Nu Nhu Hien): providing meals for destitute cancer patients at the hospital since 2006 as well as organizing a clinic every Sunday for poor patients with the help of voluntary doctors.

The basic values of social work are presented through Pagodas' humanitarian activities and support nowadays:

-
- (4) *Dang Canh Khanh, (2010), the first step of social work activities in the traditional Vietnamese society, Scientific Conference "Innovation of social works in internationally integration and market economy - Matters of reason and reality".*

First of all, we cannot deny that Pagodas' humanitarian activities express deep humanity, especially, the appreciation of human values and marvelous sharing of the society with the poor individuals and groups' difficulties. Basically, the activities all cooperate with the theory of human and social value preservation through mobilizing community's forces.

- *The appreciation of human values*

Firstly, the activities are made to meet the urgent need of supporting the specific people to overcome their current difficulties. So, obviously, the humanitarian activities are set up and designed so that the values, dignity and human rights are always the top priorities.

The pagoda always has a concept of saving people and considering all people equal. So anyone who comes here to ask for help, we all bear them. Many pagodas do not receive pregnant women because pagodas are sacred places of worship, they are afraid of making pagodas dirty. Bo De pagoda is an exception. They will hide these women in the closet to wait for giving birth. But if the pagoda does not have place for them to live, pagoda will send them to the inn in the countryside to avoid Buddhist taboo. I think that one person who must live in the pagoda because they are the poorest and have nowhere to go. They are homeless and they are not accepted in the society. If the pagoda does not help them, who can help them?

(Female head monk, Bo De pagoda)

In accordance with highly appreciation of individual value, the pagoda understands the important role of spirit in the support activities because this is the legitimate need of people which is not care enough.

Unlike other aid organization, the pagoda not only supplies free meal for people but it also brings the spirit power to them.

(Female Buddhist, Hoe Nhai pagoda)

It is the power of spirit that Japanese who considers Buddhism as the national religion and they always go to the Buddhist institution as the place they lay their faith on Buddhism when encountering with difficulties in life. Although today, with the motto of separating religion from state management, Japanese government has limited a lot of Buddhist activities in the social places, at some hospitals in Japan, many patients and their families recommend and even struggle to get a small corner in the hospital to place pictures, and statues of Buddha for praying and relieving the stress of illness and pressures of life. In many nursing center, particularly the nursing center founded by Buddhist institutions, the spiritual element is very important because it is one of the essential needs of the elderly. Buddhist pictures, photos and statue are very popular in the room, corridor, common hall, etc... as the request of people here in “Utopia Daihongan – Wakaho” nursing house of Zenko-ji, Nagano pagoda - the famous ancient pagoda which has hundreds of historical years in Japan. Besides, the praying room is also the place where the elderly come regularly. Thus, it can be said that, through meeting the legitimate spiritual demand of the people, Buddhism is contributing to turn the philosophy into real life when putting the people into the center of all activities; social work will help them improve their quality of life.

Simultaneously, for appreciating human values, the pagoda not only stops at temporary aid but it also pays special attention to the education and good living direction. Like the functions of social work, besides implementing immediate aid, the pagoda prevents negative

problems which happen to individuals, groups, communities through educational activities.

The monks take responsibilities to guide people and help them do good things, avoid evil and encourage people to do social security activities

Male head monk, Phap Van pagoda)

- *Social value appreciation*

Another important point must be mentioned is the value of social work which is shown in the humanitarian activities of the pagodas. These activities not only limit in appreciating people with their own dignity and rights ... as they have and deserve, but they also focus on social values through encouraging the development of social consciousness at the high level of awareness and action.

First of all, the pagoda is a sacred place that all people trust and follow. Therefore, thanks to its image, the pagodas are very appropriate places to call for people to contribute to the support of individuals, disadvantaged communities, at the same time they are the places for all the members in the society to stay together and express a sense of community with practical actions and noble humanitarian significance.

People want to do charity but they do not have enough trust so they have to rely on the reputation of the pagoda, by virtue of monks to create the trust of the community and implement the center power of Buddhism. We want to leverage the influence of Buddhism in Vietnam. Actually the idea and character comes from what Buddhism teaches. When I was a child, I went to the pagoda with my parents, attended the teaching of the monks I myself fully agreed and always followed these teachings to do good things.

(Female Buddhist, Hoe Nhai pagoda)

Therefore, social responsibility is concerned and focused on promoting the humanitarian activities which are implemented these days. These activities are an output of a social mobilization process in a positive, proactive and united way.

Recently, Japanese scholars have recognized and coped with the fact that Buddhism is losing its leading role in people's lives, especially in the implementation of the humanitarian activities in order to take responsibly with other institutions. In order to separate the government management and the influence of religion, Japanese government implement clearly that ensuring social security in all aspects is the responsibility of the government, and religions do not have roles in this field.

Although this is quite suitable with the high socio-economic development as well as quite completed social security of Japan, people are suffering from the negative limitations when the government is reducing the participation into social responsibilities of Buddhism.

Typically, for example in crisis situation such as the earthquake and Tsunami in 2011, while all class of the population wanted to contribute to reduce the burden and ease the pain, Buddhism isolated from some significant aids due to institutional and legal barriers. Although a lot of monks and Buddhists wanted to come to places having severe disasters to pray for the victims, support spirit for survivors facing with losing house and relatives, etc..., they were prevented by the government officials. Many monks had to pray in the very far disaster region and could not access directly to this victims.

This is a fact ongoing in Japan. In contrast, Vietnam is the open and harmonious environment where Buddhism in particular and other religious institutions in general are facilitated to participate in bearing social responsibilities. Buddhist institutions, which are positively participating in humanitarian activities such as helping disadvantaged people, nursing the elderly, orphans, children with HIV, are praised and encouraged by the government in order to fully strengthen their influence on supporting the community. In other words, through the combination of religious, spiritual activities and humanitarian activities, Vietnam Buddhism is increasingly showing the basic philosophy of the social work.

I think that Buddhism rescues people, material and spiritual life cannot be separated but it needs to take care for the material life first and after that Buddhism activities are used to attract people. It is also a way to develop regional culture- tourism- local economy. Buddhism needs to apply to people's lives, not merely worship. I assure that the pagoda needs to share responsibilities with the society.

(Male head monk, Phat Tich Pagoda)

Obviously, these humanitarian activities not only reflect the values of the social work, but they also combine Buddhism philosophies to give humanitarian support in accordance with Vietnamese social context.

I always think that charity activities in the pagoda were born from the integration of Buddhism management, real life and scientific knowledge, the Buddha image saving people. I remember that “helping people is the usual thing of Buddhism”. As the head monk of the pagoda, it means that I am not only a monk but also a donator, a manager, a development strategist and an economist. I have played many roles to operate charity works in the pagoda and to work with each person who is known as the counselor. I think the monk and social workers are very close in their roles.

(Female head monk, Bo De pagoda)

An interesting finding that because Buddhism institutions in Vietnam are positively implementing many humanitarian activities with the extending professional scale, Buddhist

dignitaries, who are typically the head monks of the pagoda with the Buddhists having a variety of different roles. Many roles have the characteristic of social workers, but they are not professional and improving and developing gradually. It is also one of the important factors to strengthen social work values, confirm and widespread humanitarian activities which do not only contain particular and life-isolated religion.

Conclusion

Vietnamese social work profession is a young science industry and it is on the path of learning and changing. Therefore it needs the key factors to be on the right direction. In this development strategy, the common features as well as Vietnamese identity are always considered to balance for the development of effective scientific activities. Therefore, the research of social work value in humanitarian activities, support of disadvantaged people is an important task in order to identify action method and long-term strategy to develop the Social Work Profession as a powerful tool to promote social progress.

Basically, the value of social work profession is deeply shown in balanced and harmonic way with Buddhism philosophies. Besides, the expression form of these values also includes time characteristics with particular ones of contemporary society. It can be said that the values of social work are a deep foundation and promoted in internal relations and inter-sectors. During the time, these values will be improved and adjusted in order to promote effectively aid activities.

REFERENCES

1. Phan Huy Chu (1992), Dynasty Calendar Charter, Volume II, Vietnamese Academy of Social Science publisher , page 325
2. Pham Huy Dung, Concept of Social Work , Scientific Conference Record: “Innovation of social works in internationally integration and market economy – Matters of theory and practice”
3. Đặng Canh Khanh, (2010), the first step of social work activities in the traditional Vietnamese society, Scientific Conference Record “Innovation of social works in internationally integration and market economy - Matters of theory and practice”.
4. Nguyen Ngoc Lam (2009), the philosophical foundation of social work profession.
5. Le Hong Loan, (2009), Role and duty of social work, National conference record about the development of social work, Publisher: Statistics.
6. Tran Đình Tuan, Social work – theory and practice , Publisher: Hanoi National University, 2009

Chapter II

Report of Shukutoku University

**International Joint Research by Shukutoku University and Vietnam
National University-Hanoi
Introduction to Research on “Roles of Buddhism in Social Work”**

Masashi TAMIYA

Professor, College of Integrated Human and Social Welfare
Representative, Shukutoku University Research Team

On January 26th 2012, Professor Tatsuru Akimoto (President of APASWE) contacted Professor Masatoshi Hasegawa (President of Shukutoku University), informing that Dr. Nguyen Hoi Loan (Professor in Department of Social Work, Faculty of Sociology, University of Social Sciences and Humanities, Vietnam National University-Hanoi; hereafter USSH) applied for a joint research on the theme “Roles of Buddhism in Social Work.” On February 22nd, the document from Professor Hoi Loan was forwarded via fax. This is how this research started.

Later on, APASWE President Tatsuru Akimoto told us that Shukutoku University was his first choice for this social work research based on the key word “Buddhism” because this university has been committed to Buddhist welfare research since its foundation by Professor Ryoshin Hasegawa.

After several contacts since then, Professor Tatsuru Akimoto (President of APASWE) as a mediator and 4 members from Shukutoku University (Associate Professor Satoshi Shibuya at College of Integrated Human and Social Welfare, Associate Professor Yusuke Fujimori at College of Cross-Cultural Communication, the assistant and an interpreter) visited USSH from March 20th to 23rd. The purposes of this first visit to USSH were to find out the details of USSH’s intent of this research and to assess the feasibility of the joint research under the given research arrangement and schedule. This first visit to USSH was funded by Japan College of Social Work, which housed the APASWE president office.

With the excellent interpretation by Dr. Pham Thi Thu Giang at Faculty of Oriental Study, our research team had a discussion with Professor Nguyen Van Kim (Vice President, USSH), Professor Nguyen Kim Hoa (Dean, Faculty of Sociology, USSH), Professor Nguyen Hoi Loan (Chair, Department of Social Work, USSH) and several their participants including an officer of Vietnamese Government Committee on Religion. As a result, this research formally started as a 3-year joint research among USSH team, Japan College of Social Work/APASWE team and Shukutoku University team.

This is an international joint research with the common interest in social work and Buddhism at the core and APASWE President Tatsuru Akimoto playing a role as a go-between. Without Professor Akimoto, this research would not even have a chance to start.

After the discussion, Japan College of Social Work and Shukutoku University approved the funding for this research respectively. The research started in April in Shukutoku University and June in USSH. In July, the Shukutoku team made the first research visit to Hanoi. In August, the USSH team visited Japan and held a joint workshop. In November, the Shukutoku team made the second research visit to Hanoi.

This report is a partial summary of these two visits to Hanoi and a joint workshop. On the last day of the second visit to Hanoi (November 26th), “The agreement on academic cooperation between University of Social Sciences and Humanities, Vietnam National University-Hanoi and Shukutoku University” (MOU) was signed and exchanged, with APASWE President Tatsuru Akimoto serving as a witness.

1 An Attempt of Typology of Social Work Practice by Buddhist Temples and Monks in Contemporary Vietnamese Society

~From the Results of the First Research Visit to Hanoi in 2012~

Yusuke FUJIMORI

Associate Professor,

College of Cross-Cultural Communication and Business

1. Introduction

Greetings by Prof. Masashi Tamiya(p) has already introduced how this joint research “Roles of Buddhism in Vietnamese Social Work” by University of Social Sciences and Humanities (hereafter USSH team), Asian Center for Welfare in Society, Japan College of Social Work/Asian and Pacific Association for Social Work Education(hereafter ACWeIS-JCSW/APASWE) team and Shukutoku University team started through trust-building processes. (As I confess my own immaturity,) as of April when the joint research actually started, the research plan was not detailed at all, including “to whom (subjects), about what (contents) and how (methodology)” this research should be conducted.

In this article, the author would like to summarize how we, the ones without extensive knowledge on contemporary Vietnamese society and Buddhism at the beginning of this research, have been struggling to find the research perspective through trial and error as well as the prospects of this study for the future based on the experiences, while focusing on the results of the first research visit to Hanoi (hereafter “the first study”). This article also serves as a “record” of this research.

2. Developing a Research Plan

When starting a research which focuses on specific areas and subjects, the very first thing one should do is checking the existing research. In this regard, there is an abundance of literature on contemporary Vietnamese society, particularly in the areas of politics and economics, ranging from the introductory books which are relatively easy to understand to specialized books and research papers. However, the volume decreases dramatically when it comes to social welfare (social security). The volume of existing research becomes even smaller when adding the factors such as “Buddhist temples and monks.” Consequently, the only existing studies we were able to find and learn before the first study were “Study on Vietnamese Buddhist social welfare facilities and schools for children with disabilities (by Haruna Naka, in Japan-Vietnam Friendship Seminar on Education and Welfare for Children with Disabilities Steering Committee ed. (2008). ‘Research on Japan-Vietnam Education and Welfare for Children with Disabilities 6.’ Bunri-Kaku Publisher)” and “Current conditions of contemporary Vietnamese Buddhist

social welfare facilities (by Keiji Mukai, in Mukai ed. (2009). ‘A Basic Study on Understanding the Current Conditions of Social Work Training in Vietnam (Research ID: 18530642).’ Shuchiin University).”

Despite these uncertainties for the future, we were blessed with an opportunity to visit Professor Mukai at Shuchiin University on July 2nd, having a direct lecture on Vietnamese research. Thanks to him, we were able, though with struggles, to make the image of our research plan much clearer.

The research team thought that the first thing essential to advance this research would be to collect typical cases of welfare practices by Buddhist temples and monks in both Japan and Vietnam that could be used for our detailed analyses.

In this regard, Japan has a culture of “keeping a record,” such as keeping logs and storing documents. Hence, it is possible to learn about the activities and administration of many temples and facilities with some history through their records. Moreover, “History of Buddhist Social Welfare Programs in the Post-war Japan” and “Chronological Table of Buddhist Social Welfare Programs in Post-war Japan” (both written by Masatoshi Hasegawa and published by Hozokan) were published in 2007, introducing the accomplishment of existing research. In short, as far as “Japanese side” is concerned, it is feasible to see an overall picture.

On the other hand, in Vietnam, “keeping a record” is not a part of its culture compared with Japan. In addition, even the limited historical documents have been scattered and lost due to the war and the following social turmoil (we further felt this point through the actual visits). Under this circumstance, it would be extremely difficult to make comparisons and conduct analyses based on historical documents like conventional Japanese research on social welfare history (e.g. history of person, ideas and institutional formation).

This was a very big obstacle in advancing the research in a way we had initially planned. Nevertheless, we were able to find a breakthrough by standing back and thinking about the timing when the contemporary Vietnamese society was formed and when Buddhist temples and monks started social welfare practice there.

Most of the current social welfare practices by temples and monks (nuns) in Vietnam started during or after the late 1980s, when its social condition became more stable following the turmoil.

In other words, many founders of these practices, or those who were involved and have knowledge on when these practices started, still exist. Without sufficient historical documents, we have come to the conclusion that their oral history (“recording” their “memories”), which we would be able to obtain through field studies, could be valuable resources.

Through such processes, we conducted the first study with a main goal to collect as many cases of social welfare practices by Buddhist temples and monks as possible.

3. The First Study

The first study was conducted with 4 temples and monks, who are engaged in continuous welfare activities in the capital Hanoi and the neighboring Bac Ninh Province from July 20th to 26th, 2012, thanks to the full cooperation of USSH and the support by the human network of Ms. Nguyen Thi Du, who kindly joined this project as an interpreter and a joint research team member (see the other article for details of the study).

The following is a summary of the study results on these 4 temples and monks.

(1) Bo De Pagoda (July 21st, 23rd and 25th; the total of 17 hours)

Bo De Pagoda accepts socially vulnerable people who have difficulties leading independent living, including orphans, children with disabilities, older people and women who are victims of domestic violence. It provides them with a place to live within the property as well as the total support such as foods, clothing, housing and education.

The temple is located in Long Binh Ward, Hanoi, and it is believed to have been founded around the 14th century. While this temple seems to have been traditionally engaged in charitable activities for poor residents in the neighborhood, the current welfare practice of looking after children without parents was started around 1989 by the current head nun Thich Dam Lan (born on July 30th, 1956).

According to the interviewee, when they started accepting children, the temple was quite small with a limited space for living. Therefore, the nuns and children shared the space to sleep and eat. Moreover, since the head nun, who had ordination at the age of 16, and others became nuns at an early age, they had little child-care experience and hence had constant struggles. Nevertheless, the interviewee looked back on these days with the impressive comment, “It flowed like a river.”

This activity went on without any special advertisement. Yet, after they received an award from Long Binh Ward in 1996, media started covering their story. Since then, this program has become famous, and clients started coming to this facility by word of mouth (indeed, when we were there for a limited time for the study, a young woman who became pregnant without support of her family and an old woman without any family came to the temple voluntarily and were admitted there). In addition, the interviewee told us that many people now bring old people and children they saw on a street to this temple. In many cases, children themselves are in front of the temple in the morning or at night.

The interviewee told us that there were 249 clients at the time of the study. Their ages range from the new-born to 100 years old, and their conditions also vary as described below:

- People with physical disabilities (including visual and auditory impairments);
- Children who were abandoned for financial reasons;
- Children with AIDS who were abandoned by parents who are AIDS patients;

- New-born babies;
- Children whose family are too poor to raise them (not abandoned though);
- Children whose parents died;
- Children with disabilities who were rejected by other places;
- College students who face unwanted pregnancy;
- Street children aged 7 to 12;
- People who attempted suicide;
- Women whose husbands abandoned them, have gambling problems, and/or are violent;
- Women who migrated from rural areas for the reasons mentioned above but have not been able to find a job, women who were deceived and became pregnant;
- Parents who gave their properties to children but later were abandoned by them;
- People who migrated from rural areas; and
- People who had an abortion, etc.

Meanwhile, it costs about 50,000 yen for electricity, about 30,000 yen for water, about 23,000 yen for gas (they partly use firewood), about 130,000 yen for vegetables, about 130,000 yen for rice (3 tons), and about 220,000 yen for care staff (details will be explained later) for 47 children and security guards in order to support the lives of these clients. Moreover, the temple also covers occasional costs, such as education for children and health care (e.g. the temple covers the cost for blood transfusion, about 10,000 yen, to have an abortion). These expenses are funded by the temple's revenues in such occasions as its New Year event as well as donations (not only in cash but also in kind like rice and other foods) by 4,000 to 5,000 believers at the temple. The temple does not receive permission or support from Vietnamese government (Yet, it does not mean that the temple has a bad relationship with the government. The Vietnam Association of Buddhism and Long Binh Ward government are well aware of its activities, and they have a trusting relationship).

In addition, college students, corporations and youth groups are involved with this temple as volunteers and support its sustainability. These are the factors which allow the temple's welfare practice to continue.

What is noteworthy about the practice of this temple is the way this facility is operated.

According to the interviewee, 8 nuns, including the chief nun as a master, currently live in this temple, of whom 5 are especially involved in operation of the facility. However, they do not necessarily provide direct care for the clients. In particular, daily care for its main residents, over 100 children, are provided by 47 adult female clients, who are hired as facility staff members and play roles of "mothers." In this way, while the clients appear to be squeezed into a limited space, they maintain the family-like atmosphere. The support which pays attention to each child can be maintained while these female clients who are hired as staff can take steps toward independence by being paid for their roles (e.g. When they take care of 4 children, they receive about 2 million

dong or 7,500 yen per month on average, which is equivalent to the salary of guards and waiters). Hence, this operation is successful in providing multiple benefits.

On the other hand, the nuns who are involved in the operation do administrative work, public relations, financial management, commodities management of storage (e.g. administrative work regarding the children's schools, working with government, dealing with guests) as well as management of these 47 staff who take care of children. The interviewee explained that this system allows smooth facility operation. When we asked the head nun how they had built such an operational system, she said, "This system is based on self-education and experiences. We have never read a book or visited other facilities. We have also experienced failures. We decided to pay because we thought they would not have a sense of responsibility without salary."

The practice of this temple seems to symbolize what indeed "the roles of Buddhism in Vietnamese social work" are, including social needs, conditions of facility users, operational conditions, and above all, the philosophy of the head nun who started the activity as a Buddhist. I would also like to add the following comment. While this case has some characteristics which are unique to Vietnam, the more we learned about the head nun's ideas and personality, the more enigmatic *deja vu* we felt because it felt as if she had reminded us of private welfare workers who worked very hard for vulnerable people based on their religious beliefs in the earliest days of social work without sufficient public relief systems in modern Japan, the time about which we can only learn from historical documents.

(2) Hoe Nhai Pagoda → July 22nd (5 hours)

Hoe Nhai Pagoda is one of the leading temples not only within Hanoi but also nationwide, with rich history and tradition. For the last 5 years, a volunteer group consisting of believers comes to the temple every early Sunday morning and delivers lunch to patients and their families at the Blood Transfusion and Hematology Hospital. The patients there are forced to be hospitalized for a long time due to intractable diseases.

According to Ms. Tam (a woman in her 30s, who works at a company during the week and seems to be in charge of responsible work), who is like a representative of the believers' volunteer group and was our interviewee, the reason why this activity started is that she visited her friend who was hospitalized there. She learned that the patients and their families struggled to finance the long-term hospitalization not only for medical care but also other costs like foods.

The activity initially started with about 20 people. Currently, about 70 people participate in this activity, cooking lunch boxes for 500 people every Sunday morning, delivering them to the hospital at lunch time and directly handing them to the patients and their families. It costs about 20,000 dong (80 yen) to make 1 lunch box, and it costs about 5 million dong for each week of meal delivery. This is funded by the believers'

donations. The temple temporarily keeps the donations and finances the activity.

We asked her why she had not founded an organization, with herself as its representative, to do this activity. She said, “I was the one who initially came up with this idea. But since I am not a person of virtue, I am doing this while borrowing the name of the head monk.” “I have been visiting temples since I was little, and monks and nuns taught me the sense of charity. This seed has led to my involvement with hospital patients.” This is how she explained the Buddhist foundation for this activity. In addition, she raised the following points as the significance of this activity from the Buddhist perspective:

- The volunteers teach the patients how to do a Buddhist chant, and they do it together;
- Patients look forward to this vegetarian meal (lunch box), feeling that something good is about to happen;
- The volunteers cook the meals while they are filled with a Buddhist chant and mantra. Therefore, these lunch boxes have power (to lead the patients to heal);
- The believers cook the meals while chanting; and
- Patients vary, and there have been some requests (e.g. Buddha statues, rosaries). The volunteers have been responding to these requests. The patients also pray with these.

It was striking to hear such responses, stressing the significance of this welfare practice as the act of a Buddhist temple.

While this temple is actively involved in other activities, such as donating foods and goods to the victims of natural disasters and ethnic minority areas, as far as we understand from our study, the head monk and other monks are playing only symbolic roles. Hence, it seems that the meal delivery and other services can be done thanks to the active efforts by the believers’ volunteer group. However, this activity can be sustainable by earning societal trust and collecting other believers’ donations thanks to this temple which plays a role as a mediator.

(3) Phap Van Pagoda → July 24th (3 hours)

We had already heard about Phap Van Pagoda in March because of a series of its efforts in AIDS issues which had been highly regarded by USSH.

However, (due to the lack of our communication and coordination), we had very limited time there. Despite the limited time, not only the head monk but also a number of believers who were actually involved in the activities kindly attended the interview. Consequently, we could only collect extremely fragmented information.

The following is a summary of this temple’s activities based on such fragmented information.

- This temple functions as a hub of comprehensive support for AIDS patients and their families.
- The head monk did not initially have specialized knowledge on AIDS. When asked about the start of its activities, the head monk said, “At first, I knew little about AIDS.

Newspapers said you could get the disease if you get close to the patient. The Buddhist teaching is to give comfort and happiness, and I felt strange to stay away from these patients. So I approached them and found that they were ordinary people.” The head monk also said that when she came back to the temple from preaching, as AIDS patient who had listened to the preach followed her and talked to her story. That was one of the reasons for this temple to start the support.

- Another factor is that AIDS patients initially came to the temple to stop taking medicine.
- Initially, this temple used to let the AIDS patients stay. Currently, however, they do not live here anymore. They live in the neighborhood (at something like a group home?)
- Currently, the believers, the patients and their families are engaged in the activities by forming 2 groups “Scent of Lotus(Huong Thom Hoa Sen)” and “For the Bright Tomorrow(Vi Ngay Mai Tuoi Sang).”
- Of these 2 groups, “Scent of Lotus” organizes workshops to provide information on AIDS (awareness campaign?), and 22 members are involved in this activity.
- Among the members are 50 babies and children (from 2-months old to 2-years old, from 2 to 14-years old), of whom 32 are AIDS patients.
- There are 100 adult members only in Hanoi.
- Every month, the head monk and 2 others are engaged in awareness campaign in rural areas.
- Currently, they are planning to build a facility (something like a community space?) on the property to enhance this activity.

While the information above was collected within the limited time, this is an interesting case where the temple functions as a hub so that the head monk and volunteer groups, mainly consisting of the believers, seem to work together and develop their activities while involving the local community. I believe we need to conduct another study to collect more detailed information.

(4) Phat Tich Pagoda → July 25th (5 hours)

Phat Tich Pagoda is located in Bac Ninh Province, next to the capital Hanoi. This is one of the historic Vietnamese Buddhist temples, and it stands calmly in a rural area, away from the hustle and bustle of the city.

The new welfare activity started at this historic temple in 2010, and the head monk Thich Duc Thien (born on April 5th, 1969) plays the central role.

The head monk entered the Buddhist priesthood in 1992 and has been the head monk of this temple since 2002. Meanwhile, he studied Buddhism in India and anthropology in U.S.A. after graduating from National Economics University. He also has a doctoral degree in Buddhist Studies.

Currently, the main practice at this temple is institutional service for older people

and children in poverty, taking them in and providing foods, clothes, housing and educational opportunities. However, how this is operated is totally different from Bo De Pagoda, which also provides services for the similar population groups. The following points indicate some distinctive differences.

- The initial funding for this facility, 100 billion dong(500,000,000 yen) was donated from a Vietnamese company “Vincom Group”

- Vincom Group not only provides the initial funding but also has a contract to donate about 2 million yen every month to provide long-term support to sustain this facility. Hence, the temple has also secured the huge donation to sustain the facility.

- As mentioned above, the facility is for older people without relatives and orphans. The facility has strict eligibility criteria and only accepts “those who are recommended by the government and truly in need of help.” Hence, not everyone can use its services.

- Currently, 68 orphans and ethnic minority children aged 4 (there is only one child aged 4) to 17 (about the same numbers of boys and girls) as well as 21 older persons aged 60 to 87 (2 men and 19 women) use this facility. The temple does not take children aged below 4 for the clients’ safety reasons.

- For the future, the temple has a contract with Vincom Group to accept up to 300 people. However, it does not plan to accept more than that in order to maintain the quality of the facility operation.

- Regarding the facility’s living environment, there are 24 buildings, including an administrative office, on the spacious property.

- Among these 24 buildings, 13 were used for children, 7 for older people, 1 for administration and 3 were vacant at the time of this study.

- For example, each building for children is divided into 2 rooms, and 8 children live in each room. Hence, 16 children live in each building. One manager is assigned to each building to maintain the living environment.

- There are about 30 paid staff members, of whom those who have direct contact with the clients have been recruited from the graduates of normal universities or those who have a college degree in sociology or psychology.

- A staff meeting is held once a week.

As described above, this temple seems to have been operating extremely rationally and scientifically with sufficient funds. Indeed, when we asked the head monk about the operational philosophy, he mentioned that hospital administration he learned while studying in U.S.A. has been helpful.

This temple is located in a rural area of Bac Ninh Province. However, looking at the way this facility is operated and the eligibility criteria, this temple’s welfare practice is clearly different from the ones which address social problems that are distinctive in rural areas. In a way, this may be one of the best facility operation styles, always

However, universality of this temple's practice in solving welfare problems in contemporary Vietnamese society, as well as how this case can be analyzed based on this study's theme "roles of Buddhism in Vietnamese social work," will need to be further discussed in the future.

4. An Attempt of (Tentative) Typology

As mentioned above, each of these 4 temples' activities we studied this time has distinctive characteristics. We thought we could tentatively categorize them into the following groups by analyzing the contents of each case.

○ "Direct Support and Facility Operation" Type

→ The temple and monks (nuns) are directly involved in provision of support, including a facility (place), for those in need of help.

A) Bo De Pagoda Model: Clients are there first. The temple develops its activities to responds to the needs of people who request support while adjusting its functions accordingly.

B) Phat Tich Pagoda Model: The temple develops its activities based on detailed plans. It provides solid services to the clients, who meet the criteria set by the temple, with sufficient material, technical and human resources.

○ Temple Settlement Type

→ Having the temple as a hub, not only monks (nuns) but also believers and others develop various services to address the welfare needs of people who live in the community.

C) Phap Van Pagoda Model: In addition to the characteristics mentioned above, this model also seems to be developing activities which have characteristics of what is called "community care" in Japan.

D) Hoe Nhai Pagoda Model: Based on the temple's tradition and trust built in the community, volunteer groups play the main role in developing the actual activities.

After the tentative typology with this perspective, I summarized the characteristics of, evaluation of and future research questions for each temple's practice at this point.

A) Bo De Pagoda Model: Characteristics, evaluation and future research questions

- People not only within but also outside of the community understand the temple's activities. As a result, the temple indeed functions as "safe haven" for people who need support, ranging from babies to the elderly.

- In return, the temple's facility cannot catch up with the increasing number of clients. Consequently, the clients have no choice but to live in the very problematic environment.

- However, on the other hand, many of the clients seem to be quite content despite their lives in the difficult environment. This is where we see their deep trust for the temple and the head nun. Yet, we still need to further explore what the bases for such trust are (e.g. is this just religious faith?).

B) Phat Tich Pagoda Model: Characteristics, evaluation and future research questions

- The temple provides welfare services with sufficient funds and contemporary facility operation methodology. In a way, this can be an ideal welfare facility.

- The clients are also polite and seem cheerful.

- However, because it is established as such an “ideal welfare facility,” there may be disagreement on whether its services are the ones which “can only be done by a temple and monks (nuns).”

- Moreover, this is quite a unique and limited model that can be done only when one can secure the sufficient funds (donations) for mid- to long-term. Hence, there must be a number of challenges to overcome in order to generalize this model in the current Vietnamese society.

C) Phap Van Pagoda Model: Characteristics, evaluation and future research questions

- This is an interesting case, where the head monk, believers and patients work together and develop activities on the mission “to support AIDS patients” with the temple functioning as a hub.

- Moreover, considering the possible impact of the temple's activities on the community where the temple is located, this can be a helpful case when we think of the presence of temples in Japanese communities.

- Nevertheless, as mentioned before, we had very limited time during the first study and could not learn enough about its activities.

(This is the case which critically needs another study, including preparations beforehand.)

D) Hoe Nhai Pagoda Model: Characteristics, evaluation and future research questions

- The believers organize a volunteer group which is based at the temple and actively develop activities for people who need support in a society. Such a case seems to have

similarities with “Tokyo Imperial University Settlement” in Japan.

- However, the temple and monks (nuns) play no more than a symbolic role; hence, they have no (or very limited) involvement in the actual support, which seems to clearly distinguish this model from Model C.
- We will need to further discuss the functions and roles of the temple and monks (nuns) in development of welfare activities, including the meaning the temple has for the believers-volunteers.

As summarized here, each of the 4 temples we visited for the first study was engaged in distinctive activities to address different social needs. Each of them seems like a model that is worth typology. However, in an extreme case, we may find as many categories as temples and monks (nuns). The typology proposed here is indeed the tentative one. As we conduct further studies, we would also like to identify the factors which allow us to distinguish one category from another so that we can conduct more detailed analyses and comparisons.

5. Conclusion ~Including the Results of the Second Study~

As written in Prof. Tamiya’s Greetings(p), after the first study, a joint workshop was held in August based on its results, and the second study was conducted in the capital Hanoi in November. In particular, thanks to the visits during the second study to 2 additional temples which are engaged in welfare activities, we are now confident that understanding the details of activities through oral history and our methodology of “typology” are effective, at least in studies on the research theme “roles of Buddhism in Vietnamese social work.”

However, needless to say, more cases are essential to conduct detailed analyses in the future.

Another issue we need to face when we analyze cases soon or later is something we usually take it for granted: what is “social work”? We will also need thorough discussions on fundamental issues, including the differences from “care work” (while considering actual situations).

These are the challenges beyond our reach, and we only have 3 years for this study. Nevertheless, we would like to leverage our strengths as a joint study, face these challenges through cooperation with USSH team and ACWels-JCSW/APASWE team with courage, and produce fruitful research results for both Vietnam and Japan.

平成 24 年度国際比較研究（ベトナム）報告書
宗教とソーシャルワーク；その異同と関係－仏教の場合

ソーシャルワークにおける仏教の役割
－日本・ベトナム比較研究－

平成 25 年 3 月

発 行 学校法人 日本社会事業大学社会事業研究所
〒204-8555 東京都清瀬市竹丘 3-1-30
TEL 042-496-3050
印 刷 株式会社 共進
